คำนำพิมพ์ครั้งที่ ๒

ในโอกาสอันเป็นมหามงคลสมัยที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเจริญพระชนมพรรษา ๗ รอบ ในวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๔ สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) ในฐานะหน่วยงานกลางในการสนองพระราชดำริและประสานหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อสนองพระราชดำริให้เป็นไปตามพระราชประสงค์ ได้ร่วมกับสำนักราชเลขาธิการ มูลนิธิชัยพัฒนา และสำนักงบประมาณ จัดทำหนังสือ **ประมวลพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว** ขึ้น ภายใต้โครงการเฉลิมพระเกียรติ **"๘๔ พรรษา ประโยชน์สุขสู่ปวงประชา"** เพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติ และเผยแพร่พระปรีชาสามารถในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ได้พระราชทานแนวพระราชดำริในการแก้ไขและบรรเทาปัญหาความเดือดร้อนทุกข์ยากให้แก่พสกนิกรทั้งประเทศ จนกระทั่งเกิดเป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จำนวน ๔,๕๙๖ โครงการ ในปัจจุบัน ปี ๒๕๕๘

สำนักงาน กปร. ได้ดำเนินการรวบรวมพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ได้พระราชทานครั้งเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมเยียนราษฎรในพื้นที่ห่างไกลทุรกันดาร และพื้นที่ที่ราษฎรมีความเดือดร้อนทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ โดยได้รวบรวมพระราชดำริ นับแต่สำนักงาน กปร. ได้ให้การสนับสนุนงบประมาณในปี ๒๕๒๕ พร้อมกับทำหน้าที่ในการสนองพระราชดำริเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนเพื่อให้สาธารณชนได้ประจักษ์ ถึงน้ำพระราชหฤทัย พระเมตตา ที่ทรงมีต่อประชาชนชาวไทยจนก่อเกิดเป็นโครงการต่างๆ ทั้งการพัฒนาคุณภาพชีวิต การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาอาชีพ ตลอดจนการเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ โดยหนังสือประมวลพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฉบับนี้ได้รวบรวมพระราชกรณียกิจและพระราชดำริตั้งแต่ปี ๒๕๒๕ ถึงปี ๒๕๔๐ ที่ได้มีการสนองพระราชดำริอันส่งผลให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติโดยส่วนรวม

สำหรับการจัดพิมพ์หนังสือประมวลพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ครั้งที่ ๒ นี้ สำนักงาน กปร. ได้รวบรวมพระราชดำริ ที่เกี่ยวเนื่องกับ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่จัดตั้งขึ้นตามแนวพระราชดำริ ตั้งแต่ปี ๒๕๒๒ เพื่อให้การจัดทำหนังสือฯ มีเนื้อหาและข้อมูลที่ครบถ้วนสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการศึกษาและอ้างอิงได้อย่างถูกต้องยิ่งขึ้น

สำนักงาน กปร.
ธันวาคม ๒๕๕๘

๒๕๔๐

ภาคกลาง

วันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๔๐

บริเวณศาลาดุสิดาลัย พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน พระราชวังดุสิต กรุงเทพมหานคร

พระราชดำริ

ให้ดำเนินการฟื้นฟูและบูรณะสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าในเขตนิคมสร้างตนเองลำปาว จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน ๓ สถานี ซึ่งเสียหายไม่สามารถใช้งานได้ จะใช้วิธีสูบน้ำจากจุดเดียว แนวเดียว จากต่ำไปสูงทางเดียวกันไม่ได้ต้องทำทีละทอดให้ทำอ่างพักน้ำก่อน แล้วสูบต่อออกไปเป็นทอดๆ อาจจะแยกเป็นอ่างพักน้ำ แยกกันต่อไปมิใช่มี ๓ แห่ง ขณะนี้มีเครื่องสูบน้ำถวายมูลนิธิชัยพัฒนามาหลายเครื่อง อาจทดลองไปใช้ได้การใช้แพเหล็กสำหรับวางเครื่องสูบน้ำ ขอให้พิจารณาให้ดีอาจไม่มีความคงทนมีทางใดหรือไม่ที่จะใช้วิธีการขุดลอกให้เข้าไปใกล้จุดที่ต้องการน้ำ

การสนองพระราชดำริ

โครงการจัดหาแหล่งน้ำช่วยเหลือราษฎรนิคมสร้างตนเองลำปาวอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

๑

วันที่ ๓ เมษายน ๒๕๔๐

บริเวณพื้นที่งานทดลองการใช้ประโยชน์หญ้าแฝก ภายในศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจาก พระราชดำริ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

พระราชดำริ

การฟื้นฟูที่ดินที่มีสภาพเสื่อมโทรมเช่นพื้นที่บริเวณนี้ เจ้าหน้าที่งานป่าไม้กับงานพัฒนาที่ดินจะต้องดำเนินงานประสานสอดคล้องกัน กล่าวคือ งานป่าไม้ต้องเร่งรัดพัฒนาสภาพป่าให้คืนสภาพโดยเร็วกับสร้างฝายอนุรักษ์ต้นน้ำเป็นระยะๆ ตามความเหมาะสม ตลอดจนการดักตะกอนหน้าฝายแต่ละฝายซึ่งมีแร่ธาตุอาหารพอสมควรมาเก็บไว้ใช้ในการบำรุงดินในพื้นที่ราบที่อยู่ในความรับผิดชอบของงานพัฒนาที่ดิน ผลประโยชน์ที่ได้รับจากการดักตะกอน คือ จะทำให้แอ่งน้ำหน้าตัวฝายสามารถจุน้ำที่จะแผ่ขยายความชุ่มชื้นบนพื้นที่สูงได้เต็มที่ ส่วนภารกิจหลักของงานพัฒนาที่ดิน ก็คือ การปลูกหญ้าแฝกเป็นแนวชิดกันและกั้นให้แน่นหนามากที่สุด ซึ่งอาจจะต้องลงทุนมากขึ้นแต่จะได้ผลตอบแทนคุ้มค่าแน่นอน เพราะแนวหญ้าแฝกที่ปลูกอย่างถูกวิธีจะผนึกกันมั่นคง แม้จะงอกงามบนดินดานนี้ จะช่วยปะทะกระแสน้ำที่เดิมเป็นสาเหตุในการกัดเซาะหน้าดิน ให้แผ่ขยายความชุ่มชื้นออกไปทุกด้าน เป็นผลให้ฟื้นฟูหน้าดินให้มีปริมาณเพิ่มมากขึ้นทุกๆ ปี

๑. ๓ เมษายน ๒๕๔๐ เสด็จฯ บริเวณแปลงทดลองการใช้ประโยชน์หญ้าแฝก ภายในศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี

ดังเช่นที่เคยทดลองได้ผลมาแล้วที่โครงการศึกษาวิธีการฟื้นฟูที่ดินเสื่อมโทรมเขาชะงุ้มอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลเขาชะงุ้ม อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี และจะทำให้สามารถค่อยๆปลูกพืชเศรษฐกิจได้ เริ่มต้นจากผักไปจนถึงพืชเศรษฐกิจอื่นๆ ซึ่งจะทำให้เป็นตัวอย่างในการฟื้นฟูที่ดินลักษณะนี้ และจะค่อยๆ เปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของราษฎรให้ดีขึ้นเป็นลำดับ ข้อสำคัญเราจะต้องไม่ละเลยการปลูกพืชโตเร็วเป็นแปลง เพื่อให้ราษฎรใช้สอยเป็นไม้สำหรับเชื้อเพลิง อันเป็นการป้องกันการหาไม้ฟืนในเขตอนุรักษ์ป่าไม้ได้ทางอ้อม หลักประกันของโครงการนี้อีกอย่างหนึ่งคือ อ่างเก็บน้ำที่เป็นแหล่งน้ำสำรองของโครงการ ซึ่งแม้จะมีปริมาณน้ำไปลงอ่างไม่มากนัก แต่ก็สามารถผันน้ำจากอ่างเก็บน้ำใกล้เคียงมาเสริมให้เพียงพอกับกิจกรรมต่างๆ ของโครงการได้

- งานอนุรักษ์ดินและน้ำบริเวณลุ่มน้ำเขาบ่อชิง เพื่อดำเนินการฟื้นฟูระบบนิเวศบริเวณลุ่มน้ำเขาบ่อชิง โดยทำคันดินเบนน้ำ (Diversion) ซึ่งเป็นการผสมผสานระหว่างคันดินเก็บกักน้ำ (Check dam) กับคันดินกั้นน้ำ (Terracing) สามารถเก็บกักน้ำเพื่อสร้างความชุ่มชื้นแก่ดินและป้องกันการพังทลายของดิน ให้ปลูกป่าและหญ้าแฝกตามแนว contour เมื่อเวลาฝนตกลงมาจะพัดพาเศษใบไม้มาติดอยู่ที่แนวหญ้าแฝก เป็นการทำให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์ ให้ทดลองนำเอาตะกอนดินที่ไหลลงมาอ่างเล็กๆ ตามแนว Check dam มาใช้ประโยชน์เป็นปุ๋ย
- งานศึกษาทดลองการใช้ประโยชน์หญ้าแฝกเพื่อพัฒนาดินดานท้ายอ่างเก็บน้ำห้วยทรายฯ ให้หาวิธีเจาะลงไปในชั้นดินดานแล้วนำดินที่มีความร่วนซุยใส่ลงไปในหลุมสำหรับปลูกหญ้าแฝก เพื่อให้รากหญ้าแฝกสามารถทะลุดินดานไปได้หญ้าแฝกจะนำความชื้นไประเบิดดินให้ร่วนซุยมากขึ้น
  - ให้ทดลองปลูกหญ้าแฝกเป็นแถวตามแนว Contour ระยะห่างระหว่างต้นประมาณ ๕ ซม. เพื่อป้องกัน

๑

๒

๓

การชะล้างของหน้าดิน และช่วยทำให้เกิดหน้าดินมาทับถมกันบริเวณแนวรั้วหญ้าแฝก ซึ่งต่อไปจะใช้ดินทำการเพาะปลูกได้

- *การปลูกหญ้าแฝกล้อมรอบต้นไม้ ควรปลูกแบบฮวงซุ้ย (ครึ่งวงกลม) เพื่อเก็บกักความชื้นให้แก่ต้นไม้*
- *งานอนุรักษ์ดินและน้ำบริเวณลุ่มน้ำเขาบ่อเชิง ให้ปลูกป่าและหญ้าแฝกตามแนว Contour เมื่อเวลาฝนตกลงมาจะพัดพาเศษใบไม้มาติดอยู่ที่แนวหญ้าแฝก เป็นการทำให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์ โดยกรมป่าไม้มีหน้าที่ปลูกป่า และกรมพัฒนาที่ดินมีหน้าที่ปลูกหญ้าแฝก ซึ่งศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายฯ จะเป็นหน่วยงานกลางที่ให้ทั้ง ๒ หน่วยงานร่วมกันประสานดำเนินการ*

การสนองพระราชดำริ

โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี (หญ้าแฝก)

๑-๒, ๔. โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี

๓. ๓ เมษายน ๒๕๔๐ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี

วันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๔๐

บริเวณพื้นที่บ้านหนองคันจาม หมู่ที่ ๑ ตำบลบ้านพริก อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก

พระราชดำริ

- *ศึกษาผลกระทบจากการใช้เถ้าลอยลิกไนท์ ว่ามีผลต่อพืช สัตว์ และนิเวศวิทยา สิ่งแวดล้อมอื่นๆ เพื่อแก้ปัญหาดินเปรี้ยว โดยเฉพาะสารเคมีที่ตกค้าง เช่น สารหนู สารตะกั่ว ฯลฯ ซึ่งอาจจะเป็นสาเหตุให้เกิดโรคมะเร็ง*
- *ให้ศึกษาทดลองการแก้ไขปัญหาดินเปรี้ยวในที่ดินของมูลนิธิชัยพัฒนาที่หมู่บ้านหนองคันจาม ตำบลบ้านพริก อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก สรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้ ในที่ดินของมูลนิธิชัยพัฒนาแปลงที่ ๑ ให้ศึกษาทดลองแก้ไขปัญหาดินเปรี้ยวโดยใช้วิธีทางธรรมชาติ ส่วนในแปลงที่ ๒ ให้พิจารณาใช้ระบบน้ำ และใช้ปูนแก้ไขปัญหาดินเปรี้ยวได้ นอกจากนั้นให้พิจารณาพัฒนาปรับปรุงดินและส่งเสริมอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกรในพื้นที่ด้วย และสำหรับแปลงที่ ๓ ให้จัดทำเป็นศูนย์ฝึกอาชีพทางด้านการเกษตร*

การสนองพระราชดำริ

โครงการศึกษาทดลองการแก้ไขปัญหาดินเปรี้ยวอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนครนายก

๑-๒, ๔. ๑๐ เมษายน ๒๕๔๐ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่โครงการศึกษาทดลองการแก้ไขปัญหาดินเปรี้ยวอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนครนายก

๓. โครงการศึกษาทดลองการแก้ไขปัญหาดินเปรี้ยวอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนครนายก

๔

วันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๔๐

บริเวณพื้นที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดฉะเชิงเทรา

พระราชดำริ

- *การปลูกหญ้าแฝกรอบขอบแนวป่าไม้เพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน เศษใบไม้ที่ร่วงหล่นจะช่วยทำให้ดินมีการพัฒนาที่ดีขึ้น เมื่อใบไม้ย่อยสลายส่วนหญ้าแฝกที่ปลูกในระหว่างไม้ยืนต้นจะไม่ตาย แต่ชะงักการเจริญเติบโตระยะหนึ่ง เมื่อมีการตัดไม้ออกแฝกก็จะเจริญได้อีกครั้ง ให้ปลูกหญ้าแฝกในดินดาน โดยระเบิดดินดานเป็นหลุม แล้วปลูกหญ้าแฝกลงในหลุม เพื่อดันชั้นดินดานให้แตก สามารถดักตะกอนตลอดจนใบไม้ทำให้เกิดดินใหม่ขึ้น*
- *ให้ปลูกหญ้าแฝกในดินดานของตำบลเขาหินซ้อนซึ่งได้เคยให้ทำในดินดานที่เขาซะงุ้ม (โครงการศึกษาวิธีการฟื้นฟูที่ดินเสื่อมโทรมเขาซะงุ้มฯ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี) และห้วยทราย (ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายฯ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี) มาแล้ว*
- *ถ้าหากว่าบอกว่าที่นี่ดินไม่ดี ไม่ช่วยไม่ทำ ลงท้ายประเทศไทยทั้งประเทศจะกลายเป็นทะเลทราย เขาหินซ้อนหลายฝ่ายช่วยกัน ใช้เวลา ๑๕ ปี ที่นี่จึงเป็นแม่แบบช่วยชาวบ้านได้ที่อื่นเลยทำง่ายขึ้น ต้องอดทน แล้วเป็นไง ก็ได้ประโยชน์ ชาวบ้านมีความสุข เราก็สุข ที่นี่เมื่อก่อนปลูกมันสำปะหลังยังไม่ขึ้นเลย เดี๋ยวนี้ดีขึ้น แต่ก็เย็นสบายดี เปลี่ยนแปลงไปมาก*

การสนองพระราชดำริ

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดฉะเชิงเทรา

๑-๓. ๒๓ เมษายน ๒๕๔๐ เสด็จฯ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดฉะเชิงเทรา

๔. โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดฉะเชิงเทรา

วันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๔๐

บริเวณพื้นที่แปลงสาธิตการใช้หญ้าแฝกภายในศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี

พระราชดำริ

การอนุรักษ์ดินก็ต้องดำเนินการควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ฟื้นฟูป่าไม้ นอกเหนือจากการแก้ไขปัญหาดินเปรี้ยว ตามที่พระราชทานพระราชดำริแล้ว การอนุรักษ์ดินด้วยหญ้าแฝกต้องทำให้กว้างขวางเพื่อป้องกันและรักษาหน้าดินไม่ให้สูญหาย ได้ทดลองทำครั้งแรกที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายฯ และที่โครงการเขาชะงุ้มฯ ด้วย ตลอดจนเข้าไปดำเนินการเป็นตัวอย่างที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาฯ อีกหลายแห่ง จึงขอให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์พิจารณาดำเนินการในบริเวณที่จะฟื้นฟูและอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่เสื่อมโทรมต่างๆ ด้วย

การสนองพระราชดำริ

โครงการรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

๑-๒. ๙ พฤษภาคม ๒๕๔๐ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่แปลงนาสาธิตในพระราชวังดุสิต สวนจิตรลดา กรุงเทพมหานคร

๓-๕. โครงการณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

๑

๒

๓

๔

วันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๔๐

บริเวณพื้นที่อนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพป่าบริเวณพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่ากุยบุรีอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

พระราชดำริ

- *ให้ดำเนินการตรวจสอบสภาพพื้นที่ เพื่อดำเนินการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพป่าบริเวณพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ป่ากุยบุรี ให้ดำเนินการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ดังกล่าว โดยใช้รูปแบบในการฟื้นฟูเช่นเดียวกับการดำเนินงานโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี และโครงการฟื้นฟูที่ดินเสื่อมโทรมเขาชะงุ้ม อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดราชบุรี*
- *ให้หน่วยงานภาคราชการจัดหาพื้นที่ว่างเปล่าในเขตจังหวัดเพชรบุรีและประจวบคีรีขันธ์ เพื่อจัดสรรให้ราษฎรทำกินในรูปแบบของสหกรณ์ โดยให้มีสิทธิครอบครองชั่วลูกชั่วหลาน แต่ไม่ให้มีการโอนกรรมสิทธิ์ ตลอดจนการดูแลช่วยเหลือแนะนำ วางแผนการเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ให้กับสมาชิกที่อยู่ในโครงการ โดยในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้จัดสรรให้สมาชิกจำนวน ๓ รุ่น และจังหวัดเพชรบุรีจัดสรรให้สมาชิกจำนวน ๓ รุ่น*
- *ให้จัดซื้อที่ดินเพิ่มเติมอีก ๔๐ ไร่เศษ เพื่อดำเนินการเป็นศูนย์ฝึกอาชีพแก่ราษฎร และทำการศึกษาทดลองการแก้ไขปัญหาดินเปรี้ยว เรียกว่า "แปลงที่ ๓"*

การสนองพระราชดำริ

๑. โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพป่าบริเวณพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่ากุยบุรีอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี

๒. โครงการหมู่บ้านสหกรณ์ห้วยสัตว์ใหญ่ ป่าเด็ง-ป่าละอู จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และจังหวัดเพชรบุรี

๓. โครงการศึกษาทดลองการแก้ไขปัญหาดินเปรี้ยวอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนครนายก

๕

๑-๔. ๑๙ มิถุนายน ๒๕๔๐ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพป่าบริเวณพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่ากุยบุรีอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

๕. โครงการศึกษาทดลองการแก้ไขปัญหาดินเปรี้ยวอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนครนายก

วันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๔๐

บริเวณศาลาดุสิดาลัย พระตำหนักจิตรลดา-รโหฐาน พระราชวังดุสิต กรุงเทพมหานคร

พระราชดำริ

ให้ใช้วิธีสูบน้ำจากจุดเดียว แนวเดียว จากต่ำไปสูง ทางเดียวกันไม่ได้ต้องทำทีละทอดให้ทำอ่างพักน้ำก่อน แล้วสูบต่อออกไปเป็นทอดๆ อาจจะแยกเป็นอ่างพักน้ำ แยกกันต่อไปมิใช่มี ๓ แห่ง ขณะนี้มีเครื่องสูบน้ำถวายมูลนิธิชัยพัฒนามาหลายเครื่องอาจทดลองไปใช้ได้ การใช้แพเหล็กสำหรับวางเครื่องสูบน้ำ ขอให้พิจารณาให้ดี อาจไม่มีความคงทนมีทางใดหรือไม่ที่จะใช้วิธีการขุดลอกให้เข้าไปใกล้จุดที่ต้องการน้ำ

การสนองพระราชดำริ

โครงการจัดหาแหล่งน้ำช่วยเหลือราษฎรนิคมสร้างตนเองลำปาวอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดกาฬสินธุ์

๑. ๒๕ มิถุนายน ๒๕๔๐ เสด็จฯ ศาลาดุสิดาลัย พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน พระราชวังดุสิต กรุงเทพมหานคร

๒. โครงการจัดหาแหล่งน้ำช่วยเหลือราษฎนิคมสร้างตนเองลำปาวอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดกาฬสินธุ์

๑. ๑๙ มิถุนายน ๒๕๔๐ เสด็จฯ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน พระราชวังดุสิต กรุงเทพมหานคร
๒-๔. โครงการสาธิตเกษตรปักธงชัยอันเนื่องมาจากพระราชดำริจังหวัดนครราชสีมา

วันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๔๐

บริเวณพระตำหนักจิตรลดารโหฐานพระราชวังดุสิต กรุงเทพมหานคร

พระราชดำริ

- *ที่ดินแปลงดังกล่าวที่ทรงรับไว้นี้ ได้พระราชทานให้มูลนิธิชัยพัฒนาไปจัดทำโครงการสาธิตทฤษฎีใหม่ แบบที่ตำบลบ้านพริก อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก โดยให้มีการทดสอบดินก่อน ถ้าพบว่าเป็นดินเปรี้ยว ก็ให้ใช้วิธีการทางธรรมชาติในการแก้ไขปัญหาดินเปรี้ยว ด้วยการใช้น้ำฝนชะล้างความเปรี้ยวของดิน โดยการขุดบ่อ ๒ บ่อ ตรงกลางพื้นที่ ไม่ให้ลึกเกิน ๔ เมตร สำหรับน้ำฝนที่ได้ในพื้นที่และให้ทำทางให้น้ำไหลลงทั้ง ๒ บ่อ แล้วลอกหน้าดินออกและกองเก็บไว้ก่อน เอาส่วนที่ดินเปรี้ยวที่ขุดขึ้นมาเกลี่ยให้เต็มพื้นที่ด้านล่าง จากนั้นเอาหน้าดินมากลบทับคืน*
- *บ่อที่ ๑ ที่ขุดไว้นั้น เก็บน้ำให้เต็มแล้วสูบน้ำเปรี้ยวไปลงบ่อที่ ๒ เมื่อความเปรี้ยวของน้ำในบ่อที่ ๒ เปรี้ยวมากขึ้น ก็ให้ใส่สารบำบัดแต่ไม่ให้ใส่ในระยะแรก และไม่ให้นำน้ำจากภายนอกมาช่วยชะล้างความเปรี้ยวหรือระบายน้ำออกสู่พื้นที่ราษฎรข้างเคียง ให้มีการตรวจสอบวิเคราะห์คุณภาพของดินและน้ำอย่างสม่ำเสมอ และให้ทดลองปลูกพืชเพียงเฉพาะหญ้าแฝกรอบๆ บ่อ ดูว่าจะขึ้นหรือไม่ ถ้า ๒-๓ ปี แล้วใช้ไม่ได้ ก็ให้นำน้ำมาใส่และปลูกพืชที่เหมาะสมกับดิน การทดสอบตามแนวทางนี้ให้ดำเนินการในระยะเวลา ๒ ปี และให้ทำเป็นทฤษฎีใหม่ในโอกาสต่อไป แนวทางนี้เรียกได้ว่าเป็นทฤษฎีใหม่ขั้นต้น*

การสนองพระราชดำริ

โครงการสาธิตเกษตรปักธงชัยอันเนื่องมาจากพระราชดำริจังหวัดนครราชสีมา

วันที่ ๑ กันยายน ๒๕๔๐

บริเวณพระตำหนักจิตรลดารโหฐาน พระราชวังดุสิต กรุงเทพมหานคร

พระราชดำริ

ให้ชลประทานเพื่อช่วยเหลือราษฎรที่อาศัยอยู่บริเวณที่ราบเชิงภูเขียว อำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ ดังนี้

- *ควรพิจารณาก่อสร้างฝายทดน้ำ (Check dam) กระจายในที่สูงตามความเหมาะสม เพื่อชะลอความเร็วของน้ำ*
- *ควรพิจารณาก่อสร้างอ่างเก็บน้ำขนาดเล็กทางด้านท้ายฝายต้นน้ำกระจายตามความเหมาะสม เพื่อเก็บกักน้ำไว้ให้ราษฎรได้ใช้ประโยชน์ทางการเกษตรและอุปโภค-บริโภค*
- *ควรพิจารณาจัดหาแหล่งน้ำเพิ่มเติมกระจายในพื้นที่ทำกินของราษฎรในรูปแบบทฤษฎีใหม่ ได้แก่ การขุดสระเก็บกักน้ำประจำไร่นา*

การสนองพระราชดำริ

โครงการก่อสร้างฝายทดน้ำบริเวณที่ราบเชิงภูเขียวอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ

๑

๒

๓

๑-๓. *โครงการศึกษาทดลองการแก้ไขปัญหาดินเปรี้ยวอันเนื่องมาจากพระราชดำริ*

วันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๔๐

บริเวณพระตำหนักจิตรลดารโหฐาน พระราชวังดุสิต กรุงเทพมหานคร

พระราชดำริ

- *ที่ดินจำนวน ๕๐ ไร่เศษ (แปลงที่ ๑) ให้ดำเนินการต่อไปโดยวิธีทางธรรมชาติ อาจใช้เวลา ๒-๓ ปี*
- *ที่ดินที่ซื้อเพิ่มเติม จำนวน ๓๑ ไร่เศษ (แปลงที่ ๒) ให้นำวิธีการแก้ไขดินเปรี้ยวจัดแบบบ้านยูโยมาดำเนินการในพื้นที่ โดยนำน้ำจากนอกโครงการมาแก้ไขดินเปรี้ยวได้ และให้ขุดสระ ๒ สระ แต่ไม่ต้องกว้างและไม่ต้องลึกมากนัก รวมทั้งให้ใช้ปูนแก้ไขดินเปรี้ยวได้ แต่ปูนที่ใช้อาจจะแตกต่างจากที่ยูโยได้ คือ บริเวณตามแนวขอบสระ (Slope) ให้ใช้ปูนมาร์ลเป็นก้อนใหญ่เรียงตามแนว ทั้งนี้เพื่อให้ปูนละลายได้ช้าๆ*
- *ที่ดินที่จะซื้อเพิ่มเติมอีก จำนวน ๔๐ ไร่เศษ (ของบริษัท ๘๔) ให้ดำเนินการเป็นศูนย์ฝึกอาชีพและให้นำน้ำที่ได้รับการบำบัดจากที่แปลงที่ ๒ มาใช้ประโยชน์ในพื้นที่นั้น*
- *การดำเนินการในแต่ละแปลงให้จดบันทึกค่าใช้จ่ายต่างๆ ทั้งหมดไว้โดยละเอียด*

การสนองพระราชดำริ

โครงการศึกษาทดลองการแก้ไขปัญหาดินเปรี้ยวอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก

๒๕๓๙

ภาคกลาง

วันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๓๙

บริเวณพื้นที่พระราชานุสาวรีย์สมเด็จพระสุริโยทัย ทุ่งมะขามหย่อง ตำบลบ้านใหม่ อำเภอเมือง พระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

พระราชดำริ

ให้กรมชลประทานดำเนินการพิจารณานำทฤษฎีใหม่มาใช้งานโดยให้ขุดสระน้ำเพิ่มเติมในพื้นที่ลุ่มต่ำในเขตโครงการและบริเวณใกล้เคียง เพื่อเป็นแหล่งเก็บกักน้ำในฤดูฝน สระเก็บน้ำดังกล่าวนี้จะทำหน้าที่เป็นสระเก็บน้ำขนาดใหญ่เพื่อส่งน้ำเพิ่มเติมให้แก่สระเก็บน้ำขนาดเล็กในไร่นาต่อไป และให้พิจารณาเพิ่มระดับเก็บกักน้ำในอ่างเก็บน้ำในพื้นที่รอบพระราชานุสาวรีย์ รวมทั้งให้ขุดลอกอ่างเก็บน้ำให้ลึกลงไปอีกตามความเหมาะสม ทั้งนี้เพื่อให้อ่างเก็บน้ำสามารถเพิ่มความ

๑

๒

จุได้มากขึ้น อีกทั้งให้ดำเนินโครงการแก้มลิงฝั่งตะวันตกเพิ่มเติม โดยให้พิจารณาใช้แม่น้ำท่าจีนเป็นแหล่งเก็บกักน้ำ แล้วก่อสร้างอาคารบังคับน้ำไว้ที่บริเวณปากแม่น้ำท่าจีน จังหวัดสมุทรสาคร และติดตั้งเครื่องสูบน้ำไว้ในบริเวณอาคารบังคับน้ำด้วย ในเวลาที่เกิดวิกฤตินำ้ท่วมให้ระบายน้ำจากแม่น้ำท่าจีนออกสู่ทะเลในขณะที่น้ำทะเลลดลงและมีระดับต่ำกว่าระดับน้ำในแม่น้ำท่าจีน และเมื่อน้ำทะเลมีระดับสูงกว่าระดับน้ำด้านในอาคารบังคับน้ำ ก็ให้สูบน้ำออก ซึ่งจะเป็นผลทำให้มีการระบายน้ำออกสู่ทะเลได้ตลอดเวลา ทั้งนี้ จะเป็นการบรรเทาอุทกภัยในเขตฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา ครอบคลุมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปทุมธานี นนทบุรี สมุทรสาคร และกรุงเทพมหานคร นอกจากนี้ อาคารบังคับน้ำปากแม่น้ำท่าจีนยังช่วยป้องกันมิให้น้ำเค็มไหลเข้าไปทำอันตรายแก่พื้นที่เพาะปลูกอีกด้วย

การสนองพระราชดำริ

โครงการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมกรุงเทพมหานครและปริมณฑลอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (แก้มลิงฝั่งตะวันตก)

๑-๔. ๒๓ มกราคม ๒๕๓๙ เสด็จฯ ทรงเปิดบานระบายน้ำ บริเวณพระราชานุสาวรีย์สมเด็จพระสุริโยทัย ตำบลทุ่งมะขามหย่อง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๕-๖. โครงการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมกรุงเทพมหานคร และปริมณฑลอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

๑

๒

วันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๓๙

บริเวณพื้นที่พระราชานุสาวรีย์สมเด็จพระสุริโยทัย ทุ่งมะขามหย่อง ตำบลบ้านใหม่ อำเภอเมือง พระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

พระราชดำริ

ให้กรมชลประทาน กรมโยธาธิการ และกรมพัฒนาที่ดิน ปรับปรุงอ่างเก็บน้ำพระราชานุสาวรีย์สมเด็จพระสุริโยทัย โดยขุดดินก้นอ่างให้มีความลึกโดยเฉลี่ย อีกประมาณ ๑ เมตร เพื่อกักเก็บน้ำให้มากกว่าเดิม ดินที่ขุดได้ส่วนหนึ่งให้นำไปทำทางสัญจรด้านทิศเหนือขนานไปกับคันกั้นน้ำ ให้ประชาชนใช้เป็นเส้นทางเชื่อมระหว่างถนนริมแม่น้ำกับถนนสายใหญ่ ดินอีกส่วนหนึ่งให้นำไปทำถนนเสริมคันกั้นน้ำเดิมให้สูงถึงระดับ ๖.๒๐ เมตร (รทก.) คือเพิ่มจากเดิม ๓๐-๔๐ เซนติเมตร กรณีที่มีน้ำไหลหลากมากเหมือนปี ๒๕๓๘ จะได้ระบายน้ำเข้ามาในอ่างเก็บน้ำ น้ำจะได้ไม่ท่วมหลังคันกั้นน้ำ ซึ่งจะทำให้มีน้ำเก็บกักไว้ใช้ในฤดูแล้งเพิ่มมากขึ้นด้วย สำหรับการขุดดินในอ่างเก็บน้ำ ให้ยึดความลาดของอ่างที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน โดยลาดลงไปก้นอ่างถึงระดับที่ต้องการ ด้วยการใช้เรือขุดหรือ

รถแบ็กโฮวางบนทุ่นแล้วขุดดินขึ้นในสภาพที่ยังมีน้ำอยู่ในระดับเดิมโดยไม่ต้องระบายน้ำออกจากอ่างเก็บน้ำ

การสนองพระราชดำริ

โครงการอ่างเก็บน้ำพระราชานุสาวรีย์สมเด็จพระสุริโยทัย ทุ่งมะขามหย่อง อำเภอเมืองพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๑-๒. ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๓๙ เสด็จฯ พระราชานุสาวรีย์สมเด็จพระสุริโยทัย ตำบลทุ่งมะขามหย่อง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๓-๔. ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๓๙ เสด็จฯ ทรงเกี่ยวข้าวบริเวณทุ่งมะขามหย่อง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๕. โครงการอ่างเก็บน้ำพระราชานุสาวรีย์สมเด็จพระสุริโยทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๓๙

บริเวณพื้นที่โครงการศึกษาวิธีการฟื้นฟูที่ดินเสื่อมโทรม เขาชะงุ้มอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลเขาชะงุ้ม อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

พระราชดำริ

- *ควรวางแนวปลูกหญ้าแฝกให้เหมาะสมตามแบบที่ทดลองได้ผลมาแล้ว โดยให้ทำแนวระดับพาดผ่านร่องน้ำ เพื่อกระจายน้ำออกจากร่องน้ำเข้าสู่พื้นที่ซึ่งจะช่วยลดการกัดเซาะในร่องน้ำ และลบพื้นผิวดินที่ขรุขระให้เรียบขึ้น ทั้งยังช่วยให้เกิดการทับถมของตะกอนดินในร่องน้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย และให้ทดลองปลูกหญ้าแฝกโดยใช้สว่านเจาะดินเจาะลึกลงไปจนเข้าไปในชั้นของดินดานและหินลูกรัง จากนั้นให้ใช้ดินดีใส่ในหลุมที่เจาะเอาไว้ ใส่ปุ๋ยเพิ่มเติมพอสมควรแล้วจึงปลูกหญ้าแฝก รากหญ้าแฝกจะเจริญงอกงามเติบโตหยั่งลึกลงไปในชั้นดินดานและหินลูกรังได้ดียิ่งขึ้น*
- *นอกจากนั้นให้ปลูกหญ้าแฝกในพื้นที่โครงการฯ ให้เต็มพื้นที่ที่เหมาะสม และทรงเน้นถึงระยะปลูกแฝกว่าควรปลูกให้ชิดกันให้มากที่สุดเท่าที่จะกระทำได้ และหากร่องน้ำใดมีความลึกและลาดชันมากก็ให้ปลูกหญ้าแฝกกำกับเป็นแนวยาวทั้งสองฝั่ง เพื่อบังคับมิให้น้ำไหลออกนอกทางและป้องกันมิให้ดินพังทลายอีกด้วย*

การสนองพระราชดำริ

โครงการศึกษาวิธีการฟื้นฟูที่ดินเสื่อมโทรมเขาชะงุ้มอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดราชบุรี (หญ้าแฝก)

๑

๒

๑. *๑๕ กรกฎาคม ๒๕๓๙ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่โครงการศึกษาวิธีการฟื้นฟูที่ดินเสื่อมโทรมเขาชะงุ้มอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดราชบุรี*

๒. *โครงการศึกษาวิธีการฟื้นฟูที่ดินเสื่อมโทรมเขาชะงุ้มอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดราชบุรี*

วันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๓๙

บริเวณวังไกลกังวล อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

พระราชดำริ

- *ให้อนุรักษ์สภาพภูมิประเทศบริเวณเขาเจ้าลายใหญ่ (เขานางพันธุรัต) เนื่องจากมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์*
- *ให้ฟื้นฟูสภาพพื้นที่บริเวณที่มีการทรุดตัวของภูเขา โดยการปลูกต้นไม้ เพื่อป้องกันการพังทลายในอนาคต*

การสนองพระราชดำริ :

โครงการฟื้นฟูเขาเจ้าลายใหญ่ (เขานางพันธุรัต) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี

๑-๒. โครงการฟื้นฟูเขาเจ้าลายใหญ่ (เขานางพันธุรัต) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี

วันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๓๙

บริเวณพื้นที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี

พระราชดำริ

- *ให้ก่อสร้างโครงการระบบท่อผันน้ำอ่างเก็บน้ำบ้านทุ่งขาม-อ่างเก็บน้ำห้วยตะแปด*

การสนองพระราชดำริ :

โครงการก่อสร้างระบบผันน้ำอ่างเก็บน้ำบ้านทุ่งขาม-อ่างเก็บน้ำห้วยตะแปดพร้อมอาคารประกอบภายในศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี

๑

บริเวณพื้นที่สวนสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีภายในศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี

พระราชดำริ

- *การเกษตรแบบผสมผสานตามรูปแบบทฤษฎีใหม่ อันเป็นวิธีปฏิบัติของเกษตรกรที่เป็นเจ้าของที่ดินจำนวนแปลงเล็กแปลงน้อย โดยมีหลักสำคัญ คือ ให้เกษตรกรมีความพอเพียง สามารถเลี้ยงตัวได้ในระดับชีวิตที่ประหยัดก่อน ทั้งนี้ต้องมีความสามัคคีในท้องถิ่น*
- *หลักสำคัญของทฤษฎีใหม่นี้ คือ จะต้องมีการผลิตข้าวบริโภคพอเพียงประจำปี โดยถือว่าครอบครัวหนึ่ง ทำนา ๕ ไร่ จะมีข้าวพอกินตลอดปี ตามแนวพระราชดำริที่ว่าทฤษฎีใหม่เป็นทฤษฎี จึงต้องทดลองปฏิบัติหลายรูปแบบในพื้นที่ลักษณะต่าง ๆ เมื่อแบบใดในพื้นที่ใด ได้ผลอย่างใด จึงเผยแพร่ให้เกษตรกรรับไปปฏิบัติบ้าง*
- *ที่สวนสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีนี้ แม้จะใช้เนื้อที่เพียง ๕ ไร่ แต่ถ้าทำให้ดีก็จะสามารถทำกินได้อย่างเพียงพอ คือ มีพื้นที่เป็นแหล่งน้ำ ร้อยละ ๓๐ พื้นที่ปลูกไม้ผล พืชไร่ พืชผักสวนครัว ร้อยละ ๓๐ พื้นที่ทำนาข้าวแบบใช้วิธีการหยอดซึ่งคล้ายข้าวไร่ ร้อยละ ๓๐ และพื้นที่อยู่อาศัย เลี้ยงสัตว์ และปลูกไม้ใช้สอยประเภทวนเกษตร เช่น ต้นสะเดา ต้นไผ่ ร้อยละ ๑๐ ซึ่งได้ผลเป็นที่น่าพอใจ นับว่าผลการทดลองได้ผลสำเร็จ*
- *ส่วนการปลูกป่าโดยรอบบริเวณนั้น ควรปลูกไม้ที่ใช้ประโยชน์ ๓ อย่าง คือ ไม้ใช้สำหรับการก่อสร้างและทำเครื่องเรือน ไม้ผลเพื่อการบริโภค ไม้โตเร็วเพื่อเป็นเชื้อเพลิง สำหรับไม้โตเร็วนั้นควรพิจารณาหาพันธุ์ที่เหมาะสม คือ สามารถเจริญเติบโตได้ในพื้นที่ที่แห้งแล้งกันดารที่สุด เมื่อชาวบ้านมีไม้สำหรับใช้เป็นเชื้อเพลิงแล้ว ก็จะได้ไม่ต้องไปตัดไม้*

ชนิดอื่นมาใช้ นอกจากนี้ ไม้ทุกชนิดจะเป็นตัวกลางช่วยยึดดิน

- *ฉะนั้น การปลูกไม้ ๓ อย่าง จึงได้ผล ๔ อย่าง คือ นอกจากใช้ประโยชน์ ดังกล่าวแล้ว ยังมีประโยชน์ประการที่ ๔ คือ ช่วยยึดดินอีกด้วย*

การสนองพระราชดำริ

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี (แปลงสาธิตเกษตรทฤษฎีใหม่ และแปลงสาธิตการปลูกป่า ๓ อย่าง ประโยชน์ ๔ อย่าง)

๒

๓

๔

๑-๒. ๖ สิงหาคม ๒๕๓๙ เสด็จฯ บริเวณศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริจังหวัดเพชรบุรี

๓-๔. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี

๒๕๓๙

ภาคใต้

วันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๓๙

บริเวณพื้นที่โครงการคลองสุไหงปาดี อำเภอตากใบ อำเภอสุไหงปาดี จังหวัดนราธิวาส

พระราชดำริ

- *ให้กรมชลประทานพิจารณาผันน้ำจืดจากคลองสุไหงปาดี ซึ่งเป็นน้ำจืดคุณภาพดีและมีปริมาณมากไปช่วยเหลือพื้นที่บ้านยูโยและบริเวณใกล้เคียง ซึ่งประสบปัญหาขาดแคลนน้ำจืดเพื่อใช้ในการเพาะปลูก รวมทั้งการใช้น้ำเพื่อปรับปรุงสภาพดินเปรี้ยวในบริเวณดังกล่าว และวางระบบป้องกันน้ำเปรี้ยวจากพรุโต๊ะแดงไม่ให้ไหลลงสู่แม่น้ำบางนรา*
- *พิจารณาจัดทำแหล่งพักและเก็บกักน้ำ ลักษณะเป็นสระหรือบ่อขนาดปานกลางบริเวณต้นคลองส่งน้ำทั้ง ๕ สาย จำนวนสายละ ๒ สระ (บ่อ)*
- *น้ำที่ถูกปล่อยลงสระ ต่อไปอาจจะเปรี้ยวได้ เนื่องจากดินบริเวณนี้ลักษณะเป็นกรด ดังนั้นจึงควรศึกษาทดลองน้ำในสระก่อนนำไปใช้ สำหรับสระที่ขุดนั้น สระแรกให้นำหินปูนฝุ่นโรยปูพื้นและบริเวณด้านข้างสระ*

๑

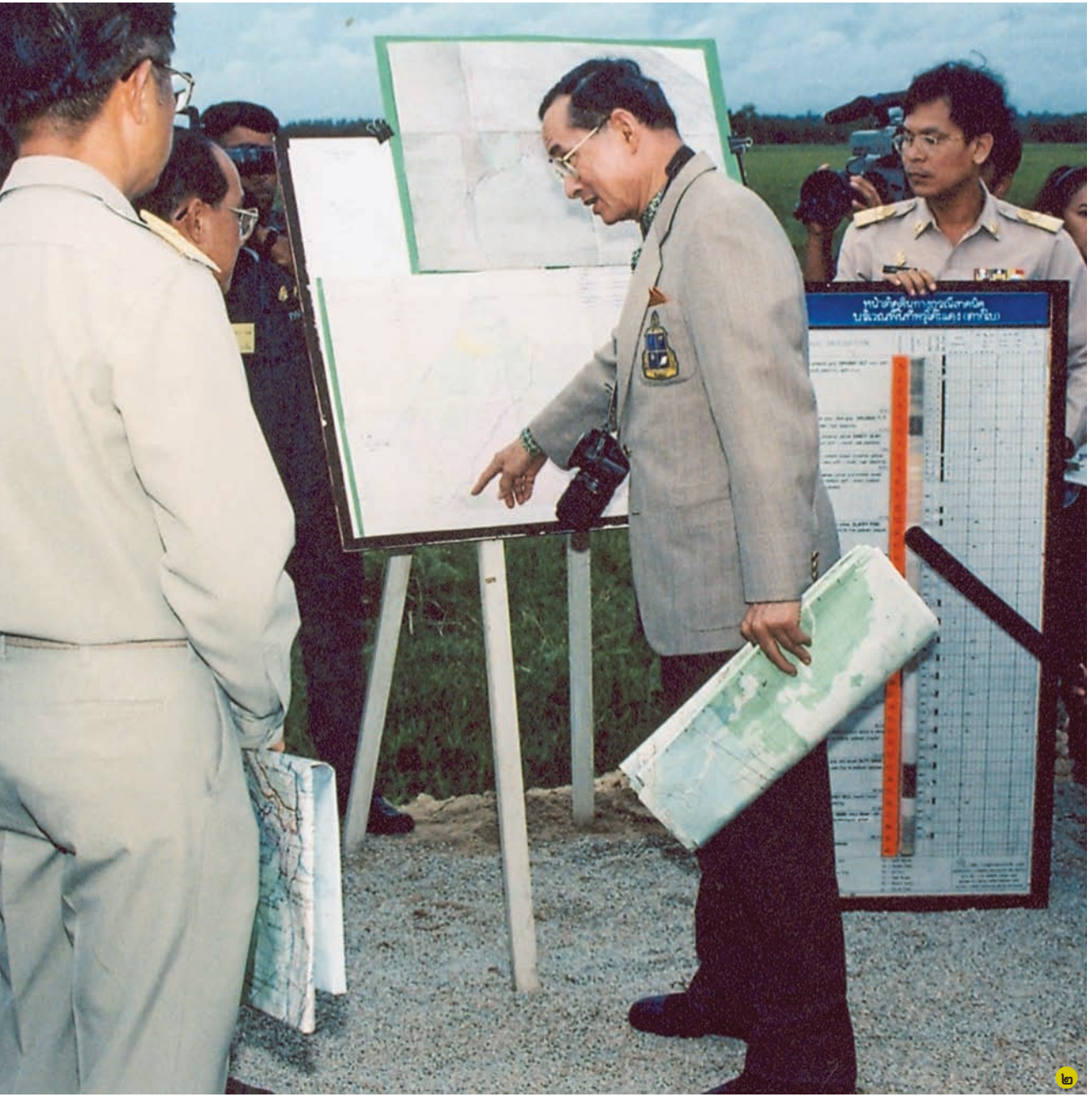

(Side Slope) เพื่อปรับปรุงสภาพดิน สำหรับสระที่สองให้ขุดในลักษณะเดียวกัน แต่ไม่ต้องปรับปรุงคุณภาพดิน แล้วทำการศึกษาเปรียบเทียบตรวจสอบความเปลี่ยนแปลงของน้ำทั้ง ๒ สระ ส่วนดินจากการขุดสระซึ่งเป็นดินเปรี้ยวให้ขนย้ายไปทิ้งโดยนำไปใช้เสริมคันคลองระบายน้ำเปรี้ยว

- *เมื่อทดลองแล้วได้ผลควรพิจารณาขุดสระกักเก็บน้ำตามแนวคลองสำหรับใช้ในพื้นที่เกษตรกรรมตามแนวทฤษฎีใหม่ โดยทำแปลงทดลองปลูกพืชบริเวณรอบๆ สระที่ได้แก้ไขคุณภาพน้ำแล้ว ลักษณะเดียวกันกับโครงการแกล้งดินในศูนย์ฯ พิกุลทองฯ*
- *น้ำจืดที่ได้นอกจากจะเป็นต้นทุนไว้ใช้ในการพัฒนาพื้นที่บ้านยูโยจำนวน ๓,๕๐๐ ไร่ แล้ว น้ำที่เหลือควรนำไปใช้ประโยชน์ในการนำไปเจือจางความเป็นกรดในแม่น้ำบางนราได้*

การสนองพระราชดำริ

๑. โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำสุไหงปาดีอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

๒. โครงการพัฒนาพื้นที่บ้านยูโยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

๑-๒. ๔ ตุลาคม ๒๕๓๙ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่โครงการคลองสุไหงปาดี อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส

๓-๔. โครงการพัฒนาพื้นที่บ้านยูโยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

๒๕๓๘

ภาคเหนือ

วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๘

บริเวณพื้นที่โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยโจ้ ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

พระราชดำริ

ควรพิจารณาวางโครงการก่อสร้างแหล่งเก็บน้ำขนาดใหญ่ในบริเวณอำเภอคลองลาน และกิ่งอำเภอปางศิลาทอง จังหวัดกำแพงเพชร เพื่อให้มีน้ำใช้สนับสนุนโครงการบ้านเล็กในป่าใหญ่อันเนื่องมาจากพระราชดำริในสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ ทั้งยังเป็นการช่วยเหลือราษฎรในบริเวณอื่นๆ ให้มีน้ำสำหรับใช้ทำการเกษตร อุปโภคบริโภคได้เพียงพอตลอดปี กับพิจารณาติดตั้งเครื่องสูบพลังน้ำ (Turbine - Pump) เพื่อ

นำน้ำจากอ่างเก็บน้ำห้วยโจ้ขึ้นไปบนภูเขา แล้วปล่อยให้น้ำไหลซึมแผ่กระจายลงมา ทำให้เกิดความชุ่มชื้น ซึ่งจะช่วยทำให้ป่าต้นน้ำลำธารมีสภาพดีขึ้น ตลอดจนควรพิจารณาก่อสร้างฝายต้นน้ำลำธารตามร่องน้ำสายต่างๆ ทางด้านเหนือของอ่างเก็บน้ำห้วยโจ้ เพื่อเก็บกักน้ำไว้เพิ่มความชุ่มชื่นขึ้นให้แก่ป่า ทำให้ป่าเกิดความสมบูรณ์ขึ้น อีกทั้งควรพิจารณาโครงการทฤษฎีใหม่ หรือโครงการพัฒนาพื้นที่เกษตรน้ำฝน ตามรูปแบบที่ดำเนินการที่วัดมงคลชัยพัฒนา อำเภอเมืองสระบุรี จังหวัดสระบุรี ในพื้นที่ท้ายอ่างเก็บน้ำห้วยโจ้ เพื่อช่วยให้ราษฎรมีแหล่งน้ำของตนเองใช้ในการเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ ทั้งนี้ราษฎรจะได้รับน้ำเพิ่มเติมจากอ่างเก็บน้ำห้วยโจ้เป็นครั้งคราวตามความจำเป็น การนี้จะสามารถช่วยเหลือพื้นที่ทำการเกษตรของราษฎรในบริเวณดังกล่าวได้เพิ่มมากขึ้น ส่วนในบริเวณพื้นที่โครงการซึ่งหน้าดินไม่มีพืชขึ้นปกคลุม ทำให้เกิดปัญหาผิวหน้าดินถูกน้ำชะล้างกัดเซาะเป็นผลให้เกิดสภาพดินเสื่อม ควรปลูกหญ้าแฝกเพื่อแก้ปัญหานี้

การสนองพระราชดำริ

โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยโจ้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

๑. *โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยโจ้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเชียงใหม่*

๒-๔. *๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๘ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่อ่างเก็บน้ำห้วยโจ้ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่*

๒๕๓๘

ภาคกลาง

วันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๓๘

บริเวณพื้นที่วัดบ้านไร่ ตำบลกุดพิมาน อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา

พระราชดำริ

ให้พิจารณาวางโครงการก่อสร้างปรับปรุงแหล่งน้ำในลำห้วยสาขาต่างๆ ของห้วยสามบาท พร้อมระบบส่งน้ำ และระบบผันน้ำ เช่น ปรับปรุงอ่างเก็บน้ำบ้านโนนสง่า ปรับปรุงหนองบึง และขุดลอกลำห้วยสาขา

การสนองพระราชดำริ

๑. โครงการพัฒนาลำน้ำห้วยสามบาทอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนครราชสีมา

๒. โครงการอ่างเก็บน้ำบ้านโนนสง่าอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนครราชสีมา

๓. โครงการฝายบ้านใหม่ศรีสุขอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนครราชสีมา

๔. โครงการขุดลอกโพรงตะเข้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนครราชสีมา

๕. โครงการขุดลอกหนองตองตอดอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนครราชสีมา

๖. โครงการวางท่อส่งน้ำจากหนองตองตอด-วัดบ้านไร่อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนครราชสีมา

๗. โครงการขุดลอกสระและปรับปรุงอาคารรับน้ำบ้านไร่อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนครราชสีมา

๑

๒

๓

๔

๕

๖

๗

๘

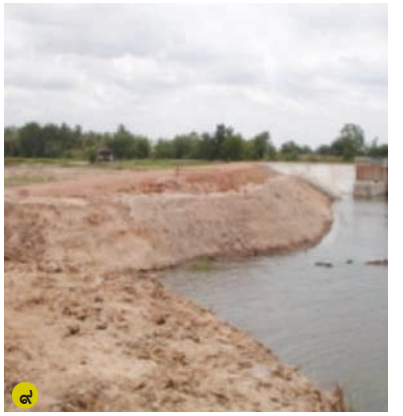
๙

๑-๔. ๑๑ มกราคม ๒๕๓๘ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่วัดบ้านไร่ จังหวัดนครราชสีมา

๕-๙. โครงการพัฒนาลำน้ำห้วยสามบาทอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนครราชสีมา

วันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๓๘

บริเวณพระตำหนักจิตรลดารโหฐาน พระราชวังดุสิต

พระราชดำริ

การเร่งรัดการบรรเทาปัญหาน้ำท่วมขังบริเวณทิศตะวันออกของกรุงเทพมหานคร ซึ่งได้แก่ เขตมีนบุรี หนองจอก ลาดกระบัง ตลอดจนเขตใกล้เคียง เนื่องจากเกิดภาวะฝนตกหนักในพื้นที่ดังกล่าวในระยะนี้ ทำให้ราษฎรประสบความเดือดร้อน สำหรับแผนฉุกเฉินมีพระราชดำริให้กรมชลประทานเร่งสำรวจหาทำเลที่เหมาะสมเพื่อติดตั้งเครื่องสูบน้ำเพิ่มเติมจากที่ติดตั้งอยู่แล้วที่บริเวณถนนสุขุมวิทเพื่อช่วยสูบน้ำลงสู่อ่าวไทยให้มากขึ้น และบริเวณสะพานทางหลวงและสะพานรถไฟกีดขวางทางน้ำ น้ำไหลไม่สะดวก ให้พิจารณาติดตั้งเครื่องผลักดันน้ำเพื่อเพิ่มให้กระแสน้ำไหลเร็วยิ่งขึ้นซึ่งเป็นการแก้ไขปัญหาอุทกภัยเฉพาะกิจ ส่วนแผนระยะยาวสมควรที่หน่วยราชการที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องประสานงานกันวางแผนสร้างระบบระบายน้ำถาวรเพื่อส่งน้ำที่เป็นปริมาณส่วนเกินออกสู่ทะเลโดยเร็วที่สุด และมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยให้พิจารณาขุดคลองระบายน้ำท่วมขังที่มีลักษณะกว้างและไม่ลึกจนเกินไป ตลอดจนต้องรีบติดตั้งเครื่องสูบน้ำเพิ่มเติมเพื่อระบายน้ำตามจุดต่างๆ ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครด้านทิศตะวันออก และเขตปริมณฑล ตามความจำเป็นต่อไป นอกจากนั้น ยังมีพระราชดำริเพิ่มเติมเกี่ยวกับโครงการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริในต่างจังหวัดด้วย

การสนองพระราชดำริ

โครงการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมกรุงเทพมหานครและปริมณฑล อันเนื่องมาจากพระราชดำริ กรุงเทพมหานคร

๑-๓. โครงการคลองลัดโพธิ์อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสมุทรปราการ

๒๕๓๘

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๓๘

บริเวณพระตำหนักภูพานราชนิเวศน์ จังหวัดสกลนคร

พระราชดำริ

ให้ขยายระบบส่งน้ำของอ่างเก็บน้ำลำพะยัง พร้อมทั้งพิจารณาขุดสระน้ำประจำไร่นา สำหรับรับน้ำเข้ามาจากระบบส่งน้ำดังกล่าวตามแนวทฤษฎีใหม่และพิจารณาผันน้ำจากอ่างเก็บน้ำห้วยไผ่ ซึ่งอยู่ฟากจังหวัดมุกดาหารมาเติมให้แก่อ่างเก็บน้ำลำพะยัง เพื่อขยายพื้นที่รับน้ำชลประทาน

การสนองพระราชดำริ :

โครงการอุโมงค์ผันน้ำอ่างเก็บน้ำห้วยไผ่อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดกาฬสินธุ์ (อุโมงผันน้ำภูริภัณฑ์)

๑

๒

๓

๔

๕

๑. โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยไผ่อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดกาฬสินธุ์
๒. โครงการอุโมงค์ผันน้ำอ่างเก็บน้ำห้วยไผ่อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดกาฬสินธุ์ (อุโมงผันน้ำภูริภัณฑ์)
๓-๕. โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำลำพะยังตอนบนฯ จังหวัดกาฬสินธุ์

๒๕๓๗

ภาคกลาง

วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๗

บริเวณพื้นที่ฐดงคสถานถาวรนิมิตร อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก

พระราชดำริ

ถ้ามีแหล่งน้ำเกิดขึ้นก็จะทำให้ป่าไม้ ดูชุ่มชื่นเขียวชอุ่ม เมื่อน้ำไหลผ่านไร่นาของเกษตรกร จะเป็นผลให้ทำไร่ทำนาได้ผลผลิตพอกินพอใช้เหลือกินก็ขายได้ในฤดูแล้งปลูกผักผลไม้ให้เกิดความร่มรื่นเขียวขจี ทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรดีขึ้น เมื่อมีรายได้เพิ่มขึ้นชาวบ้านที่ทิ้งถิ่นที่อยู่เข้าไปขายแรงงานในเมืองและในกรุงเทพมหานครคงจะหันมาให้ความสนใจถิ่นที่อยู่และกลับมาทำมาหากินที่บ้านเกิดเมืองนอนแน่นอน และให้เกษตรกรรวมตัวกันจัดตั้งเป็นหมู่บ้านสหกรณ์ที่เต็มไปด้วยความเขียวขจีของต้นไม้ที่ปลูกไว้กินผลตามบ้านเรือนภายในบ้านมีสวนครัวและเลี้ยงสัตว์มีเป็ดไก่ไว้กินไข่ เลี้ยงหมูไว้ขาย เลี้ยงปลาไว้กินไว้ขาย จัดบ้านเรือนให้สะอาด ถูกสุขอนามัย สร้างให้ครอบครัวมีชีวิตความเป็นอยู่ดีกว่าเดิม เป็นเมืองน่าอยู่น่าอาศัย

การสนองพระราชดำริ

โครงการเมืองสหกรณ์อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนครนายก

๑. *๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๗ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่ฐดงคสถานถาวรนิมิตร อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก*

บริเวณพื้นที่สร้างอ่างเก็บน้ำคลองสีเสียด บริเวณที่จะสร้างอ่างเก็บน้ำคลองกลาง บริเวณอ่างเก็บน้ำคลองยาง บ้านวังบอน ตำบลนาหินลาด จังหวัดนครนายก

พระราชดำริ

จากปัญหาหลักของลุ่มน้ำนครนายก คือ การขาดแคลนน้ำเพื่อการชลประทานในพื้นที่โครงการนครนายก จำนวน ๕๐๐,๐๐๐ ไร่ โดยเฉพาะในฤดูแล้ง ซึ่งถึงแม้ว่ารัฐบาลได้มีโครงการแก้ปัญหาดังกล่าวไปบ้างแล้ว เช่น การสร้างเหมืองฝายคลองด่าน แต่ปัญหาก็ยังคงมีอยู่และทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะไม่มีน้ำในการเพาะปลูกพืชในฤดูฝนทุก ๒-๓ ปี ทำความเสียหายแก่พืชผลและสัตว์เลี้ยง ตลอดจนทรัพย์สินของราษฎรเป็นจำนวนมาก อันจะทำให้เป็นสาเหตุผลักดันให้คนในท้องถิ่นเข้ามาทำงานในกรุงเทพมหานคร จึงจำเป็นต้องเร่งรัดพัฒนาแหล่งน้ำในพื้นที่ดังกล่าว ให้สามารถหล่อเลี้ยงการเกษตรกรรมทุกแขนง อาทิ การเกษตร การประมง อันจะทำให้ประชาชนกลับคืนสู่ท้องถิ่นเนื่องจากสามารถพึ่งตนเองได้จากการปลูกข้าว เพื่อการบริโภคอย่างเพียงพอ และจำหน่ายผลิตผลการเกษตรได้ ตลอดจนมีความเป็นอยู่อย่างมีสุขสมตามอัตภาพ พร้อมกับให้เจ้าหน้าที่ศึกษาในรายละเอียดและวางแผนดำเนินการตามขั้นตอนต่างๆ โดยเร็ว พร้อมกับให้เร่งสำรวจและออกแบบก่อสร้าง เพื่อช่วยเหลือราษฎรบริเวณที่ราบเชิงเขาซึ่งขาดแคลนแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในฤดูแล้ง ส่วนในฤดูฝนเขื่อนเหล่านี้จะสามารถเก็บกักน้ำไว้เพื่อป้องกันมิให้น้ำไหลทิ้งไปโดยเปล่าประโยชน์ นอกจากนี้ ขอให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องร่วมมือกันอย่างใกล้ชิด สำหรับการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำคลองกลางและแหล่งอื่นๆ ที่เหมาะสมตามแนวเชิงเขาไปโดยตลอดด้วย อีกทั้งให้พื้นที่ราบระดับสูงตอนบนจะได้รับน้ำจากอ่างเก็บน้ำขนาดเล็กและกลางเหล่านี้ ร่วมกับพื้นที่ส่วนล่างที่จะได้รับน้ำจากเขื่อนเก็บกักน้ำแม่น้ำนครนายกที่บ้านท่าด่าน ตำบลหินตั้ง อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก ซึ่งเป็นโครงการขนาดใหญ่ที่กำลังจะดำเนินการต่อไป

การสนองพระราชดำริ

๑. โครงการพัฒนาแหล่งน้ำช่วยเหลือพื้นที่ราบเชิงเขาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนครนายก (คลองสีเสียด คลองยาง และคลองกลาง)

๒. โครงการเขื่อนท่าด่านอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (เขื่อนขุนด่านปราการชล) จังหวัดนครนายก

๑-๒. ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๗ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่สร้างอ่างเก็บน้ำคลองสีเสียด, คลองกลาง, คลองยาง, จังหวัดนครนายก

๓. โครงการอ่างเก็บน้ำคลองสีเสียดอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนครนายก

๔. โครงการอ่างเก็บน้ำคลองยางอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนครนายก

๕-๖. โครงการเขื่อนขุนด่านปราการชล จังหวัดนครนายก

๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๗ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่สร้างอ่างเก็บน้ำคลองสีเสียด, คลองกลาง, คลองยาง, จังหวัดนครนายก

วันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๓๗

บริเวณพื้นที่องค์การสหประชาชาติ กรุงเทพมหานคร

พระราชดำริ

- *โครงการนี้เป็นโครงการที่อยู่ในวิสัยที่จะทำได้ แม้จะต้องเสียค่าใช้จ่ายไม่ใช่น้อยแต่ถ้าดำเนินการไปเดี๋ยวนี้อีก ๕-๖ ปี ข้างหน้าเราก็สบาย แต่ถ้าไม่ได้ทำในอีก ๕-๖ ปีข้างหน้า ราคาค่าสร้างค่าดำเนินการไป ๒ เท่า ๓ เท่า ลงท้ายก็จะต้องประวิงต่อไป และเมื่อประวิงต่อไปไม่ได้ทำ เราก็ต้องอดน้ำแน่ จะกลายเป็นทะเลทราย แล้วเราก็จะอพยพไปที่ไหนไม่ได้*
- *ที่ว่า ๕-๖ ปีนี้ความจริงได้เริ่มโครงการนี้มากกว่า ๕-๖ ปี โครงการที่คิดจะทำนี้ บอกได้ ไม่กล้าพูดมาหลายปีแล้ว เพราะเดี๋ยวจะมีการคัดค้านจากผู้เชี่ยวชาญจากผู้ที่ต่อต้านการทำโครงการแต่โครงการนี้เป็นโครงการที่อยู่ในวิสัยที่จะทำได้ แม้จะต้องเสียค่าใช้จ่ายไม่ใช่น้อย แต่ถ้าดำเนินการไปเดี๋ยวนี้อีก ๕-๖ ปี ข้างหน้าเราก็สบาย โครงการนี้คือสร้างอ่างเก็บน้ำ ๒ แห่ง แห่งหนึ่งคือแม่น้ำป่าสัก อีกแห่งคือแม่น้ำนครนายกสองแห่งรวมกันจะเก็บกักน้ำเหมาะพอเพียง สำหรับการบริโภค การใช้ในเขตกรุงเทพฯ และเขตใกล้เคียงที่ราบลุ่มของประเทศไทยนี้*

การสนองพระราชดำริ

โครงการเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ จังหวัดลพบุรี

๑

๒

๓

๔

๑. ๑๘ มิถุนายน ๒๕๓๗ เสด็จฯ ณ องค์การสหประชาชาติ กรุงเทพมหานคร
๒-๔. โครงการเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ จังหวัดลพบุรี

๒๕๓๗

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๓๗

บริเวณพื้นที่ศาลาดุสิดาลัย พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

พระราชดำริ

ให้กรมชลประทานตรวจสอบสภาพพื้นที่ สภาพการถือครองที่ดิน สภาพน้ำท่าในลำห้วยสายต่างๆ ตลอดจนสภาพการเพาะปลูกและการทำกินของราษฎร ตำบลกกตูม อำเภอดงหลวง จังหวัดมุกดาหาร เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาศึกษา และก่อสร้างแหล่งน้ำช่วยเหลือการเพาะปลูก และการอุปโภคบริโภคของราษฎรบริเวณดังกล่าว และเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่เกษตรกรในท้องถิ่นอย่างแท้จริง ส่วนราชการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ควรร่วมกันดำเนินการให้เกิดการจัดการในรูปแบบเดียวกับสหกรณ์การเกษตรหุบกระพง ตำบลเขาใหญ่ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

๑. *โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยพุง เพื่อส่งน้ำช่วยเหลือราษฎรบ้านคำผักกูด และบริเวณใกล้เคียง*

๒. *โครงการอ่างเก็บน้ำบ้านคำผักกูด เพื่อส่งน้ำช่วยเหลือราษฎรบ้านปากช่อง และบริเวณใกล้เคียง*

๓. *โครงการอ่างเก็บน้ำบ้านสานแว้ (ห้วยด่าน) เพื่อส่งน้ำช่วยเหลือราษฎรที่มีที่ทำกินทางด้านท้ายอ่างเก็บน้ำ*

๔. *โครงอ่างเก็บน้ำห้วยหอย เพื่อส่งน้ำช่วยเหลือราษฎรบ้านปากช่อง และบริเวณใกล้เคียง*

๕. *โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยพุ เพื่อส่งน้ำช่วยเหลือราษฎรบ้านนาหินกอง และบริเวณใกล้เคียง*

การสนองพระราชดำริ

โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำห้วยทรายตอนบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลกกตูม อำเภอดงหนาม จังหวัดมุกดาหาร

๑

๒

๓

๑-๓. โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำห้วยทรายตอนบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดมุกดาหาร

๒๕๓๖

ภาคเหนือ

วันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๖

บริเวณพระตำหนักภูพิงคราชนิเวศน์ จังหวัดเชียงใหม่

พระราชดำริ

- *ควรพิจารณานำแนวทางการจัดหาน้ำตามรูปแบบ โครงการพัฒนาพื้นที่เกษตรน้ำฝนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ บริเวณวัดชัยมงคล อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี มาใช้กับพื้นที่โครงการพัฒนาเบ็ดเสร็จลุ่มน้ำสาขาแม่น้ำปิงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ และพื้นที่บริเวณที่ราษฎรน้อมเกล้าฯ ถวาย จำนวน ๑๐ ไร่ ตำบลคุ้มเก่า อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยให้เป็นตัวอย่างเพื่อการศึกษานำมาปรับปรุงพื้นที่ให้สามารถทำการเกษตรได้อย่างสมบูรณ์*
- *เมื่อการพิจารณาข้อมูลจากการตรวจสภาพพื้นที่ และรายละเอียดจากแผนที่ มาตราส่วน ๑ : ๑๐๐,๐๐๐ พื้นที่บริเวณบ้านห้วยมะควัด และหมู่บ้านป่าไม้ เหนืออ่างเก็บน้ำหนองกระทิง ตำบลแม่สอย อำเภอจอมทอง มีสภาพภูมิประเทศเป็นเนินเล็กๆ สภาพดินลูกรังปนกรวดหน้าดินถูกกัดเซาะมีอินทรีย์วัตถุน้อย ปัจจุบันไม่สามารถใช้ประโยชน์จากพื้นที่ดังกล่าวได้ แนวทางการพัฒนาตามรูปแบบโครงการพัฒนาพื้นที่เกษตรน้ำฝน โดยขุดลอกร่องหุบระหว่าง ลูกเนินให้ลึกและกว้าง แล้วนำดินที่ขุดไปปิดกั้นระหว่างลูกเนินให้สามารถเก็บกักน้ำได้เป็นช่วงๆ ลงไปสู่ที่ต่ำกระจายไปตามความเหมาะสมสำหรับพื้นที่ที่จัดเป็นแปลงที่ทำกินและไม่มีร่องหุบ*
- *ควรพิจารณาขุดสระเพื่อเก็บน้ำในบริเวณที่ที่มีพื้นที่รับน้ำไหลลงสระ ส่วนพื้นที่บริเวณยอดเนิน ซึ่งยากแก่การจัดหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร ควรใช้เป็นพื้นที่ปลูกป่าเพื่อเพิ่มความชุ่มชื้น และชะลอกระแสน้ำ โดยเฉพาะพื้นที่ลาดชันมากควรปลูกหญ้าแฝก เพื่อป้องกันการกัดเซาะพังทะลายของดินและควรมีการปรับปรุงบำรุงดินควบคู่ไปด้วย*

การสนองพระราชดำริ

โครงการพัฒนาเบ็ดเสร็จลุ่มน้ำสาขาแม่น้ำปิงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่

๒

๑

๑-๒. *โครงการพัฒนาเบ็ดเสร็จลุ่มน้ำสาขาแม่น้ำปิงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเชียงใหม่*

วันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๓๖

บริเวณหอประชุมวิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่ อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

พระราชดำริ

- *ประการแรก ต้องไม่ลืมว่า ความต้องการและรสนิยมในการกินของราษฎรแต่ละท้องถิ่นแตกต่างกัน บางแห่งก็มีอาหารทะเลซึ่งมีไอโอดีนเกินความจำเป็น ขณะที่บางแห่งในพื้นที่ทุรกันดารและห่างไกลทะเล เช่น อำเภอสะเมิง อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ กลับไม่มีโอกาสได้บริโภคอาหารทะเลเลย หรือตัวอย่างเช่น ชาวเขาบางเผ่า แม้จะขาดสารไอโอดีน แต่ไม่นิยมบริโภคอาหารเค็ม ฉะนั้นการแจกจ่ายเกลือผสมไอโอดีนในพื้นที่ที่ราษฎรไม่ขาดสารไอโอดีน จะสิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย แต่ถ้าหากมุ่งผลิตให้ท้องถิ่นทุรกันดาร จะได้ประโยชน์สูงประหยัดสุด โดยคิดประดิษฐ์เครื่องผสมเกลือไอโอดีนขนาดเล็กลงและสามารถใช้หน่วยเคลื่อนที่ นำเข้าไปผลิตจนถึงแหล่ง ก็จะช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายได้มาก แม้จะต้องส่งเจ้าหน้าที่เข้าไปปฏิบัติงานแต่ก็จัดกลุ่มนักศึกษาอาสาสมัคร ผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันไปเป็นกิจกรรมนอกหลักสูตรจะทำให้ได้ความรู้ด้านอื่นๆ เพิ่มขึ้น ตลอดจนเป็นการพัฒนาพื้นที่นั้นๆ โดยการเข้าไปเติมสารไอโอดีนให้โดยไม่คิดมูลค่าด้วยวิธีการตรวจสอบก่อน หรือไม่ก็ผลิตเกลือผสมไอโอดีนไปแลกกับเกลือสินเธาว์ เราต้องเสียค่าใช้จ่าย แต่ราษฎรได้บริโภคเกลือผสมไอโอดีนกว้างขวางขึ้น*
- *ประการที่สอง เราจำเป็นต้องศึกษาวิถีชีวิตของราษฎรในพื้นที่เป้าหมายว่าเกลือที่เขาบริโภคเป็นเกลือชนิดใดได้มาจากแหล่งใด กล่าวคือ ศึกษา ติดตาม เส้นทางเดินของเกลือ จะได้สามารถเติมสารไอโอดีนได้ที่ต้นตอ ก็จะง่ายเข้าวิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่ จะต้องทำโครงการนำร่องในการส่งหน่วยเคลื่อนที่เข้าไปปฏิบัติงานดังกล่าว*

๑

เครื่องผสมเกลือที่เติมสารไอโอดีน ในพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เมื่อโครงการดำเนินต่อไปได้อย่างมั่นคงทางสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) ก็จะช่วยสนับสนุนในการจัดตั้งหน่วยอื่นๆ ให้กระจายออกไปอย่างกว้างขวาง โดยอาจมีการพิจารณาตั้งกองทุนที่ดำเนินงานโดยเอกชนร่วมสมทบด้วย แต่ในขณะนี้ให้เริ่มที่ใกล้ตัวก่อน เช่น อำเภอสะเมิง เมื่อโครงการนำร่องสำเร็จ ก็จะมีการร่วมมือกันอย่างกว้างขวางออกไป ก็อาจชักชวนให้วิทยาลัยเทคนิค วิทยาเขตอื่นๆ และผู้ว่าราชการจังหวัดอื่นๆ ร่วมมือปฏิบัติภารกิจต่อไป

การสนองพระราชดำริ

โครงการผลิตเครื่องผสมเกลือที่เติมสารไอโอดีนตามแนวพระราชดำริ จังหวัดเชียงใหม่

๑-๓. ๙ มีนาคม ๒๕๓๖ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่หอประชุมวิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่ อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

ในการนี้มูลนิธิชัยพัฒนา ซึ่งมีนโยบายในการสนับสนุนการพัฒนาทุกด้านที่เกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่ของประชาชน จะมอบทุนเพื่อใช้เป็นค่าวิจัยประดิษฐ์เครื่องใหม่ ค่าวัสดุ ยานพาหนะ ซึ่งโครงการนี้เป็นโครงการเสริมโครงการผลิต

วันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๓๖

บริเวณพื้นที่วัดอนาลโย ตำบลบ้านต๋อม อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา

๑

๒

พระราชดำริ

- *ในปัจจุบันนี้พื้นที่สองฝั่งของแม่น้ำน่านที่บริเวณท่าวังผา มีปัญหาน้ำท่วมเป็นประจำ เมื่อมีการผันน้ำผ่านอุโมงค์ผันน้ำให้ไหลไปในลำน้ำยาว น้ำส่วนนี้จะไหลผ่านลำน้ำยาวไปลงแม่น้ำน่าน ที่บริเวณท่าวังผา ซึ่งปกติมีปัญหาน้ำท่วมพื้นที่สองฝั่งลำน้ำอยู่เป็นประจำ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องพิจารณาปรับปรุงขยายลำน้ำยาว และลำน้ำน่านเพื่อให้สามารถรับน้ำส่วนที่เพิ่มเติมขึ้นได้ ส่วนในฤดูแล้ง จะไม่มีการผันน้ำ ดังนั้นจึงไม่มีน้ำไหลผ่านอุโมงค์ผันน้ำ ประกอบกับอาจมีปัญหาเรื่องแผ่นดินไหวในบริเวณโครงการ ซึ่งจะเกิดผลกระทบต่อความมั่นคงของอุโมงค์ผันน้ำ ดังนั้นจึงควรพิจารณาถึงปัญหาดังกล่าวด้วย นอกจากนั้นให้พิจารณาถึงพื้นที่ในเขตตำบลแม่กาและตำบลใกล้เคียง อำเภอเมืองพะเยา ซึ่งเป็นพื้นที่นอกเขตที่ได้รับประโยชน์จากโครงการอ่างเก็บน้ำแม่ต๋ำ พื้นที่บริเวณดังกล่าวเป็นที่สูง ทำให้เกิดปัญหาขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร จึงควรพิจารณาก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยหมูเฒ่าให้มีความจุมากที่สุดสำหรับเก็บกักน้ำไว้ส่งช่วยพื้นที่เพาะปลูกในฤดูแล้งและเพื่อให้สามารถส่งความช่วยเหลือการเพาะปลูกพืชในฤดูแล้งได้มากขึ้น จึงควรพิจารณาก่อสร้างระบบผันน้ำจากอ่างเก็บน้ำแม่ต๋ำลงเพิ่มเติมให้แก่อ่างเก็บน้ำห้วยหมูเฒ่าด้วย อีกทั้งให้พิจารณาก่อสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็ก กระจายช่วยเหลือพื้นที่บริเวณที่ราบเชิงเขาตามความเหมาะสม เพื่อช่วยเหลือการเพาะปลูกในเขตตำบลบ้านถ้ำ และตำบลใกล้เคียง ในเขตอำเภอเมืองพะเยา โดยให้ส่วนราชการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องร่วมกันพิจารณาจัดหาพื้นที่ชดเชยให้แก่ราษฎรที่ต้องสูญเสียที่ดินสำหรับการก่อสร้างโครงการด้วย

  การจัดน้ำช่วยเหลือพื้นที่นอกเขตโครงการอ่างฯแม่ต๋ำ อำเภอเมืองพะเยา

- *ควรพิจารณาก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยทับช้างแห่งที่ ๑ ที่บ้านแม่กาหัวทุ่ง อำเภอเมืองพะเยา โดยให้มีความจุเก็บกักให้มากที่สุด หากมีปัญหาเรื่องที่ดินบริเวณดังกล่าว ควรพิจารณาเปลี่ยนจุดก่อสร้างอ่างเก็บน้ำ ทั้งนี้ เพื่อระบายน้ำช่วยพื้นที่เพาะปลูกริมน้ำห้วยทับช้าง*
- *ควรพิจารณาก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยหลวง โดยกำหนดความจุให้รับน้ำเพิ่มเติมได้จากฝายทดน้ำห้วยนาปอยตามความเหมาะสม หากมีปัญหาเรื่องที่ดิน ให้พิจารณาย้ายจุดก่อสร้างไปที่บ้านห้วยหลวงแทน และใช้เกณฑ์การกำหนดความจุเช่นเดียวกัน*
- *ควรพิจารณาก่อสร้างฝายทดน้ำห้วยนาปอบพร้อมระบบผันน้ำ เพื่อผันน้ำเพิ่มเติมให้กับอ่างเก็บน้ำห้วยทับช้าง อ่างเก็บน้ำห้วยหลวง และอ่างเก็บน้ำบ้านห้วยหลวง*
- *ควรพิจารณาก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยหมูเฒ่า ที่บ้านร่องขุย ตำบลป่าหวาย อำเภอเมืองพะเยา พร้อมระบบท่อผันน้ำจากอ่างเก็บน้ำห้วยแม่ต๋ำ*
- *ควรพิจารณาก่อสร้างอ่างเก็บน้ำแม่ร่องสักเพื่อระบายน้ำช่วยราษฎรในเขตตำบลจำปงหวาย*
- *ควรพิจารณาก่อสร้างอ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก กระจายตามลำห้วยต่างๆ เช่น ลำน้ำห้วยสัก ลำน้ำร่องช้าง เพื่อเป็นน้ำต้นทุนสำหรับเพาะปลูกในช่วงที่ขาดน้ำ*
- *ควรพิจารณาก่อสร้างแหล่งน้ำตามที่สภาตำบลบ้านสาง อำเภอเมืองพะเยาขอพระราชทานพระมหากรุณา เพื่อช่วยราษฎรท้ายอ่างเก็บน้ำห้วยดุก*
- *ควรพิจารณาก่อสร้างแหล่งน้ำตามที่สภาตำบลบ้านตุ่น อำเภอเมืองพะเยา ได้ขอพระราชทานพระมหากรุณา เพื่อช่วยราษฎรบ้านห้วยสัก และบ้านสินขี้เหล็ก*
- *ควรพิจารณาจัดหาแหล่งน้ำเพื่อก่อสร้างระบบผันน้ำเข้าสู่อ่างเก็บน้ำห้วยมะนาว*

การสนองพระราชดำริ

๑. โครงการอ่างเก็บน้ำแม่ต๋ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดพะเยา

๒. โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยหมูเฒ่าอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา

๑, ๓. ๑๐ มีนาคม ๒๕๓๖ เสด็จฯ วัดอนาลโย อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา

๒. โครงการอ่างเก็บน้ำแม่ต๋ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดลำปาง

๑๐ มีนาคม ๒๕๓๖ เสด็จฯ วัดอนาลโย ตำบลบ้านต๋อม อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา

วันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๓๖

บริเวณพระตำหนักภูพิงคราชนิเวศน์ จังหวัดเชียงใหม่

พระราชดำริ

แผงดักไอน้ำจากหมอกนี้สามารถช่วยบังลม บังแดด ให้กับต้นไม้ในระยะแรกที่เริ่มทำการปลูกต้นไม้ หรือในระยะแรกที่ต้นไม้เริ่มเติบโตขึ้นได้ด้วย ส่วนวัสดุที่จะนำมาใช้ในการดักหมอกนี้ ควรจะเป็นวัสดุประเภทที่รูพรุนมากๆ เช่น ตาข่ายไนล่อน ซึ่งจะทำให้เกิดการจับตัวของหยดน้ำได้ดี อีกทั้งการใช้วัสดุที่เป็นเสื่อลำแพน การสานเสื่ออย่าให้ทึบ ควรสานให้โปร่ง เนื่องจากในอากาศนั้นมีความชื้นอยู่แล้ว จะทำให้เกิดการควบแน่นและกลั่นตัวเป็นหยดน้ำได้ ส่วนการใช้ถุงปุ๋ยมาเป็นวัสดุนั้น คาดว่าจะไม่ได้ผลเท่าที่ควร เนื่องจากเมื่อหมอกมากระทบกับแผงดักหมอกนี้แล้วจะกระจายออกไป เพราะว่าถุงปุ๋ยมีความทึบและหนาแน่นของพื้นที่มากเกินไป ทั้งนี้ขอให้มูลนิธิชัยพัฒนาดำเนินการทดลองปฏิบัติเพื่อหาข้อมูลและปรับปรุงแผงดักไอน้ำจากหมอกนี้ต่อไป เพื่อให้ได้ผลดีที่สุด

การสนองพระราชดำริ

โครงการเครื่องดักหมอกตามแนวพระราชดำริ

๑-๒. ๑๔ มีนาคม ๒๕๓๖ เสด็จฯ บริเวณพระตำหนักภูพิงคราชนิเวศน์ จังหวัดเชียงใหม่

วันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๓๖

บริเวณพระตำหนักภูพิงคราชนิเวศน์ จังหวัดเชียงใหม่

พระราชดำริ

- *ควรพิจารณาวางโครงการและก่อสร้างโครงการต่างๆ ในลุ่มน้ำคลองขลุง*
- *ควรพิจารณาวางโครงการและก่อสร้างโครงการต่างๆ ในลุ่มน้ำคลองสวนหมาก*
- *โครงการฝายทดน้ำคลองสวนหมากเป็นโครงการหนึ่งในโครงการพัฒนาลุ่มน้ำคลองสวนหมากที่จะช่วยแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำของราษฎร*
- *ให้พิจารณาวางโครงการและก่อสร้างอ่างเก็บน้ำคลองแขยงตอนล่างเพื่อเก็บกักน้ำในพื้นที่รับน้ำและนำจากคลองส่งน้ำฝายทดน้ำคลองสวนหมาก เพื่อช่วยเหลือราษฎรมีน้ำไว้ใช้ในการอุปโภคบริโภคและเพาะปลูกในฤดูแล้ง*
- *ให้พิจารณาวางโครงการพัฒนาลุ่มน้ำคลองสวนหมาก โดยการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำคลองมดแดง เพื่อเก็บกักน้ำไว้สำหรับการอุปโภคบริโภคและการเพาะปลูก*
- *ให้กรมชลประทานพิจารณาวางโครงการพัฒนาลุ่มน้ำคลองขลุงและลุ่มน้ำคลองสวนหมาก*
- *ให้พิจารณาวางโครงการและการก่อสร้างเกี่ยวกับการจัดการงานชลประทานในลุ่มน้ำคลองสวนหมาก และลุ่มน้ำใกล้เคียง ได้แก่ ลุ่มน้ำคลองลาน ลุ่มน้ำคลองขลุง เพื่อช่วยแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำของราษฎรในการเพาะปลูก การอุปโภคบริโภค และบรรเทาอุทกภัย*

๑

การสนองพระราชดำริ

๑. โครงการอ่างเก็บน้ำคลองแขยงตอนล่างอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร

๒. โครงการอ่างเก็บน้ำคลองมดแดงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร

๓. โครงการอ่างเก็บน้ำคลองคะยุคอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร

๔. โครงการฝายคลองสวนหมากอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร

๒

๓

๒. โครงการฝายคลองสวนหมากอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร

๑, ๓. โครงการอ่างเก็บน้ำคลองมดแดงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดกำแพงเพชร

๒๕๓๖

ภาคกลาง

วันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๓๖

บริเวณพื้นที่วัดมงคลชัยพัฒนา ตำบลเขาดินพัฒนา อำเภอเมืองสระบุรี จังหวัดสระบุรี

พระราชดำริ

- *ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาวางโครงการเบื้องต้น เพื่อจัดหาน้ำช่วยเหลือพื้นที่เพาะปลูกตอนล่าง บริเวณใกล้กับเขาหินปูน ในเขตพื้นที่ตำบลห้วยบงและตำบลเขาดินพัฒนา อำเภอเมืองสระบุรี จังหวัดสระบุรี ซึ่งมักขาดแคลนน้ำทั้งในช่วงฤดูฝนและฤดูแล้ง*
- *เนื่องจากพื้นที่ในเขตตำบลเขาดินพัฒนาและตำบลห้วยบง รวมทั้งตำบลใกล้เคียงในเขตท้องที่อำเภอเมืองสระบุรี จังหวัดสระบุรี เป็นบริเวณที่ราษฎรส่วนใหญ่มีอาชีพทำการเพาะปลูกโดยอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก ฝนที่ตกมักมีสภาพไม่แน่นอนเป็นประจำแทบทุกปี เช่น ฝนล่าหรือทิ้งช่วงนาน จึงทำให้ราษฎรประสบปัญหาขาดแคลนน้ำเพาะปลูกโดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงฤดูแล้ง ดังนั้น จึงควรพิจารณาจัดแปลงที่ดินในเขตโครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณวัดมงคลชัยพัฒนาในรูปแบบใหม่ ได้แก่ การพัฒนาพื้นที่ทำการเกษตรน้ำฝนที่แห้งแล้ง ซึ่งพื้นที่แปลงที่ ๒ มีเนื้อที่ประมาณ*

๑

๑๕ ไร่ ให้แบ่งขุดเป็นสระเก็บน้ำจำนวน ๓ ไร่ พื้นที่ส่วนใหญ่จัดไว้สำหรับปลูกข้าวในฤดูฝนเพื่อให้พอบริโภคในครัวเรือน และปลูกพืชไร่ฤดูแล้ง พื้นที่บางส่วนใช้ปลูกพืชฤดูแล้ง น้ำในสระเก็บน้ำจะใช้ช่วยเสริมน้ำฝนสำหรับการเพาะปลูกพืชฤดูแล้ง และยังจะได้ประโยชน์จากการเลี้ยงปลาอีกด้วย รูปแบบการดำเนินการดังกล่าวควรจัดทำในลักษณะเป็นแปลงทดลองหรือแปลงสาธิตเพื่อให้เป็นแบบอย่างสำหรับราษฎรได้นำไปใช้ในพื้นที่ของตนเองต่อไป การทำแปลงทดลองที่โครงการฯ นี้

๑-๓. ๒๕ มกราคม ๒๕๓๖ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่วัดมงคลชัยพัฒนา จังหวัดสระบุรี
๔-๕ โครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณวัดมงคลชัยพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสระบุรี

ก็เพื่อเป็นการสาธิตให้เกษตรกรที่อาศัยทำกินอยู่โดยรอบโครงการฯ มาศึกษาเป็นตัวอย่าง แล้วนำไปใช้พัฒนาการทำกินของตนเอง ก็จะทำให้สามารถยกฐานะความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น อีกทั้งเป็นการขยายความคิดออกไปเพื่อเป็นแบบฉบับในการพัฒนาพื้นที่ในเขตภาคกลางที่มีสภาพค่อนข้างแห้งแล้ง

การสนองพระราชดำริ

โครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณวัดมงคลชัยพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (ทฤษฎีใหม่) ตำบลเขาดินพัฒนา อำเภอเมืองสระบุรี จังหวัดสระบุรี

๑. ๒๕ มกราคม ๒๕๓๖ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่วัดมงคลชัยพัฒนา จังหวัดสระบุรี
๒-๕. โครงการเขื่อนขุนด่านอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (ขุนด่านปราการชล) จังหวัดนครนายก

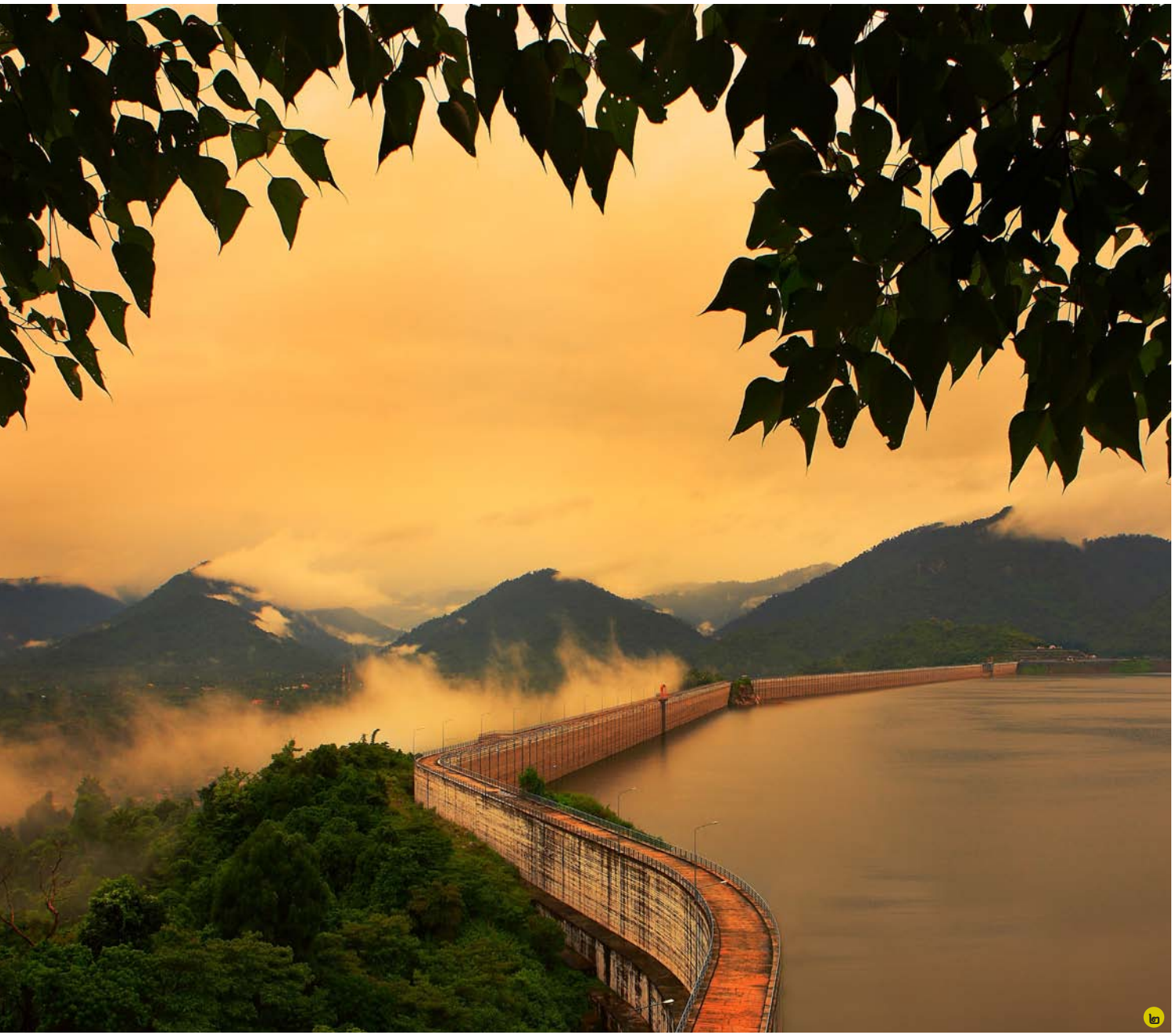

๒

วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๓๖

บริเวณศาลาดุสิดาลัยจิตรลดารโหฐาน พระราชวังดุสิต

พระราชดำริ

ให้กรมชลประทานพิจารณาวางโครงการ และก่อสร้างเขื่อนคลองท่าด่าน ที่บ้านท่าด่าน ตำบลหินตั้ง อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของโครงการพัฒนาลุ่มน้ำนครนายกตอนบน เพื่อช่วยให้ราษฎรในพื้นที่ทางตอนล่างมีน้ำใช้ทำการเกษตร การอุปโภคบริโภค รวมทั้งช่วยบรรเทาอุทกภัยที่มักจะเกิดขึ้นในเขตจังหวัดนครนายกเป็นประจำทุกปี เพื่อการอุตสาหกรรม และเพื่อการแก้ไขพื้นที่ดินเปรี้ยวอีกด้วย

การสนองพระราชดำริ

โครงการเขื่อนขุนด่านอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (ขุนด่านปราการชล) จังหวัดนครนายก

๓

๔

๕

๒๕๓๖

ภาคใต้

วันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๓๖

บริเวณพื้นที่โครงการโคกกูแว ตำบลพร่อน บ้านโคกอิฐ-โคกใน จังหวัดนราธิวาส

พระราชดำริ

- *ให้กรมชลประทานพิจารณาผันน้ำจืดจากคลองสุไหงปาดี ซึ่งประสบปัญหาขาดแคลนน้ำจืดเพื่อใช้ในการเพาะปลูก รวมทั้งการใช้เพื่อปรับปรุงสภาพดินเปรี้ยวในบริเวณดังกล่าว และวางระบบป้องกันน้ำเปรี้ยวจากพรุโต๊ะแดงไม่ให้ไหลลงสู่แม่น้ำบางนรา*
- *ควรดำเนินการควบคุมดูแลการระบายน้ำเปรี้ยวของคลองปลักปลาไม่ให้ลงคลองมูโนะ โดยจัดทำระบบและอาคารบังคับน้ำให้ระบายน้ำทิ้งลงด้านท้ายประตูระบายน้ำปูยู ในช่วงที่น้ำเปรี้ยวมีความเข้มข้นสูง สำหรับในช่วงที่คลองมูโนะมีปริมาณน้ำมากพอ ควรส่งน้ำไปเจือจางน้ำเปรี้ยวในคลองปลักปลา ซึ่งจะช่วยชะล้างดินเปรี้ยวบริเวณขอบพรุโต๊ะแดงเป็นการปรับปรุงคุณภาพดินให้ดีขึ้นในระยะยาว เพื่อราษฎรสามารถใช้ทำการเพาะปลูกได้*
- *ควรพิจารณาปรับปรุงคลองเก็บกักน้ำบางเตยและคลองแขก ซึ่งเชื่อมต่อกับคลองส่งน้ำสาย ๒ ซ. เพื่อรับน้ำจาก*

๑

๒

๓

คลองมูโนะ (ถ้ามีเพียงพอ) หรือรับน้ำจากแม่น้ำบางนรา สำหรับใช้ชะล้างดินเปรี้ยวบริเวณบ้านยูโย บ้านบางเตย บ้านโคกขี้เหล็ก และบริเวณใกล้เคียง เพื่อให้ราษฎรหมู่บ้านดังกล่าวสามารถใช้พื้นที่ทำการเพาะปลูกได้

- *ควรพิจารณาและก่อสร้างระบบผันน้ำดีจากคลองสุไหงปาดีไปช่วยพื้นที่บริเวณด้านทิศใต้ของบ้านยูโย บ้านบางเตย บ้านโคกขี้เหล็ก และบริเวณใกล้เคียง ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีดินเปรี้ยว ทำการเพาะปลูกไม่ได้ผล จะเป็นการช่วยปรับปรุงคุณภาพดินในบริเวณนั้นให้ดีขึ้น จนกระทั่งสามารถใช้ทำการเพาะปลูกได้ในโอกาสต่อไป เช่นเดียวกับที่ได้ดำเนินการเป็นผลสำเร็จมาแล้วที่บริเวณบ้านโคกอิฐ บ้านโคกใน และน้ำดีส่วนที่เหลือควรทิ้งลงในแม่น้ำบางนรา จะเป็นการช่วยให้น้ำในแม่น้ำบางนรามีคุณภาพดีขึ้น การดำเนินการดังกล่าวจะช่วยลดปริมาณน้ำเปรี้ยวจากพรุโต๊ะแดงที่ไหลเข้าระบบระบายน้ำเปรี้ยวของโครงการโคกกูแว ได้แก่ คลองโคกไผ่ คลองลาน ซึ่งจะช่วยลดขนาดของคลองระบายน้ำเปรี้ยวดังกล่าวที่จะทำการปรับปรุงขยายลงได้*

การสนองพระราชดำริ

โครงการสุไหงปาดีอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

จังหวัดนราธิวาส

๑-๓. ๒๘ กันยายน ๒๕๓๖ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่โครงการโคกคูแว อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส

วันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๓๖

บริเวณพระตำหนักทักษิณราชนิเวศน์ จังหวัดนราธิวาส

พระราชดำริ

ควรเร่งก่อสร้างประตูระบายน้ำปากพนังให้เสร็จโดยเร็ว ให้ถือเป็นจุดเริ่มต้นรวมในการแก้ไขปัญหาขาดแคลนน้ำจืดสำหรับใช้ในการอุปโภคบริโภคในฤดูแล้ง ปัญหาน้ำทะเลหนุนในฤดูแล้ง ปัญหาน้ำท่วมทำความเสียหายแก่พื้นที่ทำกินของราษฎรในฤดูฝน และเพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาน้ำท่วมพื้นที่ทำกินของราษฎรให้ได้ผล ควรพิจารณาขุดคลองระบายน้ำฉุกเฉิน ต่อจากแม่น้ำปากพนัง ที่บริเวณทำนบดินปิดลำน้ำเดิม พร้อมก่อสร้างประตูระบายน้ำในคลองระบายน้ำเพื่อช่วยส่งน้ำออกจากพื้นที่โครงการลงสู่ทะเลได้รวดเร็วขึ้น นอกจากนั้นควรเร่งปรับปรุงขุดลอกและขยายคลองท่าพญา พร้อมก่อสร้างประตูระบายน้ำท่าพญา เพื่อช่วยระบายน้ำออกจากพื้นที่ได้เร็วขึ้น และควรจัดตั้งศูนย์ศึกษาเฉพาะกิจเป็นการชั่วคราวที่บริเวณประตูระบายน้ำในพื้นที่ของกรมประมง เพื่อทดลองศึกษาและวิจัยด้านการประมงแบบครบวงจร อีกทั้งควรพิจารณาการผันน้ำดีจากคลองสุไหงปาดี ไปช่วยเหลือพื้นที่ขอบพรุบริเวณบ้านโคกงู บ้านโยยูและบริเวณใกล้เคียง ซึ่งมีสภาพเป็นดินเปรี้ยว เพื่อเป็นการปรับปรุงคุณภาพดินให้สามารถเพาะปลูกต่อไปได้ เช่นเดียวกับที่ได้ดำเนินการแล้วในพื้นที่โครงการบ้านโคกกูแว

การสนองพระราชดำริ

โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนครศรีธรรมราช

๑-๓. โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนครศรีธรรมราช

๔. ๗ ตุลาคม ๒๕๓๖ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่โครงการพัฒนาลุ่มน้ำคลองน้ำจืด-คลองแฆแฆอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

วันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๓๖

บริเวณพื้นที่โครงการพัฒนาลุ่มน้ำคลองน้ำจืด-คลองแฆแฆ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ เขตอำเภอสายบุรีและอำเภอปะนาเระ จังหวัดปัตตานี

พระราชดำริ

- *ควรพิจารณาก่อสร้างระบบผันน้ำที่เหมาะสม เพื่อรับน้ำดีจากคลองสุไหงปาดี ไปชะล้างดินเปรี้ยวและช่วยเหลือการเพาะปลูก อุปโภคบริโภคของราษฎรบ้านยูโย บ้านโคกขี้เหล็ก และบริเวณใกล้เคียงในเขตตำบลพร่อน อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส และพิจารณาก่อสร้างอาคารบังคับน้ำในคลองโต๊ะแดงและคลองอื่นๆ ตามความเหมาะสม เพื่อผันน้ำดีจากคลองโต๊ะแดงลงเพิ่มเติมให้แก่คลองมูโนะสำหรับอัดน้ำเข้าระบบส่งน้ำของโครงการโคกกูแว เพื่อช่วยเหลือการเพาะปลูกในเขตโครงการและพื้นที่เพาะปลูกบ้านโคกกูแวและบริเวณใกล้เคียงตำบลพร่อน อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส*
- *ควรพิจารณาและดำเนินการขุดคลองบางตาหยาด ตำบลตะลุบัน อำเภอสายบุรี พร้อมก่อสร้างอาคารบังคับน้ำเพื่อป้องกันน้ำเปรี้ยวจากพรุบาเจาะที่ระบายผ่านประตูระบายน้ำไม้แก่น และรับน้ำจืดจากคลองกอตอ ใช้ผสมกับน้ำเค็มที่รับจากทะเลเป็นน้ำกร่อยสำหรับใช้เลี้ยงปลากะพงขาว เป็นการช่วยเหลือราษฎรบ้านปากน้ำ ตำบลตะลุบัน ที่ได้รับความเสียหายจากการเลี้ยงปลาบริเวณปากแม่น้ำสายบุรี เนื่องจากปลาที่เลี้ยงไว้ตาย เพราะได้รับน้ำเปรี้ยวที่ระบายออกจากพรุบาเจาะ โดยดำเนินการให้เหมือนกับการทำที่บ้านบางเก่า ตำบลบางเก่า อำเภอสายบุรี ซึ่งได้ผลดี เป็นที่พอใจของราษฎร*

- *ควรพิจารณาและก่อสร้างโครงการอ่างเก็บน้ำคลองเตราะหักบ้านเตราะหัก ตำบลน้ำบ่อ อำเภอปะนาเระ จังหวัดปัตตานี เพื่อเก็บกักน้ำไว้ส่งช่วยการทำนาปีในช่วงที่ขาดฝน และใช้สำหรับการอุปโภค-บริโภค ของราษฎรบ้านเตราะหัก บ้านแฆแฆ ตำบลน้ำบ่อ และพิจารณาส่งน้ำส่วนที่เหลือไปเก็บในสระ หรือบ่อเก็บน้ำต่างๆ เพื่อกระจายความช่วยเหลือพื้นที่บ้านเคียน และบริเวณใกล้เคียงตามความเหมาะสม ในเรื่องนี้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชดำรัสตอนหนึ่งอธิบายถึงวิธีการ และประโยชน์ของการนำน้ำไปเก็บกักในสระ หรือบ่อเก็บน้ำขนาดเล็กต่างๆ เพื่อเป็นแหล่งน้ำสำรองของราษฎรเพื่อไว้ใช้ในฤดูแล้ง*
- *ควรพิจารณาวางโครงการ และก่อสร้างระบบแยกน้ำ ๓ รส ออกจากกัน ได้แก่ การก่อสร้างระบบป้องกันน้ำเปรี้ยวจากพรุที่ทำให้พื้นที่เพาะปลูกเป็นดินกรด ระบบป้องกันน้ำเค็มบุกรุก และระบบส่งน้ำจืดช่วยเหลือการเพาะปลูก และการอุปโภค-บริโภคของราษฎรบ้านเนินธัมมัง ตำบลแม่เจ้าอยู่หัว อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช*

การสนองพระราชดำริ

๑. โครงการผันน้ำสุไหงปาดีอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดปัตตานี
๒. โครงการเลี้ยงปลากะพงขาวบ้านปาตาตีมออันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดปัตตานี
๓. โครงการอ่างเก็บน้ำคลองเตราะหักอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอปะนาเระ จังหวัดปัตตานี
๔. โครงการพัฒนาพื้นที่บ้านเนินธัมมังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนครศรีธรรมราช

๑. *๗ ตุลาคม ๒๕๓๖ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่โครงการพัฒนาลุ่มน้ำคลองน้ำจืด-คลองแฆแฆอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดปัตตานี*

วันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๓๖

บริเวณพื้นที่แปลงสาธิตการแก้ไขปัญหาดินเปรี้ยวภายในศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส

พระราชดำริ

- *ควรพิจารณาแยกน้ำจืดจากคลองสุไหงปาดีไปใช้ในการปรับปรุงคุณภาพดิน รวมทั้งช่วยเหลือการเพาะปลูกของราษฎรในบริเวณดังกล่าวด้วย ประโยชน์อื่นๆ ที่จะได้จากการแยกน้ำจืดในคลองสุไหงปาดีก็คือ จะมีน้ำจืดส่วนที่เหลือไว้ระบายลงในแม่น้ำบางนราเป็นการช่วยให้น้ำในแม่น้ำบางนรามีคุณภาพที่ดีขึ้น นอกจากนี้แล้วยังจะช่วยลดปริมาณน้ำจืดที่ไหลลงพรุโต๊ะแดงแล้วกลายเป็นน้ำเปรี้ยวที่ต้องระบายทิ้ง ปริมาณน้ำเปรี้ยวที่ไหลออกจากพรุโต๊ะแดงจะน้อยลง ทำให้สามารถลดขนาดระบบระบายน้ำเปรี้ยวที่พิจารณาก่อสร้างและปรับปรุงลงได้อีกด้วย*

๑-๓. ๑๔ ตุลาคม ๒๕๓๖ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่แปลงสาธิตการแก้ไขปัญหาดินเปรี้ยวภายในศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลกะลุวอเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส

๑

๒

๓

- *ควรพิจารณาปรับปรุงระบบระบายน้ำเปรี้ยวของโครงการดังกล่าว เพื่อแยกน้ำเปรี้ยวและน้ำจืดออกจากกัน โดยระบายน้ำเปรี้ยวออกทิ้งทะเลทางประตูระบายน้ำปลายคลองพรุบาเจาะ ส่วนน้ำจืดจากคลองบาเจาะและคลองอื่นๆ ให้ระบายผ่านคลองลูโบะบูโละ คลองบาเระออกทางประตูระบายน้ำไม้แก่น การดำเนินการดังกล่าว นอกจากจะช่วยแก้ปัญหาน้ำเปรี้ยวจากพรุบาเจาะที่เป็นผลกระทบต่อการเลี้ยงปลากะพงของราษฎรแล้ว ยังสามารถช่วยแก้ปัญหาน้ำเปรี้ยวท่วมขังพื้นที่นาของราษฎรหมู่ที่ ๓, ๔ และ ๕ ตำบลบาเระใต้ อำเภอบาเจาะ จังหวัดนราธิวาส ซึ่งไม่สามารถทำการเพาะปลูกได้ ให้กลับมีน้ำจืดใช้ในการทำนาได้*
- *ควรพิจารณาและเร่งทำการขุดคลองเชื่อม (ตามแนวร่องน้ำเดิม) ระหว่างคลองบางตาหยาดกับคลองกะจูดพร้อมกับพิจารณาปรับปรุงคลองบางตาหยาดตามความเหมาะสม เพื่อให้ระบบการไหลเวียนของน้ำสามารถต่อเชื่อมกันตลอดถึงลำน้ำสายอื่นๆ ด้วย จะเป็นการช่วยให้น้ำมีคุณภาพที่เหมาะสมสำหรับราษฎรในคลองต่างๆ ดังกล่าวสามารถประกอบอาชีพทางการเลี้ยงปลาน้ำกร่อยได้ผลดี*

- ***การศึกษาหน้าตัดดินทางวิศวกรรมภายในศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ***

  ให้ขุดเจาะทำหน้าที่ตัดดิน เพื่อไว้ใช้ศึกษาหน้าตัดดดินในพื้นที่พรุ อันจะเป็นข้อมูลที่สำคัญในด้านวิศวกรรมสำหรับงานก่อสร้างต่างๆ ในพื้นที่พรุ

- ***การทำแบบจำลอง คลองลอยส่งน้ำในพื้นที่พรุ***

  ให้จัดทำแบบจำลองคลองลอยส่งน้ำในพื้นที่พรุ ภายในศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ ซึ่งสามารถใช้งานได้จริงๆ โดยใช้ตอกเสาเข็มลอยไม่ลึกมาก แล้วมีแผ่นซีเมนต์ ๔ ขา (Tetrapod) ผูกเป็นทุ่นอยู่ด้านบนเป็นฐานสามารถยืดหยุ่นได้ทำเป็นตัวอย่างไว้ เพื่อศึกษาและติดตามดูว่าเข็มดังกล่าวนี้จะจมลงไปหรือไม่

- ***การนำเทคนิคในการพัฒนาพื้นที่ดินเปรี้ยวไปถ่ายทอดในพื้นที่พรุแฆแฆ***

  ให้นำผลการศึกษาจากภายในศูนย์ฯ เกี่ยวกับการปรับปรุงดินไปดำเนินการปรับปรุงดินในพื้นที่พรุแฆแฆ เพื่อทำการปลูกข้าว และทรงแนะนำเกี่ยวกับพันธุ์ข้าวที่ปลูกว่าควร

เป็นพันธุ์พื้นเมือง เนื่องจากทรงทราบจากชาวบ้านว่าชอบรับประทานข้าวพันธุ์พื้นเมืองมากกว่าพันธุ์ลูกผสม และข้าวพันธุ์พื้นเมืองก็เป็นพันธุ์ที่ทนทานต่อดินเปรี้ยวด้วย

- ***การติดตามศึกษาการเปลี่ยนแปลงความเป็นกรดของดินกรดกำมะถัน***

แปลงศึกษาการเปลี่ยนแปลงความเป็นกรดของดินกำมะถัน หรือโครงการแกล้งดิน ซึ่งมีพระราชดำริมาตั้งแต่ปี ๒๕๒๘ ให้เร่งดินให้เป็นกรดจัดจนไม่สามารถปลูกพืชเศรษฐกิจได้แล้ว จึงดำเนินการปรับปรุงดินให้สามารถปลูกพืชได้ จากนั้นให้ทดลองทิ้งพื้นที่นั้นไว้ไม่มีการใช้ประโยชน์เพื่อติดตามดูว่าความเป็นกรดจะเพิ่มอีกหรือไม่ จากการดำเนินการศึกษาพบว่าเมื่อทิ้งดินไว้ ๘ เดือน ดินนั้นกลับเป็นกรดรุนแรงอีกดังเดิม จึงได้มีพระราชดำริให้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงนี้ไปอีกนานๆ เพื่อติดตามดูว่าความเป็นกรดของดินจะอยู่ตัวได้เท่าไร

- ***การศึกษาโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบกับขนาดพื้นที่เพาะปลูกปาล์มน้ำมัน***

ให้ศึกษาขนาดของโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบขนาดเล็กที่เหมาะสมกับพื้นที่เพาะปลูกใช้แรงงานคน ไม่ต้องมีอุปกรณ์ใดๆอยู่ในพื้นที่ เพื่อจะสกัดน้ำมันดิบได้ทันที ไม่ต้องขนส่งจากนั้นจึงขนน้ำมันดิบไปโรงงานแปรรูปอีกทอดหนึ่ง ซึ่งจะขนส่งได้สะดวกกว่า และน้ำมันดิบสามารถเก็บได้นานกว่าผลปาล์มทั้งทะลาย

- ***การศึกษาการเลี้ยงปลาน้ำกร่อยในศูนย์***

ให้ศูนย์พิกุลทองฯ ตั้งโครงการเลี้ยงปลาน้ำกร่อยเพื่อเป็นการทดลอง ภายในศูนย์ฯ ให้ศึกษาวิธีการเลี้ยง และการแก้ไขปัญหาอันจะเป็นตัวอย่างที่ดี และมีประโยชน์มาก

การสนองพระราชดำริ

๑. โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำบางนราอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

๒. โครงการพรุบาเจาะอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

๓. โครงการระบายน้ำคลองไม้แก่นอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

๔. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

๑-๕. ๑๔ ตุลาคม ๒๕๓๖ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำบางนราอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

๖. โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำบางนราอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

๗. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

๑

วันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๓๖

บริเวณพื้นที่โครงการผันน้ำจืดช่วยเหลือพื้นที่บ้านยูโย อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส

พระราชดำริ

- *ควรเร่งพิจารณาวางโครงการและก่อสร้างระบบส่งน้ำโดยขุดคลองส่งน้ำพร้อมก่อสร้างอาคารประกอบ เพื่อรับน้ำจากด้านหน้าของอาคารบังคับน้ำสุไหงปาดี ๒ ไปชะล้างดินเปรี้ยวและช่วยพื้นที่เพาะปลูกในเขตโครงการของราษฎรบ้านยูโยและบริเวณใกล้เคียง*
- *ควรพิจารณาก่อสร้างบ่อปรับปรุงคุณภาพน้ำที่บริเวณต้นคลองทุ่งหว้า (ใกล้อาคารบังคับน้ำบางเตย ๒) คลองตาโอน (ใกล้อาคารบังคับน้ำบางเตย ๓) และคลองปลักปลา (ใกล้อาคารบังคับน้ำบางเตย ๔) เพื่อให้น้ำที่ยังมีสภาพเปรี้ยวไหลผ่านกระชังหินฝุ่น ช่วยปรับปรุงคุณภาพน้ำก่อนที่จะส่งไปใช้ชะล้างดินเปรี้ยว และใช้เพื่อช่วยเหลือการเพาะปลูกในพื้นที่โครงการต่อไป*
- *ควรพิจารณาดำเนินการขุดบ่อเก็บน้ำจืด (บ่อตื้น) ขนาดใหญ่ที่บริเวณอาคารบังคับน้ำบางเตย ๕ โดยให้มีระดับเก็บกักเสมอหรือสูงกว่าระดับดินเดิมเล็กน้อย เพื่อใช้เป็นแหล่งเก็บกักน้ำจืดสำหรับระบายออกช่วยเหลือพื้นที่เพาะปลูกของราษฎรในเขตโครงการ และช่วยรักษาระดับน้ำใต้ดินไม่ให้ลดต่ำลง ซึ่งจะทำให้ดินเกิดสภาพเป็นกรดจัด*
- *ควรพิจารณาดำเนินการขุดร่องชักน้ำตามแนวด้านทิศใต้ของคันกั้นน้ำเปรี้ยว เพื่อดักน้ำในช่วงที่เปรี้ยวจัดไปลงคลองระบายน้ำโคกไผ่และคลองลาน แล้วทิ้งลงด้านท้ายประตูระบายน้ำปูยูต่อไป*

๒

การสนองพระราชดำริ

โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนครศรีธรรมราช

๔

๓

๑-๓. ๑๙ ตุลาคม ๒๕๓๖ เสด็จฯ โครงการผันน้ำจืดช่วยเหลือพื้นที่บ้านยูโย อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส

๔. โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนครศรีธรรมราช

๒๕๓๕

ภาคเหนือ

๑

วันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕

บริเวณพื้นที่แปลงทดลองปลูกหญ้าแฝกเพื่ออนุรักษ์ดินและน้ำ สถานีพัฒนาที่ดิน เขต ๖ ตำบลดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่

พระราชดำริ

การปลูกหญ้าแฝกเป็นแนวอนุรักษ์ดินและน้ำในภูมิประเทศที่มีลักษณะลาดเท ควรพิจารณาปลูกตามแนวเส้นระดับความสูงของพื้นที่ ในระยะปลายฤดูแล้ง โดยอาจเสริมน้ำเพื่อหล่อเลี้ยงให้หญ้าแฝกสามารถตั้งตัวได้เสียก่อน จวบจนเข้าฤดูฝนจึงสามารถปล่อยตามธรรมชาติได้ โดยไม่ต้องตัดแต่งหน้าดินให้เป็นลักษณะขั้นบันได เพราะจะกลับเป็นการทำลายหน้าดินให้เสียหายยิ่งขึ้น เมื่อหญ้าแฝกเติบโตหนาแน่น รากจะชอนไปในดินในแนวดิ่งค่อนข้างลึก ผลประโยชน์ ที่จะได้รับพร้อมกันคือ ในกรณีที่น้ำไหลเซาะหน้าดินพังทลายลงมาตามความเอียงของพื้นที่เมื่อปะทะกับแนวหญ้าแฝก แนวหญ้าจะชะลอสายน้ำพร้อมกับตะกอนดินไว้ อันเป็นผลให้บังคับน้ำซึมลงใต้ดินบางส่วน ทำให้เก็บรักษาความชุ่มชื้นไว้บนผิวดินส่วนหนึ่ง และไว้ใต้ผิวดินอีกส่วนหนึ่ง

นอกจากนั้นแผงรากของหญ้าแฝกซึ่งมีลักษณะคล้ายเข็มพืดก็จะทำหน้าที่ช่วยสกัดกั้นการเลื่อนของชั้นดินจากเบื้องสูงลงข้างล่างได้บ้าง โดยเฉพาะทางเบื้องล่างร่องน้ำ แนวหญ้าแฝกดังกล่าวก็จะเป็นปราการดักตะกอนดิน มิให้ทลายลงไปทำให้ร่องน้ำตื้นเขิน กับมีสารไนเตรทเจือปนเกินกว่าปกติ ประการสำคัญ บริเวณหน้าแนวรั้วหญ้าแฝก ซึ่งเดิมมีความลาดเทดินก็จะค่อยๆ ทับถมปรับระดับจนค่อนข้างราบ และอุดมสมบูรณ์ด้วยแร่ธาตุ สามารถให้ประโยชน์ในการปลูกพืชเศรษฐกิจเคียงได้แทบทุกชนิด เนื่องจากหญ้าแฝกเป็นพืชที่สนับสนุนพืชเศรษฐกิจอื่นด้วยวิธีดังกล่าว แต่จะไม่แย่งอาหารกับน้ำจากพืชเศรษฐกิจเหมือนกับพืชอนุรักษ์ดินและน้ำบางชนิด เพราะสามารถหยั่งรากลงไปลึกมากๆ จนยังชีพได้ด้วยตนเองแม้ในสภาพภูมิอากาศแห้งแล้ง ฉะนั้นหญ้าแฝกจึงนับเป็นพืชอนุรักษ์ดินและน้ำที่ทดลองปลูกโดยไม่หวังผลสูงจนเกินไป แต่น่าจะได้ผลตามวัตถุประสงค์ทุกประการ

การสนองพระราชดำริ

โครงการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเชียงใหม่

๑-๓. ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่แปลงทดลองปลูกหญ้าแฝก สถานีพัฒนาที่ดินเขต ๖ อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่

๔-๘. โครงการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเชียงใหม่

วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕

บริเวณพื้นที่แปลงทดลองปลูกหญ้าแฝกภายในศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

พระราชดำริ

สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้เจ้าหน้าที่โครงการพัฒนาดอยตุง เร่งขยายพันธุ์หญ้าแฝกเพื่อปลูกในพื้นที่ดอยตุง สำหรับอนุรักษ์ดินและน้ำ

การสนองพระราชดำริ

โครงการพัฒนาดอยตุง (พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเชียงราย

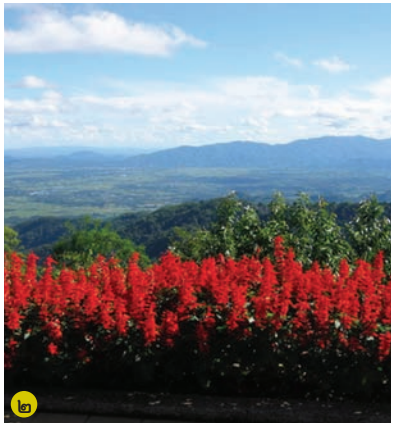

๑, ๔. ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่แปลงทดลองปลูกหญ้าแฝกภายในศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

๒-๓. โครงการพัฒนาดอยตุง (พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเชียงราย

๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่แปลงทดลองปลูกหญ้าแฝกภายในศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

วันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๓๕

บริเวณพื้นที่ก่อสร้างอ่างเก็บน้ำแม่อาวน้อย อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน

พระราชดำริ

- *ควรพิจารณาวางโครงการและก่อสร้างอ่างเก็บน้ำแม่อาวน้อย เพื่อช่วยราษฎรในเขตพื้นที่จัดสรรของ สปก. และบริเวณใกล้เคียงได้มีน้ำใช้เพื่อเพาะปลูกและอุปโภคบริโภค สำหรับราษฎรในอ่างเก็บน้ำ ที่จะถูกน้ำท่วม สปก.ควรหาพื้นที่จัดสรรที่มีความเหมาะสมให้ใหม่ เพื่อไม่ให้ราษฎรได้รับความเดือดร้อน และจะได้เป็นโครงการตัวอย่างสำหรับการพัฒนาพื้นที่ในบริเวณนี้ต่อไป*
- *สำหรับการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำแม่อาวน้อย ให้ดำเนินการในลักษณะโครงการร่วมโดยใช้แผนที่เดียวกัน หน่วยงาน*

๑-๒. ๑๑ มีนาคม ๒๕๓๕ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่ก่อสร้างอ่างเก็บน้ำแม่อาวน้อย อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน

ดำเนินการประกอบด้วย กรมป่าไม้ สปก. กรมชลประทาน กรมพัฒนาที่ดิน และมีสำนักงาน กปร. เป็นหน่วยงานกลางในการประสานงานโดยให้มีแนวทางดำเนินงานดังนี้

- กรมป่าไม้ พิจารณาดำเนินการเกี่ยวกับการจำแนกประเภทป่าเสื่อมโทรมบริเวณที่ราบ ดินยังมีคุณภาพดี เพื่อจัดสรรให้ราษฎรที่ไม่มีที่ทำกินได้เข้าอยู่เป็นการถาวร เป็นการช่วยแก้ปัญหาการบุกรุกทำลายป่า ส่วนพื้นที่ดอย พื้นที่เนินสูง หรือภูเขาต่างๆ รวมทั้งพื้นที่ดินคุณภาพไม่ดี และเสียสภาพป่าให้ดำเนินการปลูกป่าทดแทน
- สปก. พิจารณาดำเนินการเกี่ยวกับการจัดระเบียบชุมชน และจัดแบ่งพื้นที่ทำกินและที่อยู่อาศัยให้แก่ราษฎรที่ยากจน
- กรมชลประทานพิจารณาดำเนินการเกี่ยวกับงานพัฒนาแหล่งน้ำต่างๆในลุ่มน้ำแม่อาว เพื่อช่วยให้ราษฎรในเขตโครงการมีน้ำใช้เพาะปลูกและอุปโภคบริโภคได้ตลอดปี โดยพิจารณาก่อสร้างแหล่งน้ำกระจายทั่วพื้นที่ลุ่มน้ำแม่อาว ได้แก่ อ่างเก็บน้ำ ฝายทดน้ำ สระเก็บน้ำ ฝายเก็บน้ำตามลำน้ำสายต่างๆ รวมทั้งการปรับปรุงขุดลอกหนองบึงที่มีทั้งหมดในเขตโครงการ
- กรมพัฒนาที่ดิน พิจารณาดำเนินการเกี่ยวกับการจำแนกและวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดิน การปรับปรุงฟื้นฟูสภาพดิน การแก้ปัญหาการชะล้างพังทลายของหน้าดิน

การสนองพระราชดำริ

โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำแม่อาวอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน

๑

๒

๑. โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำแม่อาวอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดลำพูน

๒-๓. ๑๑ มีนาคม ๒๕๓๕ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่จะก่อสร้างอ่างเก็บน้ำแม่อาวน้อย อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน

๓

๑

บริเวณพื้นที่บ้านน้ำย้อย ตำบลนครเจดีย์ อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน

พระราชดำริ

พื้นที่บริเวณนี้ซึ่งเป็นป่าเสื่อมโทรม มีสภาพแห้งแล้งมาก ทั้งๆ ที่ดินยังมีคุณภาพดีอยู่ จึงสมควรพิจารณาวางโครงการพัฒนาพื้นที่โดยเร่งด่วน เป็นลักษณะโครงการร่วมกันระหว่างหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมชลประทาน กรมป่าไม้ กรมพัฒนาที่ดิน สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม และอำเภอป่าซาง เป็นต้น โดยมีสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) เป็นแกนกลางประสาน สำหรับพัฒนาแหล่งน้ำนั้น กรมชลประทานควรรีบก่อสร้างอ่างเก็บน้ำแม่อาวน้อย เพื่อให้ทันเก็บกับน้ำในฤดูฝน ตลอดจนพิจารณาก่อสร้างอ่างเก็บน้ำอีกแห่งหนึ่งตอนบนเพื่อผันน้ำมาเสริมที่อ่างเก็บน้ำแม่อาวน้อย นอกจากนั้นต้องรีบขุดบ่อเก็บน้ำกระจายตามจุดที่เหมาะสม เพื่อสำรองน้ำไว้หล่อเลี้ยงแปลงเพาะปลูกในอัตราประมาณบ่อละ ๑๐๐ - ๒๐๐ ไร่ เพื่อประทังความเดือดร้อนของราษฎร ส่วนร่องน้ำต่างๆ ในเขตโครงการนี้ น่าจะสร้างฝายต้นน้ำลำธารเพื่อเก็บกักน้ำเป็นช่วงๆ ตลอดแนวจนถึงหนองเหียง ซึ่งเป็นแหล่งน้ำตามธรรมชาติ และให้พัฒนาห้วยแม่อาวใหญ่ควบคู่กันไปด้วย ซึ่งเมื่อพัฒนาโครงการนี้ได้สมบูรณ์แล้ว จักได้วางแนวปลูกหญ้าแฝกเพื่อป้องกันการชะล้างและการกัดเซาะหน้าดิน ในด้านการพัฒนาป่าไม้ ควรดำเนินการจำแนกที่ดินด้วยการเดินสำรวจประกอบกับการพิจารณาจากแผนที่และภาพถ่ายทางอากาศจะได้สามารถจัดที่ดินได้เหมาะสมตามหลักการ กล่าวคือ สงวนพื้นที่ตามบริเวณเนินเขา กับทำนุบำรุงให้ป่าไม้ค่อยๆ ฟื้นคืนสภาพทีละน้อย เมื่อโครงการนี้เสร็จสมบูรณ์อาจมีพื้นที่รับน้ำถึง ๒๐๐๐ ไร่ ราษฎรก็จะสามารถเข้าทำกินในพื้นที่ได้อย่างถาวร ไม่ต้องอพยพไปบุกรุกเขตป่าสงวนในตอนบนอีกต่อไป ราษฎรที่อาศัยในเขตอ่างเก็บน้ำและถูกน้ำท่วมทางโครงการฯ ก็ต้องจัดสรรให้เข้าอยู่อาศัยในพื้นที่ที่มีระบบชลประทานสมบูรณ์ซึ่งจะสามารถทำกินได้เพียงพอกับอัตภาพ โครงการนี้ก็จะเป็นตัวอย่างที่ดีในการพัฒนาพื้นที่ต่อไป

การสนองพระราชดำริ

โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำแม่อาวน้อยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน

๑-๔. ๑๑ มีนาคม ๒๕๓๕ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่จะก่อสร้างอ่างเก็บน้ำแม่อาวน้อย อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน

๕-๖. โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำแม่อาวอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดลำพูน

๑

วันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๓๕

บริเวณพื้นที่โครงการหลวงแม่ลาน้อย บ้านดง ตำบลห้วยห้อม อำเภอแม่ลาน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

พระราชดำริ

ผิวดินบนไหล่เขาเกือบทุกแห่งถูกน้ำเซาะทำลายในอัตราค่อนข้างสูง การปลูกแฝกจึงสำคัญมาก แต่หญ้าแฝกยังมีปริมาณไม่เพียงพอ จึงต้องรีบขยายพันธุ์โดยเร่งด่วน ทั้งนี้ต้องแนะนำให้ราษฎรรีบปลูกก่อนฤดูฝน โดยทำนุบำรุงด้วยการเสริมน้ำเป็นพิเศษ ต่อเมื่อฤดูฝนย่างเข้ามาหญ้าแฝกก็จะตั้งตัวได้พอดี มิฉะนั้นหากเริ่มปลูกตอนต้นฝน ก็อาจถูกฝนชะเสียหายได้ เนื่องจากรากยังไม่หยั่งลึกเพียงพอ

การสนองพระราชดำริ

โครงการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

๑-๒. ๑๔ มีนาคม ๒๕๓๕ เสด็จฯ โครงการหลวงแม่ลาน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน
๓. โครงการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

วันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๓๕

บริเวณพื้นที่บ้านป่าไผ่ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน

พระราชดำริ

สมควรสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยป่าไผ่ ณ บริเวณที่กำหนดตามที่ราษฎรบ้านป่าไผ่ได้กราบบังคมทูลพระกรุณาขอพระราชทานไว้ต่อไป พื้นที่บริเวณสองฝั่งแม่น้ำลี้ ซึ่งห่างจากลำน้ำขึ้นไปไม่มากนักเป็นพื้นที่แห้งแล้งขาดน้ำในการเพาะปลูกพืช มีลำห้วยสาขาซึ่งมีทำเลสร้างอ่างเก็บน้ำขนาดต่างๆ ได้เช่นเดียวกับที่ห้วยป่าไผ่ ให้กรมชลประทานพิจารณาวางโครงการโดยประสานงานกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการสร้างอ่างเก็บน้ำตามลำน้ำสาขาต่างๆ ทั้งด้านทิศตะวันออกและทิศตะวันตกของแม่น้ำลี้ ในเขตตำบลใกล้เคียงของอำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ลำน้ำที่ควรพิจารณาดำเนินการ ได้แก่พื้นที่ทางทิศตะวันออกของแม่น้ำลี้ พื้นที่ทางทิศตะวันตกของแม่น้ำลี้ และห้วยอื่นๆ ที่มีความเหมาะสม สำหรับราษฎรทั้งตำบลป่าไผ่ นับว่ามีความสามัคคีกลมเกลียวกันดี ดังจะเห็นได้จากการที่กลุ่มราษฎรซึ่งจะได้รับประโยชน์จากการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยป่าไผ่ได้ให้สัญญาว่าจะร่วมกันชดเชยค่าเสียหายให้กับผู้ที่เสียประโยชน์จากการเสียสละที่ทำกินซึ่งจะถูกน้ำท่วม ทั้งนี้ราษฎรในหมู่บ้านอื่นๆ ก็พร้อมจะปฏิบัติตามในทำนองเดียวกับราษฎรบ้านป่าไผ่เช่นกัน การที่กลุ่มราษฎรร่วมมือกับทางราชการช่วยชดเชยค่าเสียหายในกรณีที่จะสร้างอ่างเก็บน้ำดังกล่าวจะเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ราษฎรตำบลอื่นๆ ซึ่งประสบปัญหาที่ทำกินขาดแคลนน้ำปฏิบัติตาม เพราะราษฎรเองจะเป็นฝ่ายได้รับประโยชน์ และทางราชการก็มีความสะดวกในการดำเนินงานพัฒนาแหล่งน้ำ อ่างเก็บน้ำห้วยป่าไผ่นี้เมื่อสร้างแล้วเสร็จจะสามารถช่วยเหลือพื้นที่เพาะปลูกไม้ยืนต้น และพืชผักได้ประมาณ ๑,๕๐๐ ไร่

การสนองพระราชดำริ

โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยป่าไผ่อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน

๑-๒, ๕. ๑๖ มีนาคม ๒๕๓๕ เสด็จฯ บริเวณที่จะก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยป่าไผ่ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน

๓-๔. โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยป่าไผ่อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดลำพูน

๕

๑

๒

๓

วันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๓๕

บริเวณพื้นที่ศูนย์บริการและพัฒนาที่สูงปางตองตามพระราชดำริ ตำบลหมอกจำแป อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน

พระราชดำริ

ให้กรมชลประทานพิจารณาก่อสร้างอ่างเก็บน้ำ เพื่อใช้สนับสนุนพื้นที่ดังกล่าว อีกทั้งให้พิจารณาหาแหล่งน้ำจากลำห้วยหรือบ่อน้ำที่อยู่บริเวณใกล้เคียง โดยให้ผันน้ำมาลงยังบริเวณอ่างเก็บน้ำแห่งนี้ เพื่อที่จะให้มีปริมาณน้ำมากขึ้นเพียงพอที่จะใช้ประโยชน์ได้อย่างทั่วถึง

การสนองพระราชดำริ

โครงการก่อสร้างฝายน้ำปายในศูนย์บริการและพัฒนาที่สูงปางตองตามพระราชดำริ อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน

๔

๕

๑, ๔-๕. ๑๙ มีนาคม ๒๕๓๕ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่ศูนย์บริการและพัฒนาที่สูงป่าตองตามพระราชดำริ จังหวัดแม่ฮ่องสอน
๒-๓. ๑๙ มีนาคม ๒๕๓๕ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่สร้างฝายน้ำปาย อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

บริเวณพื้นที่ศูนย์พัฒนาปางตองตามพระราชดำริ ตำบลหมอกจำแป อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน

พระราชดำริ

ให้ทดลองปลูกในบริเวณพื้นดินที่ถูกกัดเซาะ ในลักษณะปลูกขวางร่องน้ำไว้และให้พิจารณาถึงความลาดชันของพื้นที่ที่จะปลูก โดยให้มีปริมาณหญ้าแฝกมากน้อยตามแนวเส้นระดับความสูงด้วย อีกทั้งให้รีบดำเนินการปลูกก่อนฤดูฝนจะมาถึง ๑ เดือน ในระหว่างนี้ควรเร่งการให้น้ำแก่หญ้าแฝกซึ่งยังเล็กอยู่ เพื่อให้รากหญ้าแฝกฝังลึกลงในดินก่อน เมื่อฤดูฝนมาถึงแล้ว หญ้าแฝกที่ปลูกไว้ระหว่างแนวไม้ผลที่ปลูกบนพื้นที่ลาดดังกล่าวก็จะแข็งแรง สามารถที่จะใช้ป้องกันการชะล้างของหน้าดินของฝนที่ตกลงมาได้ นอกจากนี้อินทรียวัตถุรวมถึงใบไม้ ใบหญ้าต่างๆ ที่ถูกพัดมากับน้ำก็จะถูกกักและกรองไว้โดยแนวหญ้าแฝก เมื่อน้ำถูกดูดซึมลงไปในดิน อินทรียวัตถุเหล่านี้ก็สามารถใช้เป็นปุ๋ยให้กับต้นไม้ที่ปลูกระหว่างแนวหญ้าแฝกได้

การสนองพระราชดำริ

โครงการปลูกหญ้าแฝกในพื้นที่โครงการศูนย์บริการและพัฒนาที่สูงปางตองตามพระราชดำริ อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน

๖. ๑๙ มีนาคม ๒๕๓๕ เสด็จฯบริเวณพื้นที่สร้างฝายน้ำปาย อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน

๗-๙. โครงการศูนย์บริการและพัฒนาที่สูงปางตองตามพระราชดำริ จังหวัดแม่ฮ่องสอน

วันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๓๕

บริเวณพื้นที่โครงการพัฒนาลุ่มน้ำป่ายตามพระราชดำริ
ตำบลผาป่อง อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน

พระราชดำริ

- *สมควรสร้างฝายน้ำป่าย โดยฝายที่สร้างนั้นสามาถทดน้ำให้มีระดับสูง ซึ่งเมื่อติดตั้งเครื่องสูบน้ำพลังน้ำที่ท้ายฝายแล้วจะสามารถสูบน้ำขึ้นไปยังบ่อพักน้ำระดับสูงที่ยอดเขาบริเวณสวนสาธารณะได้อย่างมีประสิทธิภาพตามที่ต้องการ ระบบน้ำของพื้นที่บริเวณสวนสาธารณะก็จะมีความสมบูรณ์ ใช้ปลูกป่า พืชผล และเพื่อกิจกรรมต่างๆ ได้ผลยิ่งขึ้น ส่วนทางด้านฝั่งขวาของแม่น้ำป่ายได้แก่ พื้นที่ศูนย์พัฒนาท่าโป่งแดง ก็สามารถสูบน้ำไปยังบ่อพักน้ำ ณ บริเวณที่สูง เพื่อใช้ประโยชน์การปลูกป่าด้านทิศเหนืออ่างเก็บน้ำของศูนย์ฯ ได้ อนึ่ง เนื่องจากอัตราน้ำไหลในแม่น้ำป่ายมีมาก สามารถติดตั้งเครื่องกังหันน้ำขนาดเล็กเพื่อผลิตไฟฟ้าได้เกือบตลอดปี สมควรพิจารณาดำเนินการเพื่อจะได้ใช้ไฟฟ้าที่ผลิตได้มาช่วยสูบน้ำขึ้นไปยังบริเวณต่างๆ ได้ด้วย*
- *ป่าไม้บริเวณนี้แม้จะเป็นป่าที่มีต้นไม้ผลัดใบเป็นหลัก แต่เมื่อสามารถจ่ายน้ำจากชลประทานได้ทั่วถึงแล้ว ระยะจากผลัดใบก็จะสั้นลง นอกจากนั้นพันธุ์ไม้ที่ไม่ผลัดใบที่ขึ้นแซมอยู่ ก็จะเริ่มมีสภาพเขียวชอุ่มขึ้น ประการสำคัญควรพิจารณาปลูกต้นไม้ไม่ผลัดใบซึ่งเป็นไม้ประจำท้องถิ่นเสริม ไม่ว่าจะเป็นต้นไม้ประเภทให้ผล ใช้เป็นอาหารสัตว์ เช่น นก หรือไม้ประเภทดึงดูดความชื้น เช่น กล้วย และน่าจะเผยแพร่หลักการในการปลูกป่าว่า ต้องปลูกแนวหญ้าแฝกเสียก่อน เพื่ออนุรักษ์หน้าดินและเก็บกักใบไม้แห้งไว้บนพื้นดิน เมื่อถูกฝนชะลงระดับล่าง เพื่อใช้เป็นปุ๋ยบำรุงดินแบบวัฏจักรและถ้าค่อยๆ ปล่อยน้ำจากระดับบนให้ไหลเอิบอาบในระบบป่าเปียก ในลักษณะที่ทดลองได้ผลมาแล้วที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ตามพระราชดำริ ประกอบกับการปลูกแนวหญ้าแฝกขวางแนวป้องกันไฟป่าเพื่อเก็บรักษาความชื้นไว้ ก็จะช่วยป้องกันไฟป่าที่จะลามเข้ามาทำลายป่าไม้บริเวณนี้โดยสิ้นเชิง*

การสนองพระราชดำริ

โครงการศูนย์พัฒนาลุ่มน้ำป่ายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ บ้านท่าโป่งแดง ตำบลผาบ่อง อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน

๑-๕. ๒๐ มีนาคม ๒๕๓๕ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่โครงการพัฒนาลุ่มน้ำป่าย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดแม่ฮ่องสอน
๖-๘. โครงการศูนย์บริการและพัฒนาลุ่มน้ำป่ายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดแม่ฮ่องสอน

๓

๖

๗

๔

๘

๕

บริเวณพื้นที่สร้างอ่างเก็บน้ำห้วยนากระจง บ้านห้วยเดื่อ ตำบลผาป่อง อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน

พระราชดำริ

สมควรพิจารณาสร้างอ่างเก็บน้ำบ้านนากระจง ณ บริเวณที่กรมชลประทานได้เลือกที่สร้างไว้แล้วโดยเร่งด่วน ซึ่งเป็นทำเลที่มีความเหมาะสมดี และจะสามารถช่วยเหลือพื้นที่เพาะปลูกบ้านห้วยเดื่อให้มีน้ำใช้เพาะปลูกและเกษตรกรรมต่างๆ ได้ตลอดทั้งปี

การสนองพระราชดำริ

โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยนากระจงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลผาป่อง อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน

๒๕๓๕

ภาคกลาง

วันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๓๕

บริเวณพื้นที่โครงการศึกษาวิธีการฟื้นฟูที่ดินเสื่อมโทรมเขาชะงุ้ม อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลเขาชะงุ้ม อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

พระราชดำริ

- *หลักการพัฒนาที่ดินโดยวิธีส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝกเพื่ออนุรักษ์ดินและน้ำ น่าจะเป็นวิธีที่ได้ผลเร็วที่สุด และจะช่วยบรรเทาปัญหาดินเสื่อมคุณภาพ เมื่อเราสามารถฟื้นฟูที่ดินเสื่อมโทรมให้กลับทำการเกษตรกรรมคือ ปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ได้ดังเดิม ก็เท่ากับเป็นการเพิ่มที่ทำกินให้สมดุลกับจำนวนเกษตรกรที่เพิ่มขึ้นทุกที ตลอดจนจะช่วยชะลอการบุกรุกทำลายป่าต้นน้ำลำธาร เพื่อบุกเบิกเป็นที่ทำกินต่อไป*
- *พื้นที่ว่างซึ่งเป็นดินลูกรังหรือหน้าดินตื้น ตั้งแต่ลาดเชิงเขาชายป่าที่มีในเขตโครงการหรือตามบริเวณทั่วไป ควรปลูกหญ้าแฝกตามแนวชั้นความสูงทุกระยะความสูงต่างกัน ๒ เมตร สำหรับพื้นที่ที่ค่อนข้างชัน และทุกระยะความสูง ๑-๑.๕ เมตร สำหรับพื้นที่ไม่ลาดชันมากนัก นอกจากนั้นตามขอบอ่างเก็บน้ำเหนือระดับน้ำเก็บกักขึ้นไปด้วย เพื่อป้องกันหรือกรองหน้าดินไม่ให้ถูกชะพาลงอ่างเก็บน้ำ นอกจากนั้นการปลูกแฝกตามร่องน้ำต่างๆ ก็จะช่วยลดการกัดเซาะหน้าดินในร่องน้ำได้ดี ควรปลูกตามแนวชั้นความสูงโดยเริ่มจากขอบร่องน้ำมีแนวขึ้นไปทางด้านทิศเหนือ แล้ววกกลับขึ้นไป*

๑

ตามชั้นความสูงอีกส่วนหนึ่ง ซึ่งเมื่อมีน้ำไหลมาตามร่อง ก็จะช่วยกระจายน้ำแผ่ออกไปทางกว้างของตลิ่งทั้งสองฝั่งได้ อีกทั้งในฤดูแล้งหญ้าคาจะเป็นเชื้อเพลิงของไฟป่าได้ดี จึงขอให้มีการส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝกสำหรับเป็นฉนวนในแนวป้องกันไฟป่าหรือไฟทุ่ง ซึ่งจะสามารถตัดตอนและสกัดกั้นไฟมิให้ลุกลามติดต่อกันได้ เมื่อทดลองได้ผลแล้วก็ควรเผยแพร่ความรู้นี้ให้กว้างขวางออกไป นอกจากนี้ในการปลูกพืชไร่ เช่น ข้าวโพด หรือพืชเศรษฐกิจอื่นๆ สมควรปลูกหญ้าแฝกเป็นแนวระหว่างแถวตามความเหมาะสม ตามแนวลาดเอียงของพื้นที่ เพื่อป้องกันหน้าดินถูกน้ำฝนกัดเซาะและช่วยเพิ่มความชุ่มชื้นให้กับพื้นที่เพาะปลูกด้วย ซึ่งจะเห็นได้ว่าในระยะเวลาตั้งแต่ปี ๒๕๒๙ เป็นต้นมา ผลของการดำเนินงานของโครงการศึกษาวิธีการฟื้นฟูที่ดินเสื่อมโทรมเขาชะงุ้มตามแนวพระราชดำรินี้ ได้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมอย่างเป็นที่น่าพอใจ

การสนองพระราชดำริ

โครงการศึกษาวิธีการฟื้นฟูที่ดินเสื่อมโทรมเขาชะงุ้มอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดราชบุรี

๑-๓. ๘ มิถุนายน ๒๕๓๕ เสด็จฯ บริเวณโครงการศึกษาวิธีการฟื้นฟูที่ดินเสื่อมโทรมเขาชะงุ้มอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดราชบุรี
๔. โครงการศึกษาวิธีการฟื้นฟูที่ดินเสื่อมโทรมเขาชะงุ้มอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดราชบุรี

วันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๓๕

บริเวณพื้นที่ปลูกหญ้าแฝกภายในศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

พระราชดำริ

พื้นที่บริเวณนี้ ถูกกระแสน้ำกับกระแสลมพัดความอุดมสมบูรณ์ออกจากผิวดินจนหมดสิ้น จนใช้ทำการเพาะปลูกไม่ได้ จึงจำเป็นต้องเร่งรัดการปลูกหญ้าแฝกซึ่งเป็นพืชที่ทนน้ำ ในขณะเดียวกันก็ทนแล้งด้วย ตามแนวเส้นระดับความสูงให้ลดหลั่นไปและต้องปลูกขวางร่องน้ำที่เกิดจากการเซาะของกระแสน้ำ เพื่อบังคับให้กระแสน้ำที่เคยไหลตามร่องดังกล่าวแผ่ซ่านไปทั่วอาณาบริเวณ ร่องน้ำก็จะค่อยตื้นเขินขึ้นจนในที่สุดจะมีระดับเสมอกันหมด เมื่อทำการปลูกแฝกเพื่อชะลอความรุนแรงของกระแสน้ำ ก็เท่ากับเป็นการบังคับให้น้ำ ซึมซาบไปทั่วพื้นที่ระหว่างแนวแฝกแต่ละแนวอย่างเสมอกัน และส่วนหนึ่งจะซึมลงไปในดิน เป็นผลให้โครงสร้างดินเริ่มมีความนุ่ม สามารถเก็บรักษาปุ๋ยธรรมชาติไว้บนผิวดิน และความชุ่มชื้นไว้ใต้ดิน และสามารถปลูกพืชไร่ พืชผัก หรือหญ้าได้ผล ส่วนรากหญ้าแฝกซึ่งมีลักษณะเหยียดตรงและเจาะลงลึกไปในดิน จะทำหน้าที่เป็นปราการหรือเขื่อนใต้ดิน ซึ่งสามารถเก็บกักปริมาณน้ำและแร่ธาตุที่มีคุณค่าไว้ได้บางส่วน นอกจากนั้นหญ้าแฝกยังมีคุณสมบัติที่ดียิ่งอีกอย่างหนึ่งคือ สามารถรับพิษจากแร่ธาตุบางชนิดในใต้ดินเก็บไว้ในลำต้น ไม่ให้แพร่กระจายไปสู่พื้นที่ในระดับต่ำลงไป โดยเฉพาะมิให้ลงไปในแหล่งน้ำธรรมชาติ นอกจากนี้เมื่อหญ้าแฝกที่รับพิษจากแร่ธาตุนั้นสลายตัวไปก็จะกลายเป็นปุ๋ยตามธรรมชาติให้แก่ต้นไม้ต่อไป เมื่อราษฎรในพื้นที่สามารถปลูกพืชเศรษฐกิจเพื่อยังชีพได้แล้ว ต่อไปก็จะเริ่มเข้าใจประโยชน์ของการปลูกแฝกเพื่ออนุรักษ์ดินและน้ำ ซึ่งทางราชการเป็นฝ่ายริเริ่มส่งเสริมและพัฒนาที่ดิน ก็จะช่วย

๑-๒. ๒๒ มิถุนายน ๒๕๓๕ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่ปลูกหญ้าแฝกภายในศูนย์ศึกษา การพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี

๒

๑

๒

ขยายการปลูกแฝกออกไปเรื่อยๆ จะเป็นผลให้เพิ่มพื้นที่สีเขียว ฟื้นฟูสภาพที่ดินอย่างรวดเร็ว อันจะทำให้ฝนตกโดยเฉลี่ยในพื้นที่เพิ่มขึ้น และทำให้ปริมาณน้ำสำรองในอ่างเก็บน้ำเพิ่มขึ้นกว่าปัจจุบัน นอกจากนี้ยังสามารถผันน้ำจากอ่างเก็บน้ำห้วยตะแปดมาเสริม อันทำให้ทำเกษตรกรรมได้อย่างครบวงจร

การสนองพระราชดำริ

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

๖

๕

๔

๑-๓. ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๓๕ เสด็จฯ พื้นที่ปลูกหญ้าแฝกภายในศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

๔-๖. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี (หญ้าแฝก)

๓

วันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๓๕

บริเวณพื้นที่อ่างเก็บน้ำห้วยตะแปดภายในศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี

พระราชดำริ

เขตจังหวัดเพชรบุรีให้กรมชลประทานจัดหาน้ำจากอ่างเก็บน้ำที่มีศักยภาพดีกว่ามาลงอ่างเก็บน้ำห้วยตะแปด

การสนองพระราชดำริ

โครงการเครือข่ายอ่างเก็บน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี

๑. *๒๔ กรกฎาคม ๒๕๓๕ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่อ่างเก็บน้ำห้วยตะแปดภายในศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี*

๒. *โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยตะแปดภายในศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี*

๓. *ภาพถ่ายทางอากาศพื้นที่ จังหวัดเพชรบุรี*

๒๕๓๕

ภาคใต้

วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๓๕

บริเวณพื้นที่ปากคลองระบายน้ำพรุแฆแฆ อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี

พระราชดำริ

ให้กรมชลประทาน พิจารณาวางโครงการระบายน้ำและเก็บกักน้ำในบริเวณพื้นที่ลุ่มต่ำของพรุแฆแฆ โดยการขุดลอกระบายน้ำ พร้อมกับสร้างอาคารเพื่อระบายน้ำออกจากพรุในฤดูฝน ซึ่งจะระบายน้ำท่วมขังออกจากบริเวณพรุ ทำให้ราษฎรมีโอกาสใช้พื้นที่ทำการเกษตรได้ ส่วนในฤดูแล้งสามารถรับน้ำจากคลองน้ำจืดเข้าคลองระบาย เพื่อจ่ายให้ราษฎรมีน้ำทำการเกษตรและอุปโภคบริโภคได้อย่างบริบูรณ์ นอกจากนั้นการที่มีน้ำในคลองระบายตลอดปีจะช่วยให้น้ำใต้ดินมีระดับสูงขึ้น ทำให้พื้นดินเกิดความชุ่มชื้น และยังสามารถใช้คลองระบายน้ำเป็นแหล่งทำการประมงได้อีกด้วย

การสนองพระราชดำริ

โครงการระบายน้ำพรุแฆแฆอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดปัตตานี

๑

๒

๓

๔

๕

๖

๑-๒, ๔.๓๐ กันยายน ๒๕๓๕ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่ปากคลองระบายน้ำพรุแฆแฆ จังหวัดปัตตานี
๓, ๕-๖. โครงการพรุแฆแฆอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี

๑

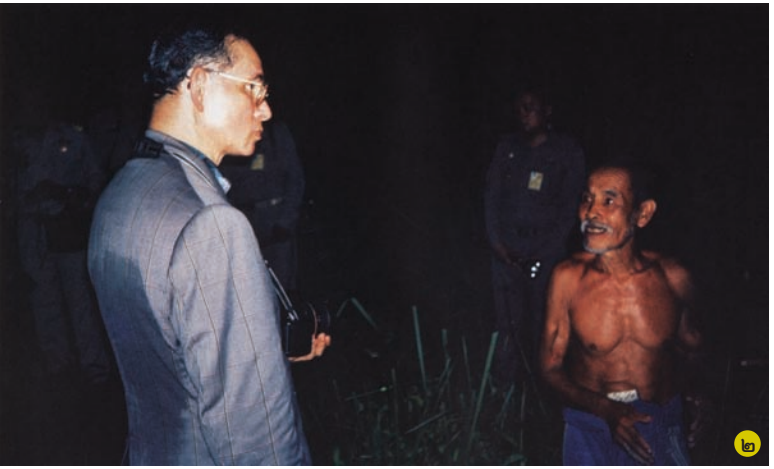

๒

บริเวณพื้นที่บ้านบางเก่าทะเล ตำบลบางเก่า อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี

พระราชดำริ

ให้กรมชลประทานประสานกับกรมประมง คอยดูแลรักษาคลองอย่างใกล้ชิด ตลอดทุกฤดูกาล และให้ทำการพิจารณาสร้างอาคารระบายน้ำ-รับน้ำเดิม เพื่อให้น้ำทะเลเชื่อมกับคลองบางเก่าโดยตรง ทำห่างกันเป็นระยะ เพื่อปรับสภาพน้ำในคลองบางเก่า ให้เหมาะสมโดยเร็ว

การสนองพระราชดำริ

โครงการขุดลอกคลองบางเก่าอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดปัตตานี

๑-๒. ๓๐ กันยายน ๒๕๓๕ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่บ้านบางเก่าทะเล จังหวัดปัตตานี

๓. ๓๐ กันยายน ๒๕๓๕ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่ปากคลองระบายน้ำพรุแฆแฆ อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี

๓

วันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๓๕

บริเวณพื้นที่สถานีสูบน้ำบ้านโคกกูแว ตำบลพร่อน อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส

พระราชดำริ

น้ำที่ไหลออกจากพรุโต๊ะแดงลงมาตามคลองต่างๆ จะไหลลงแม่น้ำบางนรา และคลองมูโนะ ซึ่งในต้นฤดูฝนและฤดูแล้งน้ำที่ไหลจากพรุเป็นน้ำเปรี้ยว ทำให้น้ำในคลองมูโนะและในแม่น้ำบางนรามีคุณภาพไม่ดี เมื่อได้ก่อสร้างระบบควบคุมและระบายน้ำเปรี้ยวประกอบด้วยคลองต่างๆ อาคารบังคับน้ำตั้งแต่บริเวณบ้านปลักปลาถึงบ้านโคกกูแว คลองโคกกระท่อม คลองโคกอิฐ คลองโคกไผ่ และคลองลาน เพื่อป้องกันและระบายน้ำเปรี้ยวนำไปลงคลองปูยูที่ท้ายประตูระบายปลายคลองมูโนะแล้ว โครงการดังกล่าว จะทำหน้าที่นำน้ำทั้งหมดไปลงคลองปูยูทางด้านท้ายประตูระบายน้ำ ซึ่งปัจจุบันสามารถป้องกันน้ำเปรี้ยวมิให้ไหลลงคลองมูโนะได้เป็นอย่างดี ทำให้น้ำมีคุณภาพดีใช้เพื่อการเกษตรได้ตลอดปี และควรพิจารณาก่อสร้างระบบส่งน้ำไปช่วยพื้นที่เพาะปลูกของราษฎรหมู่บ้านต่างๆ ในเขตตำบลพร่อน อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส ต่อจากโครงการบ้านโคกกูแวเพิ่มเติมที่สร้างไว้แล้ว

การสนองพระราชดำริ

๑. โครงการพัฒนาพื้นที่บ้านโคกอิฐ-โคกโน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส

๒. โครงการคลองส่งน้ำมูโนะและคลองระบายน้ำบ้านโคกกูแว อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส

๓. โครงการชลประทานมูโนะอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

๑

๒

๓

๑. ๙ ตุลาคม ๒๕๓๕ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่สถานีสูบน้ำบ้านโคกกูแว จังหวัดนราธิวาส

๒-๓. โครงการพัฒนาพื้นที่บ้านโคกอิฐ โคกในอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

๑๔ ตุลาคม ๒๕๓๕ เสด็จฯ ประตูระบายน้ำบางนรา (ตอนบน) ตำบลตะลุวอเหนือ อำเภอเมืองนราธิวาส จังหวัดนราธิวาส

๑

วันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๓๕

บริเวณพื้นที่โครงการพัฒนาลุ่มแม่น้ำบางนราอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

พระราชดำริ

- *ควรทำการวิจัยโครงการสูบน้ำด้วยพลังงานลมที่สถานีสูบน้ำตอหลัง เพื่อช่วยลดค่ากระแสไฟฟ้า น้ำในคลองน้ำแบ่งยังมีความเป็นกรดค่อนข้างสูง*
- *ควรพิจารณาใช้หินฝุ่นผสมในน้ำเพื่อเจือจางสภาพความเป็นกรดให้ลดลงจนถึงระดับที่สามารถนำน้ำไปใช้ในการเพาะปลูกก่อนส่งเข้าระบบส่งน้ำของโครงการโคกกูแวอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในฤดูแล้งได้*
- *ควรก่อสร้างและปรับปรุงระบบรับน้ำเปรี้ยวที่ไหลออกจากพรุให้ไปลงระบบระบายน้ำของโครงการมูโนะ เพื่อระบายน้ำเปรี้ยวทั้งหมดไปลงคลองปูยูทางด้านท้ายประตูระบายน้ำปูยู*
- *วางโครงการก่อสร้างระบบระบายน้ำเปรี้ยวจากพรุกาบแดงไปลงทะเล และส่งเสริมการปลูกป่าในบริเวณพรุ เพื่อรักษาพื้นที่ขอบพรุไม่ให้ถูกทำลาย*

๓

๒

- *ควรพิจารณาวางโครงการและก่อสร้างเขื่อนทดน้ำในแม่น้ำปากพนัง เพื่อป้องกันน้ำเค็มบุกรุกและเก็บกักน้ำจืดไว้ให้ราษฎรใช้อุปโภคบริโภคและทำการเกษตร รวมทั้งเป็นแหล่งน้ำดิบสำหรับทำการผลิตน้ำประปาของอำเภอปากพนัง พร้อมทั้งก่อสร้างระบบระบายน้ำเพื่อระบายน้ำออกจากพื้นที่น้ำท่วมให้ลงทะเลโดยเร็วที่สุด*

๔

๕

การสนองพระราชดำริ

๑. โครงการพัฒนาลุ่มแม่น้ำบางนราอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

๒. โครงการชลประทานมูโนะอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

๓. โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนครศรีธรรมราช

๑. ๑๑ ตุลาคม ๒๕๓๕ เสด็จฯ ทางเรือทอดพระเนตรลำน้ำบางนรา จังหวัดนราธิวาส

๒. ๑๑ ตุลาคม ๒๕๓๕ เสด็จฯ โครงการพัฒนาลุ่มน้ำบางนราอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

๓. โครงการพัฒนาลุ่มแม่น้ำบางนราอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

๔-๕. โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนครศรีธรรมราช

วันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๓๕

บริเวณพื้นที่ประตูระบายน้ำบางนรา (ตอนบน) ภายในโครงการพัฒนาลุ่มน้ำบางนรา อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลกะลุวอเหนือ อำเภอเมืองนราธิวาส จังหวัดนราธิวาส

พระราชดำริ

ควรผันน้ำเปรี้ยวจากพรุโต๊ะแดงออกทางคลองลาน ตำบลพร่อน อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส ให้ไหลลงสู่ทะเล เพื่อไม่ให้น้ำเสียไหลลงคลองบางเตย และแม่น้ำบางนรา

การสนองพระราชดำริ

โครงการพัฒนาลุ่มน้ำบางนราอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอเมืองนราธิวาส จังหวัดนราธิวาส

๑, ๔. ๑๔ ตุลาคม ๒๕๓๕ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่ประตูระบายน้ำบางนรา (ตอนบน) ภายในโครงการพัฒนาลุ่มน้ำบางนรา อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

๒, ๓. โครงการพัฒนาลุ่มน้ำบางนราอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

๔

๒๕๓๕

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๓๕

บริเวณพระตำหนักภูพานราชนิเวศน์ จังหวัดสกลนคร

พระราชดำริ

ให้พิจารณาวางโครงการพัฒนาลุ่มน้ำก่ำฯ จังหวัดสกลนคร-นครพนม เพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของราษฎรบริเวณสองฝั่งของลำน้ำก่ำที่มักจะประสบปัญหาน้ำท่วมพื้นที่ทำการเกษตรในช่วงฤดูฝน และขาดแคลนน้ำใช้สำหรับทำการเกษตรในช่วงฤดูแล้ง

การสนองพระราชดำริ

โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำก่ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนครพนม

๑. ๓ มิถุนายน ๒๕๓๕ เสด็จฯ บริเวณพระตำหนักภูพานราชนิเวศน์ จังหวัดสกลนคร
๒. ภาพร่างฝีพระหัตถ์โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำก่ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
๓-๕. โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำก่ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร และนครพนม

๓

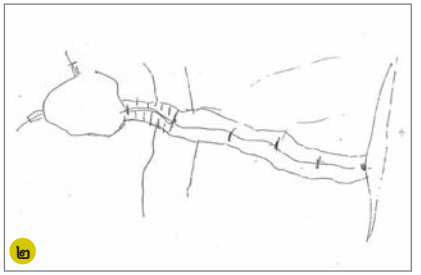
๒

๔

๕

วันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๓๕

บริเวณพื้นที่อ่างเก็บน้ำห้วยเดียกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โครงการชลประทานสกลนคร ตำบลห้วยยาง อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร

พระราชดำริ

ให้พิจารณาก่อสร้างโครงการพัฒนาลุ่มน้ำก่ำ จังหวัดสกลนคร และจังหวัดนครพนม เพื่อช่วยระบายน้ำออกจากบริเวณพื้นที่น้ำท่วมริมสองฝั่งลำน้ำก่ำในช่วงฤดูฝน และเก็บกักน้ำไว้ในลำน้ำก่ำเพื่อให้ราษฎรได้ใช้อุปโภคบริโภคและทำการเกษตรได้

การสนองพระราชดำริ

โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำก่ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร และนครพนม

วันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๓๕

บริเวณพื้นที่ริมฝั่งขวาห้วยน้ำพุง หมู่ที่ ๕ บ้านหนองแข้ ตำบลตองโขบ อำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร

พระราชดำริ

ให้พิจารณาปรับปรุงหนองน้ำธรรมชาติต่างๆ รวมทั้งกลุ่มหนองน้ำขนาดเล็กต่างๆ ให้สามารถเก็บกักน้ำได้มากยิ่งขึ้น พร้อมทั้งขุดคลองเชื่อมต่อถึงกัน

การสนองพระราชดำริ

โครงการปรับปรุงหนองน้ำธรรมชาติ อำเภอโคกสีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร

บริเวณพื้นที่ด้านฝั่งทิศตะวันออก (ฝั่งขวา) ของห้วยน้ำพุง หมู่ที่ ๕ บ้านหนองแข้ ตำบลตองโขบ อำเภอศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร

พระราชดำริ

ให้พิจารณาวางโครงการก่อสร้างอาคารบังคับน้ำในลำห้วยน้ำพุง เพื่อยกระดับน้ำในห้วยน้ำพุงให้สูงขึ้นจนสามารถอัดน้ำให้ระบบส่งน้ำได้ และให้พิจารณาใช้คลองส่งน้ำของสหกรณ์การเกษตรเมืองสกลนครจำกัด

การสนองพระราชดำริ

โครงการเขื่อนน้ำพุง จังหวัดสกลนคร

๑-๕. ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่ริมฝั่งขวาห้วยน้ำพุง จังหวัดสกลนคร

๖-๘. โครงการเขื่อนน้ำพุง จังหวัดสกลนคร

๓

๔

๕

๖

๗

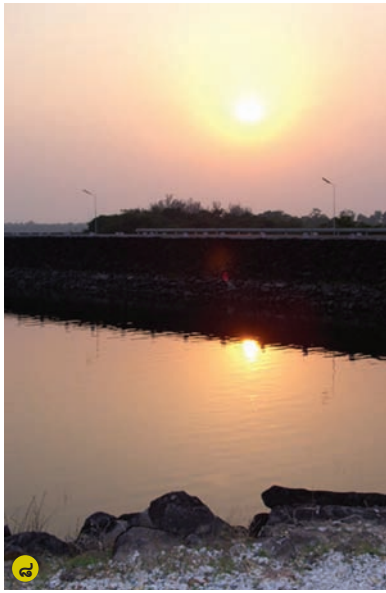

๘

วันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๓๕

บริเวณพื้นที่ประตูระบายน้ำลุ่มน้ำก่ำ บ้านบึงศาลา ตำบลนาตงวัฒนา อำเภอโพนนาแก้ว จังหวัดสกลนคร

พระราชดำริ

- *ให้พิจารณาวางโครงการและก่อสร้างโครงการพัฒนาลุ่มน้ำก่ำจังหวัดสกลนคร-จังหวัดนครพนม เพื่อช่วยแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของราษฎรที่อาศัยอยู่ในบริเวณสองฝั่งลำน้ำก่ำ เกี่ยวกับเรื่องน้ำท่วมพื้นที่เพาะปลูกในช่วงฤดูฝนและขาดแคลนน้ำทำการเกษตร*
- *ให้กรมประมง กรมชลประทาน และเจ้าหน้าที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องของจังหวัด ร่วมมือและประสานงานกันพิจารณาดำเนินการวางโครงการพัฒนาลุ่มน้ำก่ำ พร้อมการก่อสร้างอาคารบังคับน้ำในลำน้ำก่ำ รวมทั้งพิจารณาก่อสร้างระบบระบายน้ำทั้งสองฝั่งลำน้ำก่ำตามความเหมาะสม เพื่อระบายน้ำออกจากพื้นที่ที่เคยถูกน้ำท่วมในฤดูฝน และเก็บกักน้ำไว้ในลำน้ำเพื่อใช้ทำการเกษตรในฤดูแล้ง*

การสนองพระราชดำริ

โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำก่ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร

๑-๓. โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำก่ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร
๔-๕. ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่ประตูระบายน้ำลุ่มน้ำก่ำ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร

๕

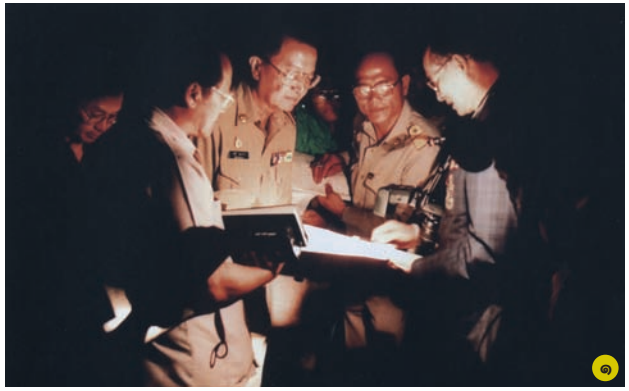
๑

วันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๓๕

บริเวณพื้นที่บ้านกุดสิม ตำบลคุ้มเก่า อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์

พระราชดำริ

- *ให้ก่อสร้างอ่างเก็บน้ำลำพะยัง และขยายระบบส่งน้ำของอ่างเก็บน้ำลำพะยังพร้อมทั้งให้พิจารณาขุดสระน้ำประจำไร่นาตามแนวทฤษฎีใหม่*
- *ให้พิจารณาวางโครงการและก่อสร้างอ่างเก็บน้ำลำพะยังตอนบน (ห้วยวังคำ) อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ พร้อมทั้งก่อสร้างอาคารบังคับน้ำในลำพะยัง ที่บ้านกุดตอแก่น เพื่อเป็นแหล่งกักเก็บน้ำช่วยเหลือราษฎรให้มีน้ำใช้สำหรับการเกษตรและอุปโภค-บริโภคได้ตลอดปี นอกจากนี้ยังช่วยบรรเทาปัญหาอุทกภัยในพื้นที่ลำพะยังตอนล่างอีกด้วย*
- *ให้พิจารณาจัดหาน้ำเพื่อสนับสนุนการเพาะปลูกของราษฎรโดยการดำเนินงานขุดสระเก็บกักน้ำตามทฤษฎีใหม่ ในบริเวณพื้นที่ที่ราษฎรน้อมเกล้าฯ ถวายจำนวน ๑๓ ไร่ ๓ งาน อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์*

๒

- *ให้กรมชลประทาน และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องของจังหวัดกาฬสินธุ์ พิจารณาวางโครงการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำในทำเลที่เหมาะสม สำหรับจ่ายน้ำให้พื้นที่ทำนาข้าวในยามที่ฝนทิ้งช่วงหรือในฤดูแล้ง*

การสนองพระราชดำริ

๑. โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (น้ำฝน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์

๒. โครงการอ่างเก็บน้ำลำพะยังตอนบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดกาฬสินธุ์

๑-๔. ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่บ้านกุดสิม จังหวัดกาฬสินธุ์

๔. โครงการอ่างเก็บน้ำลำพะยังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดกาฬสินธุ์

๕-๖. โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ (น้ำฝน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดกาฬสินธุ์

วันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๓๕

บริเวณพื้นที่ศูนย์ศิลปาชีพบ้านกุดนาขาม กิ่งอำเภอเจริญศิลป์ ตำบลเจริญศิลป์ จังหวัดสกลนคร

พระราชดำริ

- *ให้ส่งรายงานผลเบื้องต้นการศึกษาเปรียบเทียบกับสายพันธุ์หญ้าแฝกในประเทศไทย ไปทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เพื่อทรงพิจารณา เนื่องจากปัจจุบันทรงส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำในบริเวณดอยตุง ตลอดจนดอยใกล้เคียงอยู่แล้ว*
- *ควรพิจารณาก่อสร้างอ่างเก็บน้ำในลำห้วยวังกอไผ่ พร้อมระบบผันน้ำลงอ่างเก็บน้ำหนองทุ่งมนและพิจารณาก่อสร้างฝายเก็บกักน้ำบ้านทุ่งแกและขุดคลองลำห้วยวังกอไผ่*

การสนองพระราชดำริ

โครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาหญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริในโครงการพัฒนาพื้นที่ดอยตุง (พื้นทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

๑

๒

บริเวณพื้นที่ลำห้วยวังก่อไผ่ และอ่างเก็บน้ำหนองทุ่งมน ตำบลทุ่งแก กิ่งอำเภอเจริญศิลป์ จังหวัดสกลนคร

พระราชดำริ

- *ให้กรมชลประทานพิจารณาก่อสร้างทำนบดินเก็บกักน้ำในลำห้วยวังไผ่ และผันน้ำต่อลงไปยังอ่างเก็บน้ำหนองทุ่งมนที่กรมชลประทานได้ทำการปรับปรุงไว้*
- *ให้สำรวจหาแนวระบบผันน้ำที่เหมาะสม รวมทั้งระดับความแตกต่างของอ่างเก็บน้ำวังอ้อยหนูและอ่างเก็บน้ำหนองทุ่งมนด้วย*
- *ให้พิจารณาก่อสร้างฝายทดน้ำบ้านทุ่งแก และขุดลอกลำห้วยวังกอไผ่ เพื่อจัดหาน้ำให้ราษฎรบ้านทุ่งแกให้ทำการเกษตรและอุปโภค-บริโภค*
- *ให้กรมชลประทานพิจารณาจัดทำระบบประปาหมู่บ้านโดยวิธีให้น้ำไหลผ่านระบบกรองน้ำ เพื่อให้ราษฎรได้ใช้ประโยชน์ในการอุปโภคน้ำประปาได้ตลอดทั้งปีด้วย*

การสนองพระราชดำริ

โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยวังกอไผ่อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร

๑. *โครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาหญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริในโครงการพัฒนาพื้นที่ดอยตุง (พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ*

๒-๔. *๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่ศูนย์ศิลปาชีพบ้านกุดนาขาม จังหวัดสกลนคร*

๕. *โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยวังกอไผ่อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร*

วันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๓๕

บริเวณพื้นที่วัดหินหมากเป้ง บ้านไทยเจริญ ตำบลพระพุทธบาท อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย

พระราชดำริ

ให้พิจารณาวางโครงการและก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยไผ่ อำเภอดงหลวง จังหวัดมุกดาหาร เพื่อจัดหาแหล่งน้ำช่วยเหลือราษฎร และผันน้ำไปช่วยเหลืออ่างเก็บน้ำลำพะยังตอนบนและหมู่บ้านใกล้เคียง

การสนองพระราชดำริ

โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยไผ่อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดมุกดาหาร

บริเวณพื้นที่โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยทอนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดหนองคาย

พระราชดำริ

สำหรับแหล่งน้ำธรรมชาติ ได้แก่ลำห้วยสายต่างๆ ในบริเวณโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยทอน ต้องรีบพัฒนาให้เป็นอ่างเก็บน้ำขนาดเล็กหรือฝาย ซึ่งแล้วแต่ความเหมาะสม เพื่อวัตถุประสงค์ในการจัดหาน้ำเพื่อการเกษตรกรรมให้แก่ราษฎร จนสามารถทำกินได้เพียงพอ โดยกรมพัฒนาที่ดินกับกรมส่งเสริมการเกษตรจะได้เข้ามาช่วยเรื่องดินและพันธุ์พืช ราษฎรจะได้ไม่คิดบุกรุกขึ้นเขาและเข้าป่าเพื่อแผ้วถางที่เพาะปลูก ทำให้สามารถอนุรักษ์พื้นที่ป่าไม้ที่มีสภาพค่อนข้างสมบูรณ์แต่เหลืออยู่น้อยให้คงอยู่ต่อไป นอกจากนั้นยังเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดกรณีพิพาทระหว่างหน่วยราชการกับประชาชนโดยไม่จำเป็น ส่วนกรมป่าไม้ก็ควรพิจารณาจัดรูปหมู่บ้านในเขตพัฒนาดังกล่าว ให้เป็นลักษณะหมู่บ้านป่าไม้ กล่าวคือ สมาชิกทำการเพาะปลูกกับช่วยงานปลูกสวนป่า ตลอดจนป้องกันรักษาป่าไม้ เจ้าหน้าที่ป่าไม้จะทำหน้าที่บำรุงป่าโดยการหาทำเลสร้างฝายต้นน้ำลำธารตามร่องน้ำ เพื่อเก็บกักน้ำสำรองไว้ใช้ในการเร่งรัดงานปลูกป่า กับสร้างความชุ่มชื้นให้กับป่าไม้ให้ค่อยๆ ฟื้นฟูสภาพดีดังเดิม การที่เจ้าหน้าที่หน่วยราชการต่างๆ เช่น กรมชลประทาน กรมป่าไม้ กรมพัฒนาที่ดิน กรมส่งเสริมการเกษตร ในพื้นที่ร่วมมือกัน ช่วยหารือให้ราษฎรมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น เมื่อมีปัญหาก็ปรึกษาหารือกันอย่างไม่เป็นทางการ ก็จะทำให้มีความเป็นมิตรกัน การทำโครงการพัฒนาท้องถิ่น บางกรณีจำเป็นต้องทำโดยเร่งด่วนและทางราชการเห็นชอบแล้ว ภาคเอกชนเช่น มูลนิธิชัยพัฒนา ก็สามารถสนับสนุนด้านเงินทุนทดรองไปก่อนได้ ต่อเมื่อได้งบประมาณจึงนำมาใช้คืนภายหลัง เมื่อช่วยกันในลักษณะงานพัฒนาชนบทก็จะลุล่วงได้อย่างราบรื่น

การสนองพระราชดำริ

โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยทอนตอนบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดหนองคาย

๑

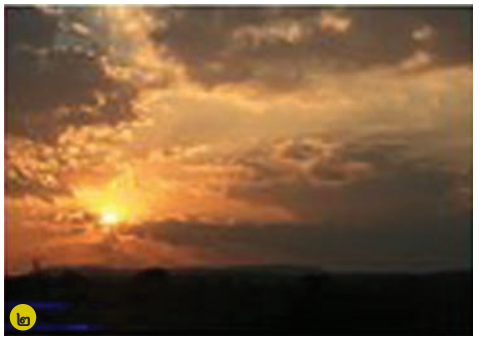
๒

๓

๔

๑-๓. โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยทอนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดหนองคาย
๔. โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยไผ่อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดมุกดาหาร
๕. ๑ ธันวาคม ๒๕๓๕ เสด็จฯ วัดหินหมากเป้ง

๒๕๓๔

ภาคเหนือ

วันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๓๔

บริเวณพระตำหนักภูพิงคราชนิเวศน์ จังหวัดเชียงใหม่

พระราชดำริ

ให้พิจารณาประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ราษฎรบ้านน้ำพร้า ตำบลนางพญา อำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์ และพื้นที่ใกล้เคียง โดยเฉพาะเรื่องเส้นทางคมนาคมเพื่อติดต่อกับอำเภอท่าปลาเป็นการเร่งด่วน รวมทั้งให้ความช่วยเหลือด้านสาธารณสุข การประกอบอาชีพ และชลประทานตามความเหมาะสม

๑. ๘ มีนาคม ๒๕๓๔ เสด็จฯ บริเวณพระตำหนักภูพิงคราชนิเวศน์ จังหวัดเชียงใหม่

๒. ๑๙ มีนาคม ๒๕๓๔ เสด็จฯ ศูนย์บริการการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปาย บ้านท่าโป่งแดง อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

๑

๒

วันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๓๔

บริเวณพื้นที่ศูนย์บริการการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปาย บ้านท่าโป่งแดง ตำบลผาบ่อง อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

พระราชดำริ

- *ให้พิจารณาก่อสร้างฝายกั้นลำน้ำปาย และทำ turbine pump เพื่อสูบน้ำขึ้นยังพื้นที่ของศูนย์บริการการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปาย และช่วยเหลือพื้นที่ทำกินของราษฎรบริเวณบ้านท่าโป่งแดง ตำบลผาบ่อง อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน และใกล้เคียง รวมทั้งช่วยในการปลูกป่าด้วย ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้มีพระราชกระแสความว่า "บริเวณที่กำหนดนี้เป็นทำเลดีมาก อย่างไรก็ตามให้สำรวจดูว่ามีพื้นที่ของราษฎรถูกน้ำท่วมบ้างหรือไม่ จะได้ให้ความช่วยเหลือได้ทัน โดยอาจจะสร้างเป็นผนังกั้นน้ำเพื่อป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ของราษฎร และให้เร่งรัดการก่อสร้างในช่วงฤดูแล้งนี้ให้แข็งแรงก่อนที่น้ำจะท่วม"*

- *ให้พิจารณาก่อสร้างอ่างเก็บน้ำที่สาขาของห้วยนากระจง อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน เพื่อช่วยเหลือพื้นที่ทำกินของราษฎรบ้านห้วยเดื่อ และศูนย์ศิลปาชีพห้วยเดื่อ ตำบลผาบ่อง อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยให้พิจารณาจุดที่จะก่อสร้างให้เหมาะสมเพื่อประโยชน์สูงสุดของราษฎรต่อไป*

- *ให้พิจารณาสำรวจและก่อสร้างอ่างเก็บน้ำที่ลำห้วยแก่นฟ้า แม่จำตามความเหมาะสม เพื่อจัดหาน้ำช่วยเหลือพื้นที่เพาะปลูกของราษฎรหมู่บ้านแก่นฟ้า บ้านป่าลาน และหมู่บ้านใกล้เคียงในเขตอำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน*

การสนองพระราชดำริ

ศูนย์บริการการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปาย อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

๑-๒, ๔. ๑๙ มีนาคม ๒๕๓๔ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่ศูนย์บริการการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปาย อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

๓. โครงการฝายทดน้ำในลำน้ำปายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดแม่ฮ่องสอน

บริเวณริมฝั่งแม่น้ำปาย จังหวัดเชียงใหม่

พระราชดำริ

ให้กรมชลประทานพิจารณาวางโครงการก่อสร้างฝายทดน้ำในลำน้ำปาย ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการทดน้ำขึ้นระดับสูง โดยติดตั้งเครื่องสูบไฟฟ้าพลังน้ำ ทั้งทางด้านฝั่งขวาและฝั่งซ้ายของลำน้ำ เพื่อสูบน้ำขึ้นไปใช้ประโยชน์ในการเร่งรัดการปลูกป่าทดแทนบนภูเขาบริเวณเหนืออ่างเก็บน้ำ

การสนองพระราชดำริ

โครงการฝายทดน้ำในลำน้ำปายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดแม่ฮ่องสอน

๔

๓๐๒ ประมวลพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๓๔

บริเวณพื้นที่โครงการฝายเก็บกักน้ำต้นน้ำลำธารและดักตะกอนจากอ่างเก็บน้ำดอยโตน ตำบลออนใต้ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

พระราชดำริ

การพัฒนาต้นน้ำโดยเฉพาะบนที่สูง จะต้องพยายามขยายความชุ่มชื้นออกจากร่องน้ำทุกร่อง โดยการก่อสร้างฝายกั้นน้ำร่องดังกล่าว เพื่อกักเก็บน้ำไว้สำหรับหล่อพื้นที่สูงในแนวร่องน้ำเป็นระยะๆ ตลอดจนต่อท่อจ่ายน้ำกระจายออกไปทั้งสองข้าง ทำให้ความชุ่มชื้นค่อยๆ แผ่ขยายออก

การสนองพระราชดำริ

โครงการอ่างเก็บน้ำดอยโตนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเชียงใหม่

๑-๒. ๒๒ มีนาคม ๒๕๓๔ เสด็จฯ พื้นที่โครงการฝายเก็บกักน้ำต้นน้ำลำธารและดักตะกอนจากอ่างเก็บน้ำดอยโตน อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

วันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๓๔

บริเวณพื้นที่ก่อสร้างโครงการอ่างเก็บน้ำแม่หอพระ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

พระราชดำริ

ควรวางโครงการและก่อสร้างอ่างเก็บน้ำที่ลำห้วยต่างๆ เพื่อหาน้ำช่วยเหลือพื้นที่เพาะปลูกหลายหมู่บ้านในเขตตำบลแม่หอพระ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีพื้นที่ติดต่อกับพื้นที่ที่ได้รับน้ำจากอ่างเก็บน้ำห้วยประจุ่ม ได้แก่ อ่างเก็บน้ำแม่ปอน อ่างเก็บน้ำห้วยเฮือ อ่างเก็บน้ำห้วยแม่นาป๊อก และอ่างเก็บน้ำห้วยส้ม เป็นต้น

การสนองพระราชดำริ

โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยแม่ปอนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลแม่หอพระ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

๑-๒. ๒๓ มีนาคม ๒๕๓๔ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่ก่อสร้างโครงการอ่างเก็บน้ำแม่หอพระ จังหวัดเชียงใหม่

๓

๒๕๓๓

ภาคกลาง

วันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๓๓

บริเวณพื้นที่อ่างเก็บน้ำห้วยตะแปด ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายฯ ตำบลสามพระยา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

พระราชดำริ

- *การพัฒนาภูเขาป่า เป้าหมายของโครงการฯ นี้ ประการหนึ่งก็คือ ฟื้นฟูความชุ่มชื้นให้กับพื้นที่บริเวณนี้ โดยการพัฒนาเร่งรัดป่าไม้โดยเฉพาะบนภูเขาบริเวณใกล้เคียงให้ค่อยๆ กลับมีสภาพเขียวชอุ่มดังเดิม ต่อจากนั้น จึงค่อยๆ ขยายการส่งเสริมการปลูกป่าโดยใช้ระบบชลประทานสนับสนุนบริเวณภูเขาลูกอื่นๆ ต่อไป*

๒

๑

- *ต้องพิจารณาหาวิธีพัฒนาเครื่องกลดังกล่าวให้มีประสิทธิภาพดีขึ้น โดยให้สามารถกระจายฟองอากาศในน้ำให้มากขึ้น อันจะช่วยบรรเทาสภาพน้ำเน่าเสียได้อย่างมีประสิทธิภาพ*

การสนองพระราชดำริ

๑. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี

๒. เครื่องกลเติมอากาศกังหันน้ำชัยพัฒนา

๓

๑-๒. ๒๖ มิถุนายน ๒๕๓๓ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่อ่างเก็บน้ำห้วยตะแปด จังหวัดเพชรบุรี
๓. เครื่องกลเติมอากาศกังหันน้ำชัยพัฒนา

๑

๒

๓

๔

๕

๖

วันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๓๓

บริเวณอาคารชัยพัฒนา สวนจิตรลดา พระราชวังดุสิต กรุงเทพมหานคร

พระราชดำริ

- *ให้ดำเนินการศึกษาวิจัยเพื่อหาวิธีแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอย การบำบัดน้ำเสีย และการรักษาสภาพป่าชายเลนโดยวิธีทางธรรมชาติ โดยทดลองดำเนินงานที่บริเวณหาดเจ้าสำราญ อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี*
- *ให้สำรวจหาสถานที่ที่เหมาะสม สำหรับดำเนินการทดลองตอกแนวเข็มพืดตามแนวริมคลองที่มีความลึกพอสมควร ทั้งนี้เพื่อตรวจสอบการเลื่อนไหลของดินริมตลิ่ง*
- *ให้ดำเนินการปลูกป่าไม้ประเภทโตเร็ว ไม้ที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจกับไม้ผลที่สัตว์ป่าและนกกินได้ ในบริเวณที่ดินที่ราษฎรผู้มีจิตศรัทธาน้อมเกล้าน้อมกระหม่อมถวายแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จำนวน ๕๐๐ ไร่ ตลอดจนในปริมณฑลรอบนอกพื้นที่ดังกล่าว*

การสนองพระราชดำริ

๑. โครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี

๒. โครงการสำรวจการเคลื่อนตัวของชั้นดินตามแนวราบในเขตกรุงเทพมหานคร

๓. โครงการปลูกป่าวัดญาณสังวรารามวรมหาวิหารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี

๑-๕. โครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ยฯ จังหวัดเพชรบุรี

๖. โครงการปลูกป่าวัดญาณสังวรารามฯ จังหวัดชลบุรี

๒๕๓๓

ภาคใต้

วันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๓๓

บริเวณพื้นที่ประตูระบายน้ำบางนราตอนบนโครงการพัฒนาลุ่มน้ำบางนราอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลกะลุวอเหนือ อำเภอเมืองนราธิวาส จังหวัดนราธิวาส

พระราชดำริ

เนื่องด้วยพื้นที่เพาะปลูกสองฝั่งแม่น้ำบางนรา ในเขตโครงการพัฒนาลุ่มน้ำบางนราอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ที่มีระดับพื้นดินต่ำกว่า +๑.๐๐ เมตร(รทก.) มีโอกาสที่จะได้รับน้ำซึ่งถูกทดอัดโดยประตูระบายน้ำบางนราตอนบนและตอนล่างให้สูงจากระดับเก็บกักปกติ ระดับ +๐.๔๐ เมตร(รทก.) จนขึ้นไปท่วมพื้นที่แล้วลดระดับลงสลับกันเป็นครั้งคราวได้ ควรที่กรมชลประทาน จะได้ศึกษาการอัดน้ำเข้าไปเก็บขังในแปลงนาต่าง ๆ ด้วยวิธีการนี้ เพื่อลดค่าใช้จ่ายในการสูบน้ำ หรือแนะนำเกษตรกรขุดสระเก็บน้ำไว้ในที่ดินของตน เพื่อเก็บน้ำไว้ใช้เมื่อคราวที่ระดับน้ำในแม่น้ำบางนรามีระดับต่ำ

การสนองพระราชดำริ

โครงการพัฒนาลุ่มน้ำบางนราอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

๑

๒

๓

๑-๒. ๒๘ กันยายน ๒๕๓๓ เสด็จฯ เปิดเขื่อนบางนราบริเวณพื้นที่ประตูระบายน้ำบางนราตอนบน จังหวัดนราธิวาส

๓. โครงการพัฒนาลุ่มน้ำบางนราอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

วันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๓๓

บริเวณพื้นที่บ้านกะลูแป ตำบลเตราะบอน อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี

พระราชดำริ

ให้กรมชลประทานดำเนินการสำรวจภูมิประเทศ เหมืองแร่ดีบุกร้าง ซึ่งปัจจุบันมีสภาพเป็นสระขังน้ำฝนขนาดใหญ่ มีความลึกมาก และมีน้ำขังตลอดทั้งปี จำนวน ๔ สระ โดยใช้ภาพถ่ายทางอากาศประกอบ เพื่อพิจารณาวางโครงการปรับปรุงสระน้ำดังกล่าวให้เป็นอ่างเก็บน้ำจำนวน ๒-๓ แห่ง เรียงกัน ให้สามารถส่งน้ำให้กับที่นาของราษฎรเป็นเนื้อที่ประมาณ ๒,๐๐๐ ไร่ แต่จะต้องไม่ให้ระดับน้ำในอ่างเก็บน้ำท่วมถึงสวนยางของราษฎรตามลาดเชิงเขาได้ สิ่งสำคัญที่ต้องรีบดำเนินการเป็นลำดับแรกก็คือ นำตัวอย่างน้ำจากสระแต่ละแห่งในระดับความลึกที่ต่างกันไปทดสอบคุณภาพในห้องทดลองเพื่อความแน่ใจว่าปลอดสารพิษต่าง ๆ

การสนองพระราชดำริ

โครงการอ่างเก็บน้ำกะลาพออันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดปัตตานี

๑-๓. ๒ ตุลาคม ๒๕๓๓ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่บ้านกะลูแป อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี

๔. โครงการอ่างเก็บน้ำกะลาพออันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดปัตตานี

๓

วันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๓๓

บริเวณพื้นที่โครงการโคกกูแวอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลพร่อน และตำบลบางขุนทอง อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส

๑

พระราชดำริ

- *เนื่องจากโครงการโคกกูแวมีวัตถุประสงค์เพื่อชะล้างความเปรี้ยวของดิน ในเขตโครงการเป็นหลัก จึงควรส่งน้ำคุณภาพดีจากคลองมูโนะเข้าไปตามคลองสายต่างๆ ในเขตโครงการอย่างต่อเนื่องตลอดเวลาทั้งปี เพื่อส่งน้ำให้กับพื้นที่ที่ต้องการน้ำชะล้างดินเปรี้ยวและใช้ทำนา ตลอดจนส่งน้ำจากคลองระบายน้ำต่างๆ สำหรับรักษาระดับน้ำในคลองระบายมิให้มีระดับต่ำเกินไป และเพื่อลดความเปรี้ยวของน้ำให้เจือจางลงด้วย*
- *ระหว่างแนวหมู่บ้านโคกอิฐ บ้านโคกใน กับขอบพรุโต๊ะแดง มีพื้นที่นาร้าง ซึ่งในปัจจุบันทำการเพาะปลูกไม่ได้เนื่องจากดินเปรี้ยว ควรขุดคลองส่งน้ำในเขตชายหมู่บ้านโคกอิฐ บ้านโคกใน ขึ้นอีกสายหนึ่ง แยกจากคลองส่งน้ำสายหลัก เพื่อนำน้ำไปชะล้างดินเปรี้ยว ซึ่งคาดว่าราษฎรจะสามารถใช้พื้นที่บริเวณนี้เลี้ยงสัตว์ เลี้ยงปลา และทำการเพาะปลูกต่อไปได้*
- *น้ำในคลองมูโนะที่ไหลมา บางเดือนมีระดับต่ำ ประตูระบายน้ำปูยู บางครั้งไม่สามารถทดอัดน้ำให้สูงส่งเข้าคลองส่งน้ำโครงการ*

๒

โคกกูแวได้ ควรพิจารณาสร้างอาคารอัดน้ำที่คลองมูโนะ เพื่อช่วยทดน้ำให้เข้าคลองส่งน้ำโครงการโคกกูแวหรือติดตั้งเครื่องสูบน้ำ สำหรับสูบน้ำจากคลองมูโนะเข้าคลองดังกล่าวโดยตรงตามความเหมาะสม

- *ริมคลองเก็บน้ำบางเตย (ส่วนที่สร้างรับน้ำจากปลายคลองส่งน้ำโครงการโคกกูแว) มีคันกั้นน้ำไปเชื่อมกับคันกั้นน้ำเปรี้ยว ของโครงการพัฒนาลุ่มน้ำบางนราอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สามารถเก็บขังน้ำที่บริเวณขอบพรุโต๊ะแดงนี้ได้จำนวนหนึ่ง ควรพิจารณาผันน้ำคุณภาพดีจากคลองสุไหงปาดีเข้ามาเก็บกักในคลองบางเตย และบริเวณขอบพรุหลังคันกั้นน้ำเปรี้ยวนี้ตามความเหมาะสม ซึ่งน้ำคุณภาพดีนี้เมื่อมีมากจะสามารถส่งลงคลองบางเตยย้อนเข้าไปในเขตโครงการโคกกูแวได้*

การสนองพระราชดำริ

โครงการชลประทานมูโนะอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

๑. ๓ ตุลาคม ๒๕๓๓ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่โครงการโคกกูแวอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส

๒. โครงการชลประทานมูโนะอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

๓-๔. ๓ ตุลาคม ๒๕๓๓ เสด็จฯ โครงการโคกกูแวอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส

๑

วันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๓๓

บริเวณพื้นที่โครงการฝายทดน้ำบ้านทุ่งคาและฝายทดน้ำบ้านโคกกามา ตำบลสุไหงปาดี อำเภอสุไหงปาดี จังหวัดนราธิวาส

พระราชดำริ

ตามที่กรมชลประทานได้สร้างอ่างเก็บน้ำที่บ้านเจาะวา ตำบลสุไหงปาดี อำเภอสุไหงปาดี จังหวัดนราธิวาส ความจุอ่างเก็บน้ำประมาณ ๐.๕ ล้านลูกบาศก์เมตร โดยสร้างเสร็จเมื่อเดือนกันยายน พ.ศ. ๒๕๓๓ และกำลังรอเก็บน้ำอยู่ในขณะนี้ นั้น เนื่องจากอ่างเก็บน้ำแห่งนี้มีขนาดพื้นที่รับน้ำฝนเล็ก ปริมาณน้ำต่อปีโดยเฉลี่ยที่ไหลลงอ่างเก็บน้ำมีมากกว่า ๐.๕ ล้านลูกบาศก์เมตร ไม่มากนักสมควรผันน้ำจากลำน้ำข้างเคียง ได้แก่ คลองเจาะตงมาลงอ่างเก็บน้ำดังกล่าวแล้ว ขุดลอกพื้นที่อ่างเก็บน้ำเหนืออ่าง เสริมระดับสันเขื่อนดินให้สูงเพื่อเก็บกักน้ำเพิ่มมากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งจะเกิดประโยชน์กับพื้นที่เพาะปลูก และมีน้ำใช้อุปโภคบริโภคสำหรับราษฎรหมู่บ้านต่าง ๆ อย่างกว้างขวางมากขึ้น

เนื่องด้วยราษฎรบ้านตลิ่งสูงและบ้านไอกูบู ตลอดจนหมู่บ้านใกล้เคียง ในเขตตำบลสุไหงปาดี อำเภอสุไหงปาดี ขาดแคลนน้ำใช้ทำนาในฤดูฝนทิ้งช่วง และฤดูแล้ง ควรพิจารณาวางโครงการและก่อสร้างฝายทดน้ำและอ่างเก็บน้ำที่ลำน้ำต่างๆ ตามแนวเชิงเขาปีแนมูดอ ด้านทิศตะวันออกตามความเหมาะสม

ตามแนวพื้นที่ขอบพรุโต๊ะแดงซึ่งเชื่อมกับพื้นที่นา ควรขุดสระเก็บน้ำตามแนวขอบพรุสำหรับใช้เลี้ยงปลา โดยสภาตำบลและกลุ่มเกษตรกรควรร่วมแรงร่วมใจกันพัฒนาขึ้น ซึ่งคาดว่าเกษตรกรจะมีรายได้ดีจากอาชีพนี้ สำหรับสระเก็บน้ำต่างๆ ที่ขุดไว้เป็นแนวสามารถใช้แบ่งเขตพื้นที่ออกจากพื้นที่พรุได้เป็นอย่างดีด้วย

๑-๔. ๔ ตุลาคม ๒๕๓๓ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่โครงการฝายทดน้ำบ้านทุ่งคา และฝายทดน้ำบ้านโคกกามา จังหวัดนราธิวาส

๕. โครงการพัฒนาลุ่มน้ำบางนราอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

๖. โครงการชลประทานมูโนะอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

๑

- *ให้สำรวจเพื่อขุดลอกและขยายคลองสุไหงปาดีก่อนระบายน้ำลงพรุโต๊ะแดง เพื่อระบายน้ำคลองสุไหงปาดีให้ลงสู่พรุโต๊ะแดงโดยเร็ว ไม่ให้ท่วมพื้นที่นา นอกจากนี้ คลองสุไหงปาดีที่ผ่านพรุโต๊ะแดงก็ควรสำรวจว่าจะสมควรขยายความกว้างของคลองและขุดให้ลึกลงอีกหรือไม่ เพื่อนำน้ำจากคลองสุไหงปาดีไปช่วยพื้นที่บ้านบางเตย และอัดน้ำย้อนไปทางบ้านโคกชุมบกต่อไป*
- *ให้กรมชลประทานพิจารณาวางโครงการสร้างฝายทดน้ำและอ่างเก็บน้ำช่วยเหลือพื้นที่ทำนาบริเวณหมู่บ้านตลิ่งสูง บ้านไอกูบู บ้านเจาะวา ในเขตตำบลสุไหงปาดี อำเภอสุไหงปาดี โดยสร้างฝายปิดกั้นคลองเจาะตง ผันน้ำมาลงอ่างเก็บน้ำที่บ้านเจาะวา ให้อ่างเก็บน้ำมีน้ำเพิ่มมากขึ้น*

๑-๓. ๔ ตุลาคม ๒๕๓๓ เสด็จฯ โครงการฝายทดน้ำบ้านทุ่งคาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอสุไหงปาดี จังหวัดนราธิวาส

การสนองพระราชดำริ

๑. โครงการปีแนมูดออันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส
๒. โครงการชลประทานมูโนะอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส
๓. โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำบางนราอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส
๔. โครงการพรุโต๊ะแดงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส
๕. โครงการฝายทดน้ำบ้านโคกกามาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

๒๕๓๓

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๓

บริเวณพระตำหนักภูพานราชนิเวศน์ ตำบลห้วยยาง อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร

พระราชดำริ

- *ควรพิจารณาดำเนินการขุดลอกห้วยบ่อแดง ห้วยซาง ในพื้นที่อำเภอบ้านม่วง อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร เพื่อช่วยให้น้ำในลำน้ำไหลได้สะดวก สำหรับระบายน้ำเค็มที่ปล่อยลงมาจากการทำนาเกลือทางต้นน้ำให้ไหลลงสู่แม่น้ำสงครามได้โดยเร็ว ซึ่งเป็นการป้องกันมิให้น้ำเค็ม เอ่อล้นตลิ่งเข้าไปท่วมนาข้าวของชาวบ้านด้วย*
- *ควรขุดลอกหนองทุ่งมน ตำบลเจริญศิลป์ กิ่งอำเภอเจริญศิลป์ จังหวัดสกลนคร ให้ลึกและเสริมคันดินรอบหนองน้ำให้เก็บน้ำได้มากขึ้น พร้อมทั้งพิจารณาขุดลอกคลองผันน้ำจากลำห้วยสาขาของห้วยวังกอไผ่ไปลงหนองทุ่งมน*
- *ควรพิจารณาก่อสร้างอ่างเก็บน้ำที่บริเวณต้นน้ำห้วยปลวกในเขตท้องที่ตำบลโคกศิลา กิ่งอำเภอเจริญศิลป์*
- *ควรพิจารณาก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยบูชา ในเขตกิ่งอำเภอบ้านม่วงและอำเภอวานรนิวาส เพื่อจัดหาน้ำช่วยเหลือชาวบ้านนายม และบ้านนาดอกไม้*

การสนองพระราชดำริ

๑. โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยบูชาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร

๒. โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยปลวกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร

๑

๒

๓

วันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๓๓

บริเวณพื้นที่โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยวังแคนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยคำผักหนามอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลม่วง อำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร

พระราชดำริ

- *ควรพิจารณาขุดบ่อที่บริเวณอ่างเก็บน้ำห้วยวังแคนสำหรับราษฎรใช้แช่ปอแทนการแช่ในอ่างเก็บน้ำ*
- *สำหรับท้ายอ่างเก็บน้ำอื่นๆ ควรพิจารณาก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยวังม่วง เพื่อจัดหาน้ำช่วยเหลือพื้นที่เพาะปลูกบริเวณบ้านจารให้เพิ่มขึ้น*
- *ให้เจ้าหน้าที่กรมชลประทานพิจารณาก่อสร้างอ่างเก็บน้ำขนาดเล็กเพิ่มเติมตามความเหมาะสม เพื่อสนับสนุนการเก็บกักน้ำ สำหรับราษฎรบ้านจาร นำไปใช้เพาะปลูกได้อย่างสมบูรณ์ยิ่งขึ้น*
- *ควรพิจารณาก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยไร่ เพื่อจัดหาน้ำดิบสำหรับการผลิตน้ำประปาของสุขาภิบาล อำเภอบ้านม่วง ให้ก่อสร้างเพื่อบรรเทาปัญหาเรื่องน้ำอุปโภคบริโภคมีสภาพเค็ม อันเป็นผลมาจากการทำนาเกลือสินเธาว์ ให้ก่อสร้างอ่างเก็บน้ำแห่งนี้ให้มีความจุของอ่างสูงสุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อส่งน้ำจืดไปสนับสนุนกิจการประปาหมู่บ้านให้เพียงพอตลอดทั้งปี สำหรับแหล่งน้ำธรรมชาติ คือห้วยซาง ซึ่งรองรับน้ำเค็มจากการทำนาเกลือสินเธาว์ เมื่อไม่สามารถใช้สำหรับอุปโภคบริโภคได้ก็สมควรค่อยๆ ปล่อยไปลงแม่น้ำสงคราม ซึ่งเป็นลำน้ำใหญ่ และจะไม่มีผลกระทบในกรณีที่มีน้ำเค็มไหลลงไปเจือสำหรับปริมาณน้ำจากอ่างเก็บน้ำอีกส่วนหนึ่ง จะส่งไปช่วยเหลือพื้นที่เกษตรกรรมของราษฎรให้สามารถเพาะปลูกได้ทั้งในฤดูฝนและฤดูแล้ง*
- *ควรพิจารณาก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยหนองลุมพุก เพื่อจัดหาน้ำช่วยเหลือพื้นที่เพาะปลูกและเพื่อการอุปโภค-บริโภคของชาวบ้านและควรขุดลอกหนองน้ำธรรมชาติในหนองลุมพุก*
- *ควรพิจารณาก่อสร้างอ่างเก็บน้ำ เพื่อช่วยเหลือพื้นที่การเพาะปลูกต่างๆ ในพื้นที่บ้านสามแยกพิทักษ์บ้านลึมบอง บ้านดงมะไฟ บ้านสร้างแก้ว และบ้านดงยาง*
- *ควรระบายน้ำจากอ่างเก็บน้ำห้วยคำและอ่างเก็บน้ำห้วยซางเข้ามาช่วยการประปาของสุขาภิบาลอำเภอบ้านม่วงในฤดูแล้ง*
- *ให้จัดหาน้ำช่วยเหลือพื้นที่ทำกินในหมู่บ้านต่างๆ ในบริเวณใกล้เคียง โดยสำรวจจากทำเลสร้างอ่างเก็บน้ำขนาดเล็กสำหรับช่วยเหลือพื้นที่ทำกินที่ขาดแคลนน้ำ*

การสนองพระราชดำริ

๑. โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยวังแคนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร
๒. โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยไร่อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร
๓. โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยวังม่วง, อ่างเก็บน้ำห้วยโศกไฮ, อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร
๔. โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยคำผักหนามอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร

๑. *โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยไร่อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร*
๒. *โครงการอ่างเก็บน้ำวังม่วงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร*
๓. *โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยคำผักหนามอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร*

วันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๓๓

บริเวณพื้นที่ฝายบ้านสร้างฟาก ตำบลเจริญศิลป์ บริเวณที่จะก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยปลวก บ้านหนองโจด ตำบลโคกศิลา และอ่างเก็บน้ำห้วยพงโพด บ้านสร้างฟาก ตำบลเจริญศิลป์ จังหวัดสกลนคร

พระราชดำริ

- *ควรพิจารณาเสริมสันฝายบ้านสร้างฟากด้วยฝายอ่าง เพื่อเพิ่มระดับน้ำด้านเหนือฝายแห่งนี้ให้สูงขึ้นตอนช่วงปลายฤดูฝน*
- *ควรพิจารณาก่อสร้างอ่างเก็บน้ำบ้านหนองโจด ๑ อ่างเก็บน้ำบ้านหนองโจด ๒ หากสร้างอ่างเก็บน้ำไม่ได้ก็ควรเปลี่ยนไปก่อสร้างฝายกักเก็บน้ำในลำห้วยปลวกแทนเป็นระยะๆ*
- *ควรพิจารณาก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยกุดแดงและอ่างเก็บน้ำห้วยน้ำเต้า หากที่ดินมีปัญหาก็ให้พิจารณาก่อสร้างฝายเก็บกักน้ำตามลำห้วยกุดแดง พร้อมทั้งขุดขยายลำน้ำด้านเหนือด้วย*
- *ควรปรับปรุงหนองทุ่งมนที่บ้านเจริญศิลป์ โดยขุดดินในหนองให้ลึกและพิจารณาเสริมสร้างคันดินกั้นโดยรอบหนองน้ำให้สูงขึ้น และควรก่อสร้างฝายทดน้ำในลำห้วยสาขาของห้วยวังกอไผ่*
- *ควรขุดลอกลำห้วยและหนองน้ำในเขตลุ่มน้ำยาม พร้อมทั้งก่อสร้างอาคารบังคับน้ำที่บริเวณปากลำห้วย*

บริเวณพื้นที่บ้านโคกหลวง ตำบลธาตุทอง
อำเภอสว่างแดนดิน

พระราชดำริ

ให้กรมชลประทานรีบก่อสร้างฝายเก็บกักน้ำ โดยดำเนินการขุดลอกลำน้ำกับขุดขยายลำน้ำตลอดจนปรับปรุงแต่งตลิ่ง ให้สามารถเก็บสำรองน้ำให้มีปริมาณมากที่สุด

การสนองพระราชดำริ

โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยคำผักหนามอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร

๑. ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๓๓ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่ฝายบ้านสร้างฟาก ตำบลเจริญศิลป์ จังหวัดสกลนคร

๒. ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๓๓ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่อ่างเก็บน้ำห้วยพงโพด จังหวัดสกลนคร

วันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๓๓

บริเวณพื้นที่หนองหมาคาบปลา บ้านจำปา ตำบลหนองลาด และอ่างเก็บน้ำหนองแบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ บ้านวาริชภูมิ ตำบลวาริชภูมิ อำเภอวาริชภูมิ จังหวัดสกลนคร

พระราชดำริ

- *ควรทำการขุดลอกหนองหมาคาบปลาให้ลึกและสร้างเสริมคันดินกั้นรอบหนองน้ำ พร้อมทั้งก่อสร้างอาคารประกอบ และควรพิจารณาขุดคลองผันน้ำ เพื่อรับน้ำจากห้วยปลาหางเข้าหนองหมาคาบปลา*
- *ให้กรมชลประทานดำเนินการปรับปรุงหนองแบน โดยการขุดลอกตลอดจนสร้างอาคารบังคับเก็บกักน้ำ จนสามารถเก็บกักน้ำได้ประมาณ ๔๐๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร*

การสนองพระราชดำริ

โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยคำผักหนามอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร

๑-๒. ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๓๓ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่หนองหมาคาบปลา บ้านจำปา และอ่างเก็บน้ำหนองแบนฯ อำเภอวาริชภูมิ จังหวัดสกลนคร

๑

วันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๓๓

บริเวณพื้นที่ก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยทอนตอนบน บ้านลุมพินี ตำบลพระพุทธบาท อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย

พระราชดำริ

ให้พิจารณาถึงความเหมาะสมที่จะก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยทอนตอนบนโดยเร่งด่วน ซึ่งจะสามารถเก็บกักน้ำไว้ได้ประมาณ ๑๕ ล้านลูกบาศก์เมตร และส่งน้ำให้ราษฎรในละแวกหมู่บ้านลุมพินีและใกล้เคียง และให้เร่งพิจารณาวางโครงการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำตามลำน้ำสาขาของลุ่มน้ำห้วยทอนด้วย

การสนองพระราชดำริ

โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยทอนตอนบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดหนองคาย

๑. *โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยทอนตอนบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดหนองคาย*

๒. *๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๓๓ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่ก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยทอนตอนบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดหนองคาย*

๒

วันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๓๓

บริเวณพื้นที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลห้วยยาง อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร

พระราชดำริ

- *ควรรวบรวมพันธุ์ไผ่และปลูกไผ่ในสภาพพื้นที่ต่างๆ กัน ถ้าเลือกเฉพาะสถานที่ที่เหมาะสมปลูกแล้วที่อื่นๆ ไม่ทราบ ลองปลูกดูว่าจะได้ผลในสภาพใดบ้าง*

บริเวณพื้นที่งานศึกษาและพัฒนาด้านปศุสัตว์ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลห้วยยาง อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร

พระราชดำริ

- *ควรส่งเสริมให้เลี้ยงสุกรพันธุ์พื้นเมือง เพราะลูกสุกรราคาถูกกว่า เกษตรกรสามารถหาได้ง่าย อาหารสุกรควรใช้ปลาหมอเทศ เพราะให้โปรตีนสูง*
- *เมื่อสภาพดินแข็งควรระเบิดหน้าดินให้ทะลุ กระทุ้งให้ดินข้างล่างเป็นรู นำกระถินมาปลูกแล้วไถพลิกดินชั้นล่างขึ้นมาต้นกระถินซึ่งถูกกลบลงไปจะกลายเป็นปุ๋ยอย่างดี ดีกว่าการใช้ปุ๋ยคอก*

บริเวณพื้นที่โครงการบำบัดน้ำเสียหนองสนมอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในเขตเทศบาลเมืองสกลนคร อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร

พระราชดำริ

- *รูปแบบของระบบบำบัดน้ำเสีย กรมชลประทานควรติดตามเก็บข้อมูลรายละเอียดผลการดำเนินงานต่อไป เพื่อได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงเพิ่มประสิทธิภาพให้สูงยิ่งขึ้น กรมชลประทานกับกรมพัฒนาที่ดินควรร่วมกันศึกษาและทดลองฟื้นฟูดินลูกรังให้พื้นที่โครงการป่ารักน้ำ บ้านทรายทอง ตำบลปทุมวาปี อำเภอส่องดาว จังหวัดสกลนคร*
- *ผักตบชวาที่ใช้ประโยชน์ในการเพิ่มปริมาณออกซิเจนให้กับน้ำเสียกับดูดสิ่งโสโครกออกจากน้ำเสียนั้น ต้องหมั่นเปลี่ยนออกจากบ่อน้ำเสียเป็นระยะๆ ก่อนที่จะเน่าและเริ่มลด*

๑

ประสิทธิภาพในการบำบัดน้ำเสีย ทั้งนี้ ควรทดลองหาวิธีสับเปลี่ยนแพผักตบชวาที่ง่ายที่สุด นอกจากนั้น ต้องเตรียมสถานที่สร้างโรงงานบริเวณขอบหนองเพื่อแปรสภาพผักตบชวาที่ใช้งานแล้วให้เป็นปุ๋ยหมัก เชื้อเพลิง และเยื่อ การสร้างโรงงานดังกล่าวในบริเวณบ่อบำบัดน้ำเสีย จะมีผลทำให้นักวิชาการจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถประสานงาน ปรึกษาหารือกันอย่างใกล้ชิด เจ้าหน้าที่ประจำโครงการก็สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้หลายภารกิจในโครงการ ซึ่งมีลักษณะเบ็ดเสร็จ ตลอดจนช่วยประหยัดค่าขนส่งผักตบชวาอีกด้วย

การสนองพระราชดำริ

๑. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร

๒. โครงการบำบัดน้ำเสียหนองสนมอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร

๑. ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๓๓ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร

๒-๔. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร

๕. โครงการบำบัดน้ำเสียหนองสนมอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร

วันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๓๓

บริเวณพระตำหนักภูพานราชนิเวศน์ จังหวัดสกลนคร

พระราชดำริ

- *ควรพิจารณาวางโครงการและก่อสร้างโครงการเก็บกักน้ำตามริมฝั่งแม่น้ำสงครามตามความเหมาะสม ลักษณะของโครงการเก็บกักน้ำดังกล่าวนี้สามารถทำได้หลายรูปแบบตามที่สภาพภูมิประเทศแต่ละแห่งจะเอื้ออำนวยให้ เช่น*
  - *สร้างเขื่อนดินปิดกั้นบริเวณที่ลุ่มน้ำท่วม เพื่อเก็บกักน้ำจากแม่น้ำสงครามที่ไหลบ่าเข้าไปท่วมหรือน้ำที่มีจากลำน้ำแต่ละแห่ง ให้เป็นอ่างเก็บน้ำขนาดต่างๆ*
  - *ขุดลอกหนองน้ำธรรมชาติแล้วนำดินมาสร้างเป็นคันเก็บน้ำโดยรอบหนองเพื่อเก็บน้ำจากแม่น้ำสงคราม*
  - *ขุดคลองเก็บกักน้ำ พร้อมกับสร้างอาคารบังคับน้ำที่ปากคลองเพื่อเก็บกักน้ำจากแม่น้ำสงคราม*
- *ขอให้ทางราชการขุดลอกหนองบัวแพ เนื่องจากมีสภาพตื้นเขินและสกปรก จึงเห็นควรขุดลอกดินในหนองบัวแพให้ลึกลงมากที่สุด เพื่อช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาให้กับราษฎร*

การสนองพระราชดำริ

๑. โครงการพัฒนาแม่น้ำสงครามอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร

๒. โครงการขุดลอกหนองบัวแพอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร

๑

๒

๓

๔

วันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๓๓

บริเวณมหาวิทยาลัยขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

พระราชดำริ

ทางทิศใต้ของอำเภอเมืองขอนแก่น สมควรได้รับการพัฒนาเพื่อราษฎรได้รับประโยชน์

การสนองพระราชดำริ

โครงการพัฒนาลุ่มน้ำชีอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดขอนแก่น

๑, ๓. โครงการขุดลอกหนองบัวแพอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร

๒. ป่าสมบูรณ์บนเทือกเขาภูพาน จังหวัดสกลนคร

๔. โครงการพัฒนาแม่น้ำสงครามอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร

๕. ๑๓ ธันวาคม ๒๕๓๓ เสด็จฯ บริเวณมหาวิทยาลัยขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

๖. โครงการพัฒนาลุ่มน้ำชีอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดขอนแก่น

๒๕๓๒

ภาคเหนือ

วันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๒

บริเวณพระตำหนักภูพิงคราชนิเวศน์ จังหวัดเชียงใหม่

พระราชดำริ

- ให้กรมชลประทานดำเนินการสำรวจเพื่อพิจารณาวางโครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กตลอดแนวลำน้ำน่านตอนบนกับลำน้ำสาขาในเขตพื้นที่อำเภอทุ่งช้าง อำเภอเชียงกลาง อำเภอปัว กิ่งอำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน เป็นจำนวนหลายโครงการโดยทั่วถึง เพื่อสนับสนุนน้ำสำหรับการเพาะปลูกได้ตลอดทั้งปี รวมทั้งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคด้วย
- นอกจากนั้น สมควรพิจารณาจัดหาน้ำให้พื้นที่ที่ขาดแคลนน้ำในเขตพื้นที่อำเภอป่าซาง อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน ซึ่งได้แก่ การพัฒนาลำน้ำแม่ขนาด ลำน้ำแม่กัม เป็นต้น
- สำหรับบริเวณที่มีสภาพค่อนข้างแห้งแล้งในเขตพื้นที่อำเภอเมืองพะเยาและพื้นที่ใกล้เคียง ให้พิจารณาก่อสร้างโครงการอ่างเก็บน้ำขนาดต่างๆ ตามความเหมาะสม เพื่อช่วยเหลือน้ำสำหรับการชลประทานกับการอุปโภคบริโภคของราษฎรในบริเวณดังกล่าว
- ควรจัดหาน้ำให้แก่หมู่บ้านชาวเขาและผู้ร่วมพัฒนาชาติไทย จังหวัดน่าน เนื่องด้วยจังหวัดน่าน มีชาวเขาและผู้ร่วมพัฒนาชาติไทย จัดตั้งหมู่บ้านอยู่บนเขตภูเขาสูงกระจายอยู่ทั่วไปในเขตท้องที่ กิ่งอำเภอบ่อเกลือ อำเภอปัว อำเภอทุ่งช้าง อำเภอเชียงกลาง กิ่งอำเภอสันติสุข และอำเภอแม่จริม เป็นต้น ซึ่งชาวเขาและผู้ร่วมพัฒนาชาติไทยเหล่านี้ประสบปัญหาเรื่องการขาดแคลนน้ำในการเพาะปลูก และอุปโภคบริโภค ทำให้ไม่สามารถอยู่เป็นหลักแหล่งที่แน่นอนได้ จนต้องแยกย้ายถิ่นฐานหรือทำลายป่าไม้ ต้นน้ำลำธาร เพื่อหาที่ดินอุดมสมบูรณ์ทำการเพาะปลูกต่อไปอย่างไม่มีที่สิ้นสุด ซึ่งกองทัพภาคที่ ๓ ได้รวบรวมข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับที่ตั้งหมู่บ้าน จำนวนประชากร สภาพความเป็นอยู่ของราษฎร และสภาพหมู่บ้าน ตลอดจนความต้องการด้านต่างๆ ที่ต้องการให้ทางราชการช่วยเหลือไว้แล้ว จึงขอให้กรมชลประทานให้ความช่วยเหลือโดยการสำรวจและวางโครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กให้กับหมู่บ้านชาวเขาและผู้ร่วมพัฒนาชาติไทยดังกล่าว หมู่บ้านในเขตเหล่านี้อาจจะหาน้ำค่อนข้างยากเนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาสูง ก็ขอให้กรมชลประทานพิจารณาวิธีจัดหาน้ำที่เหมาะสมแก่หมู่บ้านเหล่านี้ต่อไป เนื่องจากจำนวนหมู่บ้านที่กองทัพภาคที่ ๓ เสนอเข้ามามีจำนวนมาก และข้อมูลต่างๆ ยังไม่ชัดเจน จึงขอให้กรมชลประทานประสานกับกองทัพภาคที่ ๓ จัดลำดับหมู่บ้านที่ควรจะดำเนินการช่วยเหลือเป็นการเร่งด่วนในระยะแรก ตรวจสอบข้อมูลและพิกัดหมู่บ้านให้ถูกต้องก่อนพิจารณาโครงการต่อไป
- นอกจากเรื่องการจัดหาน้ำให้แก่หมู่บ้านชาวเขาและผู้ร่วมพัฒนาชาติไทยดังกล่าวแล้ว สมควรที่หน่วยราชการที่เกี่ยวข้องต้องพิจารณาให้ความช่วยเหลือด้านต่างๆ ที่จำเป็น เช่น การจัดที่ดินทำกินให้เป็นหลักแหล่ง รวมทั้งก่อสร้างสิ่งจำเป็นขั้นพื้นฐานให้แก่หมู่บ้าน เช่น ถนน โรงเรียน สถานพยาบาล และวัด เป็นต้น ให้สอดคล้องกันจากการประสานระหว่างกองทัพภาคที่ ๓ กรมชลประทาน และมีหมู่บ้านผู้ร่วมพัฒนาชาติไทยในท้องที่อำเภอต่างๆ ของจังหวัดน่านที่ทางราชการสมควรให้ความช่วยเหลือในระยะต้นจำนวน ๒๐ หมู่บ้าน ซึ่งทางกรมชลประทานและกองทัพภาคที่ ๓ ได้สำรวจพื้นที่เพื่อวางแนวทางให้ความช่วยเหลือ

๑

การสนองพระราชดำริ

๑. โครงการจัดหาน้ำให้แก่หมู่บ้านชาวเขาและผู้ร่วมพัฒนาชาติไทย จังหวัดน่าน

๒. โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน

๓. โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยบงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน

๔. โครงการอ่างเก็บน้ำโฮ่งฮางอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดลำพูน

๑. โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดลำพูน

๒. ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๒ เสด็จฯ บริเวณพระตำหนักภูพิงค์ราชนิเวศน์ จังหวัดเชียงใหม่

๒

บริเวณพื้นที่พระตำหนักภูพิงคราชนิเวศน์ จังหวัดเชียงใหม่

พระราชดำริ

- ควรศึกษาพิจารณาวางโครงการ และก่อสร้างเขื่อนกักเก็บน้ำปิดกั้นแม่น้ำป่าสักที่บริเวณเขาถ้ำพระ บ้านท่าสะบก ตำบลท่าคล้อ อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี โดยเร่งด่วน
- โครงการลุ่มน้ำป่าสัก เป็นโครงการขนาดใหญ่ที่จะต้องพิจารณาดำเนินการ เพราะจะเป็นโครงการที่ส่งผลประโยชน์อย่างกว้างขวางต่อพื้นที่เพาะปลูกในเขตภาคกลาง คือ พื้นที่เพาะปลูกของลุ่มน้ำป่าสักและลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนล่าง นอกจากนั้น ยังช่วยบรรเทาน้ำท่วมและน้ำเสียให้แก่กรุงเทพมหานครได้อีกส่วนหนึ่งด้วย โดยการศึกษาความเหมาะสมและพิจารณาวางโครงการเขื่อนเก็บน้ำแม่น้ำป่าสัก โดยการสร้างเขื่อนเก็บน้ำปิดกั้นแม่น้ำป่าสักที่บริเวณเขาถ้ำพระ บ้านท่าสะบก ตำบลคล้อใหญ่ อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี ซึ่งจะได้ความจุประมาณ ๒,๖๐๐ ล้านลูกบาศก์เมตร และสามารถส่งน้ำไปช่วยพื้นที่เพาะปลูกได้ประมาณ ๑.๒ ล้านไร่ โครงการลุ่มน้ำป่าสัก นอกจากจะให้ประโยชน์ดังกล่าวแล้ว ยังเป็นโครงการอเนกประสงค์ที่จะให้ประโยชน์ในด้านการผลิตกระแสไฟฟ้าอีกด้วย ซึ่งขอให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตไปคำนวณดูว่าจะให้พลังงานไฟฟ้ามากน้อยแค่ไหน

๑

การดำเนินงานของโครงการนี้ สิ่งสำคัญที่จะต้องพิจารณาคือ เรื่องการโยกย้ายชาวบ้าน สถานที่ราชการ วัด ถนน ทางรถไฟ ตลอดจนการจัดสรรที่ดินในเขตน้ำท่วม ให้เป็นไปอย่างเหมาะสม เพราะจะเกี่ยวข้องกับงานของหลายๆ หน่วยงาน รวมทั้งจะต้องได้รับความเห็นชอบและสนับสนุนจากภาครัฐบาลด้วย จึงจะทำให้โครงการนี้ได้รับผลสำเร็จและเป็นประโยชน์ตามที่คาดหมายไว้ พื้นที่ที่ควรจะศึกษาอาจจะเป็นบริเวณลำนารายณ์

การสนองพระราชดำริ

โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำป่าสักอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี และอำเภอวังม่วง จังหวัดสระบุรี

๑-๕. โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำป่าสักอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดลพบุรี

วันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๒

บริเวณพื้นที่อ่างเก็บน้ำห้วยป่าไร่ จังหวัดเชียงใหม่

พระราชดำริ

ให้พิจารณาดำเนินการสร้างฝายราคาประหยัด โดยใช้วัสดุราคาถูกและหาได้ง่ายในท้องถิ่น เช่น แบบหินทิ้งคลุมด้วยตาข่ายปิดกั้นร่องน้ำกับลำธารขนาดเล็กเป็นระยะ ๆ เพื่อใช้เก็บกักน้ำและตะกอนดินไว้บางส่วน โดยน้ำที่เก็บกักไว้จะซึมเข้าไปสะสมในดิน ทำให้ความชุ่มชื้นแผ่ขยายออกไปสองข้าง ต่อไปจะสามารถปลูกพันธุ์ไม้ท้องถิ่น พันธุ์ไม้โตเร็วและพันธุ์ไม้ไม่ทิ้งใบ เพื่อฟื้นฟูพื้นที่ต้นน้ำลำธารให้มีสภาพเขียวชอุ่มขึ้นเป็นลำดับ

การสนองพระราชดำริ :

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเชียงใหม่ (ฝายชะลอความชุ่มชื้น)

๑

๒

๑. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเชียงใหม่ (ฝายชะลอความชุ่มชื้น)

๒. ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๒ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่อ่างเก็บน้ำห้วยป่าไร่ จังหวัดเชียงใหม่

วันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๓๒

บริเวณพื้นที่โครงการอ่างเก็บน้ำแม่อาวใหญ่ บ้านผาเงิบ ตำบลนครเจดีย์ อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน

พระราชดำริ

โครงการอ่างเก็บน้ำแม่อาวใหญ่ตอนบนซึ่งกรมชลประทานกำลังดำเนินการก่อสร้างอยู่ขณะนี้ จะสามารถช่วยพื้นที่เพาะปลูกซึ่งส่วนใหญ่จะทำสวนผลไม้และน้ำกินน้ำใช้ของชาวบ้านได้มากกว่า ๑๐๐ ครัวเรือน ดังนั้น ถ้าราษฎรเจ้าของที่ดินสามารถรักษาพื้นที่ดินให้เป็นของตัวเองไว้ได้ ประโยชน์จะตกแก่ราษฎรเอง นอกจากนี้ในลำน้ำแม่ห้วยบง เพื่อแจกจ่ายให้กับระบบส่งน้ำไปสู่พื้นที่ของหมู่บ้านต่างๆ ต่อไป สำหรับในลำน้ำแม่อาวใหญ่นั้น ขอให้พิจารณาจัดทำฝายเล็กๆ กักน้ำเป็นช่วงๆ เพื่อให้เกิดความชุ่มชื้นแก่พื้นที่รอบๆ ด้วย ถ้าสามารถดำเนินการตามนี้ได้ทั้งหมดแล้ว พื้นที่ลุ่มน้ำแม่อาวใหญ่ก็จะได้น้ำอย่างสมบูรณ์

การสนองพระราชดำริ

โครงการอ่างเก็บน้ำแม่อาวใหญ่พร้อมระบบส่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลนครเจดีย์ อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน

๑-๒. ๒ มีนาคม ๒๕๓๒ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่โครงการอ่างเก็บน้ำแม่อาวใหญ่ อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน

๓. โครงการอ่างเก็บน้ำแม่อาวใหญ่ตอนบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดลำพูน

วันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๓๒

บริเวณพระตำหนักภูพิงคราชนิเวศน์ จังหวัดเชียงใหม่

พระราชดำริ

- *หมู่บ้านป่ากลาง ตำบลศิลาแลง อำเภอปัว จังหวัดน่าน และหมู่บ้านใกล้เคียง ในปัจจุบันมีปัญหาเรื่องการแบ่งปันน้ำและราษฎรมีน้ำไม่พอใช้ จึงขอให้กรมชลประทานทำการปรับปรุงและวางโครงการก่อสร้างเพิ่มเติมเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวโดยเร่งด่วน โดยขอให้ไปศึกษาวิธีการนำน้ำจากห้วยบงมาเติมห้วยบัว และแบ่งมาให้บ้านป่ากลางอีกชั้นหนึ่ง นอกจากนั้นขอให้ประสานรายละเอียดกับกองทัพภาคที่ ๓ เกี่ยวกับการจัดหาน้ำช่วยเหลือหมู่บ้านผู้ร่วมพัฒนาชาติไทยและหมู่บ้านชาวไทยภูเขาในเขตจังหวัดน่านที่ขาดแคลนน้ำ และเร่งพิจารณาวางโครงการและดำเนินการให้ความช่วยเหลือต่อไปตามความเหมาะสม โดยเฉพาะหมู่บ้านป่ากลางและหมู่บ้านใกล้เคียง*
- *โครงการเขื่อนกักเก็บน้ำแม่น้ำป่าสัก เป็นโครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดใหญ่ที่ควรพิจารณาดำเนินการก่อสร้างหากศึกษาแล้วว่ามีความเหมาะสม เพราะนอกจากจะให้ประโยชน์ต่อพื้นที่เพาะปลูกหมู่บ้านป่าสักและลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนล่างอย่างกว้างขวางแล้ว ยังสามารถช่วยบรรเทาปัญหาน้ำท่วมและน้ำเสียให้กับกรุงเทพฯ อีกส่วนหนึ่งด้วย เป็นโครงการที่อยู่ในความนึกคิดว่าจะมีประโยชน์อย่างมาก เป็นโครงการใหญ่ที่ต้องอาศัยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาร่วมดำเนินการให้ลุล่วงด้วยวิธีการต่างๆที่เหมาะสมต่อไปด้วย มูลนิธิชัยพัฒนาก็อาจเข้าไปสนับสนุนในช่วงแรกของโครงการเพื่อความรวดเร็ว เพราะกิจกรรมบางอย่างอาจใช้งบปกติไม่ได้ มูลนิธิชัยพัฒนาก็จะเข้าไปช่วยสนับสนุนเพื่อให้กิจกรรมที่เร่งด่วนสามารถดำเนินการได้ในช่วงแรก หลังจากนั้นหน่วยงานต่างๆ ก็จะสามารถเข้ามาร่วมดำเนินการต่อไปได้*

๑

๒

๑. ๙ มีนาคม ๒๕๓๒ เสด็จฯ บริเวณพระตำหนักภูพิงคราชนิเวศน์ จังหวัดเชียงใหม่
๓. โครงการเขื่อนกักเก็บน้ำแม่น้ำป่าสักอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดลพบุรี

การสนองพระราชดำริ

๑. โครงการจัดหาน้ำให้หมู่บ้านป่ากลาง ตำบลศิลาแลง อำเภอปัว จังหวัดน่าน
๒. โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำแม่น้ำป่าสักอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดลพบุรี (เขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ในปัจจุบัน)

วันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๓๒

บริเวณพื้นที่โครงการหลวงดอยอ่างขาง อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่

พระราชดำริ

- *ให้เจ้าหน้าที่กรมชลประทานพิจารณาโครงการจัดหาน้ำสนับสนุนกิจการเกษตรกรรมกับน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคของราษฎร นอกจากนั้น ควรสร้างฝายต้นน้ำลำธารตามร่องน้ำ เพื่อช่วยชะลอกระแสน้ำและเก็บกักน้ำ สำหรับสร้างความชุ่มชื้นให้กับบริเวณต้นน้ำ*
- *ควรพิจารณาโครงการและก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยบงอ่างเก็บน้ำแม่ข่าหลวง อ่างเก็บน้ำแม่ข่าน้อย และอ่างเก็บน้ำแม่งอน ตามโครงการพัฒนาลุ่มน้ำสาขาน้ำฝาง เพื่อจัดหาน้ำช่วยเหลือพื้นที่เพาะปลูกให้กับราษฎรหมู่บ้านต่างๆ ในเขตกิ่งอำเภอไชยปราการและอำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ตามที่ราษฎรตำบลแม่งอน อำเภอฝาง และราษฎรตำบลปงคำ กิ่งอำเภอไชยปราการ ได้ทูลเกล้าฯ ถวายฎีกาขอพระราชทาน ทั้งนี้ ให้พิจารณาดำเนินการโดยเร่งด่วนต่อไปตามความเหมาะสม*

การสนองพระราชดำริ

โครงการอ่างเก็บน้ำแม่ข่าน้อย ๒ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ บ้านสินผักหวาน ตำบลแม่งอน อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่

๑-๓. ๑๑ มีนาคม ๒๕๓๒ เสด็จฯ พื้นที่โครงการหลวงดอยอ่างขาง อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่

วันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๓๒

บริเวณพื้นที่บ้านสมเริม ตำบลบ้านเป้ก ในโครงการอ่างเก็บน้ำแม่งัดสมบูรณ์ชล จังหวัดเชียงใหม่

พระราชดำริ

- *ให้เจ้าหน้าที่กรมชลประทานคิดประดิษฐ์เครื่องสูบน้ำโดยพลังงานน้ำไหล ราคาประหยัด แต่มีประสิทธิภาพสูง เพื่อช่วยเหลือราษฎรในพื้นที่อื่น ๆ ต่อไป*
- *ให้พิจารณาวางโครงการและก่อสร้างงานจัดหาน้ำช่วยเหลือราษฎรบ้านภูดิน ตามที่ราษฎรหมู่บ้านดังกล่าวได้ทูลเกล้าฯ ถวายฎีกาขอพระราชทานความช่วยเหลือ*
- *บริเวณด้านซ้ายและขวาของโครงการอ่างเก็บน้ำแม่เริม มีทำเลเหมาะสำหรับสร้างอ่างเก็บน้ำขนาดเล็กได้อีกสองแห่ง เพื่อใช้ประโยชน์ในการเก็บสำรองน้ำ จากอ่างเก็บน้ำแม่เริม ซึ่งมีปริมาณน้ำเหลือใช้ค่อนข้างมาก ทั้งนี้ เพื่อจะได้สามารถจ่ายน้ำสนับสนุนพื้นที่เพาะปลูกของราษฎร*

การสนองพระราชดำริ

๑. โครงการอ่างเก็บน้ำแม่งัดสมบูรณ์ชล (งานติดตั้งไฟฟ้า) บ้านภูดินตำบลแม่พระ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

๒. โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยโป่งอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลแม่หอพระ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

๓. โครงการอ่างเก็บน้ำแม่เริมอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลบ้าน อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

๑-๓. ๑๔ มีนาคม ๒๕๓๒ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่บ้านสมเริม ตำบลบ้านเป้ก ในโครงการอ่างเก็บน้ำแม่งัดสมบูรณ์ชล จังหวัดเชียงใหม่

๔, ๖-๗. โครงการอ่างเก็บน้ำแม่งัดสมบูรณ์ชล จังหวัดเชียงใหม่

๕. โครงการอ่างเก็บน้ำแม่เริมอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเชียงใหม่

๘. ๑๔ มีนาคม ๒๕๓๒ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่การทำงาน Sping-pump เขื่อนแม่งัดสมบูรณ์ชล อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

๘

๒๕๓๒

ภาคกลาง

วันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๓๒

บริเวณพื้นที่อ่างเก็บน้ำห้วยตะแปด อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

พระราชดำริ

ในเขตศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายฯ เขาเสวยกะปินับว่าเป็นภูเขาที่มีระดับค่อนข้างสูง จึงสมควรพัฒนาให้ทำหน้าที่เป็น "แหล่งกำเนิดน้ำ" กล่าวคือ สามารถดึงดูดลมฝนที่พัดผ่านมาให้กลั่นตัวเป็นฝนตกลงในบริเวณเขาเสวยกะปิ ซึ่งเท่ากับเป็นการเพิ่มเติมปริมาณน้ำลงในอ่างเก็บน้ำห้วยตะแปดที่ตั้งอยู่เชิงเขาเสวยกะปิ ส่วนเป้าหมายการดำเนินการนั้นจะต้องพยายามสูบน้ำขึ้นไปทีละชั้นจนถึงระดับสูงที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ โดยพิจารณาใช้เครื่องสูบน้ำพลังงานธรรมชาติ เช่น พลังงานแสงอาทิตย์กับพลังงานลม ซึ่งมีใช้งานอยู่แล้ว ทั้งนี้เพื่อจะได้ไม่ต้องสิ้นเปลืองเชื้อเพลิงเมื่อนำน้ำขึ้นไปพัก ณ ระดับสูงสุดได้แล้ว จะสามารถปล่อยน้ำให้ค่อยๆไหลซึมลงมา เพื่อช่วยเร่งรัดการปลูกป่าที่มีทั้งพันธุ์ไม้ท้องถิ่นกับพันธุ์ไม้โตเร็ว นอกจากนั้นยังจะแปรสภาพโครงการภูเขาป่าให้เป็นป่าเปียก ซึ่งสามารถป้องกันไฟป่าได้อีกด้วย

การสนองพระราชดำริ

โครงการภูเขาป่าบริเวณเขาเสวยกะปิในศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี

๑

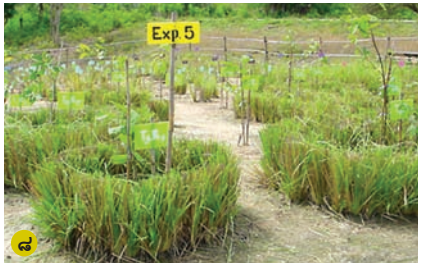

วันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๓๒

บริเวณพื้นที่พระราชวังไกลกังวล อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

พระราชดำริ

การจัดหาน้ำช่วยเหลือพื้นที่เพาะปลูกในเขต อำเภอหัวหิน ซึ่งในปัจจุบันราษฎรต้องประสบปัญหาความแห้งแล้ง และขาดแคลนน้ำอยู่โดยทั่วไป อ่างเก็บน้ำจำนวนมากที่สร้างไว้มีขนาดเล็กสำหรับอ่างเก็บน้ำที่มีขนาดความจุพอสมควรก็มีเพียงอ่างเก็บน้ำห้วยตะแปดและอ่างเก็บน้ำบ้านทุ่งขามเท่านั้น จึงเห็นสมควรก่อสร้างอ่างเก็บน้ำขนาดความจุมากๆ ตามท้องที่ต่างๆ ที่เหมาะสม อาทิ ในเขตตำบลหนองหลับ ซึ่งมีโครงการพัฒนาที่ดินหนองพลับอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ที่ขาดแคลนน้ำมากในเวลาฝนแล้ง

การสนองพระราชดำริ

โครงการเครือข่ายอ่างเก็บน้ำ (อ่างพวง) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ (ระบบผันน้ำอ่างเก็บน้ำห้วยตะแปด-อ่างเก็บน้ำห้วยทราย) จังหวัดเพชรบุรี

๑-๒. ๒๖ มิถุนายน ๒๕๓๒ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่อ่างเก็บน้ำห้วยตะแปด จังหวัดเพชรบุรี

๓. โครงการภูเขาป่าบริเวณเขาเสวยกะปิ (อดีต)

๔-๘. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี

๙-๑๐. โครงการเครือข่ายอ่างเก็บน้ำ (อ่างพวง) ๑ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี

๒๕๓๒

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๓๒

บริเวณพื้นที่โครงการฝายทดน้ำบ้านโพนดู่ ตำบลหนองบ่อ อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม บริเวณอ่างเก็บน้ำห้วยโท อ่างเก็บน้ำห้วยยางอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลโพนค้อ กิ่งอำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร

พระราชดำริ

- ให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายจังหวัดและกรมชลประทานสำรวจหาพื้นที่ว่างเปล่าที่ยังไม่มีผู้ถือสิทธิครอบครอง เพื่อวางแผนการชลประทานให้สามารถสนับสนุนน้ำสำหรับปลูกข้าวได้ทั้งปี แล้วจัดสรรให้เกษตรกรที่ขาดแคลนที่ทำกินเข้าอยู่อาศัย ทั้งนี้จะต้องจัดระเบียบที่ดินให้ดี กล่าวคือ บริเวณที่เป็นโคกหรือเนินซึ่งทำการเพาะปลูกไม่ได้ ต้องสงวนไว้ส่งเสริมป่าไม้ โดยในระยะแรกอาจจะจำเป็นต้องใช้เครื่องสูบน้ำ หรือระบบกาลักน้ำ เพื่อนำน้ำขึ้นไปหล่อเลี้ยงป่าที่ปลูกเสริมบนพื้นที่สูงดังกล่าว ตลอดจนอาจพิจารณาความเหมาะสมในการจัดตั้งเป็นลักษณะหมู่บ้านป่าไม้ ซึ่งมีนโยบายให้ราษฎรที่เป็นสมาชิกเป็นผู้ปลูกป่า รักษาป่า และหาประโยชน์จากป่า นอกจากเหนือจากการทำอาชีพเกษตรกรหลัก
- ในการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยโทและอ่างเก็บน้ำห้วยยางอันเนื่องมาจากพระราชดำริ มีราษฎรหลายครอบครัวได้รับความเดือดร้อนเนื่องจากพื้นที่เพาะปลูกอยู่ในเขตอ่างเก็บน้ำและถูกน้ำท่วม กรมชลประทานจะได้พิจารณาช่วยเหลือตามความเหมาะสม สำหรับพื้นที่บริเวณปากลำน้ำก่ำในเขตอำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม
- สมควรพิจารณาสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยนางออ เพื่อจัดหาน้ำสนับสนุนฝายทดน้ำบ้านโพนดู่และช่วยเหลือพื้นที่เพาะปลูกสองฝั่งห้วยนางออ พื้นที่ท้ายอ่างเก็บน้ำบางแห่งที่อยู่ในเขตที่ดินป่าสงวนแห่งชาติ

การสนองพระราชดำริ

๑. โครงการฝายทดน้ำบ้านโพนดู่อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร

๒. โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยน้อยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร

๑

๒

๑. โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยยางอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร

๒. โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยโทอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร

วันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๒

บริเวณพื้นที่โครงการชลประทานสกลนครห้วยเดียก ตำบลห้วยยาง อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร

พระราชดำริ

- *โครงการชลประทานต่างๆ ที่ก่อสร้างเสร็จแล้ว ควรจัดการให้ราษฎรมีการใช้น้ำอย่างถูกวิธีและเกิดประโยชน์สูงสุด*
- *ควรศึกษาและพิจารณาวางโครงการเขื่อนทดน้ำน้ำพุงตอนล่าง โดยสร้างเขื่อนทดน้ำที่บริเวณบ้านน้อยนาโศก กิ่งอำเภอเต่างอย จังหวัดสกลนคร เพื่อใช้น้ำที่ระบายจากเขื่อนเก็บกักน้ำน้ำพุงไปช่วยเหลือการเพาะปลูกในท้องที่ตำบลต่างๆ*
- *ควรศึกษาและพิจารณาวางโครงการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยหินขาวและอ่างเก็บน้ำบ้านหนองโอ่ง ในเขตตำบลเขาดินพัฒนา อำเภอเมืองสระบุรี จังหวัดสระบุรี*
- *ควรพิจารณาสูบน้ำจากแม่น้ำป่าสักลงห้วยแห้ แล้วขุดลอกและขยายความกว้างห้วยแห้สำหรับใช้เป็นคลองเก็บขังน้ำก็จะได้ประโยชน์แก่พื้นที่ทำนาทั้งเขตอำเภอแก่งคอย อำเภอเมืองสระบุรี และอำเภอเสาไห้ ต่อเมื่อมีการก่อสร้างโครงการพัฒนาลุ่มน้ำป่าสักขึ้นในอนาคต*

การสนองพระราชดำริ

โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยหินขาวอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอเมืองสระบุรี จังหวัดสระบุรี

๑. *๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๒ บริเวณพื้นที่โครงการชลประทานสกลนครห้วยเดียก จังหวัดสกลนคร*

๒-๔. *โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยหินขาวอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสระบุรี*

วันที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๓๒

บริเวณพื้นที่เพาะปลูกจากโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยทรายตอนบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลพังขว้าง อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร

พระราชดำริ

- *การจัดตั้งกลุ่มสหกรณ์นั้น ต้องกำหนดนโยบายให้ดีแต่ต้น ไม่ใช่เพียงแต่เป็นแหล่งเงินกู้ และต่อมาประสบปัญหาหนี้สูญในที่สุดกิจการก็ล้มเหลวไปโดยปริยาย ทั้งนี้ น่าจะดูตัวอย่างจากสหกรณ์ที่ประสบความสำเร็จ เช่น สหกรณ์โคนมหนองโพ จังหวัดราชบุรี กล่าวคือ เมื่อสามารถตั้งตัวได้มั่นคงและหมดหนี้สินแล้ว ก็จะใช้เงินที่สะสมไว้ตั้งเป็นกองทุนสำหรับการสงเคราะห์สมาชิกกับใช้เป็นทุนการศึกษาสำหรับบุตรหลานสมาชิก เมื่อผู้ได้รับทุนสำเร็จการศึกษาโดยเฉพาะในระดับสูง ก็จะกลับมาทำงานในสหกรณ์ เช่น ในหน้าที่บริหาร ทำบัญชีและการเงิน นับว่าเป็นกิจการลักษณะเบ็ดเสร็จ ทำให้ผู้อุปถัมภ์กิจการไม่จำเป็นต้องอุ้มชูต่อไป และมีโอกาสไปจัดตั้งสหกรณ์แหล่งอื่นต่อไปได้ เนื่องจากสามารถพึ่งตัวเองได้แล้ว นอกจากนั้นต้องเปิดร้านสหกรณ์เล็กๆ เพื่อจำหน่ายเครื่องอุปโภคบริโภคที่จำเป็นแก่ชีวิต รวมถึงอุปกรณ์การเรียนการศึกษา ตลอดจนอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับกิจการโคนม แก่สมาชิก ตลอดจนราษฎรในท้องถิ่น ไม่ใช่มุ่งแสวงหากำไรเพียงอย่างเดียว*
- *ควรพิจารณาเรื่องการส่งเสริมการปลูกถั่วเหลือง เนื่องจากปัจจุบันสามารถสนับสนุนน้ำให้กับพื้นที่เพาะปลูกบริเวณนี้*

- ได้ตลอดทั้งปี และเรายังต้องสั่งถั่วเหลืองเข้าจากต่างประเทศปีละมากๆ ทั้งนี้ทางราชการจะต้องเตรียมหาตลาดไว้ให้เกษตรกรให้พร้อม นอกจากนั้นควรพิจารณาส่งเสริมการปลูกพืชอาหารสัตว์อื่นๆ เช่น ข้าวโพด เป็นต้น สำหรับหนองน้ำธรรมชาติต้องวางแผนพัฒนาโดยการขุดลอกตักเลนไปเสริมหน้าดินรอบๆ หนองน้ำ เพราะหากปล่อยให้หนองน้ำมีสภาพตื้นเขินขึ้นเรื่อยๆ ราษฎรก็จะรุกเข้าไปทำนา ทำให้แหล่งน้ำค่อยๆ หมดไป แต่หากปรับปรุงให้มีความลึกพอสมควรก็จะสามารถใช้ประโยชน์เป็นแหล่งรับน้ำได้บางส่วนเพื่อบรรเทาน้ำท่วมในฤดูฝน นอกจากนั้นยังใช้เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ปลาน้ำจืด กับจัดตั้งกลุ่มประมงหมู่บ้านตลอดจนใช้เป็นแหล่งสำรองเพื่อการเกษตรกรรมในระยะฤดูแล้งได้ด้วย ในการนี้ควรส่งเสริมการปลูกต้นกก ปลูกต้นผือสำหรับเป็นวัตถุดิบในการใช้สานเสื่อ หรือปลูกบัวเพื่อจำหน่ายเป็นรายได้พิเศษ เนื่องจากการทำนาอย่างเดียวในพื้นที่ไม่กี่ไร่คงไม่เพียงพอสำหรับแต่ละครอบครัว จำเป็นต้องมีอาชีพเสริมดังกล่าว
- ให้กรมชลประทานพิจารณาก่อสร้างอ่างเก็บน้ำและปรับปรุงหนองน้ำตามท้องที่ต่างๆ เพิ่มเติม เพื่อให้ราษฎรในเขตท้องที่ดังกล่าวและบริเวณใกล้เคียงมีน้ำใช้สำหรับเพาะปลูกและใช้อุปโภค-บริโภคในฤดูแล้ง ซึ่งมักขาดแคลนน้ำเป็นประจำ ดังต่อไปนี้
- ควรพิจารณาปรับปรุงหนองน้ำธรรมชาติที่มีอยู่ในเขตตำบลพังขว้าง อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร เช่น หนองปลาดุก หนองเอิงเริงหรือหนองโสน หนองหว้าหรือหนองสนม และหนองอื่นๆโดยทำการขุดลอกและเสริมคันดินรอบบริเวณหนองตามความเหมาะสม เพื่อรับน้ำฝนและน้ำที่ไหลมาจากพื้นที่สูงเก็บกักไว้ ให้ราษฎรที่อาศัยอยู่ในบริเวณใกล้เคียงได้ใช้ประโยชน์ต่อไป
- ควรพิจารณาวางโครงการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยทรายตอนบนเพื่อจัดหาน้ำช่วยเหลือทุ่งหญ้าเลี้ยงโคนมและการเพาะปลูกพืชอื่นๆ สำหรับราษฎรบ้านโนนสวรรค์ ตำบลพังขว้าง อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร

๒

๓

๔

๕

๖

การสนองพระราชดำริ

๑. โครงการศูนย์รวมนมสถานีวิจัยทดสอบพันธุ์สัตว์สกลนคร ตามแนวพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร

๒. โครงการพัฒนาลุ่มน้ำห้วยทรายตอนบน ๑ และ ๒ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร

๑-๒. ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๓๒ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยทรายตอนบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร

๓-๕. สหกรณ์โคนมหนองโพ จังหวัดราชบุรี

๖. โครงการพัฒนาลุ่มน้ำห้วยทราย (เกษตรผสมผสาน)

วันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๓๒

บริเวณพื้นที่ฟาร์มผสมผสานศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ บ้านนานกเค้า ตำบลห้วยยาง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร

พระราชดำริ

- *การสาธิตวิธีปลูกพืชโดยอาศัยน้ำฝนจะต้องทำให้เกษตรกรดูแล้วสามารถทำตามได้ โดยขุดสระหรือบ่อน้ำใต้ดินเพื่อกักเก็บน้ำฝน ใช้เป็นแหล่งน้ำสนับสนุนการเพาะปลูกการสาธิตดังกล่าวควรจะเปรียบเทียบกับการปลูกพืชโดยอาศัยน้ำชลประทาน ซึ่งจะได้ผลผลิตมากกว่ากันหลายเท่าในเนื้อที่เท่ากัน ในอนาคตเกษตรกรจะเริ่มสนับสนุนโครงการชลประทานประเภทอ่างเก็บน้ำขนาดเล็กด้วยความเต็มใจ สละที่ทำกินบางส่วนในเขตอ่างเก็บน้ำ เนื่องจากพื้นที่ที่เหลือจะสามารถเพิ่มผลผลิตให้กับราษฎรเป็นส่วนรวมสูงกว่าเดิมมาก ทั้งนี้เกษตรไม่ต้องลงทุนเลย นอกจากนั้นเจ้าหน้าที่ฝ่ายชลประทานควรสำรวจหาหนองน้ำธรรมชาติ เพื่อดำเนินการปรับปรุงให้สามารถเก็บสำรองน้ำฝนได้ตลอดทั้งปี จะได้เป็นแหล่งน้ำสำหรับการเพาะปลูก การอุปโภคบริโภค และการประมง*
- *การปลูกต้นยางพาราแซมเพื่อสร้างป่านั้น นับว่าได้ผลเพราะเป็นต้นไม้ที่เจริญเติบโตเร็ว สามารถเพิ่มความชุ่มชื้นได้พอสมควร แต่จะต้องพิจารณาปลูกต้นไม้อื่นแซมให้มีสภาพค่อนข้างทึบในทำนอง “ปลูกป่าในยาง ปลูกยางในป่า” นอกจากนั้นนักวิชาการป่าไม้ควรวิจัยว่าพันธุ์ไม้ชนิดใดบ้างที่สามารถคายออกซิเจนจากขบวนการสังเคราะห์แสง เป็นอัตราสูง จะได้พิจารณาใช้พันธุ์ไม้ดังกล่าวในกิจการปลูกป่า*

ทดแทน ในอนาคตจะมีผลทำให้คงความสมดุลของปริมาณก๊าซออกซิเจนและคาร์บอนไดออกไซด์ในบรรยากาศ เนื่องจากปัจจุบันมีปัจจัยหลายประการที่ทำให้เกิดปริมาณก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์และคาร์บอนมอนอกไซด์ในบรรยากาศมากเกินไป

- ควรสาธิตวิธีการปลูกพืชในเขตเกษตรน้ำฝน ในรูปแบบที่เกษตรกรสามารถทำตามอย่างได้ จึงควรหาพื้นที่นอกเขตชลประทานใกล้กับศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานฯ เนื้อที่ประมาณ ๕๐ ไร่ แล้วขุดสระหรือบ่อน้ำเพื่อเก็บกักน้ำฝนสำหรับใช้เป็นแหล่งน้ำสนับสนุนการเพาะปลูก
- การเกษตรกรรมโดยอาศัยน้ำฝนเพียงอย่างเดียวจะประสบปัญหาเรื่องการขาดแคลนน้ำเป็นประจำ จึงสมควรปรับปรุงหนองดังกล่าว ให้สามารถเก็บน้ำฝนไว้มากๆ เพื่อใช้เป็นแหล่งน้ำสำหรับการเพาะปลูก
- การปลูกต้นยางพาราแซมเพื่อสร้างป่านับว่าได้ผล เพราะเป็นต้นไม้ที่เจริญเติบโตเร็ว จึงสามารถเพิ่มความชุ่มชื้นได้พอสมควร แต่จะต้องพิจารณาปลูกต้นไม้อื่นแซมให้มีสภาพค่อนข้างทึบด้วย ในทำนอง ปลูกป่าในยาง ปลูกยางในป่า
- การดำเนินงานแบบไร่นาสวนผสม ในกิจกรรมระบบทำฟาร์มนั้นจะได้ผลดีมากในเขตที่มีน้ำชลประทาน ซึ่งในศูนย์ศึกษาฯ นี้การเพาะปลูกพืชต่างๆ ก็ได้ผลดีพอสมควรก็จะเป็นส่วนที่น่าสนใจสำหรับแสดงให้ประชาชนทั่วไปมาศึกษาดูงานได้ จะต้องพิจารณาหาพื้นที่ที่แสดงให้เห็นว่าจะสามารถปลูกพืชให้ได้ผลดีในพื้นที่ที่ไม่มีน้ำชลประทานด้วย ทั้งนี้ เพราะพื้นที่ทำการเกษตรโดยอาศัยน้ำฝนเพียงอย่างเดียว ซึ่งเรียกว่าเกษตรน้ำฝนนั้น เป็นพื้นที่ส่วนใหญ่ของประเทศ จะมีพื้นที่ที่มีน้ำชลประทานสนับสนุนได้อย่างสมบูรณ์ เพียงประมาณ

๒

ร้อยละ ๑๐ ของพื้นที่ที่เกษตรใช้ทำกินทั้งหมด ปัญหาส่งผลให้เกษตรกรที่ทำการเพาะปลูกขาดแคลนน้ำอยู่เสมอมา ถ้าฝนทิ้งช่วงเกิน ๗ วัน ก็จะทำให้ผลผลิตเสียหาย เกษตรกรจึงมีรายได้น้อยและยากไร้ในที่สุด จึงมีพระราชดำริให้แก้ไขเพื่อบรรเทาปัญหาให้เบาบางลง โดยอาศัยหนองบึงตามธรรมชาติที่มีอยู่เดิม และดำเนินการขุดลอกปรับปรุงและยกคันดินให้สูงขึ้น ก็จะสามารถเก็บกักน้ำให้มากขึ้น หลังจากนั้นก็จะแนะนำและส่งเสริมให้เกษตรกรรู้จักการใช้ประโยชน์ได้มากขึ้น ถ้าเกษตรกรขยันก็จะทำ การเกษตรบริเวณรอบๆหนองน้ำได้ รวมถึงการรวมกลุ่มการเลี้ยงปลาอย่างเป็นระบบด้วย นอกจากนี้ควรปลูก ตามริมหนองน้ำสำหรับจักสานและปลูกบัวไว้เก็บดอกและเม็ดจำหน่ายได้อีกทางหนึ่งในบริเวณศูนย์ศึกษาฯนี้ ก็ควรพิจารณาปรับปรุงหนองเต่า และหนองแฝกให้สามารถเก็บกักน้ำได้มากขึ้น และหาพื้นที่ที่ไม่มีน้ำชลประทาน แสดงให้ราษฎรเห็นว่า สามารถดำเนินการเพาะปลูกอย่างได้ผลดีโดยอาศัยน้ำฝนและน้ำจากหนองนี้

๑-๒. ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๓๒ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่ผสมผสานศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร

๓

การดำเนินงานในพื้นที่มีน้ำชลประทานสมบูรณ์ดีแล้วนั้น จะต้องแสดงให้เกษตรกรเห็นว่าเมื่อมีน้ำชลประทานสมบูรณ์แล้ว เกษตรกรจะสามารถได้ผลผลิตเพิ่มมากขึ้น มีรายได้เพิ่มมากขึ้น เช่น การปลูกพืชเพียง ๒ ไร่ ก็จะสามารถได้ผลผลิตเท่ากับการปลูกพืชจำนวน ๑๐ ไร่ เกษตรกรก็จะเห็นประโยชน์และร่วมมือสนับสนุนโครงการฯ ราษฎรที่มีที่ดินอยู่เดิม ๒๐ ไร่ เมื่อมีโครงการชลประทานมาถึง มีการปรับปรุงพื้นที่ดีแล้วก็จะสามารถแบ่งพื้นที่จำนวน ๑๐ ไร่ ให้คนอื่นคนละ ๓-๔ ไร่ ก็จะทำให้มีจำนวนเกษตรกรมีพื้นที่ทำกินเพิ่มขึ้นอีก ๓-๔ ราย โดยตนเองจะมีเก็บไว้เพียง ๑๐ ไร่ แต่สามารถทำการเพาะปลูกได้อย่างสมบูรณ์ ก็จะได้ผลผลิตเหมือนกับทำในที่ดิน ๕๐ ไร่ ตามแบบเดิม การทำเช่นนี้ก็จะทำให้เกษตรกรได้รับประโยชน์มากขึ้น และกระจายได้ทั่วถึงมากขึ้นด้วย โดยทดลองพิจารณาดำเนินการจัดหาที่ดิน ประมาณ ๕๐ ไร่ อาจจะจัดซื้อที่ดิน โดยใช้เงินจากมูลนิธิชัยพัฒนา แล้วนำพื้นที่มาพัฒนาเป็นตัวอย่างให้ราษฎรเห็นว่าสามารถดำเนินการเพาะปลูกอย่างได้ผลดีในพื้นที่ไม่มากนักและเก็บรวบรวมข้อมูลไว้ทั้งหมด

๔

๕

๖

- การที่ได้มีพระราชดำริให้ปลูกยางพาราในศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานฯ นั้น มีวัตถุประสงค์หลักที่จะให้เป็นการปลูกเสริมป่า ซึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือนี้ สภาพป่าไม้ถูกทำลายไปมาก จึงต้องการให้มีการปลูกยางแซมในป่ามากกว่าที่จะปลูกเป็นแถว เป็นแนว เพื่อกรีดยางเป็นอาชีพเหมือนอย่างภาคใต้ ส่วนการกรีดยางเป็นผลพลอยได้ เนื่องจากยางที่ปลูกในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อาจกรีดน้ำยางได้ไม่มาก เนื่องจากสภาพความชื้นไม่เหมาะสม และระยะเวลาที่กรีดยางได้ก็อาจจะน้อยกว่าทางภาคใต้ ดังนั้นจึงควรนำต้นยางเข้าไปปลูกแซมในพื้นที่ป่าทั่วไป ก็จะช่วยสร้างความชุ่มชื้น และถนอมป่าเก่าไว้ รวมทั้งการสร้างป่าเพิ่มมากขึ้น ส่วนการส่งเสริมการปลูกยางในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือนั้น ควรจะดำเนินการในบริเวณที่มีความชื้นสูง มีปริมาณน้ำฝนมาก เช่น ที่จังหวัดนครพนม และจังหวัดสกลนคร ส่วนในบริเวณอีสานตอนใต้นั้น เนื่องจากปริมาณน้ำฝนน้อยบางแห่งไม่เกิน ๑,๐๐๐ มิลลิเมตรต่อปี ถ้าส่งเสริมการปลูกยางจะได้ผลไม่ดีเท่าที่ควร

- ในสภาพภูมิประเทศที่เป็นหินหรือลานหิน ที่เป็นหินล้วนๆ และมีดินปนอยู่บ้างสภาพเช่นนี้ จะมีรอยแตกอยู่ทั่วไป ก็ควรพิจารณาหาต้นไม้ที่มีความทนต่อสภาพเช่นนี้ มาปลูกตามรอยแตกของหินนั้นๆ เมื่อต้นไม้เจริญเติบโตได้ดี ก็จะทำให้บริเวณนั้นมีปุ๋ยอินทรียวัตถุที่เกิดจากซากใบไม้ที่ร่วงหล่นมาทับถมกัน ในไม่ช้าสภาพลานหินก็จะค่อยๆ ปรับสภาพกลายเป็นดินได้ต่อไป รวมทั้งป้องกันการกัดเซาะของน้ำตามซอกหิน และชะลอการไหลของน้ำจากภูเขาได้เป็นอย่างดี
- เนื่องจากปัจจุบันปัญหาสิ่งแวดล้อมหรือมลภาวะเป็นพิษกำลังเป็นปัญหาใหญ่ระดับโลก ซึ่งเรื่องหนึ่งได้แก่การเผาผลาญอินทรีย์สารมากเกินไป ทำให้ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์เกิดขึ้นจำนวนมาก และไปห่อหุ้มโลกในชั้นบรรยากาศ อันเป็นการปิดกั้นไม่ให้มีการระบายความร้อนเป็นไปตามธรรมชาติ ซึ่งมีผลทำให้อุณหภูมิของโลกสูงขึ้นเกิดความแปรปรวนของดินฟ้าอากาศ และเป็นภัยอย่างร้ายแรง ดังที่นักอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมีความห่วงใยในปัญหานี้ ซึ่งเรียกกันว่า กรีนเฮาส์เอฟเฟ็ค (Green House Effect) แนวพระราชดำริในการแก้ไขปัญหานี้ ทรงมีแนวทางที่จะใช้วิธีทางธรรมชาติด้วยกันเอง โดยมีพระราชดำริให้นักวิชาการ หรือศูนย์ศึกษาฯ ได้ดำเนินการศึกษาวิจัยหาปริมาณของออกซิเจนที่ต้นไม้ผลิตออกมาและศึกษาว่าพืชชนิดใด จะสามารถผลิตออกซิเจนได้มากกว่าคาร์บอนไดออกไซด์ หรืออีกวิธีหนึ่งก็คือ การศึกษาปริมาณคาร์บอนในพืชต่างๆ เนื่องจากพืชที่เก็บคาร์บอนไว้นั้นส่วนใหญ่จะมาจากคาร์บอนไดออกไซด์ เมื่อเป็นดังนี้ก็จะสามารถกำหนดจำนวนคาร์บอนไดออกไซด์ ที่พืชดูดซับเข้าไป และจำนวนออกซิเจนที่พืชคายออกมา เมื่อนำมาเปรียบเทียบกันก็จะสามารถทราบได้ว่าพืชชนิดใดสามารถดูดซับคาร์บอนไดออกไซด์ได้ดีกว่า หรือสามารถดูดออกซิเจนได้มากที่สุด ก็จะส่งเสริมให้มีการปลูกต้นไม้ชนิดนั้นให้มากๆ เพราะนอกจากจะช่วยลดคาร์บอนไดออกไซด์บรรยากาศแล้ว ยังเพิ่มปริมาณออกซิเจนอีกด้วย ซึ่งจะเป็นการบรรเทาปัญหากรีนเฮาส์เอฟเฟ็ค ได้วิธีหนึ่ง

การสนองพระราชดำริ

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร

๓-๔. ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๓๒ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่ผสมผสานศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร

๕-๖. โครงการงานสาธิตภายในศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร

วันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๓๒

บริเวณพื้นที่โครงการปรับปรุงหนองดง บ้านกุดนาขาม ตำบลเจริญศิลป์ กิ่งอำเภอเจริญศิลป์ จังหวัดสกลนคร

พระราชดำริ

- ตามที่กรมชลประทานได้ดำเนินการสนองพระราชดำริโดยการขุดลอกหนองดงจนสามารถจุน้ำได้ถึง ๑๑,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร ทำให้ปัจจุบันเก็บสำรองน้ำสำหรับสนับสนุนการเพาะปลูกกับการอุปโภคบริโภคได้ตลอดทั้งปี นับว่าเป็นประโยชน์แก่เกษตรกรในท้องถิ่นเป็นอย่างมาก จึงควรสำรวจหาที่ใกล้เคียงเพื่อขุดสระเก็บกักน้ำในทำนองเดียวกันตามความเหมาะสม
- ขุดลอกและขยายหนองกกโก ซึ่งมีเนื้อที่ถึง ๑๐ ไร่ ตลอดจนหนองมนสำหรับเป็นแหล่งน้ำใช้สอยรวมสำหรับหมู่บ้านที่ตั้งอยู่รอบหนองดังกล่าว ซึ่งกำลังประสบปัญหาขาดแคลนน้ำส่วนห้วยบางสายเช่นห้วยยาม ซึ่งกระแสน้ำเอ่อล้นตลิ่งเป็นประจำทุกปี ทำความเสียหายกับพื้นที่เกษตรกรรมบางส่วน ให้หาทางแก้ไข โดยสร้างฝายกับคันดินป้องกันน้ำท่วมที่ทำกินของราษฎร และจะสามารถสำรองน้ำไว้ใช้ สอยตลอดฤดูแล้ง

บริเวณพื้นที่โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยนกเค้าอันเนื่องมาจากพระราชดำริ บ้านกุดนายาม ตำบลเจริญศิลป์ กิ่งอำเภอเจริญศิลป์ จังหวัดสกลนคร

พระราชดำริ

- ให้ผันน้ำบางส่วนจากระบบส่งน้ำดังกล่าวมาเก็บไว้ในสระในบริเวณวัดซึ่งต้องขุดต่อไป ทั้งนี้ เพื่อใช้สำหรับอุปโภคบริโภค

- เนื่องด้วยการทำนาเกลือในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เช่น ที่หลายหมู่บ้านในเขตอำเภอวานรนิวาส อำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี และที่อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม เป็นต้น ผู้ทำนาเกลือมักปล่อยน้ำเค็มที่เหลือใช้หรือน้ำฝนที่ตกชะลานตากเกลือลงไปตามร่องน้ำและลำห้วยโดยไม่มีการควบคุมเท่าที่ควร ทำให้น้ำในลำห้วยต่างๆ มีความเค็มสูงมาก ทำความเสียหายให้กับเกษตรกรผู้ประกอบอาชีพทำนา เนื่องจากน้ำเค็มจากลำห้วยเหล่านั้นได้ไหลเข้าสู่พื้นที่นาเป็นบริเวณกว้าง จึงไม่สามารถใช้พื้นที่ปลูกข้าวได้เช่นแต่ก่อนสมควรให้ผู้ประกอบกิจการทำนาเกลือทั้งหลาย จัดพื้นที่ส่วนหนึ่งของตนที่บริเวณลานตากเกลือสร้างเป็นสระเก็บน้ำขนาดใหญ่ สำหรับรองรับน้ำเค็มทั้งหมดที่ปล่อยทิ้งมาจากลานตากเกลือ เก็บไว้ในสระนี้เพื่อรอการระเหยหรือซึมลงในดินโดยวิธีการตามธรรมชาติ ซึ่งขนาดของสระน้ำดังกล่าวจะมีขนาดและความลึกเท่าใด ต้องกำหนดให้สัมพันธ์กับอัตราปริมาณน้ำที่ระบายทิ้งจากลานตากเกลือในแต่ละช่วงเวลา ความสามารถในการระเหยและรั่วซึมลงไปใต้ดิน ทั้งนี้ให้มีความสมดุลพอดีกันโดยไม่ให้น้ำเค็มไหลล้นไปยังลำห้วยข้างๆ อีกต่อไป สำหรับสระเก็บน้ำขนาดใหญ่นี้ในอนาคตอาจมีน้ำเค็มเข้มข้นเหมือน Dead Sea หรืออาจศึกษาเกี่ยวกับการเลี้ยงปลาหรือเลี้ยงกุ้งว่าสามารถดำเนินกิจการด้านนี้ได้หรือไม่เพียงใดด้วย

การสนองพระราชดำริ

๑. โครงการปรับปรุงและขุดลอกหนองกกโกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร

๒. โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยนกเค้าอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร

๑. ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๓๒ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่โครงการปรับปรุงหนองดง บ้านกุดนาขาม จังหวัดสกลนคร

๒. โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยนกเค้าอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร

วันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๓๒

บริเวณพื้นที่บริเวณแหล่งน้ำทิ้งน้ำเสียหนองสนม ข้างโรงผลิตน้ำประปาและบริเวณริมหนองหานข้างโรงพยาบาลสกลนคร จังหวัดสกลนคร

พระราชดำริ

- *ควรวางโครงการและก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียโดยใช้วิธีธรรมชาติผสมผสานกับเทคโนโลยีแบบประหยัด กล่าวคือ จัดสร้างบ่อดักสารแขวนลอย ใช้กกอียิปต์ดับกลิ่น ผักตบชวาดูดซับสิ่งโสโครกและโลหะหนัก ใช้กังหันน้ำชัยพัฒนาและแผงท่อเติมอากาศให้กับน้ำเสียตามความเหมาะสม*
- *ควรรวบรวมน้ำเสียที่ระบายน้ำลงหนองหานที่ข้างโรงผลิตน้ำประปา บริเวณข้างโรงพยาบาล โดยหาทางผันน้ำด้วยท่อและคูน้ำจากจุดทั้งสองดังกล่าวมารวมกับที่จุดระบายน้ำทิ้ง ณ บริเวณใกล้กับฌาปนสถานภูหมากเสื่อ*
- *ผักตบชวาที่ใช้ประโยชน์ในการเพิ่มปริมาณออกซิเจนให้กับน้ำเสียกับดูดสิ่งโสโครกออกจากน้ำเสียนั้น ต้องหมั่นเปลี่ยนออกจากบ่อน้ำเสียเป็นระยะ ๆ ก่อนที่จะเน่าและเริ่มลดประสิทธิภาพในการบำบัดน้ำเสีย*
- *ควรพิจารณาหาทางผันน้ำเสียโดยใช้ท่อน้ำกับคูน้ำจากจุดระบายน้ำทิ้งข้างสำนักงานประปาสกลนครและจากบริเวณข้างโรงพยาบาลประจำจังหวัดสกลนครมารวมกับจุดระบายน้ำทิ้ง ณ บริเวณใกล้กับฌาปนสถานภูหมากเสื่อ เพื่อทำเป็นโครงการบำบัดน้ำเสีย*

การสนองพระราชดำริ

โครงการแก้ไขปัญหาน้ำเสีย (หนองสนม) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร

๑

๑. *โครงการแก้ไขปัญหาน้ำเสีย (หนองสนม) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร*
๒. *๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๓๒ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่แหล่งน้ำทิ้งน้ำเสียหนองสนมข้างโรงผลิตน้ำประปา จังหวัดสกลนคร*
๓. *๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๓๒ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่หนองสนมข้างโรงพยาบาลสกลนคร จังหวัดสกลนคร*

๒

๓

วันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๒

บริเวณพื้นที่อ่างเก็บน้ำห้วยอ่างอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และอ่างเก็บน้ำห้วยเคลิ้มอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลห้วยยาง อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร

พระราชดำริ

- *หลังจากได้ก่อสร้างอ่างเก็บน้ำภูไม้รวกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และระบบท่อส่งน้ำเสร็จแล้ว แม้ว่าพื้นที่ในเขตส่งน้ำจะอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติก็ตาม แต่ราษฎรจำนวนมากได้บุกเบิกเข้าไปทำกินในที่ดินดังกล่าวเนื่องจากพวกเขาขาดแคลนที่ดินทำกินราษฎรกลุ่มหนึ่ง จึงขอพระราชทานพระมหากรุณาธิคุณเกี่ยวกับที่ดินทำกินในบริเวณดังกล่าว สมควรสำรวจการเข้ามาอยู่อาศัยและจำนวนที่ดินถือครองของราษฎรแต่ละราย พร้อมกับแยกแยะสภาพพื้นที่ว่าบริเวณใดเป็นพื้นที่ราบเหมาะแก่การเพาะปลูกและราษฎรทำการเพาะปลูกอยู่แล้วก็สมควรจัดสรรที่ดินดังกล่าวให้ตามกฎเกณฑ์ที่หน่วยราชการที่เกี่ยวข้องจะกำหนดให้เหมาะสมต่อไป ส่วนพื้นที่ดอนเป็นเนินให้จัดเป็นพื้นที่ปลูกป่า*
- *ในการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยเคลิ้ม มีราษฎรหมู่ที่ ๒ ตำบลบึงทราย กิ่งอำเภอเต่างอย จังหวัดสกลนคร จำนวน ๑ ราย ได้ขอพระราชทานพระมหากรุณาธิคุณเกี่ยวกับที่ดินในอ่างเก็บน้ำซึ่งถูกน้ำท่วม (บริเวณอ่างเก็บน้ำทั้งหมดเป็นป่าสงวนแห่งชาติ) สมควรจัดหาที่ดินซึ่งยังไม่มีใครบุกเบิกตามขอบอ่างเก็บน้ำห้วยเคลิ้มพร้อมกับจัดหาน้ำจากลำห้วยข้างเคียงสนับสนุนต่อไป*
- *สมควรขุดลอกหนองแวงและหนองสิมที่บ้านดงมะไฟ ตำบลดงมะไฟ อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร เพื่อจัดหาน้ำให้ราษฎรบ้านดงมะไฟใช้อุปโภค-บริโภคในฤดูแล้ง สำหรับเลี้ยงสัตว์ และใช้ทำการเกษตรสำหรับหมู่บ้านอีกด้วย และนอกจากนั้นในเขตตำบลนี้และตำบลข้างเคียงหากมีหนองน้ำธรรมชาติซึ่งสมควรขุดลอกแล้วให้พิจารณาดำเนินการช่วยเหลือตามความเหมาะสม*
- *สมควรพิจารณาวางโครงการและก่อสร้างโครงการฝายทดน้ำห้วยหมากพริก ที่บริเวณบ้านดงมะไฟ ตำบลดงมะไฟ อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร*

การสนองพระราชดำริ

๑. โครงการอ่างเก็บน้ำภูไม้รวกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร
๒. โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยเคลิ้มอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร
๓. โครงการฝายทดน้ำห้วยหมากพริกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร

๑

๑. โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยเคลิ้มอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร
๒. ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๒ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่อ่างเก็บน้ำห้วยอ่างอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และอ่างเก็บน้ำห้วยเคลิ้มอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร

๒

วันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๓๒

บริเวณพื้นที่วัดหินหมากเป้ง บ้านไทยเจริญ ตำบลพระพุทธบาท อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย

พระราชดำริ

- *ควรพิจารณาวางโครงการจัดหาน้ำช่วยเหลือพื้นที่เพาะปลูกให้ราษฎรบ้านเดื่อ และหมู่บ้านข้างเคียง ในเขตตำบลวัดธาตุ อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย โดยการก่อสร้างประตูบังคับน้ำที่ปากน้ำห้วยสวยหรือที่ลำห้วยสาขาของห้วยสวย*
- *ควรพิจารณาวางโครงการและก่อสร้างอ่างเก็บน้ำและเขื่อนทดน้ำที่ลำห้วยทอน และห้วยสาขาของห้วยทอนเพื่อจัดหาน้ำช่วยเหลือพื้นที่เพาะปลูกจำนวนหลายหมู่บ้านในเขตตำบลต่างๆ ของอำเภอศรีเชียงใหม่และอำเภอสังคม จังหวัดหนองคาย และอำเภอน้ำโสม อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี*
- *ควรพิจารณาสร้างเสริมระบบส่งน้ำจากอ่างเก็บน้ำห้วยหินสิ่วอันเนื่องมาจากพระราชดำริในบริเวณที่ราษฎรหมู่บ้านไทยเจริญ ตำบลพระพุทธบาท อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย*

การสนองพระราชดำริ

๑. โครงการจัดหาน้ำช่วยเหลือพื้นที่เพาะปลูกให้ราษฎรบ้านเดื่อ จังหวัดหนองคาย

๒. โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยทอนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดอุดรธานี

๓. โครงการฝายทดน้ำห้วยหินสิ่วอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดหนองคาย

๑

๓

๒

๔

๑-๒. โครงการอ่างเก็บน้ำลำห้วยทอนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดอุดรธานี

๓. ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๓๒ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่ฝายทดน้ำ บ้านโพนงาม บ้านโพนดู่ ตำบลหนองบ่อ อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม

๔. โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยโท และห้วยยางอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร

๕. โครงการฝายทดน้ำบ้านโพนดู่อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนครพนม

วันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๓๒

บริเวณพื้นที่วัดศรีบุญเรือง บ้านโพนงาม ฝายทดน้ำบ้านโพนดู่ ตำบลหนองบ่อ อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม และอ่างเก็บน้ำห้วยโท ห้วยยางอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลห้วยโพนค้อ กิ่งอำเภอโคกศรีสุพรรณ จังกัดสกลนคร

พระราชดำริ

- *ในการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยโทและอ่างเก็บน้ำห้วยยางอันเนื่องมาจากพระราชดำริ มีราษฎรหลายครอบครัวได้รับความเดือดร้อนเนื่องจากพื้นที่เพาะปลูกอยู่ในเขตอ่างเก็บน้ำและถูกน้ำท่วม กรมชลประทานจะได้พิจารณาช่วยเหลือตามความเหมาะสมสำหรับพื้นที่บริเวณปากลำน้ำก่ำในเขตอำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม*
- *สมควรพิจารณาสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยนางออ เพื่อจัดหาน้ำสนับสนุนฝายทดน้ำบ้านโพนดู่และช่วยเหลือพื้นที่เพาะปลูกสองฝั่งห้วยนางออพื้นที่ท้ายอ่างเก็บน้ำบางแห่งอยู่ในเขตที่ดินป่าสงวนแห่งชาติ*
- *ให้กรมชลประทานสำรวจหาพื้นที่ว่างเปล่า เพื่อวางแผนการชลประทานให้สามารถสนับสนุนน้ำสำหรับปลูกข้าวได้ทั้งปี*

การสนองพระราชดำริ

๑. โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยโท และห้วยยางอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร

๒. โครงการฝายทดน้ำบ้านโพนดู่อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนครพนม

๒๕๓๑

ภาคกลาง

วันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๓๑

บริเวณพื้นที่คลองเปรมประชากรในเขตกรุงเทพมหานคร จังหวัดปทุมธานี และจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

พระราชดำริ

วิธีหลักในการแก้ไขปัญหาน้ำเสีย ได้แก่ การใช้น้ำที่มีคุณภาพดีช่วยผลักดันน้ำเน่าเสียออกไปและช่วยให้น้ำเน่าเสียมีสภาพเจือจางลง ทั้งนี้โดยรับน้ำจากแม่น้ำเจ้าพระยาและจากแหล่งภายนอก ส่งเข้าไปตามสายคลองต่างๆ เช่น คลองบางเขน คลองบางซื่อ คลองลาดพร้าว คลองสามเสน คลองแสนแสบ และคลองเทเวศร์ เป็นต้น กระแสน้ำจะไหลจากคลองดังกล่าวแยกเข้าไปตามคลองซอยต่างๆ แล้วไปไหลออกแม่น้ำเจ้าพระยาปลายคลองอีกด้านหนึ่ง ด้วยวิธีการที่ทำให้น้ำไหลเวียนไปตามลำคลองใหญ่และคลองซอยได้ตลอดนี้ย่อมสามารถระบายน้ำเน่าเสียกับทั้งทำหน้าที่ชะพาสิ่งโสโครกออกไปจากชุมชนได้ อันจะช่วยบรรเทาสภาพเน่าเสียในคลองในช่วงฤดูแล้งได้เป็นอย่างดี

บริเวณพื้นที่ประตูบังคับน้ำปากคลองเปรมประชากร และประตูบังคับน้ำเชียงรากน้อย

พระราชดำริ

ให้หาวิธีรับน้ำเข้าคลองเปรมประชากรตอนบนเป็นปริมาณมากภายในเวลาอันรวดเร็วเพื่ออัดเพิ่มระดับน้ำให้สูงขึ้น จะได้สามารถกระจายน้ำเข้าสู่ทุ่งบางไทร-บางปะอิน สำหรับใช้ในการเพาะปลูกอย่างเพียงพอ

๑

อย่างไรก็ตามจะต้องดำเนินการขุดลอกหนองน้ำธรรมชาติไปด้วยพร้อมกันจะได้สามารถเก็บสำรองน้ำไว้ใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ สำหรับเส้นทางน้ำที่เชื่อมกับแม่น้ำเจ้าพระยาเส้นอื่นๆ เช่น คลองเชียงรากน้อยนั้น ต้องรีบรับน้ำเข้ามาเมื่อน้ำขึ้น และปิดประตูบังคับน้ำไม่ให้น้ำไหลย้อนกลับเมื่อน้ำลง ทั้งนี้ เพื่อเก็บกักน้ำไว้คลองเปรมประชากรตอนบนในลักษณะ "อ่างเก็บน้ำ" เพื่อใช้ผลักดันน้ำเน่าเสียในคลองเปรมประชากรตอนล่างต่อไป

บริเวณพื้นที่คลองวัดหลักสี่ กรุงเทพมหานคร

พระราชดำริ

ให้ใช้น้ำจากคลองเปรมประชากรผลักดันน้ำเน่าเสียหรือทำให้น้ำเน่าเสียในบริเวณกรุงเทพมหานครบางพื้นที่มีสภาพเจือจางลง ทั้งนี้จะต้องดำเนินการขุดลอกเส้นทางน้ำที่เชื่อมกับแม่น้ำเจ้าพระยาที่ตื้นเขินจะได้สามารถรับปริมาณน้ำเสริมเข้ามาโดยสะดวก

การสนองพระราชดำริ

โครงการแก้ไขปัญหาน้ำเสียอันเนื่องมาจากพระราชดำริกรุงเทพมหานคร

๑-๔. ๕ มิถุนายน ๒๕๓๑ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่คลองเปรมประชากรในเขตกรุงเทพมหานคร จังหวัดปทุมธานี และจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๒๕๓๑

ภาคใต้

วันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๓๑

บริเวณพื้นที่คลองระบายน้ำมูโนะ จังหวัดนราธิวาส

พระราชดำริ

ให้กรมชลประทานพิจารณาวางโครงการขุดคลองส่งน้ำที่มีคุณภาพดี ซึ่งเดิมมีความยาวทั้งสิ้น ๑๓ กิโลเมตร จนเชื่อมกับลุ่มน้ำคลองบางเตย จะได้สามารถส่งน้ำไปชะล้างดินเปรี้ยวในพื้นที่เกษตรกรรม ในเขตบ้านโคกชุมบกและบริเวณใกล้เคียง

การสนองพระราชดำริ :

โครงการชลประทานมูโนะอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

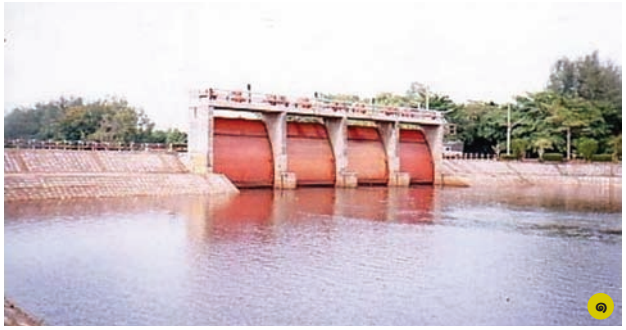

๑. โครงการชลประทานมูโนะอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

๒. ๒๘ กันยายน ๒๕๓๑ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่คลองระบายน้ำมูโนะ จังหวัดนราธิวาส

๓. โครงการพัฒนาลุ่มน้ำบางนราอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

บริเวณพื้นที่คลองระบายน้ำมูโนะ จังหวัดนราธิวาส

พระราชดำริ

- จากปลายคลองส่งน้ำสายซอย ๑ ซ้ายที่ก่อสร้างข้ามคลองโคกไผ่ไปแล้วนั้น ควรระบายน้ำจากท่อระบายน้ำปลายคลองไปให้พื้นที่ทำนา (พื้นที่ดินเปรี้ยว) บริเวณบ้านโคกชุมบก ตำบลพร่อน อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส ถ้าหากระดับน้ำที่บริเวณปลายคลองสายนี้มีระดับไม่สูงพอที่จะขุดคลองส่งไปในแนวพื้นที่สูงตามที่ต้องการ ก็ควรระบายน้ำลงคลองบางเตย โดยขุดลอกคลองบางเตยมีระยะทางยาวไปตามความเหมาะสม เพื่อจะได้เก็บขังน้ำจืดที่ส่งมาจากคลองมูโนะไว้ใช้ชะล้างความเปรี้ยวของดินและใช้เพื่อการทำนาในบริเวณดังกล่าว
- เนื่องด้วยพื้นที่เพาะปลูกสองฝั่งแม่น้ำบางนราในเขตโครงการพัฒนาลุ่มน้ำบางนราอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส มีโอกาสจะได้รับน้ำซึ่งถูกทดอัดให้ท่วมพื้นที่เป็นครั้งคราวได้ หรือจากการสูบน้ำขึ้นไปใช้โดยตรง ควรที่ทางราชการจะได้พิจารณาขุดสระเก็บน้ำกระจายไปตามบริเวณต่างๆ ที่เหมาะสม หรือแนะนำให้เกษตรกรขุดสระไว้ในเขตที่ดินของแต่ละคน เพื่อเก็บน้ำไว้ใช้เมื่อคราวที่ระดับน้ำเก็บกักในแม่น้ำบางนรามีระดับลดลง

การสนองพระราชดำริ

โครงการพัฒนาลุ่มน้ำบางนราอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

๓

บริเวณพื้นที่คลองระบายน้ำมูโนะ จังหวัดนราธิวาส

พระราชดำริ

ในเขตพื้นที่โครงการบ้านโคกกูแว ประมาณ ๕,๕๐๐ ไร่ ควรสำรวจอาณาเขตพื้นที่ได้รับประโยชน์แต่ละหมู่บ้าน รวมทั้งแปลงกรรมสิทธิ์ที่ดินของราษฎรเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการจะพัฒนาต่อไป และการนำน้ำคุณภาพดีจากคลองส่งน้ำโครงการบ้านโคกกูแวไปชะล้างความเปรี้ยวของดินนั้น ทุกฝ่ายควรจะประสานและร่วมมือกันแนะนำราษฎรอย่างใกล้ชิดให้ทราบถึงวิธีการนำน้ำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ และถ้าหากมีความจำเป็นต้องสร้างระบบระบายน้ำเสียออกจากพื้นที่เพิ่มเติมแล้วก็ให้พิจารณาดำเนินการในเขตพื้นที่ของหมู่บ้านต่อไปตามความเหมาะสม

การสนองพระราชดำริ

โครงการชลประทานมูโนะอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

๑-๒, ๔-๕. ๒๘ กันยายน ๒๕๓๑ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่คลองระบายน้ำมูโนะ จังหวัดนราธิวาส
๓. โครงการชลประทานมูโนะอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส
๖. โครงการพรุโต๊ะแดง จังหวัดนราธิวาส

๔

๕

บริเวณพื้นที่คลองระบายน้ำมูโนะ จังหวัดนราธิวาส

พระราชดำริ

เนื่องจากปรากฏว่าผลการทดลองเลี้ยงปลาได้ผลเป็นที่น่าพอใจ ฉะนั้นหากราษฎรที่มีที่ทำกินตามขอบพรุโต๊ะแดง มีความน่าสนใจในการจัดตั้งกลุ่มเลี้ยงปลาในลักษณะดังกล่าวก็ให้พิจารณาวางแผนขุดบ่อเลี้ยงปลาเพิ่มเติมเรียงเป็นแถวขนานกับคลองส่งน้ำคุณภาพดี โดยให้สามารถใช้ประโยชน์จากขอบบ่อเลี้ยงปลาเป็นคันกั้นน้ำจากพรุได้ด้วย

การสนองพระราชดำริ

โครงการทดลองเลี้ยงปลาขอบพรุโต๊ะแดง จังหวัดนราธิวาส

๖

วันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๓๑

บริเวณพื้นที่คลองโต๊ะแดง และคลองสาขา ตำบลปูโยะ อำเภอสุไหงโก-ลก จังหวัดนราธิวาส

พระราชดำริ

ควรพิจารณาก่อสร้างฝายทดน้ำกั้นคลองสุไหงปาดี เพื่อจัดหาน้ำช่วยเหลือพื้นที่ทำนาของหมู่บ้านโคกกามา บ้านทุ่งคา และหมู่บ้านใกล้เคียง ในเขตตำบลสุไหงปาดี อำเภอสุไหงปาดี จังหวัดนราธิวาส ตามที่กำนันตำบลสุไหงปาดี และผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๔ ตำบลสุไหงปาดี ได้กราบบังคมทูลขอพระราชทานพระมหากรุณาธิคุณ

การสนองพระราชดำริ

โครงการฝายทดน้ำกั้นคลองสุไหงปาดีอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

พระราชดำริ

ควรศึกษาและหาทางจัดหาน้ำเสริมให้กับคลองมูโนะเพิ่มจากการรับน้ำแม่น้ำโก—ลกเพียงแห่งเดียว ตามพระราชดำริที่พระราชทานไว้แล้วเมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๓๑ ด้วยเหตุที่คลองโต๊ะแดงเป็นลำน้ำที่ไหล (ผ่านพรุ) ลงคลองมูโนะโดยตรง สมควรจะได้ทำการตรวจสภาพน้ำและพื้นที่บริเวณคลองโต๊ะแดงและคลองสาขา เพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับทิศทางการไหลของน้ำ ปริมาณน้ำไหล และระดับน้ำ ตลอดจนคุณภาพน้ำในคลองต่าง ๆ เพื่อประกอบการพิจารณาว่าจะสามารถนำน้ำจากคลองโต๊ะแดงมาใช้งานได้หรือไม่เพียงไร

การสนองพระราชดำริ

โครงการชลประทานมูโนะอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

๑

๒

๑. ๗ ตุลาคม ๒๕๓๑ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่คลองโต๊ะแดง และคลองสาขา ตำบลปูโยะ อำเภอสุไหงโก-ลก จังหวัดนราธิวาส

๒. โครงการฝายทดน้ำกั้นคลองสุไหงปาดีอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

๓-๕. ๗ ตุลาคม ๒๕๓๑ เสด็จฯ พื้นที่ฝายทดน้ำกั้นคลองสุไหงปาดี และพื้นที่บ้านวังไทร-บ้านตาเซะใต้ จังหวัดนราธิวาส

๓

๔

๕

บริเวณพื้นที่ฝายทดน้ำกั้นคลองสุไหงปาดี บ้านโคกกามา ตำบลสุไหงปาดี อำเภอสุไหงปาดี จังหวัดนราธิวาส

พระราชดำริ

- บริเวณจะสร้างฝายทดน้ำบ้านโคกกามาปิดกั้นคลองสุไหงปาดี ที่กรมชลประทานเลือกไว้มีความเหมาะสม แต่ควรสำรวจสภาพคลองสุไหงปาดีบริเวณนั้นให้ละเอียด เพื่อกำหนดจุดที่สร้างฝายให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ และที่สำคัญฝายแห่งนี้ควรมีการก่อสร้างระบบส่งน้ำให้ครอบคลุมพื้นที่ทำนาที่มีอยู่ทั้งหมด และบริเวณสวนยางบางแห่ง ซึ่งในอนาคตอาจเปลี่ยนมาปลูกข้าวด้วย
- เนื่องด้วยฝายทดน้ำปิดกั้นคลองสุไหงปาดี ที่หมู่บ้านทุ่งคา ตำบลสุไหงปาดี อำเภอสุไหงปาดี ซึ่งได้ก่อสร้างตามโครงการ กสช. เมื่อ ๒๕๑๙ ในปัจจุบันฝายมีสภาพทรุดโทรม ตลอดจนคลองส่งน้ำที่ขุดไว้ยังไม่สามารถกระจายน้ำไปให้พื้นที่เพาะปลูกในเขตโครงการได้อย่างทั่วถึง สมควรซ่อมปรับปรุงฝายทดน้ำแห่งนี้ ให้มีสภาพดีและก่อสร้างระบบส่งน้ำเพิ่มเติมให้สมบูรณ์ทั่วทั้งโครงการ
- เนื่องด้วยพื้นที่ทำนาจำนวนมากในเขตลุ่มน้ำคลองตาเซะ อำเภอสุไหงปาดีจังหวัดนราธิวาสขาดแคลนน้ำในระยะต้นฤดูฝนและในฤดูแล้งซึ่งราษฎรหลายหมู่บ้านในท้องที่ดังกล่าวต้องการให้ทางราชการช่วยเหลือจึงสมควรพิจารณาก่อสร้างฝายทดน้ำพร้อมด้วยระบบส่งน้ำที่คลองตาเซะและคลองสาขา เพื่อจัดหาน้ำช่วยเหลือพื้นที่เหล่านั้น

บริเวณพื้นที่บ้านวังไทร-บ้านตาเซะใต้ ตำบลปะลุรู อำเภอสุไหงปาดี จังหวัดนราธิวาส

พระราชดำริ

ให้กรมชลประทานดำเนินการสำรวจพื้นที่พรุโต๊ะแดงตอนบน แล้วศึกษาถึงความเหมาะสมในการปิดกั้นพรุบางตอนให้เป็นลักษณะอ่างเก็บน้ำ โดยมีวัตถุประสงค์ในการเก็บสำรองน้ำคุณภาพดีสำหรับส่งไปเสริมให้กับคลองมูโนะ ซึ่งต้องการน้ำเป็นปริมาณมากเพื่อใช้ในการเกษตรกรรมตลอดจนการปรับปรุงพื้นที่ดินเปรี้ยว

การสนองพระราชดำริ

โครงการชลประทานมูโนะอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

วันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๓๑

บริเวณพื้นที่บ้านบากง ตำบลรือเสาะ อำเภอรือเสาะ จังหวัดนราธิวาส

พระราชดำริ

- *ให้กรมชลประทาน หาทางแก้ไขปัญหา โดยพิจารณาถึงความเหมาะสมในการขยายคลองส่งน้ำซึ่งมีอยู่เดิม กับก่อสร้างอาคารควบคุมบังคับน้ำ ให้สามารถระบายน้ำส่วนเกินลงแม่น้ำสายบุรีอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนเตรียมต่อท่อจำหน่ายน้ำ เพื่อกระจายน้ำไปยังพื้นที่นาของบ้านบากงและหมู่บ้านใกล้เคียงเมื่อประสบภาวะแห้งแล้ง นอกจากนั้น ควรพิจารณาหาน้ำ ทำเลขุดสระเก็บน้ำขนาดใหญ่บนพื้นที่เนินใกล้กับหนองน้ำบ้านบากง แล้วต่อระบบท่อชักน้ำจากฝายตามุง มาพักสำรองไว้สำหรับสนับสนุนพื้นที่เพาะปลูกของราษฎรในยามฉุกเฉิน ตลอดจนเสริมปริมาณน้ำให้กับหนองน้ำบ้านบากงในฤดูแล้ง*
- *ให้พิจารณาวางโครงการและก่อสร้างระบบท่อส่งน้ำโครงการฝายทดน้ำบ้านตามุงอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่กรมชลประทานได้ก่อสร้างเสร็จแล้วเพิ่มเติมโดยต่อท่อส่งน้ำไปเสริมให้อ่างเก็บน้ำหนองบัว ส่วนอีกทางหนึ่งควรพิจารณาสร้างสระเก็บน้ำ ณ บริเวณที่สูงของพื้นที่จัดสรรป่าอุแตแค แล้วต่อท่อส่งน้ำจากโครงการฝายทดน้ำบ้านตามุงไปเก็บไว้ เพื่อใช้ในเขตพื้นที่จัดสรรดังกล่าวและอาจส่งไปเสริมให้อ่างเก็บน้ำหนองบัวได้อีกด้วย*

การสนองพระราชดำริ

โครงการท่อระบายน้ำหนองบัวบากงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ บ้านบางกง หมู่ ๖ ตำบลรือเสาะ อำเภอรือเสาะ จังหวัดนราธิวาส

๑-๒. ๑๑ ตุลาคม ๒๕๓๑ เสด็จฯ พื้นที่บ้านบากง ตำบลรือเสาะ อำเภอรือเสาะ จังหวัดนราธิวาส

๓. โครงการชลประทานมูโนะอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

บริเวณพื้นที่โครงการอ่างเก็บน้ำบ้านยะลูตง ๒ ตำบลกาเยาะมาตี อำเภอบาเจาะ จังหวัดนราธิวาส

พระราชดำริ

ตามที่กรมชลประทานกำลังดำเนินการจะก่อสร้างอ่างเก็บน้ำบ้านยะลูตง ๑ ใกล้กับอ่างเก็บน้ำ บ้านยะลูตง ๒ อีก และกำลังติดต่อเกี่ยวกับที่ดินในอ่างเก็บน้ำที่จะถูกน้ำท่วม สมควรประสานกับหลายฝ่าย เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เพื่อเจรจากับผู้ครอบครองที่ดินเป็นการด่วน (ที่ดินถูกน้ำท่วมส่วนใหญ่เป็นที่ป่าสงวนแห่งชาติซึ่งราษฎรจับจองปลูกยางพาราและมะพร้าวเกือบทั่วบริเวณ) เมื่อตกลงได้เรียบร้อยจึงค่อยเริ่มงานก่อสร้างโดยด่วนต่อไป

การสนองพระราชดำริ

โครงการอ่างเก็บน้ำบ้านยะลูตง ๑ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

พระราชดำริ

ประตูบังคับน้ำกลางคลองปาเระ และประตูบังคับน้ำต้นคลองบาเจาะเสร็จจนสามารถทดอัดน้ำได้แล้วนั้น ราษฎรหมู่บ้านต่างๆ มีความพอใจที่สามารถบังคับควบคุมน้ำในพรุได้หลาย

๔

๔

ระดับตามที่ต้องการ จึงควรตรวจสอบการเก็บกักน้ำว่าที่ระดับใดน้ำจะไม่เข้าไปทำความเสียหายในบริเวณพื้นที่ขอบพรุและเป็นผลดีต่อพรุโดยส่วนรวม และพิจารณาส่งน้ำไปใช้เพาะปลูกด้วย นอกจากนั้น พรุทางด้านทิศเหนือและพรุด้านทิศใต้ของถนนสายอำเภอบาเจาะ-บ้านทอน ควรตรวจสอบว่าควรเก็บกักน้ำอยู่ที่ระดับเท่าใดจึงจะเหมาะสม รวมทั้งสำรวจสภาพน้ำของพรุสองข้างถนนดังกล่าวว่ามีการไหลถ่ายเทในแต่ละฤดูกาลอย่างไรบ้าง เพื่อบันทึกเป็นข้อมูลไว้ประกอบการพัฒนาในระยะต่อไป

การสนองพระราชดำริ

โครงการระบายน้ำพรุบาเจาะ-ไม้แก่นอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

๖

๔-๕. ๗ ตุลาคม ๒๕๓๑ เสด็จฯ พื้นที่โครงการอ่างเก็บน้ำบ้านยะลูตง ๒ ตำบลกาเยาะมาตี อำเภอบาเจาะ จังหวัดนราธิวาส

๖. โครงการระบายน้ำพรุบาเจาะ-ไม้แก่นอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

บริเวณพื้นที่โครงการประตูบังคับน้ำกลางคลองปาเระ และประตูบังคับน้ำต้นคลองบาเจาะ ตำบลบาเระใต้ จังหวัดนราธิวาส

พระราชดำริ

ให้ก่อสร้างเพื่อทำหน้าที่รักษาระดับน้ำในพื้นที่พรุบาเจาะไม่ให้ลดต่ำจนเกินไปและยังช่วยบรรเทาการเกิดสภาพดินเปรี้ยวบริเวณขอบพรุได้ นอกจากนั้นยังสามารถเพิ่มปริมาณน้ำในคลองบาเจาะ สำหรับนำไปใช้ในกิจการประปาของกรมทหารราบที่ ๓ กรมนาวิกโยธิน ค่ายจุฬาภรณ์ ได้อีกด้วย

การสนองพระราชดำริ

โครงการประตูบังคับน้ำกลางคลองปาเระอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

๑-๒. ๗ ตุลาคม ๒๕๓๑ เสด็จฯ พื้นที่โครงการประตูบังคับน้ำกลางคลองปาเระ และประตูบังคับน้ำต้นคลองบาเจาะ จังหวัดนราธิวาส

วันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๓๑

บริเวณพื้นที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลกะลุวอเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส

พระราชดำริ

การหีบน้ำมันปาล์จากแปลงวิจัยในศูนย์พิกุลทองฯ ให้ใช้เครื่องหีบแบบง่ายๆ โดยใช้แรงงานคน และให้ขุดลอกดินจากอ่างเก็บน้ำใกล้บ้านมาถมพื้นที่ขอบอ่างเพื่อใช้ในการเพาะปลูก

การสนองพระราชดำริ

โรงงานปาล์มน้ำมันขนาดเล็กภายในศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

๑. *๓๑ ตุลาคม ๒๕๓๑ เสด็จฯ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส*

๒. *โรงงานปาล์มน้ำมันขนาดเล็กภายในศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส*

๒๕๓๐

ภาคเหนือ

วันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๐

บริเวณพื้นที่โครงการอ่างเก็บน้ำแม่ธิ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

พระราชดำริ

- *อ่างเก็บน้ำแม่ธิ เมื่อดำเนินการแล้วเสร็จจะเป็นประโยชน์แก่ราษฎรบริเวณนี้อย่างมาก เพราะจะสามารถส่งน้ำช่วยเหลือพื้นที่เพาะปลูกท้ายอ่างฯ บริเวณ ๒ ฝั่งลำห้วยแม่ธิได้เป็นอย่างมาก ประกอบกับฝายต่างๆ ของราษฎร ซึ่งได้สร้างปิดกั้นลำห้วยแม่ธิอยู่เป็นตอนๆ แล้วนั้น จะทำหน้าที่ส่งน้ำจากอ่างฯ ที่ระบายลงตามลำห้วยแม่ธิกระจายเข้าสู่พื้นที่เพาะปลูกของราษฎรได้เป็นอย่างดี ดังนั้นขอให้ชาวบ้านช่วยกันดูแลและจัดสรรน้ำให้พื้นที่เพาะปลูกต่างๆ เหล่านั้นได้รับประโยชน์โดยทั่วถึงกัน*
- *ในบริเวณพื้นที่นี้ถ้าปีใดฝนตกลงมามากแล้วอ่างเก็บน้ำซึ่งมีความจุประมาณ ๔.๕ ล้านลูกบาศก์เมตร ไม่สามารถกักเก็บน้ำฝนที่ไหลลงมาได้ทั้งหมด ต้องระบายทิ้งไป ซึ่งเป็นการสูญเสียน้ำที่น่าจะนำมาใช้ประโยชน์ได้จึงขอให้กรมชลประทานดำเนินการสำรวจและวางโครงการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยดอยเวียง ที่บริเวณบ้านดอยเวียง ซึ่งอยู่ห่างทางทิศใต้ของอ่างเก็บน้ำแม่ธิขึ้นอีกแห่งหนึ่ง เพื่อรับน้ำจากอ่างเก็บน้ำแม่ธิ ในปีที่น้ำมากมาเก็บไว้สำหรับใช้ช่วยเหลือพื้นที่เพาะปลูกของบ้านดอยเวียงและให้มีน้ำใช้ใน*

๑

๒

การเพาะปลูกและเก็บน้ำไว้เสริมให้กับพื้นที่ของโครงการอ่างเก็บน้ำแม่ธิ ไปพร้อมๆ กันด้วย ส่วนทางทิศเหนือของอ่างเก็บน้ำแม่ธิ ขึ้นไปนั้น ที่บริเวณห้วยยาบมีบริเวณพื้นที่เหมาะสมที่จะสร้างอ่างเก็บน้ำได้ จึงควรพิจารณาวางโครงการ และก่อสร้างอ่างเก็บน้ำ เพื่อจัดหาน้ำช่วยเหลือพื้นที่เพาะปลูกจำนวนมากของราษฎรบ้านห้วยยาบและหมู่บ้านใกล้เคียงในเขตตำบลบ้านธิ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน การก่อสร้างอ่างเก็บน้ำบริเวณนี้ เพื่อพยายามกักเก็บน้ำในลุ่มน้ำสาขาแม่กวงไว้ให้ได้มากที่สุด เพื่อประโยชน์ของชาวบ้านในบริเวณนี้ ดังนั้น ขอให้ชาวบ้านเข้าใจในการที่ทางการจะเข้ามาดำเนินการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำเหล่านี้ และจะต้องให้ความร่วมมือกับทางราชการเพื่อจะได้สามารถรับประโยชน์จากอ่างเก็บน้ำเหล่านี้ได้อย่างทั่วถึงกัน

การสนองพระราชดำริ

โครงการอ่างเก็บน้ำแม่ธิอันเนื่องมาจากพระราชดำริ บ้านห้วยดอยเวียง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

๑-๒. ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๐ เสด็จฯ โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยแม่ธิ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

บริเวณพื้นที่บ้านหนองหอย ตำบลมะเขือแจ้ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

พระราชดำริ

ให้กรมชลประทานเร่งรัดการก่อสร้างเขื่อนกักเก็บน้ำและอาคารที่ตั้งเขื่อน ให้สามารถกักเก็บน้ำในฤดูฝนปี ๒๕๓๐ นี้ให้ได้ เพื่อช่วยเหลือราษฎรหมู่บ้านต่างๆได้โดยเร็ว โดยการประสานงานกับสำนักงานเลขานุการ กปร. เพื่อขอให้พิจารณาสนับสนุนงบประมาณเพิ่มเติมต่อไป

การสนองพระราชดำริ

โครงการอ่างเก็บน้ำแม่ตีบอันเนื่องมาจากพระราชดำริ บ้านหนองหอย ตำบลมะเขือแจ้ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

๓-๔. ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๐ เสด็จฯ โครงการอ่างเก็บน้ำแม่ธิ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

๕. โครงการอ่างเก็บน้ำแม่ธิอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดลำพูน

๖. โครงการอ่างเก็บน้ำแม่ตีบอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดลำพูน

๓

๔

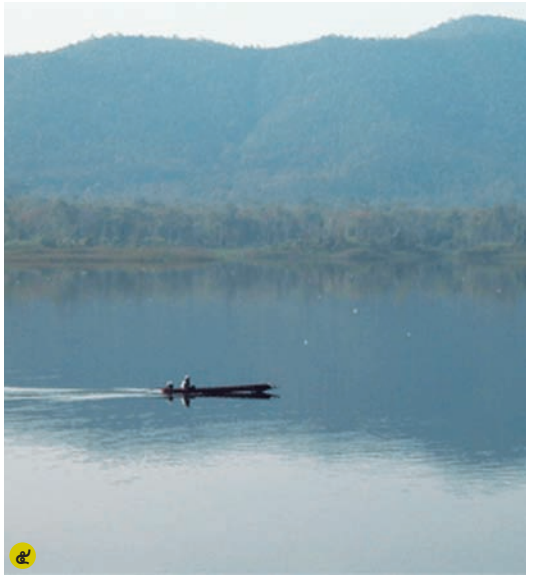

๕

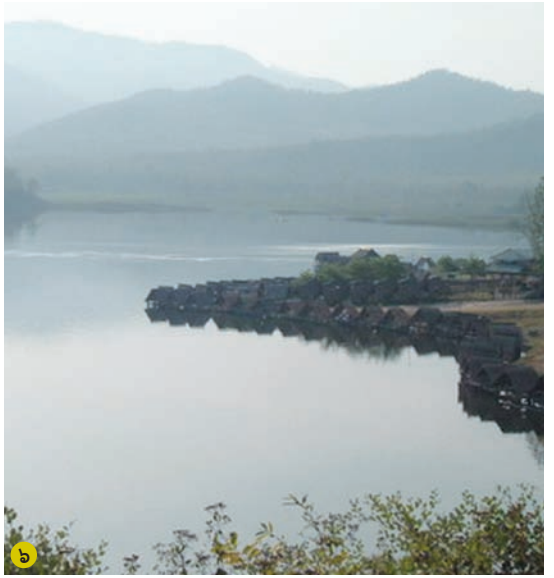

๖

วันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๐

บริเวณพื้นที่โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลป่าเมี่ยง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

พระราชดำริ

ให้ดำเนินการสำรวจหาทำเลสร้างฝายต้นน้ำลำธารในระดับสูงที่ใกล้บริเวณยอดเขามากที่สุดเท่าที่จะเป็นได้ ลักษณะฝายดังกล่าวจำเป็นจะต้องออกแบบใหม่ เพื่อให้สามารถเก็บกักน้ำไว้ได้ปริมาณมากพอสมควรเป็นเวลานานประมาณ ๒ เดือน ซึ่งจะทำให้มีประสิทธิภาพสูงกว่าฝายต้นน้ำลำธารที่เคยสร้างมาก่อนหน้านี้ทั้งหมด ที่มักจะเก็บกักน้ำได้เพียงชั่วระยะหนึ่ง และจะอยู่ในระดับต่ำจากยอดเขาค่อนข้างมาก การเก็บกักน้ำสำรองไว้ได้นาน หลังจากฤดูฝนผ่านไปแล้ว จะทำให้มีประมาณน้ำหล่อเลี้ยงและประคับประคองกล้าไม้พันธุ์ที่แข็งแรงและโตเร็วที่ใช้ปลูกแซมในป่าแห้งแล้งอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง โดยการจ่ายน้ำออกไปรอบๆ ตัวฝาย จนสามารถตั้งตัวได้ เมื่อกล้าไม้ทั้งหมดสามารถยังชีพได้สำเร็จ ในระยะที่ฤดูแล้งเวียนกลับมาก็จะทำหน้าที่รับช่วงในการสร้างแนวชุ่มชื้นบริเวณใกล้ยอดเขาจนกระทั่งบรรจบกับฤดูฝน อันจะทำให้แนวชุ่มชื้นมีความหนาแน่นและขยายตัวออกไปทีละน้อย เพื่อต่อต้านกับสภาพแห้งแล้งตลอดจนจะค่อยๆ ลุกลามลงสู่พื้นที่ป่าแห้งแล้งเบื้องล่าง

๑

๒

๓

โดยอัตโนมัติ รวมถึงเมล็ดพันธุ์ของต้นไม้นานาชนิดที่ใช้ในการปลูกป่าทดแทนที่จะปลิวล่วงหล่นและกลิ้งลงตามความลาดของพื้นที่ ทำให้ช่วยขยายพันธุ์ต้นไม้ตามวิถีธรรมชาติ สำหรับตัวฝายนั้นต้องใช้เทคนิคในการป้องกันน้ำซึม โดยทดลองใช้วัสดุกันน้ำซึมราคาถูกหลายๆ ชนิด เพื่อให้สามารถใช้เก็บกักน้ำได้ผลดีที่สุด นอกจากนั้น โครงการนี้เมื่อทำให้สำเร็จแม้จะจำเป็นจะต้องใช้เวลาค่อนข้างมาก แต่ก็จะเป็นตัวอย่างที่ดีสำหรับการฟื้นฟูสภาพป่าที่แห้งแล้งในพื้นที่อื่นในอนาคต

๔

การสนองพระราชดำริ

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเชียงใหม่ (ฝายต้นน้ำลำธาร)

๓. ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๐ เสด็จฯ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

๔. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเชียงใหม่

วันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๐

บริเวณพื้นที่บ้านปง ตำบลออนใต้ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

พระราชดำริ

- *ให้พิจารณาวางโครงการสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยลาน เพื่อจัดหาน้ำให้กับพื้นที่เพาะปลูกของราษฎรในหมู่บ้านต่างๆ ในเขตตำบลออนใต้ ตำบลแช่ช้าง ตลอดจนพื้นที่ใกล้เคียง ซึ่งมักประสบปัญหาขาดแคลนน้ำในการทำเกษตรกรรม เช่น การทำนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระยะฝนทิ้งช่วง ตลอดจนมีผลผลิตต่อไร่ในระดับค่อนข้างต่ำ โครงการดังกล่าวยังจะสามารถส่งเสริมการปลูกพืชหมุนเวียน เช่น ยาสูบ กับพืชตระกูลถั่วได้อีกด้วย สำหรับอ่างเก็บน้ำห้วยแม่ลาน ควรใช้ประโยชน์ในด้านกิจกรรมประมงให้เต็มที่ โดยดำเนินการเพาะพันธุ์สัตว์น้ำจืดชนิดต่างๆ แล้วจัดตั้งกลุ่มผู้ประกอบอาชีพประมง เพื่อบริหารกิจการให้มีระบบ ซึ่งรวมถึงเตรียมจัดเรื่องการตลาดด้วย นอกจากนั้นควรสำรวจหาทำเลสร้างอ่างเก็บน้ำขนาดเล็กอีกขนาดหนึ่ง บริเวณเหมือนอ่างเก็บน้ำห้วยแม่ลานขึ้นไป สำหรับใช้สนับสนุนกิจการปลูกป่าทดแทนในพื้นที่ต้นน้ำลำธาร เพื่อเป็นการฟื้นฟูความสมบูรณ์ของสภาพป่าที่เคยชุ่มชื้น ตลอดจนดำเนินการจัดตั้งสถานีเพาะชำกล้าไม้พันธุ์ไม้โตเร็ว สำหรับส่งเสริมให้ราษฎรนำไปช่วยปลูกในบริเวณที่ไม่ได้ใช้เป็นที่ทำกินจะได้มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์สภาพสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ*
- *ให้กรมประมงพิจารณาดำเนินการจัดตั้งสถานีประมงขนาดเล็กและแพร่พันธุ์ปลาในอ่างเก็บน้ำห้วยลาน เพื่อเป็นการขยายพันธุ์ปลาแจกจ่ายให้ราษฎรในหมู่บ้านบริเวณนี้ โดยพิจารณาจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงปลา เพื่อประโยชน์ในการบริหารการจับปลา และเลี้ยงปลาเป็นอาชีพ*

การดำเนินงานทั้งทางด้านป่าไม้และด้านประมง ขอให้นำผลการทดลองของศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ฯ มาดำเนินการเพื่อที่จะขยายผลการทดลองที่เห็นว่าเหมาะสมแล้วให้เป็นประโยชน์แก่พื้นที่อื่นต่อไป

การสนองพระราชดำริ

โครงการพัฒนาพื้นที่ห้วยลานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

๑-๒. ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๐ เสด็จฯ บ้านปง ตำบลออนใต้ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

๓. โครงการพัฒนาพื้นที่ห้วยลานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเชียงใหม่

วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๐

บริเวณพื้นที่บ้านโปง ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

พระราชดำริ

เนื่องจากบริเวณด้านทิศใต้ของบ้านโปงเป็นที่ดอนและมีสภาพค่อนข้างแห้งแล้ง จึงควรหาทางช่วยเหลือโดยต่อท่อนำน้ำจากอ่างเก็บน้ำห้วยโจ้ มาเก็บไว้ในบ่อพักน้ำหรืออ่างพักน้ำ ซึ่งต้องสร้างในระดับสูง จะได้สามารถสนับสนุนน้ำให้กับพื้นที่ดังกล่าว จนทำการเพาะปลูกได้

การสนองพระราชดำริ

โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยโจ้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

๑

๒

๑. *โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยโจ้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเชียงใหม่*

๒-๓. *๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๐ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่บ้านโปง อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่*

๓

วันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๓๐

บริเวณพื้นที่วัดสุวรรณวิหาร บ้านแม่อาว ตำบลนครเจดีย์ อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน

พระราชดำริ

ในพื้นที่ตำบลนครเจดีย์และบริเวณใกล้เคียงของอำเภอป่าซาง ตามสภาพที่ปรากฏให้เห็นอยู่ทั่วไปนั้นขาดแคลนน้ำที่จะใช้ในการเพาะปลูก สมควรที่จะพิจารณาวางโครงการและก่อสร้างโครงการพัฒนาลุ่มน้ำแม่อาวใหญ่โดยเร่งด่วน อ่างเก็บน้ำที่สมควรจะดำเนินการเป็นลำดับแรก ได้แก่ อ่างเก็บน้ำแม่วังส้าน เพื่อจัดหาน้ำช่วยเหลือหมู่บ้านโป่งรู ซึ่งขาดแคลนน้ำมาก รวมถึงหมู่บ้านอื่นๆ ในเขตตำบลนครเจดีย์ ส่วนสถานที่ที่กำหนดจะสร้างอ่างฯ แม่อาวใหญ่ (ตอนล่าง) บริเวณบ้านน้ำย้อยนั้น ตำบลนครเจดีย์ อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน มีความเหมาะสมและสมควรสร้างให้อ่างเก็บน้ำสามารถกักเก็บน้ำได้มากเต็มที่ แล้วผันน้ำส่วนหนึ่งที่เหลือผ่านไปให้อ่างเก็บน้ำแม่อาวและอ่างเก็บน้ำแม่วังส้านตามความเหมาะสม ส่วนพื้นที่อ่างเก็บน้ำบริเวณที่จะถูกน้ำท่วมมีจำนวนหลายร้อยไร่ ซึ่งมีทั้งสวนลำไยและผลไม้อื่นๆ นั้น สำนักงานเลขานุการ กปร. รับจะไปหาข้อมูลและดำเนินการเจรจาและประสานกับเจ้าของที่ดินต่างๆ ในชั้นต้นด้วย นอกจากนี้ขอให้กำนันและผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งตามเสด็จ มาอยู่ ณ ที่นี้ และได้เห็นประโยชน์ของอ่างเก็บน้ำที่จะสร้างขึ้น ได้พยายามทำความเข้าใจกับราษฎร ให้เห็นประโยชน์ของโครงการ และให้ความร่วมมือกับทางราชการด้วย จึงจะทำให้โครงการต่างๆ ที่วางไว้สำเร็จได้ อนึ่งเพื่อให้โครงการพัฒนาลุ่มน้ำแม่อาวใหญ่ ได้รับประโยชน์และช่วยเหลือพื้นที่เพาะปลูกเพิ่มมากขึ้น สมควรดำเนินการพัฒนาในระยะต่อไปด้วย ซึ่งได้แก่ การก่อสร้างอ่างเก็บน้ำแม่สอง เพื่อผันน้ำทั้งหมดเข้าไปใช้ในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่อาวใหญ่ และก่อสร้างอ่างเก็บน้ำแม่อาวใหญ่ตอนบน เพื่อกักเก็บน้ำที่ผันจากอ่างเก็บน้ำแม่สอง แล้วแจกจ่ายให้โครงการต่างๆ ในเขตลุ่มน้ำแม่อาวใหญ่ที่อยู่ทางตอนล่าง นอกจากนี้ บริเวณท้ายอ่างเก็บน้ำแม่อาวใหญ่ตอนบน สมควรก่อสร้างโครงการฝายทดน้ำให้กับพื้นที่ฝั่งซ้ายแม่อาวใหญ่ไปจนถึงอ่างเก็บน้ำแม่อาวใหญ่ตอนล่าง ตามโครงการที่

๑

๒

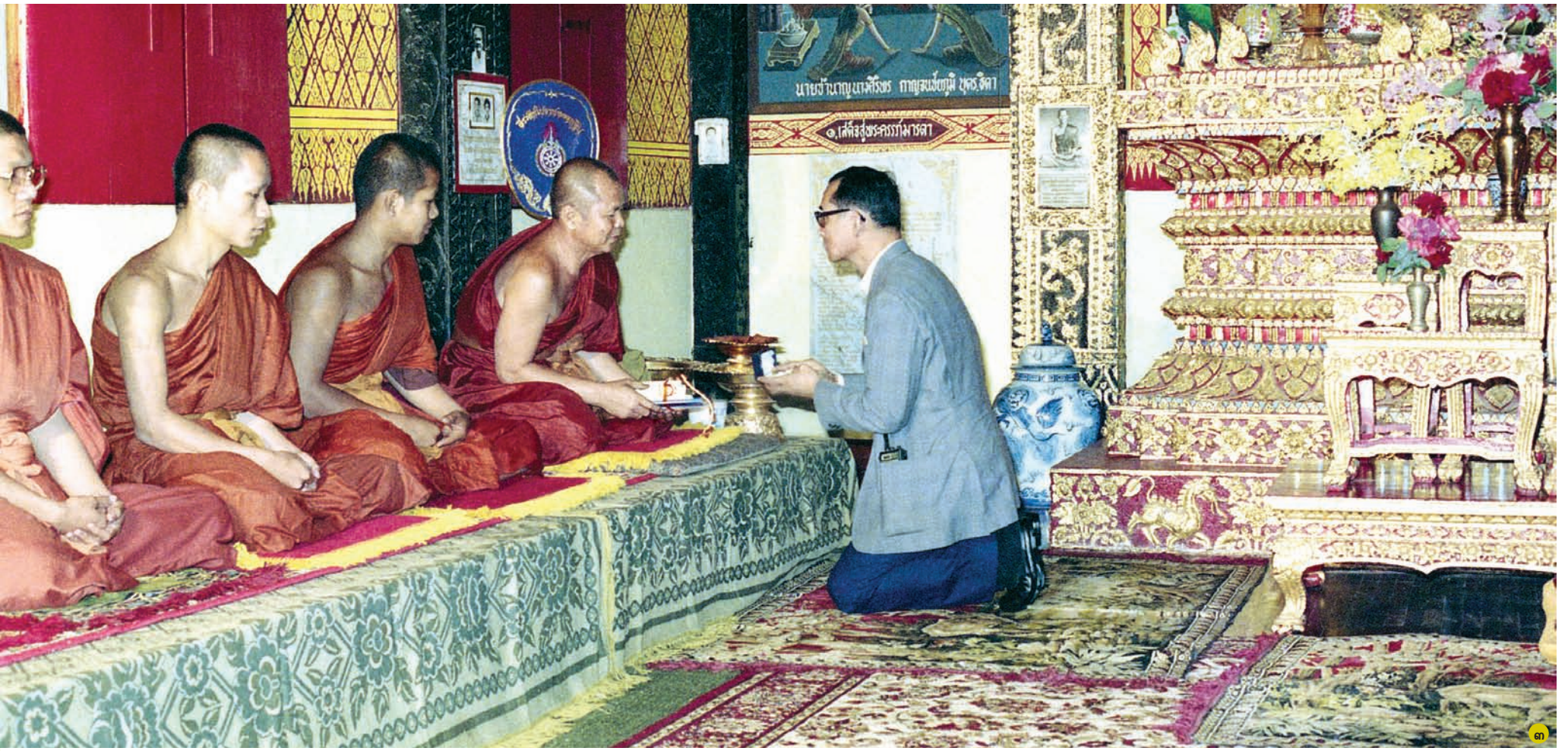

๓

จะดำเนินการในระยะต่อไปที่กล่าวแล้วนี้ จะทำให้มีน้ำใช้ในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่อาวใหญ่อย่างสมบูรณ์ สมควรพิจารณาวางโครงการฝายห้วยลาดไม้ โดยรับน้ำที่ผันมาให้จากอ่างเก็บน้ำแม่อาวใหญ่ตอนล่าง เพื่อช่วยเหลือพื้นที่เพาะปลูกในเขตตำบลต่างๆ ของอำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน

การสนองพระราชดำริ

๑. โครงการอ่างเก็บน้ำแม่อาวใหญ่ตอนบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดลำพูน

๒. โครงการอ่างเก็บน้ำแม่วังส้านอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน

๔

๑-๒. ๒ มีนาคม ๒๕๓๐ เสด็จฯ บ้านแม่อาว ตำบลนครเจดีย์ อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน

๓. ๒ มีนาคม ๒๕๓๐ เสด็จฯ วัดสุวรรณวิหาร อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน

๔. โครงการอ่างเก็บน้ำแม่อาวใหญ่ตอนบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดลำพูน

วันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๓๐

บริเวณพื้นที่โครงการอ่างเก็บน้ำแม่ผาแหน อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

พระราชดำริ

ควรพิจารณาสำรวจและวางโครงการสร้างฝายเก็บกักน้ำเพื่อใช้ประโยชน์ในการสนับสนุนน้ำเพื่อพัฒนาป่าไม้ ควบคู่ไปกับการพัฒนากิจการประมงซึ่งน่าจะจัดตั้งสถานีประมงขนาดเล็กบริเวณใกล้กับอ่างเก็บน้ำ เพื่อดำเนินการทดลองและขยายพันธุ์ปลาเศรษฐกิจ ตลอดจนจัดตั้งคณะกรรมการบริหาร

การสนองพระราชดำริ

โครงการส่งเสริมอาชีพในโครงการอ่างเก็บน้ำแม่ผาแหน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเชียงใหม่

๑-๓. ๕ มีนาคม ๒๕๓๐ เสด็จฯ อ่างเก็บน้ำแม่ผาแหน อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

๓

๒๕๓๐

ภาคกลาง

วันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๓๐

บริเวณพื้นที่โรงงานมักกะสัน เขตการรถไฟแห่งประเทศไทย กรุงเทพมหานคร

พระราชดำริ

ปรับปรุงบึงมักกะสัน ซึ่งเปรียบเสมือน “ไต” ของกรุงเทพมหานคร เป็นแหล่งกรองน้ำสำหรับช่วยบรรเทาสภาพน้ำเน่าเสียในคลองสามเสนอย่างประหยัด ด้วยการใช้ผักตบชวาทำหน้าที่กำจัดสารพิษและสิ่งโสโครก ให้ทดลองได้ผลมาแล้วในสวนจิตรลดา สำหรับวิธีการก็คือ รับน้ำเน่าเสียจากคลองสามเสน มาผ่านบึงแล้วจึงระบายออกอีกด้านหนึ่งของบึงไปลงคลองสามเสน กับลงทางคลองแสนแสบอีกทางหนึ่ง สำหรับผักตบชวาส่วนเกินให้เก็บขึ้นมาเพื่อนำไปทำปุ๋ยหมักหรือทำเป็นเชื้อเพลิง โดยอาจใช้ผสมกับแกลบบด ซึ่งขณะนี้กำลังทดลองผล ณ โครงการส่วนพระองค์สวนจิตรลดา

การสนองพระราชดำริ

โครงการบำบัดน้ำเสียบึงมักกะสันอันเนื่องมาจากพระราชดำริ กรุงเทพมหานคร

๑-๒. ๘ มิถุนายน ๒๕๓๐ เสด็จฯ บริเวณบึงมักกะสัน กรุงเทพมหานคร
๓. โครงการบำบัดน้ำเสียบึงมักกะสันอันเนื่องมาจากพระราชดำริ กรุงเทพมหานคร

๑

๒

๓

๒๕๓๐

ภาคใต้

วันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๓๐

บริเวณพื้นที่พระตำหนักทักษิณราชนิเวศน์ จังหวัดนราธิวาส

พระราชดำริ

วัตถุประสงค์สำคัญในการสร้างโรงงานหีบน้ำมันปาล์มขนาดเล็ก ในบริเวณสวนปาล์มของเกษตรกรรายย่อย คือการลดความสูญเสียด้านคุณภาพของผลปาล์ม และลดค่าใช้จ่ายในด้านขนส่ง เพราะเมื่อหีบน้ำมันปาล์มในขั้นต้นได้แล้ว ก็สามารถส่งน้ำมันดิบที่มีคุณภาพดีขึ้นป้อนโรงงานกลั่นน้ำมันขนาดใหญ่ของเอกชนได้ นอกจากนั้นยังเป็นการส่งเสริมให้เกษตรกรสวนปาล์มรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เนื่องจากอุปกรณ์การหีบน้ำมันปาล์มขนาดเล็กบางเครื่องใช้แรงคน เพื่อเป็นการประหยัดค่าเชื้อเพลิง สำหรับการวิจัยเพื่อใช้กากปาล์มน้ำมันเป็นอาหารสัตว์นั้น เท่ากับนำของเสียจากขบวนการผลิตกลับมาใช้เป็นประโยชน์ในท้องถิ่นได้ ส่วนน้ำมันปาล์มคุณภาพต่ำหรือเศษน้ำมันปาล์ม ก็สามารถนำมาทำสบู่ซักล้าง สำหรับเกษตรกรสวนปาล์มใช้สอยกันเอง โดยจะช่วยประหยัดรายจ่ายด้านการอุปโภค

การสนองพระราชดำริ

โครงการส่งเสริมอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มขนาดเล็กตามแนวพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

๑. ๒๓ กันยายน ๒๕๓๐ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่สวนยางเขาสำนัก จังหวัดนราธิวาส

๒. โครงการส่งเสริมอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มขนาดเล็กตามแนวพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

๓-๔. ศูนย์ศึกษาการพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส (ปาล์มน้ำมัน)

๑

๒

บริเวณพื้นที่สวนยางเขาสำนัก จังหวัดนราธิวาส

พระราชดำริ

ให้ดำเนินการศึกษาวิจัยเรื่องยางพารา ทั้งในด้านการผลิต การแปรรูป และผลิตภัณฑ์จากยางตามหลักวิชาการ ซึ่งราษฎรสามารถนำไปปฏิบัติได้ รวมทั้งทดลองการปลูกพืชแซมยาง เช่น ต้นกระทกรกยักษ์ หวาย รวมทั้งการเลี้ยงสัตว์ เช่น แพะ ในสวนยางเป็นการเพิ่มพูนรายได้อีกทางหนึ่ง

การสนองพระราชดำริ

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

๓

๔

๑-๒. ๑ ตุลาคม ๒๕๓๐ เสด็จฯ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

๒

วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๓๐

บริเวณพื้นที่แปลงทดลองการปลูกข้าวในพื้นที่พรุ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

๑

๒

พระราชดำริ

ให้ทำการทดลองโดยแก้ไขปรับปรุงวิธีการเพื่อให้เกิดผลดีที่สุดแก่ราษฎรในพื้นที่ต่อไป ซึ่งผลจากการศึกษาทดลองนี้สอดคล้องกับโครงการพัฒนาลุ่มน้ำบางนรา ซึ่งจะก่อสร้างแล้วเสร็จในปีพุทธศักราช ๒๕๓๓ สามารถส่งน้ำให้กับพื้นที่เพาะปลูกได้ประมาณ ๖๐,๐๐๐ ไร่

การสนองพระราชดำริ

โครงการแก้ไขปัญหาดินเปรี้ยว (แกล้งดิน) ณ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

๓

๔

วันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๓๐

บริเวณพื้นที่บ้านลุโบะปาเระ ตำบลจอเบาะ อำเภอยี่งอ จังหวัดนราธิวาส

พระราชดำริ

ให้เจ้าหน้าที่กรมชลประทานพิจารณาวางโครงการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำ เพื่อจัดหาน้ำสนับสนุนการปลูกข้าวในบริเวณดังกล่าว ซึ่งเดิมปลูกข้าวได้ผลผลิตไม่เพียงพอกับการบริโภค กล่าวคือประมาณ ๒๐ ถังต่อไร่ ทั้งนี้หากราษฎรบางรายยินยอมสละที่ดินที่จะถูกน้ำท่วมในเขตอ่างเก็บน้ำ แต่ก็จะสามารถจัดสรรที่ดินในเขตพื้นที่รับน้ำชดเชยให้ เนื่องจากเมื่อมีระบบชลประทานที่สมบูรณ์แล้ว จะทำให้เพิ่มผลผลิตต่อไร่เป็นอัตราสูง นอกจากนั้นยังจะสามารถทำนาได้ปีละสองครั้งหากราษฎรต้องการ

การสนองพระราชดำริ

โครงการอ่างเก็บน้ำลุโบะปาเระอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

๑-๒. ๑ ตุลาคม ๒๕๓๐ เสด็จฯ แปลงทดลองปลูกข้าวในพื้นที่พรุภายในศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

๓. แปลงทดลองปลูกข้าวในพื้นที่พรุภายในศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

๔-๕. ๒ ตุลาคม ๒๕๓๐ เสด็จฯ บ้านลูโบะปาเระ อำเภอยี่งอ จังหวัดนราธิวาส

๕

วันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๓๐

บริเวณพื้นที่บ้านโคกกูแว ตำบลพร่อน อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส

พระราชดำริ

- *ปลายคลองส่งน้ำสายหลักควรสร้างคลองส่งน้ำเพิ่มเติมไปตามเขตพื้นที่สูงของบ้านโคกในจนถึงคลองโคกใน หรือเลยไปถึงบริเวณบ้านโคกชุมบก ถ้าหากสภาพภูมิประเทศมีความเหมาะสม เพื่อส่งน้ำไปช่วยชะล้างดินเปรี้ยวในบริเวณดังกล่าว*
- *ควรสร้างสระเก็บน้ำขนาดเล็กตามบริเวณฝั่งซ้าย (ด้านติดกับพรุ) ของคลองส่งน้ำสายหลักเป็นระยะ ๆ ตามความเหมาะสม เพื่อทดสอบการเลี้ยงปลาโดยใช้น้ำคุณภาพดีที่ส่งมาตามคลองดังกล่าว ถ้าหากดำเนินการแล้วได้ผลดี ย่อมเป็นแบบอย่างสำหรับราษฎรในเขตพื้นที่ดินเปรี้ยว ซึ่งได้รับน้ำคุณภาพดีจากคลองต่างๆ ในเขตโครงการมูโนะจะดำเนินการในพื้นที่ของตนต่อไป*
- *บริเวณปากคลองส่งน้ำสายหลัก ปากคลองส่งน้ำสายซอย และบริเวณคลองธรรมชาติซึ่งดำเนินการขุดลอกสำหรับใช้เป็นคลองระบายน้ำ ให้พิจารณาขุดคลองขยายออกไปถึงบริเวณคลองบางเตย ตามความเหมาะสม เพื่อให้ราษฎรในท้องที่ดังกล่าวได้รับประโยชน์กว้างขวางยิ่งขึ้น นอกจากนั้นควรวางแผนส่งน้ำไปยังพื้นที่ฝั่งซ้าย เพื่อส่งเสริมกิจกรรมการเลี้ยงปลากับสัตว์น้ำจืดในท้องถิ่น*

๑

- *ให้กรมชลประทานพิจารณาวางโครงการและขุดคลองส่งน้ำสายหลักกับคลองส่งน้ำสายซอย พร้อมกับสร้างอาคารในคลอง สำหรับรับน้ำจืดจากคลองมูโนะที่บริเวณคลองโคกโก ส่งไปช่วยชะล้างดินเปรี้ยว ตลอดจนสำหรับราษฎรใช้เพื่อการเพาะปลูก ในเนื้อที่ประมาณ ๕,๐๐๐ ไร่ ในเขตพื้นที่ตำบลพร่อน ซึ่งประกอบด้วย บ้านโคกกูแว บ้านโคกกระท่อม บ้านโคกอิฐ และบ้านโคกใน โดยคลองขุดดังกล่าวมีแนวระหว่างขอบพรุกับพื้นที่เพาะปลูก ไปตามระดับพื้นดินที่เหมาะสม แล้วส่งน้ำลงคลองธรรมชาติที่ดำเนินการขุดลอกเพื่อใช้ประโยชน์เป็นคลองระบายน้ำ สำหรับระบายน้ำส่วนเกินในช่วงฝนตกชุกออกจากพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ คลองโคกกระท่อม คลองโคกอิฐ จนถึงคลองโคกไผ่*

ซึ่งคลองทั้งสามสายนี้มีอาคารอัดน้ำที่สามารถทดน้ำกับบังคับน้ำจืดให้ไหลเข้าไปชะล้างดินเปรี้ยวในบริเวณพื้นที่โครงการฯ ได้สะดวก

การสนองพระราชดำริ

โครงการบ้านโคกกูแวอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

๑-๒. ๓ ตุลาคม ๒๕๓๐ เสด็จฯ โครงการบ้านโคกคูแวอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส
๓. โครงการบ้านโคกกูแวอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

วันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๓๐

บริเวณพื้นที่บ้านบูกิตอาแว ตำบลมะรือโบตก อำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส

พระราชดำริ

- *ให้เจ้าหน้าที่กรมชลประทานดำเนินการสำรวจและพิจารณาโครงการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก เพื่อจัดหาน้ำให้ราษฎร ซึ่งส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำสวนยาง และสวนผลไม้ ให้มีน้ำสำหรับใช้ในการเพาะปลูกและอุปโภคบริโภคตลอดทั้งปี ทั้งนี้ราษฎรจะต้องตกลงกันให้ดี เนื่องจากทุกคนจะได้รับประโยชน์เต็มที่จากโครงการ รวมทั้งการปลูกข้าวนาปีและนาปรังสำหรับใช้บริโภคอีกด้วย ฉะนั้นผู้ที่ต้องสละที่ทำกินซึ่งอยู่ในเขตอ่างเก็บน้ำก็จะได้รับการชดเชยอย่างยุติธรรม*
- *ควรพิจารณาสร้างอ่างเก็บน้ำบ้านบูกิตอาแวปิดกั้นลำห้วยขนาดเล็ก เพื่อจัดหาน้ำช่วยเหลือพื้นที่ทำนาบริเวณบ้านบูกิตอาแวและหมู่บ้านข้างเคียง ในเขตตำบลมะรือโบตก ให้มีน้ำใช้เพาะปลูกทั้งในฤดูฝนและฤดูแล้ง สำหรับพื้นที่ถูกน้ำท่วมบริเวณที่ก่อสร้างอ่างเก็บน้ำ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสวนยาง โดยมีนาบ้างเล็กน้อยนั้น ให้หน่วยราชการและผู้เกี่ยวข้องร่วมกันพิจารณาดำเนินการแก้ไขและช่วยเหลือตามความเหมาะสมต่อไป*

การสนองพระราชดำริ

โครงการอ่างเก็บน้ำบ้านบูกิตอาแวอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

๑-๓. ๕ ตุลาคม ๒๕๓๐ เสด็จฯ บ้านบูกิตอาแว อำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส

๓

วันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๓๐

บริเวณพื้นที่ฝายทดน้ำบ้านปาแดกือแย ตำบลปะลุกาสาเมาะ อำเภอบาเจาะ จังหวัดนราธิวาส

พระราชดำริ

- *ตามที่กรมชลประทานได้วางโครงการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก ๒ แห่ง ในเขตตำบลกาเยาะมาตี อำเภอบาเจาะ จังหวัดนราธิวาส เพื่อจัดหาน้ำช่วยเหลือพื้นที่เพาะปลูกจำนวนมากในเขตอำเภอบาเจาะให้มีน้ำใช้เพาะปลูกทั้งในฤดูฝนและฤดูแล้ง ตลอดจนการส่งน้ำไปช่วยโครงการบาเจาะ โดยส่งให้กับคลองระบายน้ำบาเระ ซึ่งเป็นคลองสายหลักของโครงการเก็บกักไว้ตามความเหมาะสม เพื่อช่วยบรรเทาการเกิดสภาพดินเปรี้ยวในเขตพื้นที่ทำนานั้น เนื่องจากโครงการซึ่งกรมชลประทานวางโครงการไว้ไม่สามารถดำเนินการได้ เนื่องจากปัญหาเกี่ยวกับที่ดินในบริเวณที่ก่อสร้างอ่างเก็บน้ำจึงสมควรเปลี่ยนที่สร้างอ่างเก็บน้ำไปสร้างปิดกั้นลำห้วยสาขาที่ระดับสูงขึ้นไปตามความเหมาะสม แล้วพิจารณาดำเนินการต่อไปโดยเร่งด่วน เมื่อการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำที่ลำห้วยสาขาดังกล่าว ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับที่ดิน สามารถดำเนินการได้ ควรปรับปรุงฝายทดน้ำกาเยาะมาตี ซึ่งเป็นฝายที่ก่อสร้างโดยราษฎร แต่ชำรุดทรุดโทรมให้มีสภาพดีขึ้น พร้อมกับสร้างระบบส่งน้ำที่มีประสิทธิภาพขึ้นในเขตโครงการตามความเหมาะสม*
- *เนื่องด้วยคลองระบายน้ำบาเจาะของโครงการบาเจาะ ซึ่งช่วยระบายน้ำในฤดูฝนลงสู่ทะเลได้เร็วขึ้นนั้น ในช่วงฤดูแล้งน้ำในคลองสายนี้จะแห้งเสมอ เนื่องจากน้ำระบายลงสู่คลองระบายน้ำบาเระออกสู่ประตูระบายน้ำไม้แก่นตลอดเวลา เป็นเหตุให้น้ำในพรุที่เชื่อมต่อกับคลองระบายน้ำบาเจาะดังกล่าวลดต่ำกว่าปกติตลอดมา จึงสมควรเร่งหาทางแก้ไขโดยการสร้างอาคารบังคับน้ำที่ต้นคลองระบายน้ำบาเจาะใกล้กับจุดบรรจบกับคลองระบายน้ำบาเระ เพื่อป้องกันมิให้น้ำในคลองบาเจาะระบายลงสู่คลองบาเระมากเกินไปเหมือนแต่ก่อน ซึ่งคาดว่าจะช่วยปรับปรุงสภาพพรุให้ดีขึ้น และช่วยบรรเทาการเกิดสภาพดินเปรี้ยวในเขตพื้นที่ขอบพรุได้ โดยให้พิจารณาดำเนินการอย่างเร่งด่วนที่สุด*

ให้กรมชลประทานดำเนินการก่อสร้าง เพื่อจัดหาน้ำให้โรงเรียนบ้านมะยูง และโรงเรียนบ้านอีโยะ กับสร้างถังเก็บน้ำสำหรับอุปโภคบริโภคที่บ้านยามูแรแน ตลอดจนส่งน้ำสนับสนุนการเพาะปลูกของราษฎรบ้านปาแดกือแยเป็นเนื้อที่ประมาณ ๓๐๐ ไร่ ได้ตลอดปี

การสนองพระราชดำริ

๑. โครงการระบายน้ำพรุบาเจาะ-ไม้แก่นอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

๒. โครงการชลประทานขนาดเล็กฝายทดน้ำบ้านปาแดกือแย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

๑-๔. ๖ ตุลาคม ๒๕๓๐ เสด็จฯ ฝายทดน้ำปาแดกือแย อำเภอบาเจาะ จังหวัดนราธิวาส

๕-๖. โครงการระบายน้ำพรุบาเจาะ-ไม้แก่นอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

๒๕๒๙

ภาคกลาง

วันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๒๙

บริเวณพื้นที่อ่างเก็บน้ำห้วยตะแปดของศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

พระราชดำริ

ให้พิจารณาส่งน้ำขึ้นไปยังจุดที่สูงเท่าที่จะดำเนินการได้ ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถจ่ายน้ำลงไปหล่อเลี้ยงกล้าไม้อ่อนที่ปลูกทดแทนไว้บนภูเขาได้ตลอดเวลา โดยเฉพาะในช่วงฤดูแล้ง ซึ่งกล้าไม้มักมีอัตราสูญเสียค่อนข้างสูง เมื่อกล้าไม้เจริญเติบโตพอสมควรจนสามารถทนทานต่อสภาวะแห้งแล้งได้แล้ว ในอนาคตภูเขาในบริเวณดังกล่าวก็จะคืนสภาพเดิมเป็น "ภูเขาป่า" ที่จะมีความชุ่มชื้นพอสมควร ตลอดจนจะช่วยฟื้นฟูสภาพสิ่งแวดล้อมในตอนล่างไม่ให้กลายเป็นดินแห้งแล้ง ซึ่งปัจจุบันยังไม่สามารถใช้ประโยชน์ทางด้านเกษตรกรรมได้เท่าที่ควร อย่างไรก็ตาม กรรมวิธีการสูบน้ำขึ้นที่สูงที่โครงการแห่งนี้เป็นเพียงต้นแบบของการศึกษาการฟื้นฟูสภาพป่าเขาที่เสื่อมโทรม ซึ่งดูเหมือนจะต้องใช้ค่าลงทุนค่อนข้างสูง แต่เมื่อใช้เครื่องสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ ก็จะทำให้สามารถตัดค่าใช้จ่ายด้านเชื้อเพลิงได้ ต่อเมื่อได้ผลเป็นที่น่าพอใจแล้ว จะได้สามารถนำผลไปพิจารณาหาทางวิวัฒนาการกรรมวิธีให้ประหยัดขึ้นและได้ผลคุ้มค่าที่สุด

การสนองพระราชดำริ

โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี

๑-๒. ๓ มิถุนายน ๒๕๒๙ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่อ่างเก็บน้ำห้วยตะแปดของศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี
๓-๔. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี (การฟื้นฟูป่า)

๒

๓

๔

วันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๒๙

บริเวณพื้นที่โครงการอ่างเก็บน้ำทรายทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลเขาพระ อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก

พระราชดำริ

ควรสำรวจแหล่งน้ำในภูเขาทางด้านทิศเหนือของโครงการจัดหาน้ำให้พื้นที่บริเวณเขาชะโงกและปริมณฑล เพื่อพิจารณาสร้างฝายขนาดเล็กปิดกั้นร่องน้ำในเขตต้นน้ำลำธาร ทั้งนี้ เพื่อแผ่กระจายความชุ่มชื้นออกไปให้กว้างขวาง อันจะช่วยฟื้นสภาพป่าในบริเวณที่สูงให้สมบูรณ์ขึ้น บริเวณดังกล่าวจะได้กลายสภาพเป็น "ภูเขาป่า" ในอนาคต ซึ่งหมายความว่า มีไม้นานาชนิดขึ้นปกคลุมผิวดินในอัตราหนาแน่นที่เหมาะสมกับลักษณะภูมิประเทศแต่ละแห่ง ต้นไม้เหล่านั้นจะมีผลช่วยรักษาระดับความชุ่มชื้นในธรรมชาติให้อยู่ในเกณฑ์ที่พอเหมาะไม่แห้งแล้งเกินไป และยังช่วยยึดผิวดินอันมีค่าไม่ให้ถูกน้ำเซาะทลายลงมายังพื้นที่ราบอีกด้วย

การสนองพระราชดำริ

๑. โครงการอ่างเก็บน้ำทรายทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลเขาพระ อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก

๒. โครงการฟื้นฟูที่ดินเสื่อมโทรมเขาชะงุ้มอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดราชบุรี

๑, ๕. ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๒๙ เสด็จฯ โครงการอ่างเก็บน้ำทรายทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนครนายก
๒-๔. โครงการอ่างเก็บน้ำทรายทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนครนายก

๕

๒๕๒๙

ภาคใต้

วันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๒๙

บริเวณพื้นที่พระตำหนักทักษิณราชนิเวศน์ จังหวัดนราธิวาส

พระราชดำริ

- *ควรพิจารณาวางโครงการและก่อสร้างอ่างเก็บน้ำบ้านปาแดกือแย ที่บริเวณหมู่บ้านปาแดกือแย ตำบลปะลุกาสาเมาะ อำเภอบาเจาะ จังหวัดนราธิวาส เพื่อจัดหาน้ำช่วยเหลือพื้นที่ทำนาในบริเวณดังกล่าว ที่มักขาดแคลนน้ำในช่วงที่ฝนทิ้งช่วงเป็นประจำ ให้ราษฎรมีน้ำใช้ในการเพาะปลูกและเพื่อการอุปโภค-บริโภคตลอดทั้งปี*
- *โครงการฝายทดน้ำแม่น้ำสายบุรี ตามที่ได้วางโครงการเบื้องต้นไว้ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๘ นั้น เป็นโครงการที่มีประโยชน์ สามารถส่งน้ำไปช่วยพื้นที่ของอำเภอต่าง ๆ ในเขตจังหวัดนราธิวาส จังหวัดยะลา และจังหวัดปัตตานี ครอบคลุมพื้นที่เพาะปลูกได้จำนวนมาก สมควรเร่งพิจารณาศึกษาวางโครงการโดยเร็วแล้วสำรวจออกแบบ และวางแผนก่อสร้างโดยด่วนต่อไป*

การสนองพระราชดำริ

โครงการอ่างเก็บน้ำบ้านปาแดกือแยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอบาเจาะ จังหวัดนราธิวาส

๑-๒. ๒๒ กันยายน ๒๕๒๙ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่ฝายทดน้ำแบบแกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส

๑

๒

วันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๒๙

บริเวณพื้นที่ฝายทดน้ำแบแก บ้านแบแก ตำบลบองอ อำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส

พระราชดำริ

ควรพิจารณาวางโครงการและก่อสร้างอ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก (อ่างเก็บน้ำบ้านสาเลาะ) พร้อมกับสร้างฝายทดน้ำที่บริเวณบ้านบาโงกูโบ แล้วผันน้ำลงมาให้กับอ่างเก็บน้ำดังกล่าว ตามความเหมาะสม เพื่อจัดหาน้ำไปช่วยเหลือพื้นที่ทำนาบริเวณหมู่บ้านสาเลาะ ตำบลบองอ และของหมู่บ้านไอปาแย ตำบลจวบ อำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส ซึ่งขาดแคลนน้ำให้มีน้ำใช้ทำการเพาะปลูกได้อย่างสมบูรณ์ สำหรับคลองไอปาแย ซึ่งไหลผ่านหมู่บ้านไอปาแย ก็มีทำเลเหมาะสมในการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำ สมควรวางโครงการและก่อสร้างอ่างเก็บน้ำ สำหรับช่วยเหลือพื้นที่เพาะปลูกในบริเวณหมู่บ้านไอปาแยและหมู่บ้านข้างเคียงตามความเหมาะสมต่อไป

การสนองพระราชดำริ

โครงการอ่างเก็บน้ำสาเลาะอันเนื่องมาจากพระราชดำริ บ้านบาโงกูโบ หมู่ที่ ๖ ตำบลบองอ อำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส

วันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๒๙

บริเวณพื้นที่ฝายคลองโต๊ะแก บ้านนากอ ตำบลจอเบาะ และโรงเรียนร่มเกล้า บ้านบูเก๊ะปาลัส ตำบลจอเบาะ อำเภอยี่งอ จังหวัดนราธิวาส

พระราชดำริ

- *บริเวณหุบเนินด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือ จากฝายทดน้ำคลองโต๊ะแกไปประมาณ ๕๐๐ เมตร มีทำเลซึ่งสามารถสร้างอ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก สำหรับรวบรวมเก็บกักน้ำไว้ใช้เพื่อการเพาะปลูกได้ สมควรสร้างอ่างเก็บน้ำที่บริเวณดังกล่าว (ประมาณพิกัด ๔๗ NQH ๙๒๗—๐๖๐ ในแผนที่มาตราส่วน ๑ : ๕๐,๐๐๐ ระวาง ๕๓๒๑ IV) โดยอ่างเก็บน้ำแห่งนี้ สามารถรับน้ำที่ผันมาจากฝายทดน้ำคลองโต๊ะแกลงมาเพิ่มเติม ซึ่งจะสามารถช่วยเหลือพื้นที่เพาะปลูกในเขตหมู่บ้านนากอ และหมู่บ้านข้างเคียงได้จำนวนหลายร้อยไร่ให้ทำการเพาะปลูกได้ตลอดปี*
- *จากการก่อสร้างฝายทดน้ำคลองโต๊ะแกและระบบแจกจ่ายน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคให้กับหมู่บ้านต่าง ๆ แล้วนั้น สามารถช่วยให้หมู่บ้านและโรงเรียนจำนวนมากมีน้ำกินน้ำใช้อย่างสมบูรณ์ตลอดทั้งปี สำหรับที่หมู่บ้านนากอ สมควรสร้างถังน้ำอุปโภคบริโภคเพิ่มเติมให้กับโรงเรียนบ้านนากอโดยเฉพาะเช่นเดียวกับของโรงเรียนอื่น ๆ*

การสนองพระราชดำริ

โครงการอ่างเก็บน้ำคลองโต๊ะแกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ บ้านนากอ หมู่ที่ ๖ ตำบลจอเบาะ อำเภอยี่งอ จังหวัดนราธิวาส

๑

๑. ๒๔ กันยายน ๒๕๒๙ เสด็จฯ โครงการอ่างเก็บน้ำคลองโต๊ะแก อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอยี่งอ จังหวัดนราธิวาส

๒. ๒๔ กันยายน ๒๕๒๙ เสด็จฯ โรงเรียนร่มเกล้า จังหวัดนราธิวาส

๒

๑-๒. ๒๔ กันยายน ๒๕๒๙ เสด็จฯ ฝายคลองโต๊ะแกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

๒

วันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๒๙

บริเวณพื้นที่บ้านโคกกูแว บ้านโคกทุเรียน ตำบลพร่อน อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส

พระราชดำริ

ให้กรมชลประทานวางโครงการและก่อสร้างคลองสำหรับรับน้ำจืดที่มีคุณภาพดีจากคลองมูโนะ ส่งไปใช้เพื่อการชะล้างดินเปรี้ยว และสำหรับราษฎรใช้เพื่อการเพาะปลูกในเขตพื้นที่ของหมู่บ้านโคกกูแว บ้านโคกกระท่อม บ้านโคกอิฐ และบ้านโคกในตำบลพร่อน อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส โดยคลองที่ขุดนั้นควรรับน้ำคลองมูโนะจากคลองโคกโก มีแนวระหว่างขอบพรุกับพื้นที่เพาะปลูกไปตามระดับพื้นที่ดินที่มีความเหมาะสม แล้วส่งน้ำลงคลองโคกกระท่อม คลองโคกอิฐ จนถึงคลองโคกไผ่ ซึ่งที่คลองทั้งสามนี้ให้สร้างอาคารอัดน้ำตามความเหมาะสม เพื่อทดน้ำให้มีระดับสูงและช่วยบังคับน้ำจืดให้ไหลเข้าไปชะล้างผิวดินบริเวณต่าง ๆ ในเขตโครงการได้สะดวก

การสนองพระราชดำริ

โครงการปรับปรุงดินเปรี้ยวเพื่อการปลูกข้าวบ้านโคกอิฐ-โคกในอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

๑

บริเวณพื้นที่บ้านโคกยาง ตำบลพร่อน อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส

พระราชดำริ

เนื่องจากพื้นที่ดินบริเวณบ้านโคกกูแวกับหมู่บ้านใกล้เคียงมีสภาพเป็นดินเปรี้ยวไม่สามารถทำการเพาะปลูกได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปลูกข้าวเพื่อบริโภค จึงต้องพิจารณาวางแนวขุดคลองน้ำจืดจากคลองมูโนะ ไปเติมลงในคลองโคกกระท่อน พร้อมกับสร้างอาคารบังคับน้ำ เพื่อเก็บกักน้ำไว้และทดน้ำให้มีระดับสูง เพื่อให้น้ำไหลเข้าไปชะล้างหน้าดินที่มีสภาพเป็นดินเปรี้ยวจนสามารถเพาะปลูกได้ นอกจากนั้น ควรพิจารณาขุดคลองซอย เพื่อนำน้ำจืดแผ่เข้าไปในทุ่งที่เป็นที่ลุ่ม สำหรับสนับสนุนการเกษตรกรรมของราษฎร ส่วนเจ้าหน้าที่ฝ่ายจังหวัดควรแนะนำให้ราษฎรทำรางน้ำรองน้ำฝนไว้ใช้ในการอุปโภคบริโภคให้ถูกวิธี เนื่องจากน้ำในบ่อบาดาลมีสภาพเปรี้ยวไม่สามารถนำมาบริโภคได้

การสนองพระราชดำริ

โครงการชลประทานมูโนะอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

๒

๑. *โครงการชลประทานมูโนะอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส*
๒. *๒๘ กันยายน ๒๕๒๙ เสด็จฯ บ้านโคกกูแว อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส*

๒๕๒๘

ภาคเหนือ

วันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๘

บริเวณพื้นที่ตำบลมะเขือแจ้ อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน

พระราชดำริ

ให้เจ้าหน้าที่กรมชลประทานพิจารณาวางโครงการสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยแม่ตีบ บริเวณบ้านหนองหอย ตำบลมะเขือแจ้ อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน เพื่อส่งน้ำสนับสนุนพื้นที่เพาะปลูกของราษฎรหมู่บ้านต่างๆ ในเขตตำบลมะเขือแจ้และหมู่บ้านใกล้เคียงที่มีสภาพแห้งแล้งมากและอยู่นอกเขตส่งน้ำของโครงการชลประทานแม่กวง ซึ่งต่อไปจะสามารถเปิดพื้นที่นาได้อีกปริมาณ ๘,๐๐๐ ไร่ ราษฎรจะได้มีข้าวบริโภคอย่างเพียงพอต่อความต้องการ นอกจากนั้น ยังจะสามารถส่งเสริมการปลูกยาสูบ พืชตระกูลถั่วและพืชไร่อื่นๆ ได้อีกด้วย ทั้งนี้ ส่วนราชการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องจะต้องร่วมมือกันสำรวจพื้นที่โครงการสำหรับหาข้อมูลประกอบการวางโครงการให้สมบูรณ์และปราศจากปัญหาข้อขัดแย้ง

การสนองพระราชดำริ

โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยแม่ตีบอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลมะเขือแจ้ อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน

๑. ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๘ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่ตำบลมะเขือแจ้ อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน

๒-๓. โครงการอ่างเก็บน้ำแม่ตืบอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดลำพูน

วันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๘

บริเวณพื้นที่บ้านดอยเวียง ตำบลบ้านธิ อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน

พระราชดำริ

- *ให้รีบดำเนินการสร้างอ่างเก็บน้ำดังกล่าวเป็นการเร่งด่วน*
- *ให้พิจารณาวางโครงการสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยต้นผึ้ง ซึ่งมีขนาดเล็กกว่าโดยมีความจุอ่างเก็บน้ำประมาณ ๓๐๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร และสามารถสร้างเสร็จภายในปีเดียว เพื่อให้สามารถจ่ายน้ำให้พื้นที่เกษตรกรรมได้ทั่วถึงยิ่งขึ้น ทั้งนี้ เนื่องจากราษฎรบ้านธิได้ประสบภาวะแห้งแล้งมาเป็นเวลาประมาณ ๓ ปีติดต่อกันแล้ว หากสามารถดำเนินการสร้างอ่างเก็บน้ำและระบบส่งน้ำ ตลอดจนซ่อมแซมฝายเดิมของราษฎรให้เสร็จสมบูรณ์โดยเร็วแล้ว ก็จะทำให้ราษฎรสามารถปลูกข้าวจนเพียงพอกับการบริโภคตลอดทั้งปี ส่วนผลไม้ก็จะมีความชุ่มชื้นขึ้น นอกจากนั้นยังจะสามารถส่งเสริมการปลูกพืชตระกูลถั่ว ยาสูบ และพืชไร่อื่นๆ ตลอดจนมีน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคสำหรับเกษตรกรและปศุสัตว์อีกด้วย*

การสนองพระราชดำริ

โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยแม่ธิอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลบ้านธิ บ้านดอยเวียง อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน

๑. *๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๘ เสด็จฯ พื้นที่บ้านดอยเวียง ตำบลบ้านธิ อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน*

๒. *โครงการอ่างเก็บน้ำแม่ธิอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดลำพูน*

๓-๔. *๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๘ เสด็จฯ บ้านห้วยเดื่อ อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน*

๕-๖. *โครงการอ่างเก็บน้ำแม่เมยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดลำพูน*

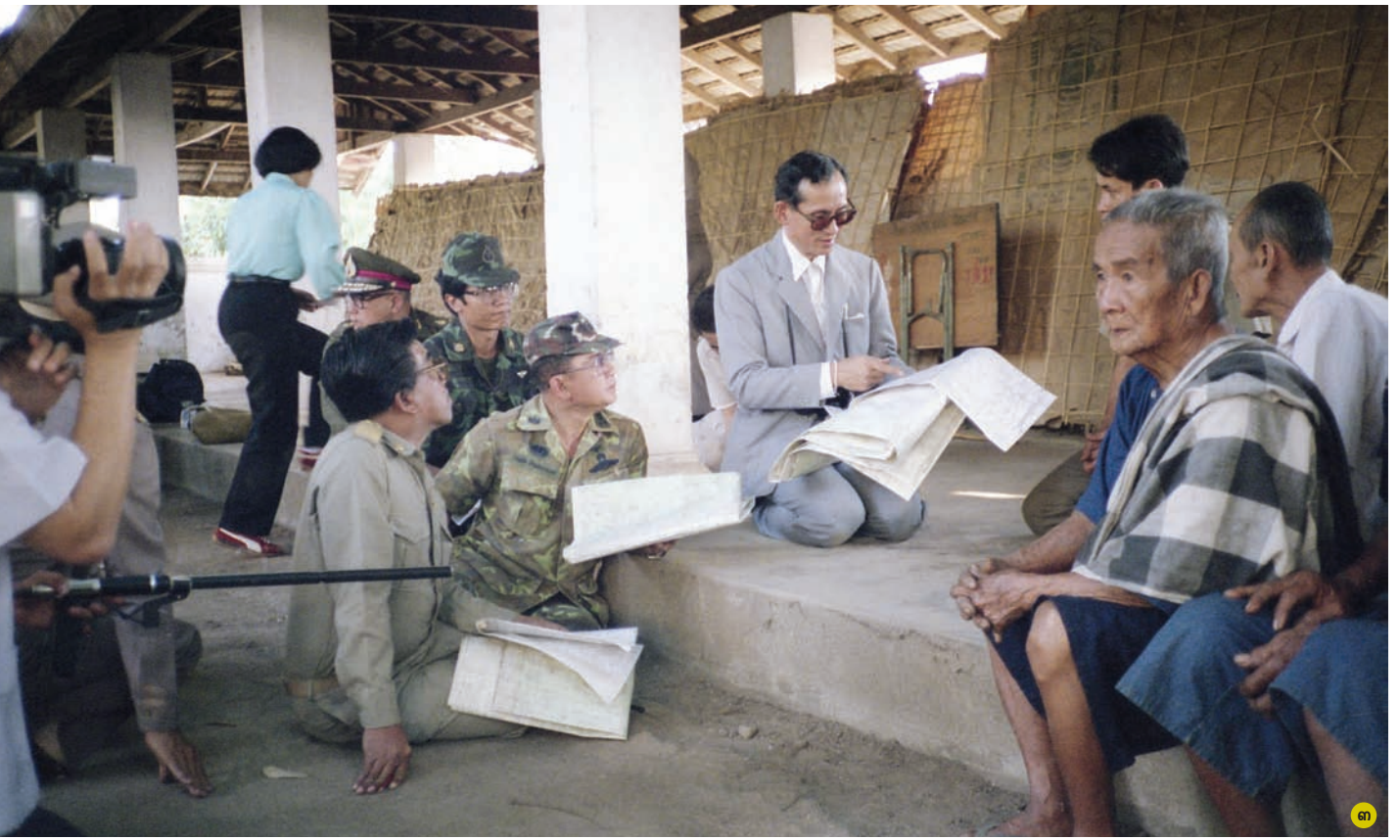
๓

๔

ราษฎรสามารถปลูกข้าวจนมีปริมาณเพียงพอกับการบริโภคทุกปี นอกจากนั้นราษฎรจะได้รับการสนับสนุนพันธุ์ไม้ผลเศรษฐกิจ เช่น มะม่วงพันธุ์ดี ตลอดจนพืชไร่ และพืชผักสวนครัวตามที่ต้องการ และยังสามารถทำกิจการประมงน้ำจืดในอ่างเก็บน้ำโดยเสรี ส่วนพื้นที่ที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ในบริเวณใกล้เคียง อาจพิจารณาทดลองจัดเป็นลักษณะหมู่บ้านป่าไม้สำหรับจัดสรรให้ราษฎรเข้าทำกินได้อีกด้วย

การสนองพระราชดำริ

โครงการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำแม่เมยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลทาขุมเงิน อำเภอแม่ทา จำหวัดลำพูน

วันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๘

บริเวณพื้นที่บ้านห้วยเดื่อ ตำบลทาขุมเงิน อำเภอแม่ทา จำหวัดลำพูน

พระราชดำริ

ให้กรมชลประทานสำรวจและพิจารณาวางโครงการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยแม่เมย เพื่อเก็บกักน้ำให้ได้ปริมาณ ๑๑ ล้านลูกบาศก์เมตร ไว้ในอ่างเก็บน้ำ อันจะช่วยฟื้นฟูสภาพพื้นที่ให้เกิดความชุ่มชื้นขึ้น นอกจากนั้น ยังจะสามารถใช้เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ปลาและกุ้งน้ำจืดขนาดใหญ่ได้อีกด้วย ทั้งนี้ เมื่อจัดสร้างระบบส่งน้ำเสร็จสมบูรณ์แล้ว จะสามารถส่งน้ำสนับสนุนพื้นที่เพาะปลูกของราษฎรในเขตพื้นที่ตำบลทาขุมเงินและตำบลทากาศ อำเภอแม่ทา ตลอดจนพื้นที่บางส่วนในอำเภอป่าซาง เป็นเนื้อที่ประมาณ ๒๐,๐๐๐ ไร่ ซึ่งประสบภาวะแห้งแล้งติดต่อกันเป็นเวลานานแล้ว สำหรับผู้ที่มีที่ทำกินอยู่ในเขตอ่างเก็บน้ำ ให้จังหวัดลำพูนดำเนินการช่วยเหลือร่วมกับป่าไม้จังหวัดลำพูน ที่ดินจังหวัดลำพูน ตลอดจนส่วนราชการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยชดเชยค่าเสียหายให้ก่อน จากนั้น จึงจัดสรรที่ทำกินให้ใหม่ บริเวณขอบอ่างเก็บน้ำซึ่งจะมีน้ำสำหรับเพาะปลูก และน้ำสำหรับการอุปโภคบริโภคอย่างสมบูรณ์ตลอดทั้งปี อันจะทำให้

๕

๖

วันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๘

บริเวณพื้นที่โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยม่วงตอนบน และโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยปุ๊ตอนบน ตำบลแม่สอย อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่

พระราชดำริ

การพัฒนาพื้นที่ในบริเวณลุ่มน้ำสาขาแม่น้ำปิงนั้น จะต้องคำนึงถึงการอนุรักษ์สัตว์ป่าและบริเวณต้นน้ำลำธารเป็นสำคัญ เนื่องจากสัตว์ป่าทุกชนิดกับมนุษย์ล้วนเป็นสัตว์โลกที่ต้องอาศัยพึ่งพาซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดสมดุลทางธรรมชาติ สำหรับมนุษย์ซึ่งเป็นสัตว์ประเสริฐกว่า ต้องช่วยส่งเสริมและเกื้อกูลบรรดาสัตว์ป่าในด้านปัจจัยต่างๆ กล่าวคือ การเร่งฟื้นฟูสภาพป่าเสื่อมโทรมจากฝีมือมนุษย์ด้วยกันเอง ที่เคยเป็นทั้งที่อยู่อาศัย ที่หลบภัย แหล่งอาหาร และยารักษาโรคของสัตว์ป่า ให้คืนสภาพเดิมมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยจำแนกเป็นเขต ดังนี้ เขตป่าต้นน้ำลำธารที่ยังสมบูรณ์ให้กันเป็นเขตสงวนโดยเด็ดขาด ทั้งนี้ จะต้องพยายามปลูกไม้ผลและพืชที่เป็นอาหารสัตว์ป่าทุกชนิดเสริมให้เพียงพอ ส่วนแนวป่าที่มีระดับต่ำลงมา ก็ต้องปลูกป่าทดแทน โดยพิจารณาคัดเลือกพันธุ์ไม้ที่เหมาะสมกับท้องถิ่นและสภาพแวดล้อม ทั้งสองเขตนี้อาจอนุญาตให้ราษฎรเข้าไปเก็บของป่าได้บ้าง แต่ต้องมีการควบคุมอย่างเข้มงวด ไม่ให้มีการหาประโยชน์จากป่าโดยการทำลาย เช่น การเผาป่า หรือการตัดฟันไม้มีค่า เช่นที่เคยปฏิบัติในบางท้องที่ สำหรับเขตพื้นที่ที่มีลักษณะค่อนข้างเป็นที่ราบ ซึ่งบางแห่งเป็นบริเวณป่าเสื่อมโทรมแล้ว จึงจะจัดสรรเพื่อพัฒนาให้เป็นที่ทำกินของราษฎร เพราะหากไปปลูกสวนป่าในพื้นที่ดังกล่าวเสียแล้ว ราษฎรจะหวนกลับไปบุกรุกทำลายป่าตอนบนอีก อันจะทำให้โครงการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำธารล้มเหลวโดยสิ้นเชิง

อย่างไรก็ตาม หน่วยราชการทุกหน่วยที่เกี่ยวข้องจะต้องพยายามปฏิบัติงานทันเหตุการณ์และโดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องสอดคล้องกัน อนึ่ง การจ้างคนงานของราชการในหน่วยโครงการฯ นี้ ไม่ว่าจะเป็นงานชลประทาน งานพัฒนา งานป่าไม้ งานส่งเสริมการเกษตร หรืองานด้านอื่นๆควรจะพิจารณาจัดจ้างราษฎรในท้องถิ่นเป็นอันดับแรก เพื่อจะได้เป็นการอุดหนุนให้เขามีรายได้พอประทังชีวิตระหว่างที่ยังรอโครงการช่วยเหลือเร่งด่วนของทางราชการ เมื่อโครงการฯเสร็จสมบูรณ์ ราษฎรเหล่านั้นจะได้สามารถทำกินหาเลี้ยงชีพได้อย่างมั่นคง และมีที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่ง ซึ่งราษฎรในท้องถิ่นนี้ก็นับว่ามีวัฒนธรรมค่อนข้างสูงประกอบกับมีระบบโครงสร้างทางสังคม ตลอดจนการประกันสังคมที่ประเสริฐ สมควรจะอนุรักษ์ให้คงอยู่ต่อไป

การสนองพระราชดำริ

โครงการพัฒนาเบ็ดเสร็จลุ่มน้ำสาขาแม่ปิงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเชียงใหม่

๑. ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๘ เสด็จฯ โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยม่วงตอนบน และโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยปุ๊ตอนบน ตำบลแม่สอย อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่

๒. โครงการพัฒนาเบ็ดเสร็จลุ่มน้ำสาขาแม่ปิงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเชียงใหม่

๓. โครงการอ่างเก็บน้ำแม่เตี๊ยะอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่

๔. ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๘ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่โครงการพัฒนาเบ็ดเสร็จลุ่มน้ำสาขาแม่น้ำปิงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่

บริเวณพื้นที่โครงการพัฒนาเบ็ดเสร็จลุ่มน้ำสาขาแม่น้ำปิงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่

พระราชดำริ

ให้กรมชลประทานพิจารณาวางโครงการและก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยแม่เตี๊ยะ ในเขตตำบลดอยแก้ว อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่

การสนองพระราชดำริ

โครงการอ่างเก็บน้ำแม่เตี๊ยะอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่

วันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๘

บริเวณพื้นที่หน่วยพัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาขุนวาง อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่

พระราชดำริ

การริเริ่มกิจการสหกรณ์ให้ราษฎรชาวเขารู้จักดำเนินชีวิตทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคมอย่างมีระบบ นับเป็นสิ่งที่น่าสนับสนุน ทั้งจะเป็นตัวอย่างที่ดีสำหรับหน่วยพัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาหน่วยอื่นๆ นอกจากนั้น เมื่อราษฎรชาวเขาเข้าใจและเชื่อมั่นในระบบสหกรณ์ดีแล้ว ก็จะขยายกิจการออกไปเป็นสหกรณ์การเกษตรแผนกต่างๆ เช่น สหกรณ์ปลูกกาแฟ สหกรณ์ปลูกไม้ผลเมืองหนาว หรือสหกรณ์ปลูกผัก เป็นต้น

๑. ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๘ เสด็จฯ หน่วยพัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาขุนวาง จังหวัดเชียงใหม่
๒. สถานีทดลองเกษตรหลวงขุนวาง จังหวัดเชียงใหม่
๓. ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๘ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่สถานีทดลองเกษตรหลวงขุนวาง จังหวัดเชียงใหม่
๔-๖. ศูนย์วิจัยเกษตรหลวงขุนวาง จังหวัดเชียงใหม่

บริเวณพื้นที่สถานีทดลองเกษตรหลวงขุนวาง ตำบลแม่วิน อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่

พระราชดำริ

- *ให้คัดเลือกพันธุ์ข้าวที่สามารถเจริญเติบโตในระดับความสูงประมาณ ๑,๒๐๐-๑,๔๐๐ เมตร และต้องการน้ำเป็นปริมาณค่อนข้างน้อย ตลอดจนพืชตระกูลถั่วที่สามารถเก็บเกี่ยวได้ภายในเวลาประมาณ ๓ เดือน มาทดลองปลูกในบริเวณสถานีทดลองเกษตรหลวงขุนวาง*
- *ให้พิจารณาสร้างฝายขนาดเล็ก เพื่อส่งน้ำมาเติมบ่อจ่ายน้ำดังกล่าว ตลอดจนให้พิจารณาขุดบ่อจ่ายน้ำอีกหนึ่งบ่อในพื้นที่สันเขา แล้วหาทำเลสร้างบ่อจ่ายน้ำขนาดเล็กเป็นระยะๆ ลดหลั่นลงไปตามระดับความสูง ทั้งนี้ จะได้สามารถเก็บน้ำสำรองจ่ายไปในแปลงเกษตรกรรมทั้งสองด้านตามความต้องการได้*

การสนองพระราชดำริ

ศูนย์วิจัยเกษตรหลวง ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

๓

๔

๕

๖

๑

๒

วันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๘

บริเวณพื้นที่ ตำบลแม่แรม อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่

พระราชดำริ

- *ให้กรมชลประทานพิจารณาก่อสร้างอ่างเก็บน้ำขนาดเล็กบริเวณทิศเหนือของบ้านหนองหอย (เก่า) เพื่อรับน้ำจากฝายแม่รวกนำมาเก็บกักไว้สำหรับส่งน้ำให้กับพื้นที่เพาะปลูกของราษฎรเป็นเนื้อที่ประมาณ ๒๐๐-๓๐๐ ไร่*
- *ให้ดำเนินการก่อสร้างเขื่อนปิดกั้นห้วยหก กับการสร้างฝายบริเวณบ้านหนองหอย (ใหม่) เพื่อจัดหาน้ำสนับสนุนพื้นที่เกษตรกรรมของราษฎรเป็นเนื้อที่ประมาณ ๓๐๐ ไร่ สำหรับที่นาของราษฎรบ้านแม่ขิ ประมาณ ๒๐๐ ไร่*
- *ให้พิจาณาสร้างอ่างเก็บห้วยน้ำหกตอนล่างช่วยเหลือ*
- *ส่วนโครงการพัฒนาลำน้ำแม่แรม ให้รีบสำรวจทำเลสร้างอ่างเก็บน้ำแม่แรม เพื่อส่งน้ำให้กับพื้นที่เพาะปลูกของราษฎรบ้านปางไฮ*

- *ตลอดจนพื้นที่ที่มีโครงการจะจัดสรรให้ราษฎรบ้านแม่ขิ บ้านหนองหอย (เก่า) และบ้านหนองหอย (ใหม่) เข้าทำกินอย่างเป็นหลักแหล่ง เนื้อที่ทั้งหมดประมาณ ๒,๐๐๐ ไร่ โดยทางราชการจะออกเอกสารสิทธิทำกินให้ ซึ่งราษฎรจะสามารถเข้าทำกินในพื้นที่ดังกล่าวตลอดชั่วลูกชั่วหลาน แต่จะไม่มีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน เพื่อป้องกันไม่ให้มีการจำหน่ายที่ดิน อันเป็นการผิดวัตถุประสงค์ของโครงการหลวง ที่จะส่งเสริมให้ชาวเขาทำกินในที่ที่จัดสรรให้ ซึ่งมีระบบชลประทานที่สมบูรณ์ จะได้ไม่ขึ้นไปบุกรุกบริเวณที่สมควรอนุรักษ์ไว้ คือ เขตต้นน้ำลำธาร สำหรับบริเวณพื้นที่ที่ค่อนข้างลาดชันไม่สามารถ*

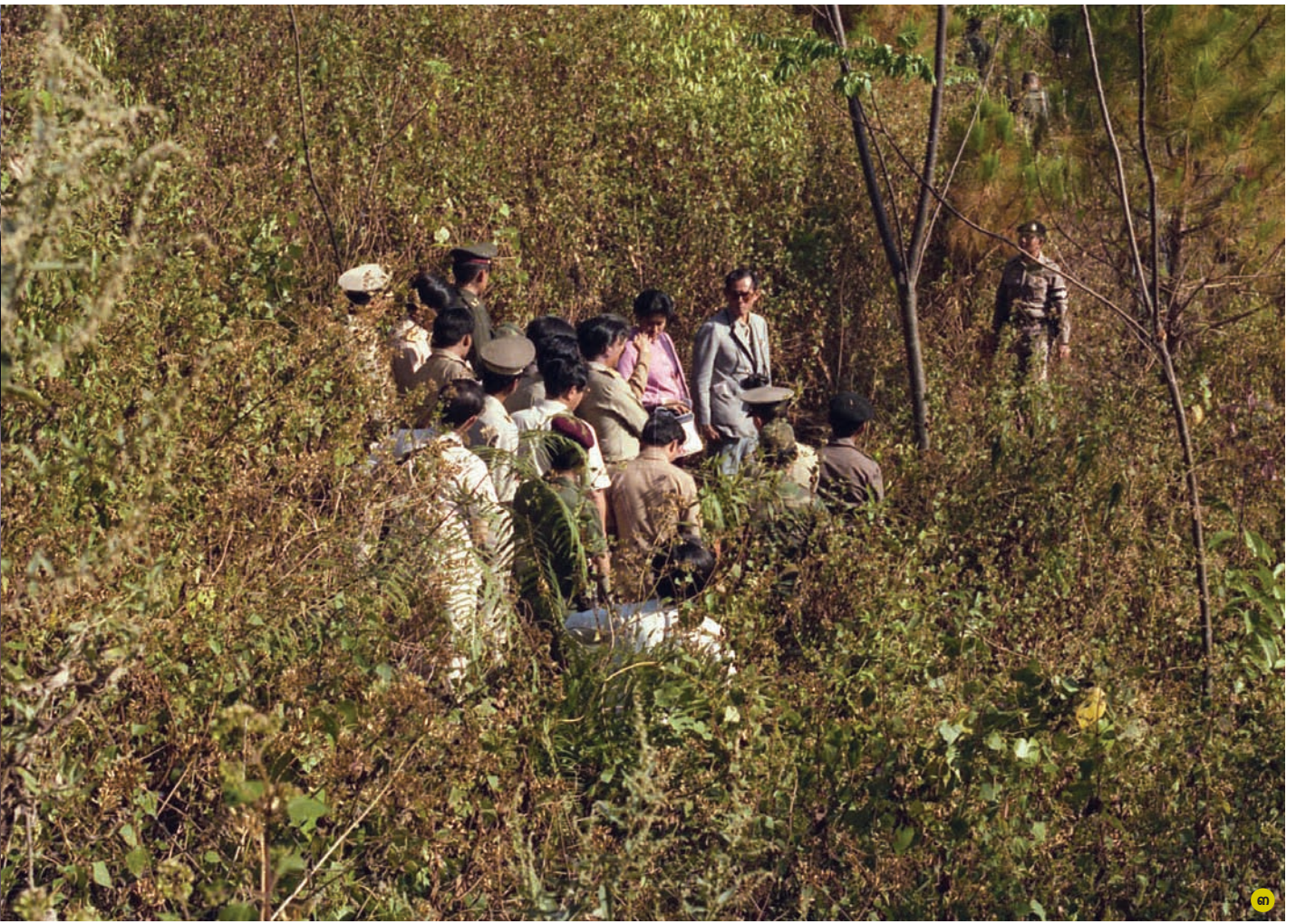
๓

พัฒนาทางเกษตรกรรมได้ และมีแหล่งน้ำตกในบริเวณดังกล่าว น่าจะพิจารณาพัฒนาให้เป็นอุทยาน เนื่องจากลุ่มน้ำแม่สา เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดอยู่แล้ว โดยกรมป่าไม้อาจจัดตั้งหน่วยพิทักษ์อุทยานเฉพาะกิจ เพื่อทำหน้าที่ดูแลรักษากับอำนวยความสะดวก ตลอดจนจ้างราษฎรชาวเขาที่สมัครใจเป็นเจ้าหน้าที่รักษาอุทยานและเป็นมัคคุเทศก์

- นอกจากนั้นควรส่งเสริมให้ราษฎรชาวเขาเตรียมโครงการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ศิลปหัตถกรรมพื้นเมืองชาวเขา แก่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ เพื่อเป็นรายได้พิเศษ

การสนองพระราชดำริ

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองหอย จังหวัดเชียงใหม่

๔

๕

๖

๗

๑-๓. ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๘ เสด็จฯ บ้านหนองหอยเก่า-ใหม่ บ้านธิ อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่

๔-๗. โครงการหลวงหนองหอย จังหวัดเชียงใหม่

วันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๘

บริเวณพื้นที่ป่าเต็งรังในเขตพื้นที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

พระราชดำริ

ให้ดำเนินการสำรวจบริเวณพื้นที่รับน้ำอย่างละเอียดถี่ถ้วน เพื่อคำนวณปริมาณน้ำที่จะรับได้ในแต่ละปี ทั้งนี้จะได้สามารถวางแผนการสนับสนุนน้ำให้เกษตรกรในเขตพื้นที่ส่งน้ำได้อย่างเพียงพอ เนื่องจากในลุ่มน้ำบริเวณนี้ปรากฏว่ามีอัตราการระเหยและการซึมของน้ำสูงกว่าปกติ สำหรับการปลูกสวนป่าจะต้องพยายามเริ่มปลูกในร่องห้วยเสียก่อน แล้วจึงขยายแนวปลูกขึ้นไปยังบริเวณสันเขา เพื่อค่อยๆ ดึงดูดความชุ่มชื้นขึ้นไปในพื้นที่ที่ขาดน้ำมากที่สุด

การสนองพระราชดำริ

โครงการอ่างเก็บน้ำภายในศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเชียงใหม่

๑-๓. ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๘ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่ป่าเต็งรังในเขตพื้นที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเชียงใหม่

๓

๑

๑-๒. ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๘ เสด็จฯ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเชียงใหม่

๒

วันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๘

บริเวณพื้นที่โครงการแม่งัดอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลช่อแล อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

พระราชดำริ

ให้กรมชลประทานพิจารณาวางโครงการสร้างเป็นเขื่อนเก็บกักน้ำขนาดใหญ่ และอาคารประกอบ ได้แก่ ท่อส่งน้ำ ระบายน้ำ ซึ่งเป็นอาคารควบคุมการทิ้งน้ำลงลำน้ำเดิม กับเป็นที่ตั้งเครื่องกำเนิดไฟฟ้าพลังน้ำ ดำเนินการโดยการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ตลอดจนระบบส่งน้ำ รวมความยาวประมาณ ๕๒ กิโลเมตร และอาคารระบายน้ำล้นปรกติกับอาคารระบายน้ำล้นฉุกเฉิน สามารถอำนวยประโยชน์อเนกประสงค์ให้กับราษฎรในการเพิ่มผลผลิตด้านเกษตรกรรมทั้งในเขตพื้นที่เพาะปลูกของอำเภอแม่แตง โครงการแม่แฝก โครงการแม่ปิงเก่า ตลอดจนฝ่ายต่างๆ ของราษฎร รวมเป็นเนื้อที่ประมาณ ๑๘๘,๐๐๐ ไร่ สำหรับผลประโยชน์อื่นๆ ที่จะได้รับจากโครงการฯ มีดังนี้คือ สามารถผลิตกระแสไฟฟ้าจากพลังน้ำได้ประมาณ ๒๘.๗๕ กิโลวัตต์/ชั่วโมง ต่อปี อันจะช่วยประหยัดการเผาน้ำมันเตา เพื่อผลิตกระแสไฟฟ้าได้ถึงปีละ ๗.๕ ล้านลิตร สามารถบรรเทาอุทกภัยในเขตจังหวัดเชียงใหม่ สามารถพัฒนาอ่างเก็บน้ำซึ่งมีความจุประมาณ ๒๖๕ ล้านลูกบาศก์เมตร ให้เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ปลา-กุ้งน้ำจืดขนาดใหญ่ ตลอดจนเป็นแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดกับเป็นเส้นทางคมนาคมทางน้ำของราษฎรในละแวกดังกล่าว

การสนองพระราชดำริ

โครงการเขื่อนแม่งัดสมบูรณ์ชล อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

๓

๔

๕

๑-๓. ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๘ เสด็จฯ โครงการชลประทานแม่งัด อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

๔-๕. โครงการเขื่อนแม่งัดสมบูรณ์ชล จังหวัดเชียงใหม่

๑

วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๘

บริเวณพื้นที่สถาบันเกษตรที่สูง ของสถาบันวิจัยพืชสวน กรมวิชาการเกษตร จังหวัดเพชรบูรณ์

พระราชดำริ

ให้ดำเนินการปลูกป่า ๓ ชนิด ได้แก่ ไม้ใช้สอย ไม้สำหรับทำฟืน โดยเฉพาะอย่างยิ่งปลูกไม้ผล เช่น มะม่วง ป๊วย สำหรับพื้นที่ใกล้หมู่บ้านต่างๆ ในโครงการฯ เพื่อให้ราษฎรมีผลไม้บริโภค ทั้งนี้ หากมีผลผลิตเหลือบริโภค จึงจะนำไปจำหน่ายเป็นรายได้พิเศษ

การสนองพระราชดำริ

โครงการพัฒนาลุ่มน้ำเข็กตามพระราชดำริ จังหวัดเพชรบูรณ์

๑-๒. ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๘ เสด็จฯ สถาบันเกษตรที่สูง ของสถาบันวิจัยพืชสวน กรมวิชาการเกษตร จังหวัดเพชรบูรณ์

๓. โครงการพัฒนาลุ่มน้ำเข็กตามพระราชดำริ จังหวัดเพชรบูรณ์

๒๕๒๘

ภาคกลาง

วันที่ ๙ มกราคม ๒๕๒๘

บริเวณพื้นที่กรมราชองครักษ์ สวนจิตรลดารโหฐาน พระราชวังดุสิต กรุงเทพมหานคร

พระราชดำริ

- *ด้านการพัฒนาแหล่งน้ำ ควรพิจารณาจัดวางระบบการส่งน้ำจากอ่างเก็บน้ำที่มีอยู่แล้ว ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับพื้นที่เพาะปลูกและพื้นที่อยู่อาศัยของราษฎร เพื่อให้มีน้ำใช้ในการเพาะปลูกและบริโภคได้อย่างไม่ขาดแคลนต่อไป*
- *ด้านการพัฒนาอาชีพ ให้พิจารณาจัดสรรที่ดินให้แก่ราษฎรทำกิน ตามความเหมาะสมที่ราษฎรจะสามารถเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ โดยการปลูกข้าวไว้บริโภคและปลูกพืชไร่หมุนเวียนไปในแต่ละปี รวมทั้งให้มีการปลูกป่าไม้โตเร็วเพื่อการอุตสาหกรรมเผาถ่านเป็นอาชีพที่จะเป็นรายได้ให้ราษฎรอีกประการหนึ่งด้วย*
- *ด้านการพัฒนาป่าไม้ ให้พิจารณาปลูกป่าเป็นแนวสลับกับการปลูกพืชไร่ เพื่อการศึกษาทดลองที่จะใช้แนวพืชไร่เป็นแนวป้องกันไฟป่า แบบที่เรียกว่า “ระบบเปียก”*

๑

๒

๓

๔

- *ด้านการจัดที่อยู่อาศัย ควรพิจารณาจัดราษฎรที่อยู่กระจัดกระจายในพื้นที่ให้เป็นระเบียบชุมชนที่ดี โดยมีสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกตามความเหมาะสม พร้อมทั้งควรพิจารณาวางแผนล่วงหน้าไว้รองรับการขยายตัวของชุมชนด้วย*
- *ให้คัดเลือกพันธุ์ข้าวที่สามารถเจริญเติบโตในระดับความสูงประมาณ ๑,๒๐๐-๑,๔๐๐ เมตร และต้องการน้ำเป็นปริมาณค่อนข้างน้อย ตลอดจนพืชตระกูลถั่วที่สามารถเก็บเกี่ยวได้ภายในเวลาประมาณ ๓ เดือน มาทดลองปลูกในบริเวณสถานีทดลองเกษตรหลวงขุนวาง*
- *ให้พิจารณาสร้างฝายขนาดเล็กเพื่อส่งน้ำมาเติมบ่อจ่ายน้ำดังกล่าว ตลอดจนให้พิจารณาขุดบ่อจ่ายน้ำอีกหนึ่งบ่อในพื้นที่สันเขา แล้วหาทำเลสร้างบ่อจ่ายน้ำขนาดเล็กเป็นระยะๆ ลดหลั่นลงไปตามระดับความสูง ทั้งนี้ จะได้สามารถเก็บน้ำสำรองจ่ายไปในแปลงเกษตรกรรมทั้งสองด้านตามความต้องการได้*

การสนองพระราชดำริ

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี

๑-๔. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี

๑

๒

วันที่ ๔ เมษายน ๒๕๒๘

บริเวณประตูระบายน้ำเทเวศน์ คลองสามเสน คลองแสนแสบ คลองลาดพร้าว ทำนบคลองบางกะปิ และบริเวณด้านหลังโรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า

พระราชดำริ

ให้เจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานคร และกรมชลประทาน นำไปพิจารณาประกอบการวางแผนควบคุมระดับในคลองสายต่างๆ ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยจะต้องแบ่งเป็นสองแผน กล่าวคือ แผนสำหรับฤดูแล้ง ได้แก่ การทดลองเปิดประตูระบายน้ำตามปากคลองสายต่างๆ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการรับน้ำสะอาดจากแม่น้ำให้ไหลเข้าภายในตัวเมืองตามคลอง เพื่อช่วยเจือจางสภาพน้ำเน่าเสีย จากนั้นจึงระบายน้ำที่เจือจางดังกล่าวลงสู่แม่น้ำหมุนเวียนตลอดไป ทั้งนี้จะไม่ก่อให้เกิดปัญหาภาวะมลพิษในแม่น้ำ แต่จะช่วยให้สภาพน้ำในคลองค่อยๆ สะอาดขึ้นเป็นลำดับ และจะต้องควบคุมระดับน้ำในคลองไม่ให้ล้นเข้าไปท่วมขังในบริเวณที่ลุ่ม สำหรับเจ้าหน้าที่รับผิดชอบจะต้องหมั่นตรวจสอบวงจรการไหลของน้ำให้เป็นไปตามแผน แล้วติดตามประเมินผล เพื่อหาวิธีปรับปรุงแนวทางการปฏิบัติงานให้บรรลุ

เป้าหมายให้จงได้ ส่วนแผนสำหรับฤดูฝนนั้น จะต้องเตรียมรับสภาพน้ำท่วมขังตั้งแต่ระยะปลายฤดูแล้ง โดยเตรียมระบายน้ำในคลองสายหลักให้มีระดับต่ำ เพื่อใช้เป็นทางระบายน้ำออกให้รวดเร็วที่สุด ในกรณีเกิดสภาพน้ำท่วมขัง ในกรณีที่คลองมีสภาพตื้นเขิน จะต้องรีบดำเนินการปรับปรุงและขุดลอกให้สามารถใช้ประโยชน์เป็นทางระบายน้ำที่มีประสิทธิภาพสูงสุด สิ่งที่ควรปฏิบัติเป็นประจำก็คือ จะต้องรวบรวมและศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับระดับน้ำขึ้นลงของแม่น้ำเจ้าพระยาประจำวัน เพื่อจะได้สามารถใช้ประโยชน์จากอาคารบังคับน้ำ โดยการเปิด-ปิดน้ำให้เกิดการไหลเวียนได้ตลอดเวลา ซึ่งจะช่วยให้กระแสน้ำชะพาสิ่งโสโครกออกจากคลอง ทำให้น้ำมีสภาพสะอาดขึ้น นอกจากนั้น ยังเป็นการช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายในการสูบน้ำได้อีกมาก

การสนองพระราชดำริ

โครงการแก้ไขปัญหาน้ำเสียตามแนวพระราชดำริ กรุงเทพมหานคร

๑-๒, ๔. ๔ เมษายน ๒๕๒๘ เสด็จฯ บริเวณประตูระบายน้ำเทเวศน์ คลองสามเสน คลองแสนแสบ คลองลาดพร้าว ทำนบคลองบางกะปิ และบริเวณด้านหลังโรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า กรุงเทพมหานคร

๓. บริเวณด้านหลังโรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า กรุงเทพมหานคร

วันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๒๘

บริเวณพื้นที่อ่างเก็บน้ำห้วยตะแปดอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลห้วยทรายเหนือ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

พระราชดำริ

ให้รีบดำเนินการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำเขากระปุกควบคู่กันไปกับการก่อสร้างคลองส่งน้ำจากอ่างเก็บน้ำห้วยตะแปดไปยังอ่างเก็บน้ำเขากระปุกโดยเร่งด่วน และให้ดำเนินการปลูกป่ารอบขอบอ่างเก็บน้ำต่างๆ ตลอดจนบนพื้นที่เหนืออ่างเก็บน้ำขึ้นไป รวมทั้งในเขตพื้นที่ซึ่งจะได้รับน้ำจากอ่างเก็บน้ำตามความเหมาะสมอีกด้วย เพื่อที่ต้นไม้จะได้ช่วยรักษาความชุ่มชื้นของพื้นดินเอาไว้ สำหรับการปลูกป่านั้น ควรพิจารณาปลูกป่าประเภทที่จะสามารถนำมาใช้เป็นฟืนและเผาถ่าน กับไม้ผล ประเภทที่สามารถทำรายได้ให้แก่ราษฎรได้ อาทิ มะม่วงหิมพานต์ เป็นต้น

การสนองพระราชดำริ

โครงการอ่างเก็บน้ำเขากระปุกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี

๑. ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๒๘ เสด็จฯ พื้นที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี

๒-๓. โครงการอ่างเก็บน้ำเขากระปุกภายในศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี

๔. ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๒๘ เสด็จฯ บริเวณอ่างเก็บน้ำห้วยตะแปดอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี

๔

๒๕๒๘

ภาคใต้

วันที่ ๖ กันยายน ๒๕๒๘

บริเวณพื้นที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลกะลุวอเหนือ อำเภอเมืองนราธิวาส จังหวัดนราธิวาส

พระราชดำริ

- *สำหรับกิจกรรมการเกษตรอุตสาหกรรม ซึ่งนับเป็นงานสาขาหนึ่งของศูนย์ศึกษาการพัฒนา และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี และสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ทรงอำนวยการนั้น ควรเริ่มดำเนินการในลักษณะวิจัยกรรมวิธีดัดแปลงและการถนอมผลผลิตการเกษตรชนิดต่างๆ ให้ได้ประโยชน์สูงสุด ทั้งยังเป็นการส่งเสริมด้านโภชนาการและสาธารณสุขอีกด้วย เนื่องจากผลิตภัณฑ์ดังกล่าวจะต้องควบคุมให้มีคุณค่าทางอาหารสูงกับถูกหลักอนามัย*
- *ควรทำการศึกษาและพิจารณาวางโครงการก่อสร้างอาคารควบคุมน้ำ ปิดกั้นคลองและทางน้ำสายต่างๆ ตามขอบพรุโต๊ะแดงโดยเร่งด่วน เพื่อควบคุมและรักษา*

น้ำในพรุโต๊ะแดงไม่ให้ถูกระบายออกจากพรุไปตามคลองและทางน้ำเหล่านั้นเป็นจำนวนมากเกินไปตอนระยะฤดูแล้ง ซึ่งการรักษาสภาพของพรุโต๊ะแดงให้มีน้ำอยู่ในระดับที่เหมาะสมตลอดช่วงฤดูแล้งนี้ จะช่วยป้องกันไม่ให้ต้นไม้ในพรุถูกไฟไหม้มากเกินไปได้ และยังสามารถลดปริมาณน้ำที่ระบายออกจากพรุตอนช่วงฤดูแล้ง ซึ่งมีคุณสมบัติเป็นกรดไม่ให้เข้าไปในเขตพื้นที่พัฒนาของโครงการมูโนะ

การสนองพระราชดำริ

๑. โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

๒. โครงการชลประทานมูโนะอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

๑-๒. ๖ กันยายน ๒๕๒๘ เสด็จฯ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

๓. โครงการชลประทานมูโนะอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

๔. โครงการโภชนาการของศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส (โภชนาการ)

๑-๒. ๖ กันยายน ๒๕๒๘ เสด็จฯ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

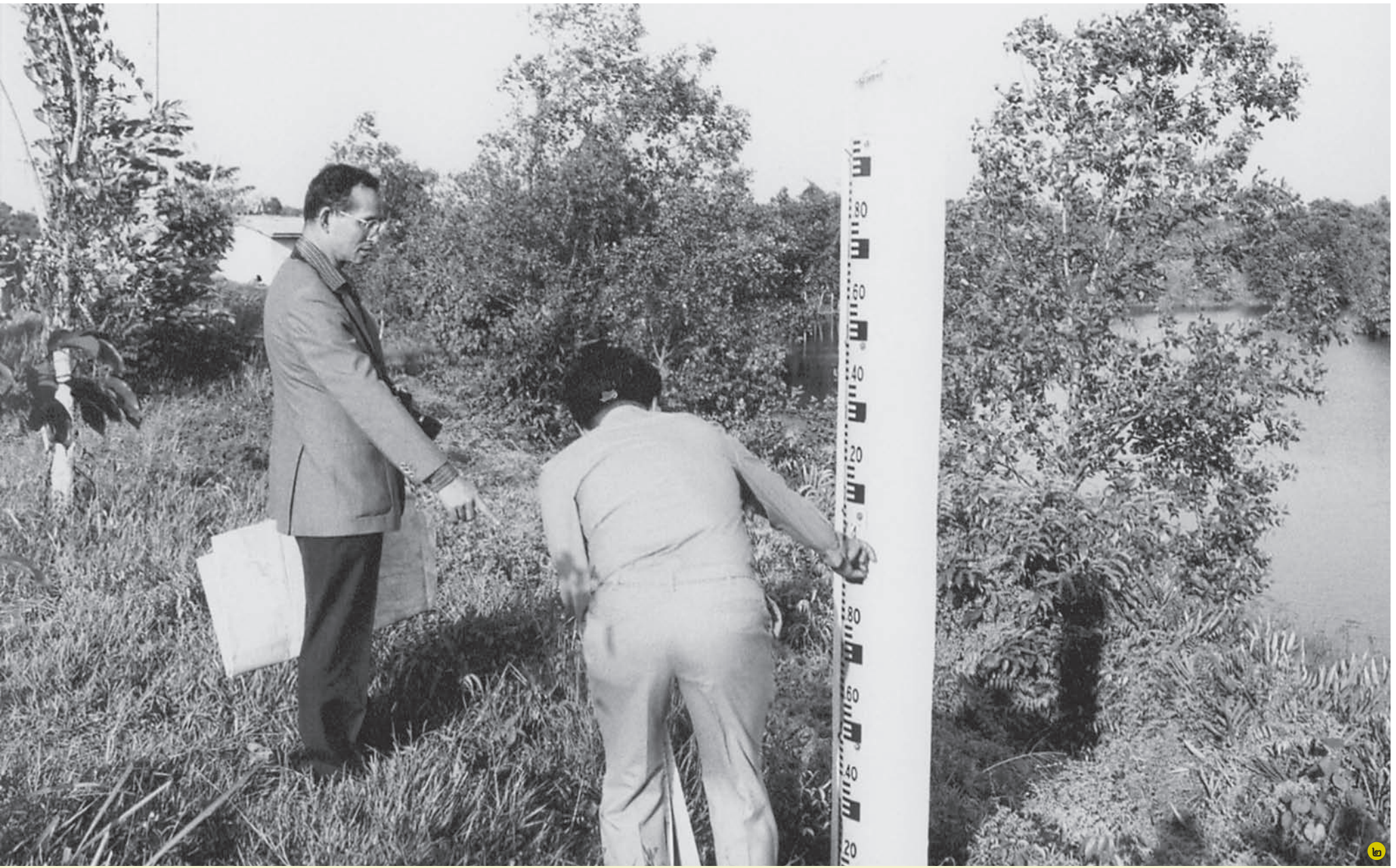

๒

วันที่ ๘ กันยายน ๒๕๒๘

บริเวณพื้นที่อาคารบังคับน้ำปลายคลองระบายน้ำ และอาคารท่อบังคับน้ำปลายคลองระบายน้ำจากหมู่บ้านปศุสัตว์ - เกษตรมูโนะ อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส

พระราชดำริ

- *ควรศึกษาและพิจารณาวางโครงการก่อสร้างอาคารบังคับน้ำกลางคลองมูโนะอีกแห่งหนึ่งที่ท้ายคลองโคกโก บริเวณบ้านโคกบ้าน หรือที่บริเวณอื่นตามความเหมาะสม เพื่อให้ทำหน้าที่ทดน้ำที่ไหลมาตามคลองมูโนะให้มีระดับสูงขึ้นอีกตามที่ต้องการ ตามช่วงจังหวะที่น้ำในแม่น้ำโก—ลก ซึ่งส่งเข้ามาตามคลองมูโนะมีระดับสูงมากพอ เพื่อการส่งน้ำดังกล่าวแจกจ่ายเข้าไปตามพื้นที่ที่ต้องการเพื่อการเพาะปลูกและใช้ในการชะล้างดินเปรี้ยว ซึ่งในปีหนึ่ง ๆ อาคารแห่งนี้จะสามารถใช้ประโยชน์ได้เกือบตลอดปี ยกเว้นในช่วงเวลาที่พื้นที่โครงการมีน้ำมากเกินไปกับเวลาที่น้ำในแม่น้ำโก—ลก มีระดับไม่ถึง +๑.๕๐ เมตร (รทก.) เท่านั้น*
- *อาคารดังกล่าวนี้จะช่วยประตูบังคับน้ำปูยูที่ปลายคลองมูโนะ (ซึ่งสามารถเก็บกักน้ำในคลองมูโนะได้สูงสุดประมาณระดับ +๑.๕๐ เมตร (รทก.) ในการทดน้ำในคลองมูโนะให้สูงขึ้นดังกล่าวข้างต้น เป็นประโยชน์ต่อพื้นที่ตามแถบโครงการหมู่บ้านปศุสัตว์—เกษตรมูโนะ และพื้นที่บริเวณต้นคลองมูโนะ กับพื้นที่บริเวณ*

บ้านโคกกระท่อม บ้านโคกอิฐ ตลอดไปถึงบริเวณบ้านโคกชุมบก จะมีโอกาสได้รับน้ำจากคลองมูโนะ ซึ่งถูกทดอัดได้สูงกว่าพื้นที่ดังกล่าวนั้นส่งไปให้ชะล้างดินเปรี้ยวได้ตามต้องการ ควรที่กรมชลประทานจะได้ศึกษาวางโครงการและดำเนินการก่อสร้างอาคารแห่งนี้ต่อไปโดยเร่งด่วน

- *การก่อสร้างระบบระบายน้ำเพิ่มเติม เช่น คลองระบายน้ำจากพื้นที่บริเวณหมู่บ้านปศุสัตว์—เกษตรมูโนะ ซึ่งระบายน้ำไปลงคลองโต๊ะแดงท้ายประตูบังคับน้ำโต๊ะแดงนั้น มีประโยชน์มาก เพราะจะสามารถถ่ายเทน้ำที่เป็นกรด หลังจากถูกชะล้างออกจากดินแล้วทิ้งออกไปจากบริเวณโครงการโดยตรงได้ตลอดเวลา เป็นการช่วยให้การชะล้างดินเปรี้ยวดำเนินไปอย่างครบวงจร ควรที่จะพิจารณาดำเนินการในพื้นที่อื่นที่มีความเหมาะสมด้วย*
- *ควรตรวจสอบคุณภาพน้ำในบริเวณแปลงเพาะปลูกอย่างสม่ำเสมอและทดสอบระบบการระบายน้ำที่ได้จัดทำไว้แล้วว่าสามารถแก้ไขหรือลดปัญหาเกี่ยวกับดินเปรี้ยวในพื้นที่ได้มากน้อยเพียงใด เพื่อจะได้นำไปใช้ประกอบการจัดทำระบบการแก้ไขดินเปรี้ยวต่อไป*

การสนองพระราชดำริ

๑. โครงการชลประทานมูโนะอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

๒. โครงการหมู่บ้านปศุสัตว์-เกษตรมูโนะอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

๑-๒. ๘ กันยายน ๒๕๒๘ เสด็จฯ อาคารท่อบังคับน้ำปลายคลองระบายน้ำจากหมู่บ้านปศุสัตว์-เกษตรมูโนะ จังหวัดนราธิวาส

๓-๔. ๘ กันยายน ๒๕๒๘ เสด็จฯ ปศุสัตว์-เกษตรมูโนะอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

๕. ๘ กันยายน ๒๕๒๘ เสด็จฯ โครงการชลประทานมูโนะอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

๖. โครงการหมู่บ้านปศุสัตว์-เกษตรมูโนะอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

๗. โครงการชลประทานมูโนะอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

วันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๒๘

บริเวณพื้นที่บ้านบาโง ตำบลลาโละ อำเภอรือเสาะ จังหวัดนราธิวาส

พระราชดำริ

พื้นที่บริเวณบ้านบาโง บ้านบือแรง และหมู่บ้านต่างๆ ตามสองฝั่งคลองไอร์ปาโจ ในเขตตำบลลาโละ อำเภอรือเสาะ จังหวัดนราธิวาส มีพื้นที่ทำนาเป็นจำนวนมาก ควรพิจารณาวางโครงการและก่อสร้างอ่างเก็บน้ำบ้านบาโง ปิดกั้นลำน้ำสาขาของคลองไอร์ปาโจ เพื่อจัดหาน้ำช่วยเหลือพื้นที่ทำนาดังกล่าว และพื้นที่ซึ่งเคยปลูกยาง แต่ราษฎรประสงค์จะทำนาต่อไป ทำให้มีน้ำใช้ทำนาได้ทั้งในระยะฤดูฝนและฤดูแล้ง โดยควรพิจารณาสร้างอ่างเก็บน้ำแห่งนี้ให้มีขนาดใหญ่เท่าที่จะทำได้ ตามความเหมาะสมกับสภาพภูมิประเทศ และให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องร่วมมือกันแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับที่ดินถูกน้ำท่วมในอ่างเก็บน้ำอย่างใกล้ชิดต่อไปด้วย

การสนองพระราชดำริ

โครงการอ่างเก็บน้ำบ้านบาโงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอรือเสาะ จังหวัดนราธิวาส

๑

๒

๑. โครงการอ่างเก็บน้ำบ้านบาโงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส
๒-๓. ๑๓ กันยายน ๒๕๒๘ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่บ้านบาโง จังหวัดนราธิวาส

๓

๑

๒

๓

วันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๒๘

บริเวณพื้นที่บ้านกูจำ ตำบลไพรวัน อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส

พระราชดำริ

- *ให้กรมชลประทานพิจารณาวางโครงการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำเพื่อส่งน้ำข้ามคลองระบายน้ำน้ำแบ่ง ไปสนับสนุนพื้นที่เพาะปลูกของบ้านตอหลังและบริเวณใกล้เคียงซึ่งประสบปัญหาดินเปรี้ยว ให้สามารถเพาะปลูกได้*
- *ควรสร้างอ่างเก็บน้ำบ้านกูจำ ปิดกั้นพรุป่าเสม็ด ที่บริเวณริมคลองน้ำแบ่งด้านทิศตะวันตกเฉียงเหนือ โดยเก็บกักน้ำให้มีความลึกมากที่สุดเท่าที่จะสามารถกระทำได้ แล้วสร้างสะพานข้ามคลองน้ำแบ่งส่งน้ำไปยังพื้นที่ทำนาบริเวณบ้านตอหลัง ซึ่งอยู่อีกฟากหนึ่งของคลองน้ำแบ่งต่อไป โดยอ่างเก็บน้ำบ้านกูจำพร้อมด้วยระบบส่งน้ำนี้ ควรสร้างโดยเร่งด่วนเป็นลำดับแรก*
- *สำหรับการดำเนินงานระยะที่ ๒ หลังจากก่อสร้างโครงการอ่างเก็บน้ำบ้านกูจำ ในระยะแรกเสร็จแล้วได้ผลดี และมีความต้องการน้ำในเขตพื้นที่เพาะปลูกอื่นเพิ่มเติมอีก ก็ควรสร้างอ่างเก็บน้ำบ้านกูจำ ซึ่งสามารถเก็บกักน้ำได้จำนวนมาก สำหรับส่งไปช่วยเหลือพื้นที่เพาะปลูกตามโครงการระยะที่ ๒ ได้อีกเป็นจำนวนมาก นอกจากพื้นที่พรุป่าเสม็ดในบริเวณดังกล่าวนี้ ตามบริเวณอื่นสองฝั่งคลองน้ำแบ่งก็ควรพิจารณาดำเนินการเก็บกักน้ำไปใช้ในลักษณะเดียวกันด้วย ถ้าพบว่าการพัฒนาด้วยวิธีการดังกล่าวข้างต้นได้รับผลดี*

การสนองพระราชดำริ

โครงการอ่างเก็บน้ำบ้านกูจำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

๑-๓. ๑๕ กันยายน ๒๕๒๘ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่บ้านกูจำ อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส

๑-๒. ๑๕ กันยายน ๒๕๒๘ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่บ้านกูตง-บ้านบาโงกูโบ อำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส

๒

วันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๒๘

บริเวณพื้นที่บ้านกูตง - บ้านบาโงกูโบ อำเภอระแงะ
จังหวัดนราธิวาส

พระราชดำริ

กรมชลประทานพิจารณาหาทำเลสร้างอ่างเก็บน้ำบริเวณบ้านกูตง—บ้านบาโงกูโบ เพื่อสนับสนุนน้ำให้กับพื้นที่เพาะปลูกของราษฎร ซึ่งมีเนื้อที่ประมาณ ๑,๐๐๐ ไร่ ให้สามารถทำนาและปลูกพืชไร่ได้ตลอดทั้งปี

การสนองพระราชดำริ

โครงการประตูระบายน้ำบ้านกูตง-บ้านบาโงกูโบอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส

๑-๒. ๑๗ กันยายน ๒๕๒๘ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่บ้านกูตง บ้านบาโงกูโบ อำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส

บริเวณพื้นที่ฝายโรงเรียนชุมชนสหพัฒนา บ้านลาแป ตำบลบองอ อำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส

พระราชดำริ

ให้กรมชลประทานดำเนินการสำรวจพื้นที่กับพิจารณาวางโครงการสร้างอ่างเก็บน้ำในบริเวณสวนยางพันธุ์เก่า ในกรณีที่เจ้าของที่ดินยินยอมเพราะจะเป็นประโยชน์กับราษฎรส่วนรวมโดยตรง เนื่องจากจะสามารถทำนาและปลูกพืชไร่ในพื้นที่ประมาณ ๒,๐๐๐ ไร่ ซึ่งจะมีระบบชลประทานที่สมบูรณ์ควบคู่ไปกับการพัฒนาสวนยางพันธุ์ใหม่

การสนองพระราชดำริ

โครงการฝายคลองแบแกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ บ้านแบแก หมู่ที่ ๖ ตำบลบองอ อำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส

๓-๔ ๑๗ กันยายน ๒๕๒๘ เสด็จฯ โรงเรียนชุมชนสหพัฒนา บ้านลาแป อำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส
๕. โครงการประตูระบายน้ำบ้านกูตง-บ้านบาโงกูโบอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

วันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๒๘

บริเวณพื้นที่พระตำหนักทักษิณราชนิเวศน์
จังหวัดนราธิวาส

พระราชดำริ

พื้นที่ทำนาหมู่บ้านต่าง ๆ ของลุ่มน้ำคลองมาแย ในเขตตำบลสากอ อำเภอสุไหงปาดี มักขาดแคลนน้ำใช้ทำนาในช่วงฤดูแล้งและตอนระยะฝนทิ้งช่วงเสมอ สมควรพิจารณาวางโครงการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำปิดกั้นคลองมาแยและลำน้ำสาขาตามความเหมาะสม เพื่อเก็บกักน้ำไว้ช่วยเหลือพื้นที่ทำนา ซึ่งมีอยู่จำนวนมากในเขตตำบลดังกล่าว ได้แก่ อ่างเก็บน้ำคลองมาแยและอ่างเก็บน้ำบ้านตือระ โดยให้กรมชลประทานพิจารณาดำเนินการต่อไปโดยเร่งด่วน

การสนองพระราชดำริ

โครงการอ่างเก็บน้ำคลองมาแย และอ่างเก็บน้ำบ้านตือระอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

๑-๒. ๒๐ กันยายน ๒๕๒๘ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่บ้านตามุง อำเภอศรีสาคร จังหวัดนราธิวาส

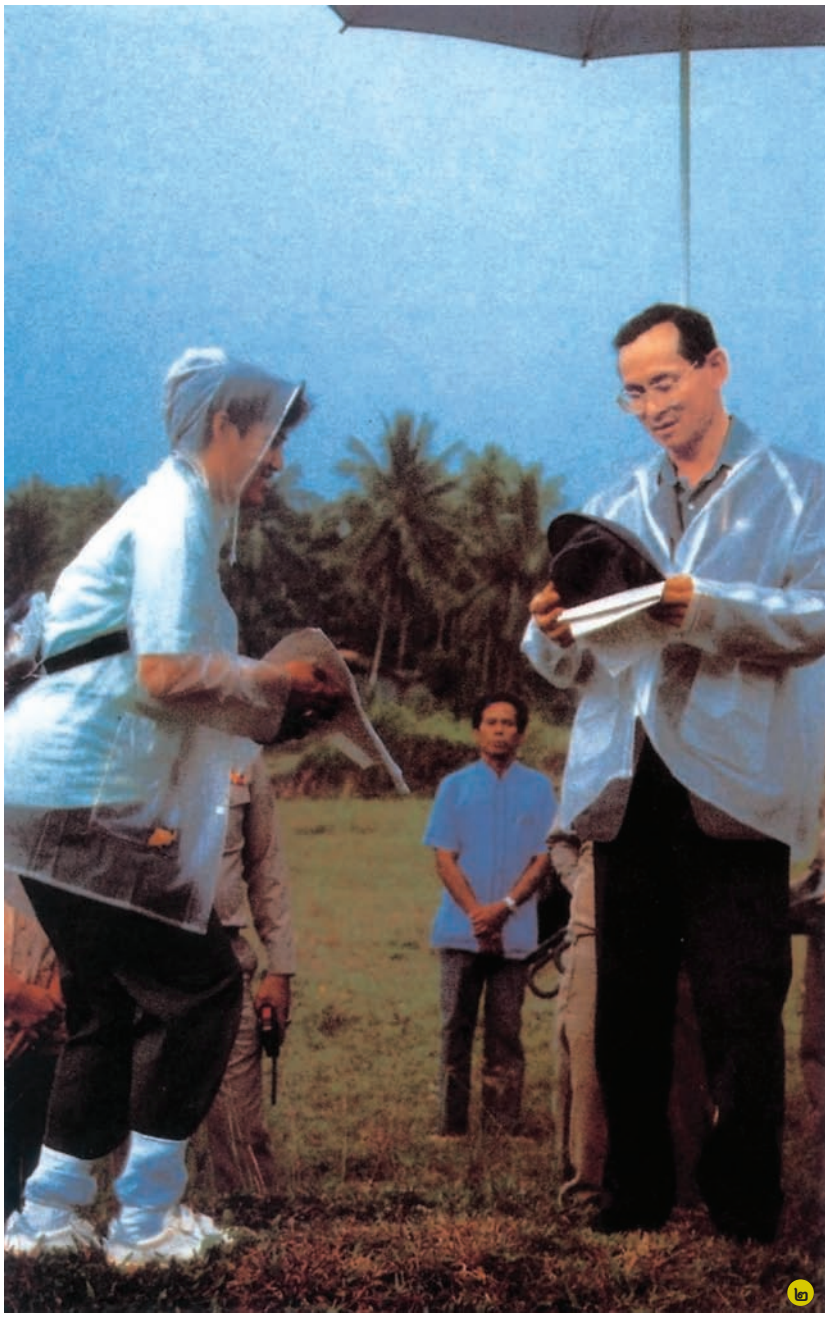

วันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๒๘

บริเวณพื้นที่บ้านตามุง ตำบลเชิงคีรี อำเภอศรีสาคร จังหวัดนราธิวาส

พระราชดำริ

ให้เจ้าหน้าที่ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องดำเนินการสำรวจพื้นที่ร่วมกับราษฎร เพื่อหาทำเลที่เหมาะสมสร้างอ่างเก็บน้ำ สำหรับส่งน้ำให้พื้นที่เพาะปลูกในเขตตำบลเชิงคีรี ตำบลมะตะยูง อำเภอศรีสาคร กับตำบลรือเสาะ อำเภอรือเสาะ เป็นเนื้อที่ประมาณ ๕,๐๐๐ ไร่ ทั้งนี้ ทางราชการจะต้องจัดประชุมราษฎร เพื่อชี้แจงให้ทราบถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับจากโครงการนี้ กล่าวคือ จะสามารถทำการเพาะปลูกข้าวสลับกับพืชหมุนเวียนได้ตลอดทั้งปี ซึ่งจะทำให้ราษฎรในเขตสามตำบลดังกล่าวสามารถพึ่งตนเองได้โดยสมบูรณ์ เนื่องจากจะมีข้าวสำหรับบริโภคจนเพียงพอ และจะมีผลผลิตจากพืชไร่ สำหรับเลี้ยงสัตว์หรือจำหน่ายเป็นรายได้พิเศษควบคู่ไปกับการกรีดยางซึ่งเป็นอาชีพเดิม นอกจากนั้นยังจะใช้ประโยชน์ด้านการประมงจากอ่างเก็บน้ำได้อีกด้วย แต่ราษฎรจะต้องยอมเสียสละที่ดินบางส่วนที่อยู่ในเขตอ่างเก็บน้ำ โดยผู้ที่เสียประโยชน์ก็จะได้รับจัดสรรที่ทำกินชดเชยอย่างยุติธรรม เมื่อทุกฝ่ายสามารถตกลงในหลักการเรื่องการจัดรูปที่ดิน

การสนองพระราชดำริ

โครงการฝายตามุงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หมู่ ๒ ตำบลเชิงคีรี อำเภอศรีสาคร จังหวัดนราธิวาส

วันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๒๘

บริเวณพื้นที่บ้านบือแนปีแย ตำบลปะลุกาสาเมาะ อำเภอบาเจาะ จังหวัดนราธิวาส

พระราชดำริ

ให้กรมชลประทานรีบดำเนินการสำรวจภูมิประเทศและพิจารณาวางโครงการสร้างอาคารประตูบังคับน้ำในคลองดังกล่าว (คลองลูโบ๊ะ) กับขุดลอกคลองซึ่งมีระดับค่อนข้างตื้นเขิน สำหรับผลประโยชน์ที่จะได้รับก็คือในฤดูน้ำหลาก ก็จะสามารถระบายน้ำส่วนเกินลงทะเลได้อย่างรวดเร็ว ส่วนในฤดูแล้งก็จะสามารถเก็บกักน้ำจืดไว้ในคลองกับในทุ่งเพื่อใช้ประโยชน์ นอกจากนั้นยังสามารถปิดกั้นไม่ให้น้ำทะเลไหลย้อนเข้ามาในคลองได้อีกด้วย

การสนองพระราชดำริ

โครงการคลองระบายน้ำพรุบาเจาะ-ไม้แก่นอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

๑-๓. ๒๒ กันยายน ๒๕๒๘ เสด็จฯ บ้านบือแนปีแย อำเภอบาเจาะ จังหวัดนราธิวาส

๔. โครงการคลองระบายน้ำพรุบาเจาะ-ไม้แก่นอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

วันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๒๘

บริเวณพระตำหนักทักษิณราชนิเวศน์ จังหวัดนราธิวาส

พระราชดำริ

ให้กรมชลประทานพิจารณาวางโครงการพัฒนาลุ่มน้ำสายบุรีตอนล่าง โดยพิจารณาสร้างฝายทดน้ำในลำน้ำแม่น้ำสายบุรีตอนล่าง ในเขตอำเภอรามันจังหวัดยะลา เพื่อจัดหาน้ำส่งให้กับพื้นที่เพาะปลูกสองฝั่งแม่น้ำสายบุรีตอนล่าง ในเขตอำเภอสายบุรี กิ่งอำเภอกะพ้อ กับกิ่งอำเภอไม้แก่น จังหวัดปัตตานี และในเขตอำเภอบาเจาะ จังหวัดนราธิวาส พื้นที่ประมาณ ๑,๐๐๐,๐๐๐ ไร่ สามารถทำการเพาะปลูกได้ตลอดปี สำหรับพื้นที่บริเวณขอบพรุบาเจาะ ซึ่งเป็นพื้นที่ส่วนหนึ่งในเขตโครงการระบายน้ำพรุบาเจาะนั้น สามารถทำการเพาะปลูกได้ตลอดช่วงฤดูแล้งและต้นฤดูฝน ประมาณปีละ ๙ เดือน ส่วนในระยะฤดูฝนประมาณ ๓ เดือน ระหว่างเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนมกราคมนั้น พื้นที่บริเวณดังกล่าวจะเป็นพื้นที่น้ำท่วมทำการเพาะปลูกไม่ได้ นอกจากนั้นยังมีน้ำจืดให้กับราษฎรหมู่บ้านต่าง ๆ ในเขตโครงการจนจรดชายทะเล สามารถมีน้ำจืดใช้อุปโภค บริโภคได้ตลอดปีอีกด้วย สำหรับการก่อสร้างฝายทดน้ำแม่น้ำสายบุรีดังกล่าวนี้ ควรพิจารณานำฝายยางมาใช้เพื่อความเหมาะสม เป็นการช่วยแก้ไขปัญหาสภาพน้ำท่วมบริเวณเหนือฝายในระยะฤดูน้ำหลาก

การสนองพระราชดำริ

โครงการคลองระบายน้ำพรุบาเจาะ-ไม้แก่น อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

๑. *๒๕ กันยายน ๒๕๒๘ บริเวณพระตำหนักทักษิณราชนิเวศน์ จังหวัดนราธิวาส*

๑

วันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๒๘

บริเวณพื้นที่กิ่งอำเภอสุคิริน อำเภอแว้ง จังหวัดนราธิวาส

พระราชดำริ

ให้กรมชลประทานพิจารณาวางโครงการสร้างฝายทดน้ำในลักษณะเดียวกับฝายทดน้ำคลองปาลี สำหรับส่งน้ำไปให้พื้นที่บ้านปาลีซึ่งอยู่ติดกับโรงเรียนนิคมพัฒนา ๔ และบริเวณใกล้เคียง เนื้อที่ประมาณ ๖๐๐ ไร่ เพื่อพัฒนาเป็นนาข้าว เนื่องจากสมาชิกนิคมสร้างตนเองฯ ส่วนใหญ่ยังไม่สามารถผลิตข้าวเพียงพอกับการบริโภคได้

การสนองพระราชดำริ

โครงการฝายทดน้ำคลองปาลีอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

๑-๒. ๒๗ กันยายน ๒๕๒๘ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่ กิ่งอำเภอสุคิริน จังหวัดนราธิวาส

๓. โครงการฝายทดน้ำคลองปาลีอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

๑

วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๒๘

บริเวณพื้นที่บ้านนากอ ตำบลจอเบาะ อำเภอยี่งอ จังหวัดนราธิวาส

พระราชดำริ

ควรสร้างฝายทดน้ำหรืออ่างเก็บน้ำตามความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ที่คลองโต๊ะแกโดยเร่งด่วน เพื่อจัดหาน้ำสำหรับอุปโภคบริโภคที่บริเวณโรงเรียนร่มเกล้า บ้านบูเก๊ะปาลัส ตำบลยี่งอ อำเภอยี่งอ จังหวัดนราธิวาส และสำหรับหมู่บ้านข้างเคียง โดยการส่งน้ำไปให้โดยท่อ นอกจากนี้ฝายหรืออ่างเก็บน้ำดังกล่าว จะสามารถจัดหาน้ำช่วยเหลือพื้นที่ทำนาของบ้านนากอ ในเขตตำบลจอเบาะ อำเภอยี่งอ ได้อีกด้วย

การสนองพระราชดำริ

๑. โครงการฝายทดน้ำร่มเกล้าอันเนื่องมาจากพระราชดำริ บ้านนากอ หมู่ที่ ๖ ตำบลจอเบาะ อำเภอยี่งอ จังหวัดนราธิวาส

๒. โครงการอ่างเก็บน้ำคลองโต๊ะแกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

๑-๒. ๑ ตุลาคม ๒๕๒๘ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่บ้านนากอ อำเภอยี่งอ จังหวัดนราธิวาส

๓-๔. โครงการฝายทดน้ำร่มเกล้าอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอยี่งอ จังหวัดนราธิวาส

๑

วันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๒๘

บริเวณพื้นที่บ้านอูยิ ตำบลลาโละ อำเภอรือเสาะ จังหวัดนราธิวาส

พระราชดำริ

ให้สร้างฝายทดน้ำ เพื่อผันน้ำผ่านเข้าพื้นที่ ซึ่งสามารถพัฒนาให้เป็นนาข้าวลักษณะขั้นบันได โดยจัดตั้งกลุ่มทำนาหมุนเวียนกันปลูกข้าวตลอดทั้งปี เนื่องจากมีปริมาณน้ำเพียงพอสำหรับทำนาถึงปีละสามครั้ง ซึ่งจะเป็นอู่ข้าวของราษฎรในกลุ่มหมู่บ้านใกล้เคียงในเขตตำบลลาโละ ส่วนน้ำที่ไหลผ่านนาลงไปตามระดับความลาดของพื้นที่ก็อาจพิจารณาสร้างเขื่อนเก็บกักน้ำดังกล่าวไว้ในอ่างเก็บน้ำได้แล้ว ควบคุมการส่งน้ำไปสนับสนุนพื้นที่เกษตรกรรมของราษฎรในตอนล่างได้อย่างต่อเนื่องด้วยระบบคลองส่งน้ำ

การสนองพระราชดำริ

โครงการฝายบ้านปาแดกือแย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ บ้านปาโจ หมู่ที่ ๔ ตำบลบาเจาะ อำเภอบาเจาะ จังหวัดนราธิวาส

๑-๒. ๓ ตุลาคม ๒๕๒๘ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่บ้านอูยิ อำเภอรือเสาะ จังหวัดนราธิวาส

๓. โครงการฝายบ้านปาแดกือแยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

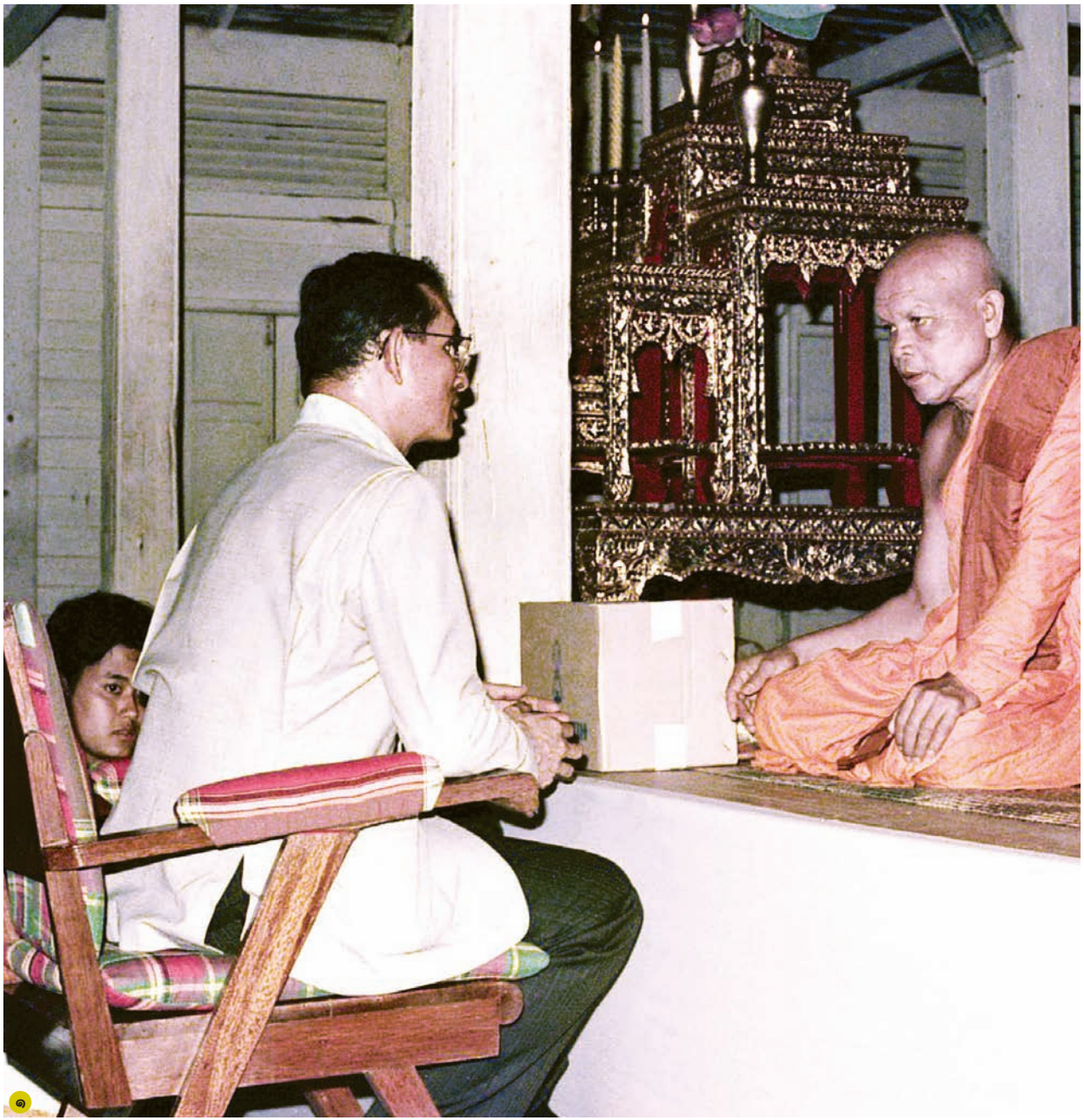

วันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๒๘

บริเวณพื้นที่วัดพระพุทธ อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส

พระราชดำริ

ควรพิจารณาสร้างอ่างเก็บน้ำปิดกั้นคลองไอร์โว และสร้างฝายทดน้ำที่คลองไอร์ดาลอ ซึ่งเป็นคลองต้นน้ำของแม่น้ำสายบุรี เพื่อจัดหาน้ำสนับสนุนพื้นที่เพาะปลูกในเขตหมู่บ้านต่างๆ ได้แก่ บ้านดาเลาะ บ้านยาเด๊ะ บ้านโว และบ้านโนนสมบูรณ์ของนิคมสร้างตนเองพัฒนาภาคใต้ ให้มีน้ำสามารถทำการเพาะปลูกได้ทั้งในระยะฤดูฝนและฤดูแล้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำนาขั้นบันไดจะได้พื้นที่อีกเป็นจำนวนมาก โดยให้กรมชลประทานทำการศึกษาและพิจารณาวางโครงการแล้วทำการก่อสร้างต่อไป

การสนองพระราชดำริ

๑. โครงการฝายทดน้ำคลองไอร์ดาลออันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส

๒. โครงการฝายทดน้ำบ้านโนนสมบูรณ์อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส

๑, ๓. ๕ ตุลาคม ๒๕๒๘ เสด็จฯ วัดพระพุทธ อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส

๒. โครงการฝายทดน้ำคลองไอร์ดาลออันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

๓

วันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๒๘

บริเวณพื้นที่โครงการสหกรณ์นิคมบาเจาะ คลองระบายน้ำบาเจาะสายที่ ๒ และอาคารบังคับน้ำปลายคลองระบายน้ำบาเจาะสายที่ ๒ จังหวัดนราธิวาส

พระราชดำริ

- *พื้นที่ในเขตโครงการสหกรณ์นิคมบาเจาะ ซึ่งเป็นพื้นที่ส่วนหนึ่งของพรุบาเจาะ เดิมเป็นพื้นที่ที่มีน้ำท่วมขังตลอดปี ใช้ทำประโยชน์ไม่ได้ แต่หลังจากที่กรมชลประทานได้ดำเนินการขุดคลองระบายน้ำบาเจาะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคลองระบายน้ำบาเจาะสายที่ ๒ แล้ว ทำให้พื้นที่พรุบาเจาะบางส่วนแห้งลง จึงได้มีการจัดตั้งสหกรณ์นิคมบาเจาะขึ้น เพื่อจัดสรรพื้นที่พรุที่แห้งลงนี้ให้เป็นที่ทำกินของสมาชิกนิคมต่อไป การจัดที่ดินทำกินให้สมาชิกนิคมนี้ มิใช่ทำให้พื้นที่พรุในเขตโครงการแห้งลงทั้งหมดเพื่อจัดสรรที่ดินให้สมาชิกเข้าทำกินในพื้นที่เต็มทั้งโครงการ เนื่องจากหากทำให้พื้นที่พรุนี้แห้งลงทั้งหมดแล้ว จะมีปัญหาดินเปรี้ยวเกิดขึ้น ทำให้สมาชิกใช้พื้นที่ทำกินในการเพาะปลูกไม่ได้ผล ดังนั้น ทางสหกรณ์นิคมบาเจาะ จึงควรพิจารณาสำรวจจำแนกที่ดินภายในเขตโครงการเสียก่อน เพื่อจะได้นำมาใช้ประกอบในการพิจารณาวางโครงการใช้ที่ดินให้ได้ตามความเหมาะสมต่อไป*
- *การจัดสรรที่ดินให้สมาชิกเข้าทำกินควรจัดสรรให้เฉพาะพื้นที่บริเวณที่สูงตามความเหมาะสม ส่วนที่ลุ่มต่ำควรสงวนไว้เป็นพรุตามเดิม แต่ควรปรับปรุงให้เป็นที่เก็บกักน้ำไว้ใช้ในระยะฤดูแล้งหรือในระยะที่ขาดฝน*

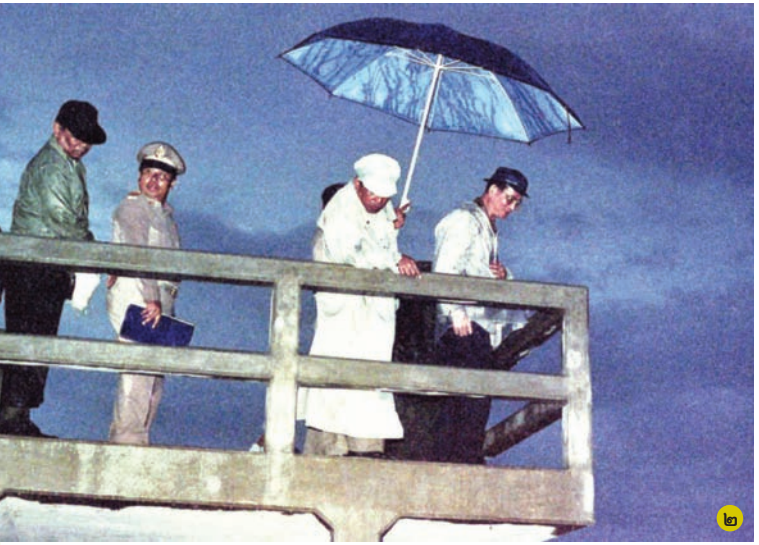

นอกจากนั้นยังใช้เป็นแหล่งเพาะเลี้ยงปลาเพื่อเป็นรายได้ของสมาชิกนิคมอีกด้วย

- สำหรับพื้นที่ป่าเสม็ดที่มีอยู่ปัจจุบันในพื้นที่เขตโครงการนั้นควรสงวนและให้สมาชิกปลูกเสริมรักษาไว้ตามความเหมาะสม เพื่อใช้เป็นแหล่งป่าไม้ฟืนของสมาชิกในเขตโครงการต่อไป
- การวางโครงการในระยะต่อไป และการปฏิบัติงานในปัจจุบันเกี่ยวกับการระบายน้ำ และการเก็บกักน้ำในพื้นที่โครงการสหกรณ์นิคมบาเจาะนั้น ทางสหกรณ์นิคมบาเจาะควรประสานงานกับชลประทานจังหวัดนราธิวาสอย่างใกล้ชิดตลอดไป

การสนองพระราชดำริ

โครงการระบายน้ำพรุบาเจาะ-ไม้แก่นอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

๑-๓. ๖ ตุลาคม ๒๕๒๘ เสด็จฯ โครงการสหกรณ์นิคมบาเจาะ คลองระบายน้ำบาเจาะสายที่ ๒ และอาคารบังคับน้ำปลายคลองระบายน้ำบาเจาะสายที่ ๒ จังหวัดนราธิวาส

๔-๕. โครงการระบายน้ำพรุบาเจาะ-ไม้แก่นอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

๖ ตุลาคม ๒๕๒๘ เสด็จฯ โครงการสหกรณ์นิคมบาเจาะ จังหวัดนราธิวาส

๑๒ สิงหาคม ๒๕๒๘ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่ตำบลพังขว้าง อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร

๒๕๒๘

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๒๘

บริเวณพื้นที่ ตำบลพังขว้าง อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร

พระราชดำริ

ให้กรมชลประทานพิจารณาก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยทรายตอนบน ๑ เพื่อจัดหาน้ำเพื่อการเพาะปลูกให้ราษฎรที่ขาดแคลนที่ดินทำกิน เป็นเนื้อที่ประมาณ ๕,๐๐๐ ไร่ โดยจะต้องดำเนินการจัดสรรที่ดินให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ดังกล่าวคือ ควรวางแผนส่งน้ำให้เฉพาะบริเวณที่สมควรจะเปิดเป็นที่ทำนา อันจะช่วยป้องกันไม่ให้ราษฎรบุกรุกขึ้นไปทำกินในเขตอุทยานแห่งชาติตอนบน ซึ่งมีลักษณะภูมิประเทศไม่เหมาะกับการเกษตรกรรม ส่วนพื้นที่ป่าไม้เดิมต้องอนุรักษ์ไว้ ตลอดจนปลูกต้นไม้โตเร็วรวมทั้งไม้ผล เสริมตามความจำเป็น แต่จะต้องพิจารณาหาพันธุ์ไม้ที่จะไม่เป็นปัญหากับต้นไม้ในท้องถิ่นในอนาคต

การสนองพระราชดำริ

โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยบางทรายตอนบน ๑ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร

วันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๒๘

บริเวณพื้นที่บ้านดงน้อย อำเภอดงมะไฟ อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร

พระราชดำริ

ให้สำรวจหาทำเลและพิจารณาวางโครงการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำขนาดเล็กในห้วยปุ๊ เพื่อส่งน้ำให้กับพื้นที่เพาะปลูกของราษฎรตอนล่าง

การสนองพระราชดำริ

โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยปุ๊อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร

๑. ๑๒ สิงหาคม ๒๕๒๘ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่ ตำบลพังขว้าง อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร

๒-๔. โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยบางทรายตอนบน ๑ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร

วันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๒๘

บริเวณพื้นที่โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลห้วยยาง อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร

พระราชดำริ

- *คณะกรรมการศูนย์ศึกษาการพัฒนาฯ ต้องเริ่มสาธิตระบบบริหารเงินทุน กล่าวคือ สนับสนุนให้เกษตรกรในเขตโครงการฯ ผลิตพืชอาหารจนเพียงพอกับการบริโภคเองเสียก่อน ต่อเมื่อสามารถพัฒนาการผลิตพืชเศรษฐกิจ*
- *ควรจัดระบบให้ราษฎรเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์ฯ ให้มากขึ้น โดยให้ราษฎรในบริเวณใกล้เคียงเข้ามาทดลองทำการเพาะปลูก*
- *การผลิตและการจำหน่ายผลผลิตจะเป็นเรื่องสำคัญ จึงควรพิจารณาให้พาณิชย์จังหวัดเข้าร่วมในการดำเนินกิจการของศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานฯ เพื่อคอยช่วยเหลือในด้านการนำผลผลิตจากเกษตรกรไปจำหน่ายตามตลาดต่างๆ*
- *ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานฯ จะต้องเป็นที่รวบรวมงานด้านต่างๆ ตั้งแต่การพัฒนาการผลิต การซื้อและการจำหน่าย รวมทั้งงานด้านวิชาการต่างๆ ให้ครบเป็นวงจรด้วย*

การสนองพระราชดำริ

โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร

๑-๓. ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๒๘ เสด็จฯ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร

๔. การเพาะเห็ดภายในศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร

๕. โครงการศูนย์ศึกษาพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร (แปลงยางพารา)

วันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๒๘

บริเวณพื้นที่สถานีบำรุงพันธุ์สัตว์บ้านโนนสวรรค์ ตำบลพังขว้าง อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร และบริเวณพื้นที่ก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยทรายตอนบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร

พระราชดำริ

- *กรมชลประทานจะส่งน้ำจากอ่างเก็บน้ำห้วยทรายตอนบนลงยังสระเก็บน้ำที่มีอยู่แล้วภายในสถานีบำรุงพันธุ์สัตว์นั้นควรสร้างบ่อพักและจ่ายน้ำขนาดเล็กขึ้นใหม่ จะสามารถส่งน้ำไปให้กับพื้นที่ปลูกหญ้าบริเวณที่สูงเพิ่มขึ้นอีก*
- *เมื่อก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยทรายตอนบนเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้หาวิธีส่งน้ำไปสนับสนุนจนถึงพื้นที่เพาะปลูกของหมู่บ้านดงยอ*
- *กิจการโคนมนั้น ควรเริ่มดำเนินการเป็นกิจการขนาดเล็กเสียก่อน แล้วจึงค่อยๆ ขยายตามความเหมาะสมสิ่งที่สำคัญที่สุดก็คือขั้นตอนการตรวจคุณภาพนมที่ได้มาตรฐาน*

การสนองพระราชดำริ

๑. โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยทรายตอนบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร

๒. โครงการสถานีบำรุงพันธุ์สัตว์สกลนคร จังหวัดสกลนคร

๑. ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๒๘ เสด็จฯ บ้านโนนสวรรค์ อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร

๒-๓. โครงการสถานีบำรุงพันธุ์สัตว์สกลนคร จังหวัดสกลนคร

วันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๒๘

บริเวณพื้นที่โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลห้วยยาง อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร

พระราชดำริ

- *การปรับปรุงบึงมักกะสันมีวัตถุประสงค์สำคัญ คือ เพื่อใช้เป็นแหล่งกำจัดน้ำโสโครกจากคลองสามเสน โดยการใช้วิธีของธรรมชาติเข้าไปดำเนินการ*
- *การปรับปรุงหนองหาน ที่จังหวัดสกลนคร ควรพิจารณากำจัดผักตบชวา เฉพาะบริเวณที่มีความจำเป็นน่าจะเป็นการเพียงพอแล้ว และให้นำผักตบชวาเหล่านั้นไปทำปุ๋ยหมักตามความเหมาะสม*
- *ให้หากรรมวิธีทดลองกำจัดน้ำเน่าเสียในเขตกรุงเทพมหานครมีหลายวิธีด้วยกัน ทั้งนี้ แล้วแต่พื้นที่และสภาพแวดล้อมของแต่ละเขต และจะสังเกตได้ว่าแต่ละวิธีล้วนมุ่งใช้ประโยชน์จากธรรมชาติไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง เพราะจะสามารถประหยัดค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานลงได้เป็นจำนวนมาก สำหรับโครงการที่บึงมักกะสันนี้ มีวัตถุประสงค์หลักในการบรรเทาภาวะน้ำเน่าเสียอีกวิธีหนึ่ง กล่าวคือ ทดลองใช้ผักตบชวาซึ่งเป็นวัชพืชที่ต้องการกำจัดอยู่แล้วดูดความโสโครก รวมทั้งสารพิษ จากน้ำเน่าเสียในทำนองเครื่องกรองน้ำธรรมชาติ ซึ่งได้ทดลองกรรมวิธีนี้ในสวนจิตรลดาแล้ว จึงนำผลการวิจัยมาเผยแพร่ ส่วนผลพลอยได้ก็คือ สามารถนำผักตบชวาขึ้นมาหมักเป็นปุ๋ยหมัก หรือหมักเพื่อผลิตก๊าซชีวมวล เป็นส่วนประกอบของเชื้อเพลิงและเป็นอาหารสัตว์ ส่วนน้ำที่ใสสะอาดขึ้นจะได้ระบายออกไปตามคลองธรรมชาติตามเดิม แล้วรับน้ำเน่าเสียจำนวนใหม่ผ่านกรรมวิธี เป็นวงจรเช่นนี้ตลอดไป เมื่อสภาพของบึงมักกะสันมีภาวะกึ่งสะอาดกึ่งสกปรกอยู่ตลอดเวลา จึงไม่เหมาะที่จะปรับปรุงให้เป็นสวนสาธารณะสำหรับประชาชนใช้พักผ่อนหย่อนใจ สิ่งสำคัญที่ต้องเอาใจใส่เป็นพิเศษก็คือการวิเคราะห์สารพิษ ที่มีผักตบชวาดูดขึ้นมาอย่างต่อเนื่องอยู่ในเกณฑ์ปลอดภัยที่จะนำไปใช้ประโยชน์เป็นผลพลอยได้มากน้อยเพียงใด เมื่อโครงการนี้ประสบผลสำเร็จเป็นที่น่าพอใจ ก็ต้องพิจารณาวางโครงการดำเนินงานในเขตอื่นๆของกรุงเทพมหานครต่อไป ส่วนโครงการกำจัดน้ำเน่าเสียในต่างจังหวัด เช่น ที่หนองสนม-หนองหาน จังหวัดสกลนคร นั้น ควรประสานงานกับคณะกรรมการปรับปรุงบึงมักกะสันโดยใกล้ชิด เพื่อนำข้อมูลไปประยุกต์ใช้ในพื้นที่อื่นซึ่งมีสภาวะและปัญหาแตกต่างกัน อย่างไรก็ตามคณะกรรมการต่างๆ ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อพัฒนาทุกรูปแบบต้องยึดหลักว่างานพัฒนานั้นจำเป็นต้องดำเนินการอย่างรวดเร็ว เพราะจะสามารถประหยัดงบประมาณลงทุน ตลอดจนได้ผลอันเป็นประโยชน์กับชุมชนที่ประสบความเดือดร้อนอย่างทันการ*

การสนองพระราชดำริ

๑. โครงการบึงมักกะสัน (บำบัดน้ำเสีย) ตามแนวพระราชดำริ จังหวัดกรุงเทพมหานคร

๒. โครงการหนองหานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร

๑-๒. ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๒๘ เสด็จฯ บ้านโนนสวรรค์ อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร
๓. โครงการบึงมักกะสัน จังหวัดกรุงเทพมหานคร
๔. โครงการหนองหานฯ จังหวัดสกลนคร

วันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๒๘

บริเวณพื้นที่บ้านกุดนาขาม ตำบลเจริญศิลป์
อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร

พระราชดำริ

ให้กรมชลประทานปรับปรุงสระเก็บน้ำขนาดเล็กตามแนวท่อส่งน้ำจากเครื่องสูบน้ำกังหันน้ำของโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยนกเค้าอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

การสนองพระราชดำริ

โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยดงฝางอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร

๑-๓. ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๒๘ เสด็จฯ บ้านกุดนาขาม จังหวัดสกลนคร

๓

วันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๒๘

บริเวณพื้นที่บ้านโคกภู ตำบลโคกภู อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร

พระราชดำริ

ให้พิจารณาวางโครงการและสำรวจทำเลสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยยางกับอ่างเก็บน้ำห้วยภูด้วง ให้อยู่ในระดับสูงกับมีความจุของอ่างเก็บน้ำเพียงพอที่จะส่งน้ำให้กับพื้นที่เพาะปลูกของราษฎรบ้านโคกภูและบ้านยางโล้น

การสนองพระราชดำริ

๑. โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยยางอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร

๒. โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยภูด้วงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร

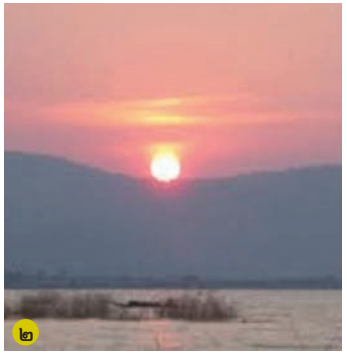

๑,๔. ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๒๘ เสด็จฯ บ้านโคกภู อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร

๒. โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยยางอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร

๓. โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยภูอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร

วันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๒๘

บริเวณพื้นที่บ้านดงหมู ตำบลอุ่มเหม้า อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม

พระราชดำริ

- *ให้พิจารณาวางโครงการสร้างอ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก ที่บริเวณบ้านดงหมูในเขตตำบลอุ่มเหม้า อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม เพื่อจัดหาน้ำให้กับพื้นที่เพาะปลูกของราษฎรบริเวณดังกล่าวได้ตลอดทั้งปี*
- *ให้กรมชลประทานพิจารณาวางโครงการสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยกะเบา ที่บริเวณบ้านดอนสวรรค์ ตำบลน้ำก่ำ อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม เพื่อเก็บกักน้ำที่ห้วยกะเบาตอนต้น สำหรับส่งน้ำไปสนับสนุนพื้นที่เกษตรกรรมของสมาชิกนิคมทหารผ่านศึก*
- *ควรศึกษาและวางโครงการสร้างคลองส่งน้ำต่อจากปลายคลองส่งน้ำของโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยชะโนด ไปลงยังสระเก็บน้ำต่างๆ ซึ่งจะก่อสร้างขึ้นตามความเหมาะสมสำหรับส่งไปช่วยเหลือพื้นที่เพาะปลูกบริเวณบ้านห้วยชะโนด ในเขตนิคมดงหมู*
- *ควรศึกษาและวางโครงการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำที่ห้วยชะโนดและห้วยศาลา เพื่อเก็บกักน้ำในลำห้วยทั้งสอง ซึ่งมีจำนวนมากไว้สำหรับส่งไปช่วยพื้นที่เพาะปลูกในเขตหมู่บ้านต่างๆ ของกิ่งอำเภอหว้านใหญ่ อำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร ซึ่งอยู่นอกเขตนิคมดงหมู*

การสนองพระราชดำริ

๑. โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยดงหมูอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนครพนม
๒. โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยกะเบาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนครพนม
๓. โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยชะโนดอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดมุกดาหาร

๑-๓. ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๒๘ เสด็จฯ บ้านดงหมู อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม
๔. โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยกะเบาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนครพนม
๕. โครงการอ่างเก็บน้ำบ้านดงหมูอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนครพนม
๖. โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยชะโนดอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดมุกดาหาร

วันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๒๘

บริเวณพื้นที่โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ บ้านนานกเค้า ตำบลห้วยยาง อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร

พระราชดำริ

- *ควรศึกษาและวางโครงการอ่างเก็บน้ำปิดกั้นลำห้วยก้านเหลือง ที่บริเวณพิกัด ๔๘ QUE ๔๓๗—๐๘๐ เพื่อจัดหาน้ำช่วยเหลือพื้นที่ทำนาของบ้านโคกตาดทอง ตำบลคำบ่อ อำเภอวาริชภูมิ ให้มีน้ำทำการเพาะปลูกได้ตลอดทั้งปี และที่บริเวณบ้านท่าวัดประมาณพิกัด ๔๘ QUE ๓๖๓—๑๑๖ ควรศึกษาและวางโครงการอ่างเก็บน้ำปิดกั้นห้วยบ้านแพงตอนบน เพื่อจัดหาน้ำช่วยเหลือพื้นที่เพาะปลูกบริเวณบ้านท่าวัดและบ้านทรายทอง ตำบลปทุมวาปี อำเภอส่องดาว*
- *ควรศึกษาและวางโครงการสร้างสะพานสำหรับรถยนต์ข้ามลำน้ำพุง จากบ้านโพนบกไปยังบ้านนาผางในเขตตำบลกกปลาซิว อำเภอเมืองสกลนคร พร้อมกับพิจารณาวางโครงการจัดหาน้ำช่วยเหลือพื้นที่เพาะปลูก และเพื่อการอุปโภค-บริโภคสำหรับราษฎรของหมู่บ้านนาผางอีกด้วย*

การสนองพระราชดำริ

๑. โครงการอ่างเก็บน้ำปิดกั้นลำห้วยก้านเหลืองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร

๒. โครงการสร้างสะพานสำหรับรถยนต์ข้ามลำน้ำพุงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร

๒

๓

๔

๑-๓. ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๒๘ เสด็จฯ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร
๔. โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยนาก้านเหลืองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร

วันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๒๘

บริเวณพื้นที่หมู่บ้านนาผาง ตำบลกกปลาซิว อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร

พระราชดำริ

- *บริเวณที่จะสร้างสะพานข้ามลำน้ำพุง ควรพิจารณาให้ราษฎรสองหมู่บ้านสามารถใช้ประโยชน์ได้ คือ หมู่บ้านโพนแพง และหมู่บ้านนาผาง พร้อมทั้งสร้างถนนเชื่อมระหว่างบ้านโพนแพงไปถึงบ้านนาผาง*
- *ควรพิจารณาวางโครงการและก่อสร้างอ่างเก็บน้ำขนาดเล็กปิดกั้นห้วยนาผางแทนฝายเดิมของราษฎรที่ชำรุดเสียหายในบริเวณที่สูงพ้นพื้นที่บุกเบิกทำนาหรือในบริเวณที่เหมาะสม*
- *กรมชลประทานควรพิจารณาวางโครงการและก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยเทา เพื่อเก็บกักน้ำไว้ช่วยเหลือพื้นที่เพาะปลูกของหมู่บ้านโพนแพง และหมู่บ้านนาผาง ในเขตตำบลกกปลาซิว อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร*

๑

๒

- *กรมชลประทานควรพิจารณาวางโครงการและก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยปลาฝา เพื่อจัดหาน้ำช่วยเหลือพื้นที่เพาะปลูกของหมู่บ้านต่างๆ ในเขตตำบลกกปลาซิว อำเภอเมืองสกลนคร ตามแถบบริเวณฝั่งซ้ายของลำน้ำพุง เมื่อสามารถดำเนินการได้ครบตามข้อ ๒ ถึง ๔ แล้วก็จะช่วยให้หมู่บ้านทั้งหมดในเขตตำบลกกปลาซิวได้รับการพัฒนาและมีน้ำใช้เพื่อการเพาะปลูกอย่างสมบูรณ์ตลอดไปทั่วทุกหมู่บ้าน*
- *กรมชลประทานดำเนินการสร้างอ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก ณ ห้วยนาผาง เพื่อสนับสนุนน้ำให้กับพื้นที่นาในเขตบ้านนาผางเป็นเนื้อที่ประมาณ ๕๐๐-๗๐๐ ไร่ กับพิจารณาวางโครงการสำรวจและสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยเทา ซึ่งมีขนาดใหญ่กว่าสำหรับส่งน้ำให้พื้นที่เกษตรกรรมของบ้านโพนแพง ตำบลกกปลาซิว จากนั้น จึงต่อระบบส่งน้ำ*

มาเชื่อมกับโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยนาผาง เพื่อให้มีปริมาณน้ำเพียงพอตลอดเวลา นอกจากนั้นให้พิจารณาหาทำเลสร้างอ่างเก็บน้ำบริเวณระหว่างอ่างเก็บน้ำห้วยเทากับห้วยนาผาง สำหรับใช้ประโยชน์ในการจ่ายน้ำให้พื้นที่เพาะปลูกของราษฎรที่ประสบปัญหาขาดแคลนน้ำโดยทั่วถึงยิ่งขึ้น ส่วนเส้นทางคมนาคมของราษฎรในบริเวณนี้ ให้สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบทดำเนินการปรับปรุงถนนและสะพาน ตลอดจนพิจารณาสร้างขึ้นใหม่ตามความเหมาะสม

การสนองพระราชดำริ

๑. โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยนาผางอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร
๒. โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยปลาฝาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร
๓. โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยเทาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร

๑-๓. ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๒๘ เสด็จฯ บ้านนายาง อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร
๔. โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยเทาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร

๑-๒. ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๒๘ เสด็จฯ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร

๒

วันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๒๘

บริเวณพื้นที่พระตำหนักภูพานราชนิเวศน์ จังหวัดสกลนคร

พระราชดำริ

- *ควรพิจารณาและจัดสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็กๆ กระจายไปตามร่องน้ำที่มีในบริเวณที่จะพัฒนาเป็นพื้นที่ป่าไม้ เพื่อให้เกิดความชุ่มชื้นแก่ป่าไม้และยังสามารถป้องกันน้ำไม่ให้ไหลลงมาตามร่องต่างๆ*
- *พื้นที่บริเวณที่สมควรนำมาจัดสรรเป็นพื้นที่ทำกิน ให้พิจารณาวางโครงการและก่อสร้างอ่างเก็บน้ำขนาดต่างๆ ในบริเวณที่เหมาะสม ทั้งนี้เพื่อจัดหาน้ำสนับสนุนพื้นที่ทำกินก่อนที่จะนำมาจัดสรรให้กับราษฎรต่อไป*
- *ควรพิจารณาวางโครงการและก่อสร้างอ่างเก็บน้ำบึงมน ที่บ้านทุ่งกะมัง อำเภอคอนสาร จังหวัดชัยภูมิ เพื่อให้สัตว์ป่าในบริเวณนั้นได้อาศัยเป็นแหล่งน้ำบริโภค*
- *ควรศึกษาและวางโครงการจัดหาแหล่งน้ำช่วยเหลือพื้นที่เพาะปลูกจำนวนมากซึ่งขาดแคลนน้ำทำนาและปลูกพืชต่างๆ*
- *ควรศึกษาและวางโครงการจัดหาแหล่งน้ำช่วยเหลือพื้นที่ทำนาจำนวนมาก ซึ่งขาดแคลนน้ำใช้ทำนาและปลูกพืชต่างๆ เป็นประจำทุกปีในบริเวณท้องที่อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา*
- *ควรศึกษาและวางโครงการพัฒนาลุ่มน้ำทม เพื่อจัดหาน้ำช่วยเหลือพื้นที่เพาะปลูกตามโครงการหมู่บ้านเพื่อความมั่นคงในเขตจังหวัดอุบลราชธานี และจังหวัดยโสธร*
- *ในการดำเนินงานโครงการพัฒนาป่าหนองเต็ง-จักราช อำเภอจักราช จังหวัดนครราชสีมา มีวัตถุประสงค์สำคัญที่จะทำการพัฒนาพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติหนองเต็ง-จักราช ซึ่งมีอาณาเขตประมาณ ๙๕,๐๐๐ ไร่ และมีสภาพป่าเสื่อมโทรมไปมากในปัจจุบัน ให้สามารถใช้ประโยชน์ได้ตามความเหมาะสม สมควรทำการพัฒนาพื้นที่ระดับสูงกว่า ๒๓๐.๐๐๐ รทก. โดยประมาณขึ้นไปเป็นพื้นที่ป่าไม้ ส่วนพื้นที่ระดับต่ำซึ่งถูกบุกเบิกไปมากแล้วก็ควรพิจารณานำไปจัดสรรให้ทำกินได้ตามความเหมาะสม โดยไม่ต้องใช้วิธีการปฏิรูปที่ดินแต่อย่างใด*

๑

การสนองพระราชดำริ

๑. โครงการอ่างเก็บน้ำบึงมนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอคอนสาร จังหวัดชัยภูมิ

๒. โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำทมอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดยโสธร

๓. โครงการพัฒนาป่าหนองเต็ง-จักราชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอจักราช จังหวัดนครราชสีมา

๑-๒. ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๒๘ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่พระตำหนักภูพานราชนิเวศน์ จังหวัดสกลนคร

๒

๑

วันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๒๘

บริเวณพื้นที่โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยเดียกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ บ้านนาคำ ตำบลห้วยยาง อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร

พระราชดำริ

- *แนวการพัฒนาควรพิจารณาแยกออกเป็น ๒ เขต คือ การพัฒนาในเขต ๔ จังหวัด จะต้องนำความอุดมสมบูรณ์ให้แก่หมู่บ้านที่อยู่ด้านริมแม่น้ำโขง และที่ลึกเข้ามาข้างในประมาณ ๑๐—๒๐ กม. โดยทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นต้นน้ำลำธารต้องรักษาไว้ ส่วนการพัฒนาในเขต ๕ จังหวัด จะต้องทำเป็นแนวป้องกันตามแนวชายแดนสร้างกลุ่มหมู่บ้านให้แข็งแรง และควรคำนึงถึงทรัพยากรธรรมชาติด้วย*
- *โครงการลักษณะนี้ เป็นโครงการเบ็ดเสร็จที่มุ่งพัฒนาเพื่อให้เกิดความมั่นคงตามแนวชายแดน ข้อสำคัญ คือ การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในทำนองสร้างสรรค์ไม่ใช่การทำลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งแหล่งน้ำ*

การสนองพระราชดำริ

โครงการพัฒนาพื้นที่ห้วยยางตอนบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดมุกดาหาร

๑-๒. ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๒๘ เสด็จฯ โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยเดียกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร

๓-๔. โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยเดียกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร

วันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๒๘

บริเวณพื้นที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจาก พระราชดำริ บ้านนานกเค้า ตำบลห้วยยาง อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร

พระราชดำริ

- *ในการดำเนินงานจะเน้นให้หน่วยงานราชการต่างๆ ร่วมมือประสานงานกันอย่างใกล้ชิด โดยจะเป็นทั้งการศึกษาและทดลองการพัฒนาด้านต่างๆ ให้เป็นระบบและครบวงจร และใช้ประโยชน์จากทุกๆ ส่วนให้มากที่สุด เช่น โรงสีข้าว*
- *งานปลูกหม่อนเลี้ยงไหมนั้น ควรมุ่งส่งเสริมให้ราษฎรสามารถนำไปใช้ปฏิบัติในครัวเรือนได้*
- *การพัฒนาปศุสัตว์ โดยเฉพาะการเลี้ยงวัวนมนั้น ให้ดำเนินการสาธิตให้ราษฎรเลี้ยงวัวนมให้มากขึ้น*
- *ให้ดำเนินการอัดแกลบผสมกับผักตบชวาตากแห้งเป็นท่อน เพื่อใช้เป็นเชื้อเพลิงแทนการใช้ฟืนและถ่าน เพื่อเป็นการส่งเสริมการใช้วัสดุเหลือใช้ให้ได้ประโยชน์สูงสุด*

การสนองพระราชดำริ

โครงการพัฒนาพื้นที่ห้วยบางทรายตอนบนอันเนื่องมาจาก พระราชดำริ จังหวัดมุกดาหาร

๑-๓, ๖. ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๒๘ เสด็จฯ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร

๔. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร (กิจกรรมการเลี้ยงไหม)

๕. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร (กิจกรรมการเลี้ยงวัว)

๓

๔

๕

๖

๑

๑-๒. ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๒๘ เสด็จฯ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร

๒

๒๕๒๗

ภาคเหนือ

วันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๒๗

บริเวณพื้นที่โครงการอ่างเก็บน้ำแม่เรียงตามพระราชดำริ ตำบลสบปราบ อำเภอสบปราบ จังหวัดลำปาง

พระราชดำริ

ควรก่อสร้างอ่างเก็บน้ำบริเวณหุบเขาแม่ทกเหนือ สำหรับเก็บน้ำจากลำห้วยแม่ทกไว้เพื่อการอุปโภค-บริโภคในฤดูแล้ง

การสนองพระราชดำริ

โครงการอ่างเก็บน้ำแม่ทกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลสบปราบ อำเภอสบปราบ จังหวัดลำปาง

๑

๒

บริเวณพื้นที่โครงการอ่างเก็บน้ำแม่เรียงตามพระราชดำริ ตำบลสบปราบ อำเภอสบปราบ จังหวัดลำปาง

พระราชดำริ

ควรพิจารณาวางโครงการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำและฝายทดน้ำ ตามลำน้ำสาขาต่าง ๆ ของแม่น้ำวัง เพื่อจัดหาน้ำให้ราษฎรหมู่บ้านต่าง ๆ ของแม่น้ำวัง และเพื่อจัดหาน้ำให้ราษฎรหมู่บ้านต่าง ๆ ในเขตอำเภอสบปราบ อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง สามารถทำการเพาะปลูกได้ทั้งในฤดูฝน ฤดูแล้ง และมีน้ำใช้เพื่อการอุปโภคบริโภค สำหรับราษฎรหมู่บ้านต่าง ๆ ดังกล่าวตลอดปี

การสนองพระราชดำริ

โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยแม่กาดอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลนายาง อำเภอสบปราบ จังหวัดลำปาง

๑. โครงการอ่างเก็บน้ำแม่ทกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดลำปาง
๒. ๑๐ มกราคม ๒๕๒๗ เสด็จฯ อ่างเก็บน้ำแม่เรียงตามพระราชดำริ อำเภอสบปราย จังหวัดลำปาง
๓. โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยแม่กาดอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดลำปาง

วันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๒๗

บริเวณพื้นที่โครงการหลวงขุนแปะ ตำบลบ้านแปะ อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่

พระราชดำริ

ให้เจ้าหน้าที่กรมชลประทานพิจารณาสร้างฝายทดน้ำให้ห้วยขุนแปะ พร้อมทั้งบ่อพักน้ำ เพื่อส่งน้ำให้กับพื้นที่เพาะปลูกของราษฎรบ้านขุนแปะกับหมู่บ้านใกล้เคียง เป็นเนื้อที่ประมาณ ๑,๕๐๐ ไร่ ได้ตลอดทั้งปี

การสนองพระราชดำริ

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงขุนแปะ ตำบลบ้านแปะ อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่

๑. โครงการหลวงขุนแปะ จังหวัดเชียงใหม่
๒. ๒๒ มกราคม ๒๕๒๗ เสด็จฯ โครงการหลวงขุนแปะ จังหวัดเชียงใหม่

วันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๗

บริเวณพื้นที่โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

พระราชดำริ

ขอใช้บริเวณลุ่มน้ำห้วยฮ่องไคร้ทั้งลุ่มเป็นศูนย์ศึกษาการพัฒนา ซึ่งมีประมาณ ๘,๕๐๐ ไร่ เป็นพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมเนื่องจากการลักลอบตัดไม้และจากไฟไหม้ป่าและดินนั้นถูกชะล้างเป็นส่วนใหญ่เหลือเป็นหินลูกรังและกรวด

การสนองพระราชดำริ

โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

๓. ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๗ เสด็จฯ พื้นที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเชียงใหม่

๔. โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเชียงใหม่

วันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๗

บริเวณพื้นที่โครงการหลวงบ้านวัดจันทร์ อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

พระราชดำริ

ให้พิจารณาจัดหาน้ำให้ราษฎรสามารถปลูกข้าวให้เพียงพอสำหรับบริโภคในหมู่บ้าน ตลอดจนปลูกพืชไร่ตระกูลถั่ว เช่น ถั่วเขียว และพืชผักสวนครัวสลับกับการปลูกข้าว ทั้งนี้ เพื่อให้ราษฎรใช้บริโภคและจำหน่ายเป็นรายได้เสริม

การสนองพระราชดำริ

โครงการหลวงบ้านวัดจันทร์ อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

๑

๒

๓

๔

๕

๖

๗

๘

๙

๑. *๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๗ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่โครงการหลวงบ้านวัดจันทร์ อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่*

๒-๙. *โครงการหลวงบ้านวัดจันทร์ จังหวัดเชียงใหม่*

วันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๗

บริเวณพื้นที่โครงการอ่างเก็บน้ำม่อนตะแลง ตำบลปางหมู อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน

๑

พระราชดำริ

ให้พิจารณาจัดหาน้ำให้ราษฎร และจัดรูปที่ดินโดยมอบสิทธิ์ทำกินให้

การสนองพระราชดำริ

โครงการระบบส่งน้ำฝั่งซ้ายอ่างเก็บน้ำม่อนตะแลงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลผาข่อง อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

๒

๑. ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๗ เสด็จฯ โครงการอ่างเก็บน้ำม่อนตะแลง ตำบลปางหมู อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน

๒. โครงการอ่างเก็บน้ำม่อนตะแลงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดแม่ฮ่องสอน

วันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๗

บริเวณพื้นที่บ้านห้วยลึก ตำบลปิงโค้ง อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

พระราชดำริ

เจ้าหน้าที่โครงการหลวงซึ่งส่วนใหญ่เป็น นักวิชาการจะต้องทำหน้าที่เป็นนักสังคมสงเคราะห์ พร้อมกันไปด้วย ทั้งนี้ เพื่อช่วยพัฒนาสภาพความเป็นอยู่ของราษฎรในบริเวณเขตโครงการฯ ให้สามารถดำรงชีพโดยไม่มีปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคม

การสนองพระราชดำริ

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยลึก ตำบลปิงโค้ง อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

๑

๒

๑. *ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยลึกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเชียงใหม่*

๒. *๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๗ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่บ้านห้วยลึก อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่*

ชป.11-111

วันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๗

บริเวณพื้นที่ตำบลแม่วิน อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่

พระราชดำริ

เมื่อพัฒนาแหล่งน้ำตามแนวร่องน้ำต่างๆ แล้ว จะต้องส่งเสริมให้ราษฎรปลูกข้าวสำหรับบริโภคจนเพียงพอแก่ความต้องการ เพราะจะเป็นการช่วยให้ราษฎรชาวเขาลดการปลูกฝิ่น เพื่อจำหน่ายเป็นรายได้สำหรับนำไปซื้อข้าวมาบริโภค สำหรับพื้นที่บริเวณต่ำลงไปก็จะสามารถพัฒนาให้เป็นแปลงปลูกไม้ผลเมืองหนาวชนิดต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม

การสนองพระราชดำริ

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงขุนวาง ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาน จังหวัดเชียงใหม่

๑-๒. ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๗ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่ตำบลแม่วิน อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่
๓-๔. โครงการหลวงขุนวาง จังหวัดเชียงใหม่

๑

๒

๓

๔

๕

วันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๗

บริเวณพื้นที่บ้านปง ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

พระราชดำริ

ให้พิจารณาวางโครงการและก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยโจ้พร้อมอ่างบริวารโดยเร่งด่วน แล้วต่อท่อส่งน้ำจากอ่างเก็บน้ำห้วยโจ้ นำน้ำไปเสริมให้กับอ่างบริวารคือ อ่างเก็บน้ำห้วยเกี๋ยง และอ่างเก็บน้ำห้วยฮัก ตามความเหมาะสม เพื่อให้อ่างเก็บน้ำต่างๆ ดังกล่าว มีน้ำส่งให้กับพื้นที่หมู่บ้านจัดสรรเขื่อนแม่กวง พื้นที่ประมาณ ๒,๑๐๐ ไร่ สามารถทำการเพาะปลูกและการอุปโภคบริโภคได้ตลอดปี ซึ่งจะช่วยให้สมาชิกหมู่บ้านจัดสรรดังกล่าวมีรายได้ดีขึ้นพอเลี้ยงครอบครัวได้ นอกจากนั้นควรต่อท่อส่งน้ำจากอ่างเพื่อนำน้ำไปส่งให้กับพื้นที่ลูกเนินท้ายอ่างสำหรับสนับสนุนโครงการปลูกไม้ฟืน และไม้ผล ของสถาบันเทคโนโลยีเกษตรกรรมแม่โจ้ พื้นที่ประมาณ ๑,๒๐๐ ไร่ และควรพิจารณาก่อสร้างอ่างเก็บน้ำซับ บริเวณชายเนินเป็นแห่งๆตามความเหมาะสม เพื่อเพิ่มความชุ่มชื้นในดินสนับสนุนการปลูกไม้ฟืนและไม้ผลบนพื้นที่ลูกเนินนี้ให้ได้ผลอย่างสมบูรณ์ต่อไป

การสนองพระราชดำริ

โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยโจ้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

๖

๑-๖. โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยโจ้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเชียงใหม่

วันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๗

บริเวณพื้นที่บริเวณก่อสร้างอนุสรณ์ผู้เสียสละเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์

พระราชดำริ

- *ให้มีการอนุรักษ์ป่าและอนุรักษ์สัตว์ขึ้น โดยจัดเป็นสวนสัตว์เปิดทางตะวันตกของเขาค้อ (เขาปางก่อที่ตั้งอนุสรณ์ผู้เสียสละเขาค้อ) พื้นที่ประมาณ ๑๔ ตารางกิโลเมตร*
- *ให้กรมป่าไม้พยายามอนุรักษ์ป่าบริเวณเขาค้อลูกแรก (เนิน ๑๑๒๙ QB ๑๐๔๒) อีกด้วย*

การสนองพระราชดำริ

โครงการเขาค้อ ตำบลนางั่ว อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์

๑-๒. ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๗ เสด็จฯ พื้นที่ก่อสร้างอนุสาวรีย์ผู้เสียสละเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์

๓-๔. โครงการเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์

วันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๗

บริเวณพื้นที่บ้านโรงวัว ตำบลแม่สอย อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ และอำเภอโฮ่ง จังหวัดลำพูน

พระราชดำริ

- *พัฒนาพื้นที่ป่าไม้ โดยควบคุมไม่ให้มีการตัดไม้ในบริเวณป่าไม้ที่ค่อนข้างสมบูรณ์ และทำการปลูกไม้ใช้สอย คือ ไม้ใช้สำหรับในการก่อสร้าง ไม้สำหรับใช้ทำฟืน ไม้ผลชนิดต่างๆ ในเนื้อที่ประมาณ ๔๐,๐๐๐ ไร่ เพื่ออนุรักษ์ไว้เป็นบริเวณต้นน้ำลำธารที่สมบูรณ์ต่อไป*
- *ให้ทดลองปลูกต้นแมคาดาเมียนัทตามบริเวณขอบอ่างเก็บน้ำ เนื่องจากเป็นไม้ผลที่จะสามารถทำรายได้สูงมากหากไม่มีอุปสรรคทางด้านวิชาการ*

การสนองพระราชดำริ

โครงการพัฒนาเบ็ดเสร็จลุ่มน้ำสาขาแม่ปิงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่

๑

๒

๑-๒. โครงการพัฒนาเบ็ดเสร็จลุ่มน้ำสาขาแม่ปิงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเชียงใหม่

๓

๓-๖. ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๗ เสด็จฯ บ้านโรงวัว อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่

๗-๘. โครงการศูนย์พัฒนาพันธุ์ไม้ดอกไม้ผลบ้านไร่อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเชียงใหม่

บริเวณพื้นที่ศูนย์ขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ผล งานสาธิตฝึกอบรม และส่งเสริมอาชีพราษฎรตามพระราชดำริ
บ้านโรงวัว อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่

๔

๕

๖

พระราชดำริ

เมื่อเจ้าหน้าที่ของศูนย์ขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ผลซึ่งล้วนเป็นนักวิชาการและนักพัฒนาได้เข้ามาสร้างความเจริญด้านเศรษฐกิจในท้องถิ่นทุรกันดารในบริเวณนี้ ซึ่งอยู่ในเขตโครงการพัฒนาเบ็ดเสร็จลุ่มน้ำสาขาแม่น้ำปิง ก็น่าจะพิจารณาขยายกิจการให้เป็นศูนย์พัฒนาเกษตรกรรมในอนาคต โดยส่งเสริมกิจการด้านสังคมอื่นๆ ด้วย เช่น การศึกษา การอนามัย และการศาสนา ตลอดจนทำหน้าที่สนับสนุนกิจการของโครงการพัฒนาเบ็ดเสร็จฯ ซึ่งเป็นโครงการพัฒนาที่เพิ่งเริ่มต้นเสร็จแล้ว

การสนองพระราชดำริ

โครงการศูนย์บริการการพัฒนาขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ผลบ้านไร่ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่

๗

๘

๒๕๒๗

ภาคกลาง

วันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๒๗

บริเวณพื้นที่ฝายเก็บน้ำห้วยทรายและบริเวณห้วยสามพันนาม อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

พระราชดำริ

ให้กรมชลประทานพิจารณาวางโครงการและก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยผากโดยเร่งด่วน เพื่อจัดหาน้ำให้ราษฎรริมห้วยผาก ให้สามารถมีน้ำเพื่อการเพาะปลูกและอุปโภค-บริโภคได้ตลอดปี และช่วยบรรเทาอุทกภัยในฤดูฝน นอกจากนั้น ยังช่วยสนับสนุนโครงการชลประทานเพชรบุรีให้ได้ผลสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

การสนองพระราชดำริ

โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยผากอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลกลัดหลวง อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี

๑

๒

๓

๔

๑. ๑๗ มิถุนายน ๒๕๒๗ เสด็จฯ ฝายเก็บน้ำห้วยทราย อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี
๒-๓. โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยผากอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี
๔. ๒๗ มิถุนายน ๒๕๒๗ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่โครงการพัฒนารอบพื้นที่วัดญาณสังวรารามฯ จังหวัดชลบุรี
๕-๘. ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพเกษตรกรรมวัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร จังหวัดชลบุรี

วันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๒๗

บริเวณพื้นที่โครงการพัฒนารอบพื้นที่วัดญาณสังวรารามตามพระราชดำริ ตำบลห้วยใหญ่ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี

พระราชดำริ

ให้ดำเนินการวิจัยการอนุรักษ์ป่าและอนุรักษ์สัตว์ป่า โดยการปลูกสวนป่าทดแทนเพื่อฟื้นฟูสภาพป่าและปลูกพืชคลุมดิน นอกจากนั้นควรพิจารณาปลูกไม้ผลพื้นเมืองชนิดต่างๆ สำหรับเป็นอาหารของสัตว์ป่า สำหรับไม้ผลที่สำคัญ เช่น มะม่วงป่า ก็ควรขยายพันธุ์ปลูกทั่วบริเวณพื้นที่โครงการฯ ทั้งนี้ต้องส่งเสริมให้นักเรียนและราษฎรในบริเวณดังกล่าวเข้าใจถึงวิธีการอนุรักษ์ป่าและสัตว์ป่าด้วย

การสนองพระราชดำริ

ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพเกษตรกรรมวัดญาณสังวรารามวรมหาวิหารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลห้วยใหญ่ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี

๒๕๒๗

ภาคใต้

วันที่ ๕ กันยายน ๒๕๒๗

บริเวณพื้นที่ประตูระบายน้ำปูยูและระบบส่งน้ำเกาะสะท้อน โครงการชลประทานมูโนะ อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส

พระราชดำริ

- *โครงการชลประทานมูโนะมีประโยชน์รวมกันหลายด้าน เช่น ป้องกันน้ำเค็ม การระบายน้ำ และเก็บกักน้ำจืดไว้ใช้เพื่อการชลประทาน ฯลฯ โครงการนี้มีอาคารสำหรับการควบคุมน้ำจำนวนมาก เพื่อให้การระบายน้ำ การเก็บน้ำ และการส่งน้ำไปให้พื้นที่เพาะปลูกในช่วงเวลาต่าง ๆ กันนั้นเป็นไปด้วยดีและเกิดประโยชน์กับพื้นที่ทั่วไปอย่างทั่วถึง จึงสมควรจัดทำคู่มือขึ้นไว้ใช้ปฏิบัติ และแนะนำกลุ่มราษฎรที่เกี่ยวข้องให้ทราบต่อไป*
- *ราษฎรเขตตำบลเกาะสะท้อน อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส พื้นที่ประมาณ ๑๐,๐๐๐ ไร่ จะได้รับประโยชน์จากการชลประทานมูโนะเป็นอย่างมาก เพราะสามารถป้องกันน้ำเค็มไม่ให้เข้าไปในพื้นที่ได้แล้ว และสามารถส่งน้ำจืดจากคลองปูยูเข้าไปช่วยการทำนาได้ตลอดปี*
- *สมควรจัดให้มีการฝึกอบรมราษฎรให้มีความเข้าใจถึงวิธีการส่งน้ำเข้าไปใช้ทำนา และวิธีการระบายน้ำที่ไม่ต้องการออกไป ตลอดจนวิธีการดูแลบำรุงรักษาอาคารต่าง ๆ ที่ก่อสร้างไว้ด้วย เพื่อราษฎรจะได้ช่วยแบ่งเบาภาระของเจ้าหน้าที่ชลประทานได้เป็นอย่างดี และเมื่อพื้นที่ในเขตตำบลเกาะสะท้อนมีน้ำจืดไว้ใช้ตลอดปีแล้ว สมควรส่งเสริมให้ราษฎรใช้พื้นที่ให้เป็นประโยชน์อย่างทั่วถึง และควรสนับสนุนให้ราษฎรปลูกพืชที่ขายได้ราคาดีด้วย*

การสนองพระราชดำริ

โครงการชลประทานมูโนะอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

๑

๒

วันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๒๗

บริเวณพื้นที่ตำบลขุนทอง อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส

พระราชดำริ

ให้รีบดำเนินการขุดคลองส่งน้ำโดยรับน้ำจากคลองมูโนะเข้ามาในพื้นที่ดังกล่าว เพื่อใช้ชะล้างหน้าดินให้ลดสภาพความเป็นกรด นอกจากนั้น ยังสามารถส่งน้ำให้พื้นที่เพาะปลูกบริเวณสองฝั่งคลองส่งน้ำได้อีกด้วย สำหรับในกรณีที่มีปริมาณน้ำในพื้นที่ที่เป็นพรุเดิมเกินความต้องการก็จะสามารถระบายออกโดยใช้คลองระบายน้ำ ซึ่งจะทำให้น้ำเสียที่ต้องการระบายออกทิ้งไม่ปนกับน้ำจากคลองส่งน้ำซึ่งเป็นน้ำสะอาด

การสนองพระราชดำริ

โครงการชลประทานมูโนะอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

๑. *๕ กันยายน ๒๕๒๗ เสด็จฯ บริเวณประตูระบายน้ำปูยู และระบบส่งน้ำเกาะสะท้อน โครงการชลประทานมูโนะ อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส*
๒. *ประตูระบายน้ำโครงการชลประทานมูโนะอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส*
๓. *๑๒ กันยายน ๒๕๒๗ เสด็จฯ ตำบลขุนทอง อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส*
๔. *โครงการชลประทานมูโนะอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส (คลองส่งน้ำ)*

วันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๒๗

บริเวณพื้นที่นิคมสร้างตนเองศรีสาคร ตำบลศรีสาคร อำเภอศรีสาคร จังหวัดนราธิวาส

พระราชดำริ

เมื่อมีพื้นที่สำหรับทำนิคมสร้างตนเองฯ แล้ว ก่อนอื่นจะต้องพิจารณาวางแผนการจัดรูปที่ดินในแผนที่เสียก่อน กล่าวคือ กำหนดบริเวณที่อยู่อาศัยของสมาชิกฯ รวมกัน โดยจัดพื้นที่ทำกินให้อยู่บริเวณรอบที่อยู่อาศัย ทั้งนี้ เพื่อเหตุผลในด้านความปลอดภัย สำหรับพื้นที่ป่าไม้เดิมจำเป็นจะต้องสงวนไว้อย่างจริงจัง เพื่อเป็นการอนุรักษ์ความสมดุลของทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งได้แก่ บริเวณต้นน้ำลำธาร สัตว์ป่าและพืชที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจ ตลอดจนช่วยป้องกันการทำลายความสมบูรณ์ของดินจากการกัดเซาะหน้าดิน ในขณะเดียวกันก็ต้องเตรียมสำรวจหาทำเลสร้างฝายเก็บกักน้ำตามร่องน้ำเพื่อรักษาความชุ่มชื้นของป่า และทำให้มีระบบชลประทานที่สมบูรณ์ในบริเวณพื้นที่เพาะปลูก ซึ่งทำให้สามารถลดจำนวนเนื้อที่ทำกินที่จะจัดสรรลงจนเพียงพอกับจำนวนสมาชิกฯ ที่รับไว้ ส่วนพื้นที่ระหว่างป่าไม้กับที่ทำกิน ก็อาจพัฒนาให้เป็นสวนยางพาราและสวนผลไม้ได้เช่นกัน สิ่งที่สำคัญก็คือต้องจัดระบบการทำเกษตรกรรมในลักษณะสหกรณ์ โดยสมาชิกฯ ร่วมกันทำงาน และจะได้รับส่วนแบ่งจากผลิตผลอย่างยุติธรรมเพียงพอกับการดำรงชีพ ทั้งนี้ ควรมีการตั้งกรรมการหมู่บ้านสหกรณ์ ซึ่งประกอบด้วยข้าราชการและราษฎร เพื่อร่วมกันบริหารและดูแลดำเนินกิจการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ เมื่อนิคมสร้างตนเองฯ มีความมั่นคงแล้ว ก็สามารถทำหน้าที่ให้การบริการในฐานะศูนย์พัฒนาและสาธิตทางเกษตรกรรม สำหรับราษฎรที่อาศัยอยู่โดยรอบเขต

การสนองพระราชดำริ

โครงการฝายทดน้ำปรินยออันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

๑. ๑๔ กันยายน ๒๕๒๗ เสด็จฯ ฝายทดน้ำปรินยอ บ้างกาหลง อำเภอศรีสาคร จังหวัดนราธิวาส

๒. โครงการฝายทดน้ำปรินยออันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

๓. ๑๖ กันยายน ๒๕๒๗ เสด็จฯ อ่างเก็บน้ำใกล้บ้าน อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส

๔. โครงการแกล้งดินภายในศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

วันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๒๗

บริเวณพื้นที่อ่างเก็บน้ำใกล้บ้าน และโครงการอ่างเก็บน้ำเขาสำนัก ตำบลกะลุวอ อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส

๓

พระราชดำริ

พื้นที่ของศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯในบริเวณที่ได้รับน้ำชลประทานจากอ่างเก็บน้ำใกล้บ้าน และมีระบบระบายน้ำซึ่งกรมชลประทานได้ทำการก่อสร้างแล้วเสร็จนั้น จะสามารถควบคุมน้ำชลประทานที่จะส่งเข้าไปในพื้นที่และควบคุมระดับน้ำที่ต้องการระบายน้ำออกทิ้งไปได้ ควรทำการทดลองชะล้างดินเปรี้ยว โดยแบ่งพื้นที่ทดสอบเป็นแปลง ๆ สำหรับรับน้ำจืดเข้าไปแล้วระบายน้ำที่ชะล้างกรดแล้วทิ้งไป เมื่อได้ผลเป็นประการใดจะได้ใช้เป็นรูปแบบสำหรับการปรับปรุงดินเปรี้ยวที่เหมาะสมในพื้นที่อื่นต่อไป

การสนองพระราชดำริ

โครงการแกล้งดินภายในศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

๔

วันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๒๗

บริเวณพื้นที่บ้านโคกยาง ตำบลพร่อน อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส

พระราชดำริ

ให้กรมชลประทานพิจารณาขุดคลองส่งน้ำโดยรับน้ำจืดจากคลองมูโนะ ไปถึงพื้นที่ตำบลขุนทอง อำเภอตากใบ เพื่อใช้ประโยชน์ในการล้างหน้าดินบริเวณที่มีสภาพเป็นดินเปรี้ยว ไม่สามารถใช้เพาะปลูกหรือเลี้ยงสัตว์ได้ ให้ลดความเป็นกรดลง นอกจากนั้น คลองส่งน้ำดังกล่าวยังจะสามารถส่งน้ำให้กับพื้นที่เพาะปลูกของราษฎรตลอดแนวคลองอีกด้วย ส่วนคันคลองอีกฝั่งหนึ่งจะทำหน้าที่เก็บกักน้ำในพรุให้อยู่ในระดับที่จะใช้ประโยชน์ได้ ทั้งนี้ หากมีปริมาณน้ำเกินความเหมาะสมเมื่อใดก็จะสามารถระบายออกโดยใช้คลองระบายน้ำซึ่งมีอาคารสำหรับควบคุมระดับน้ำ

การสนองพระราชดำริ

โครงการชลประทานมูโนะอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

๑. *โครงการชลประทานมูโนะอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส*

๒-๓. *๑๘ กันยายน ๒๕๒๗ เสด็จฯ บ้านโคกยาง อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส*

๓

วันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๒๗

บริเวณพื้นที่โรงเรียนชุมชนสหพัฒน์ ตำบลบองอ อำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส

พระราชดำริ

ให้พิจารณาความเหมาะสมในการสร้างฝายเก็บกักน้ำขนาดเล็ก ในร่องน้ำใกล้ๆ เพื่อส่งน้ำมาใช้ในเขตโรงเรียน ซึ่งเป็นที่ตั้งสถานีอนามัย และเป็นศูนย์กลางของกลุ่มโรงเรียนในด้านการกีฬากับกิจกรรมต่างๆ

การสนองพระราชดำริ

โครงการฝายโรงเรียนชุมชนสหพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ บ้านปาแล หมู่ที่ ๒ ตำบลบองอ อำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส

๑

๑. ๒๑ กันยายน ๒๕๒๗ เสด็จฯ โรงเรียนชุมชนสหพัฒน์ อำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส

๒. ๒๒ กันยายน ๒๕๒๗ เสด็จฯ หนองบัวบากง จังหวัดนราธิวาส

๓. โครงการชลประทานมูโนะอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

๒

วันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๒๗

บริเวณพื้นที่หนองบัวบากง ตำบลหนองบัวบากง อำเภอรือเสาะ จังหวัดนราธิวาส

พระราชดำริ

เกี่ยวกับการแก้ปัญหาน้ำท่วมพื้นที่ในฤดูฝน รวมทั้งจัดหาน้ำให้แก่พื้นที่การเกษตรในฤดูแล้ง

การสนองพระราชดำริ

โครงการชลประทานมูโนะอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

๓

วันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๒๗

บริเวณพื้นที่โครงการหมู่บ้านปศุสัตว์ - เกษตรมูโนะตามพระราชดำริ ตำบลโฆษิต อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส

พระราชดำริ

- *เนื่องจากโครงการในเขตพื้นที่ส่วนใหญ่เดิมเป็นพรุและในปัจจุบันเป็นพื้นที่ดินเปรี้ยวจัด ขณะนี้พื้นที่ทั้งหมดในเขตโครงการสามารถได้รับน้ำคุณภาพดี โดยส่งมาจากคลองชลประทานมูโนะได้แล้ว แต่น้ำในคูส่งน้ำและในบ่อต่าง ๆ ยังมีความเปรี้ยวก็เนื่องจากน้ำในระบบชลประทานรวมทั้งน้ำฝนที่ชำระกรดจากดินแล้วไม่สามารถถ่ายเทเอาออกทิ้งไปนอกโครงการได้ ดังนั้น ความเป็นกรดจัดในดินจึงยังคงมีสภาพเหมือนกับที่เป็นอยู่เดิม ควรพิจารณาวางโครงการและก่อสร้างระบบระบายน้ำที่ชะล้างกรดแล้วนี้ทิ้งไปเพื่อช่วยปรับปรุงดินให้มีสภาพดีขึ้น โดยด่วนที่สุดด้วยการก่อสร้างคลองระบายน้ำพร้อมอาคารบังคับน้ำในคลองระบายน้ำตามความเหมาะสม ให้สามารถระบายน้ำที่ไม่ต้องการในพื้นที่ออกไปทางด้านท้ายประตูระบายน้ำโต๊ะแดงได้อย่างอิสระตลอดเวลา*
- *นอกเหนือจากการก่อสร้างระบบระบายน้ำอิสระของโครงการชลประทานมูโนะในบริเวณทั่วไปโดยเร่งด่วนแล้ว ควรพิจารณาวางโครงการและก่อสร้างโครงการควบคุมน้ำจากพรุโต๊ะแดง ตามความเหมาะสมโดยด่วนด้วย เพื่อควบคุมน้ำที่ไหลออกจากพรุโต๊ะแดงในฤดูแล้งหรือช่วงต้นฤดูฝนซึ่งเป็นกรด ไม่ให้ไหลลงคลองชลประทานมูโนะหรือไหลเข้าไปในเขตโครงการมากเกินไป*

๑

การสนองพระราชดำริ

โครงการชลประทานมูโนะอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

๒

วันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๒๗

บริเวณพื้นที่โรงเรียนบ้านจูดแดง ตำบลมะนังตายอ อำเภอเมืองนราธิวาส จังหวัดนราธิวาส

พระราชดำรัส

ให้กรมชลประทานพิจารณาผันน้ำจากแม่น้ำเข้ามาตามเหมืองเดิมของราษฎร ซึ่งจะต้องทำการขุดลอกเสียก่อน นอกจากนั้น จะต้องสำรวจที่ตั้งฝายของราษฎร หากพบว่าชำรุดเสียหาย จะได้สามารถซ่อมแซมให้เป็นฝายถาวรต่อไป ทั้งนี้ เพื่อส่งน้ำให้พื้นที่บริเวณนี้สามารถเพาะปลูกข้าวและพืชหมุนหมุนเวียนได้ตลอดทั้งปี

การสนองพระราชดำริ

โครงการฝายบ้านจูดแดงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

๑. *โครงการชลประทานมูโนะอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส*

๒. *๒๔ กันยายน ๒๕๒๗ เสด็จฯ โครงการหมู่บ้านปศุสัตว์-เกษตรมูโนะ ตามพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส*

วันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๒๗

บริเวณพระตำหนักทักษิณราชนิเวศน์ จังหวัดนราธิวาส

พระราชดำริ

คลองสาขาของแม่น้ำสายบุรี ในเขตตำบลมาโมง กิ่งอำเภอสุคิริน จังหวัดนราธิวาส ได้แก่ คลองไอร์ยาเด๊ะ คลองไอร์บองอ คลองปาลี เป็นลำน้ำที่มีน้ำไหลตลอดปี สำหรับประมาณพิกัด ๔๗ NRG ๐๑๗-๔๗๒ ๔๗ NRG ๐๗๑-๔๙๔ และ ๔๗ NRG ๐๗๗-๕๔๐ ตามลำดับนั้น เป็นบริเวณที่สร้างฝายทดน้ำแล้วส่งน้ำไปช่วยพื้นที่จำนวนมากด้านท้ายฝายได้ ซึ่งถ้าหากพื้นที่ในเขตส่งน้ำท้ายฝายดังกล่าวไม่ใช่พื้นที่ทำสวนยางและสวนต้นไม้ที่ได้ผลดีแล้ว สมควรวางโครงการและก่อสร้างโครงการฝายทดน้ำต่าง ๆ เพื่อจัดหาน้ำสนับสนุนพื้นที่ซึ่งจะบุกเบิกให้ทำนาแบบขั้นบันไดต่อไปตามความเหมาะสม

การสนองพระราชดำริ

๑. โครงการฝายไอร์ยาเด๊ะอันเนื่องมาจากพระราชดำริ บ้านไอร์ยาเด๊ะ หมู่ที่ ๒ ตำบลมาโมง อำเภอสุคิริน จังหวัดนราธิวาส

๒. โครงการฝายปาลีอันเนื่องมาจากพระราชดำริ บ้านปาลี หมู่ที่ ๕ ตำบลมาโมง อำเภอสุคิริน จังหวัดนราธิวาส

๑

๒

๓

๑. *โครงการฝายปาลีอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอสุคิริน จังหวัดนราธิวาส*

๒. *โครงการฝายไอร์ยาเด๊ะอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอสุคิริน จังหวัดนราธิวาส*

๓-๔. *๒ ตุลาคม ๒๕๒๗ เสด็จฯ ฝายทดน้ำคลองปาลี อำเภอสุคิริน จังหวัดนราธิวาส*

๔

วันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๒๗

บริเวณพื้นที่โครงการฝายทดน้ำกาเปาะ ๑ ฝายทดน้ำคลองไอร์ยาเต๊ะ และฝายทดน้ำคลองปาลี อำเภอสุคิริน จังหวัดนราธิวาส

พระราชดำริ

ควรสร้างฝายทดน้ำคลองตีมุง เพื่อจัดหาน้ำช่วยเหลือการทำนาขั้นบันไดแบบโครงการฝายทดน้ำกาเปาะ ๑ ให้กับหมู่บ้านสอวอ (ใน)ได้ตลอดปี

การสนองพระราชดำริ

โครงการฝายทดน้ำคลองตีมุงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

วันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๒๗

บริเวณพื้นที่โครงการฝายทดน้ำกาเปาะ ตำบลภูเขาทอง กิ่งอำเภอสุคิริน อำเภอแว้ง จังหวัดนราธิวาส

พระราชดำริ

ให้ทดลองปลูกธัญพืชต่างๆ ในที่ดินที่ขาดความอุดมสมบูรณ์ บริเวณใกล้กับนาข้าว สำหรับเป็นอาหารศัตรูพืชดังกล่าว จะได้ลดการทำลายต้นข้าวลงบ้าง นอกจากนั้น หากสามารถปลูกได้เป็นปริมาณมาก ในอนาคตก็อาจใช้เป็นอาหารเสริมสำหรับปศุสัตว์ได้อีกด้วย

การสนองพระราชดำริ

โครงการฝายทดน้ำกาเปาะ ตำบลภูเขาทอง กิ่งอำเภอสุคิริน จังหวัดนราธิวาส

๑

๒

๓

บริเวณพื้นที่บ้านยาเต๊ะ และบ้านไอร์ปาลี ตำบลมาโมง กิ่งอำเภอสุคิริน อำเภอแว้ง จังหวัดนราธิวาส

พระราชดำริ

ให้วางโครงการสร้างฝายทดน้ำพร้อมระบบท่อส่งน้ำในคลองสาขาของแม่น้ำสายบุรี ได้แก่ คลองไอร์ยาเต๊ะ คลองไอร์ปาลี และคลองไอร์บอง เพื่อจัดหาน้ำให้พื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับบุกเบิกทำนาข้าวแบบขั้นบันได และสวนผลไม้ เป็นเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ ๑,๗๐๐ ไร่ สำหรับบริเวณที่มีโครงการจะสร้างฝายทดน้ำคลองไอร์บอง ในเขตพื้นที่กะลูบี

การสนองพระราชดำริ

โครงการฝายทดน้ำคลองไอร์บองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอแว้ง จังหวัดนราธิวาส

๔

๑. โครงการฝายทดน้ำกาเปาะ จังหวัดนราธิวาส
๒. ๔ ตุลาคม ๒๕๒๗ เสด็จฯ พื้นที่บ้านยาเต๊ะ อำเภอแว้ง จังหวัดนราธิวาส
๓-๔. ๔ ตุลาคม ๒๕๒๗ เสด็จฯ โครงการฝายทดน้ำกาเปาะอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอแว้ง จังหวัดนราธิวาส

วันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๒๗

บริเวณพื้นที่หมู่บ้านปลักปลา ตำบลโฆษิต อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส

พระราชดำรัส

- *ให้สำรวจพื้นที่และพิจารณาวางโครงการทำระบบคลองในทุ่งเป็นแนวขนานกับคลองมูโนะ เพื่อระบายน้ำเสียออกจากบริเวณที่ทำกิน ตลอดจนทำน้ำจืดเข้าไปล้างหน้าดิน และถ่ายเทน้ำจนกระทั่งดินเริ่มลดสภาพความเป็นกรด จึงทดลองปลูกข้าว โดยคัดเลือกพันธุ์ที่สามารถเก็บเกี่ยวได้ทันก่อนน้ำจะท่วม นอกจากนั้นยังต้องทำลานพักปศุสัตว์ที่สูงกว่าระดับน้ำท่วมเป็นระยะๆ และทดลองปลูกพืชอาหารสัตว์บนลานดังกล่าวต่อไป เมื่อสามารถแก้ไขสภาพน้ำท่วมได้อย่างถาวรแล้ว ก็อาจพัฒนาลานปศุสัตว์ดังกล่าวให้เป็นนาข้าวได้อีกด้วย สำหรับคลองส่งน้ำและคลองระบายน้ำที่มีโครงการจะขุดในทุ่งจะทำหน้าที่สกัดกั้นไม่ให้ไฟไหม้ทุ่งลามเข้าไปในป่าได้*
- *พื้นที่ของราษฎรหมู่บ้านโคกเบียด และหมู่บ้านปลักปลาระหว่างพรุโต๊ะแดงกับคลองชลประทานมูโนะ เป็นพื้นที่ดินเปรี้ยวเช่นเดียวกับพื้นที่บริเวณบ้านโคกชุมบกที่อยู่ข้างเคียง อีกทั้งในช่วงฤดูฝนยังมีน้ำขัง ไม่สามารถระบายน้ำออกไปจากพื้นที่ได้ ควรสร้างคลองระบายน้ำเพื่อระบายน้ำท่วมขังและระบายน้ำที่ชะล้างดินแล้วออกไปจากพื้นที่ โดยขุดคลองระบายน้ำไปรวมกับคลองระบายน้ำหลังคลองชลประทานโคกชุมบก เพื่อระบายน้ำออกไปทางคลองโคกอิฐ คลองระบายสายนี้ให้สร้างอาคารควบคุมระดับน้ำในคลองตามความจำเป็นด้วย สำหรับการควบคุมน้ำคุณภาพไม่ดีจากพรุโต๊ะแดง*
- *ตามพระราชดำริเมื่อวันที่ ๑๒ และ ๒๔ กันยายน พ.ศ. ๒๕๒๗ มีความจำเป็นมากควรพิจารณาวางโครงการและก่อสร้างโดยเร่งด่วน*

ต่อไปตามความเหมาะสม อนึ่ง สำหรับพื้นที่แห่งนี้ต้องการน้ำจืดไปชะล้างความเปรี้ยวของดิน เช่นเดียวกับพื้นที่โครงการโคกชุมบก ซึ่งจะสามารถแก้ไขได้ โดยการก่อสร้างอาคารบังคับน้ำกลางคลองชลประทานมูโนะขึ้นแห่งหนึ่ง ที่ประมาณพิกัด ๔๘ NSM ๗๒๑-๗๒๘ แล้วจะสามารถทดน้ำในคลองชลประทานมูโนะจากประตูระบายน้ำปากคลองลงมาให้มีระดับสูงเป็นประโยชน์ในการผันน้ำจืดไปสู่พื้นที่ต่าง ๆ ได้เป็นจำนวนมาก และทั่วถึงกันในบริเวณสองฝั่งคลองมูโนะ เมื่อขุดคลองส่งน้ำรับน้ำจากคลองชลประทานมูโนะ มีแนวไปตามบริเวณขอบพรุย่อมสามารถส่งน้ำจืดมาชะล้างดินเปรี้ยว และใช้เพื่อการเพาะปลูกในพื้นที่ดังกล่าวในระยะต่อไปได้

การสนองพระราชดำริ

โครงการชลประทานมูโนะอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

๑-๒. ๕ ตุลาคม ๒๕๒๗ เสด็จฯ บ้านปลักปลา อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส

๓. โครงการชลประทานมูโนะอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส (ประตูระบายน้ำ)

วันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๒๗

บริเวณพื้นที่พระตำหนักทักษิณราชนิเวศน์ จังหวัดนราธิวาส

พระราชดำรัส

- *ควรพิจารณาสร้างโครงการจัดหาน้ำสนับสนุนการปลูกข้าวในเขตนิคมสร้างตนเองศรีสาคร ตำบลศรีสาคร อำเภอศรีสาคร จังหวัดนราธิวาส ในลุ่มน้ำคลองน้ำใส และลุ่มน้ำคลองไอร์จือแนะ และได้พระราชทานแผนที่ที่วางโครงการไว้ ดังนี้*
- *ควรพิจารณาสร้างฝายทดน้ำคลองน้ำใส ๑ และฝายทดน้ำคลองน้ำใส ๒ เพื่อจัดหาน้ำส่งไปช่วยพื้นที่เพาะปลูกคลองน้ำใสทั้งสองฝั่งให้สามารถทำนาได้ตลอดปีเนื่องจากลำน้ำดังกล่าวมีน้ำไหลมากและมีน้ำไหลในฤดูแล้ง*
- *ควรพิจารณาสร้างฝายทดน้ำคลองไอร์จือแนะ และอ่างเก็บน้ำบ้านป่าไผ่ เพื่อส่งไปช่วยพื้นที่เพาะปลูกในลุ่มน้ำคลองไอร์จือแนะ ให้สามารถทำนาได้ตลอดปี และควรพิจารณาสร้างสระเก็บน้ำบ้านประชานิมิตร เพื่อเก็บน้ำไว้ใช้สำหรับอุปโภค บริโภค สำหรับสมาชิกหมู่บ้านนิคมประชานิมิตรด้วย*

การสนองพระราชดำริ

๑. โครงการฝายคลองน้ำใส ๑ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ บ้านตะบิงลูโต๊ะ หมู่ที่ ๑ ตำบลโคกสะตอ อำเภอรือเสาะ จังหวัดนราธิวาส

๒. โครงการฝายคลองน้ำใส ๒ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ บ้านตะบิงลูโต๊ะ หมู่ที่ ๑ ตำบลโคกสะตอ อำเภอรือเสาะ จังหวัดนราธิวาส

๑

๒

วันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๒๗

บริเวณพื้นที่ฝายคลองสุไหงปาดีและพื้นที่บริเวณขอบพรุโต๊ะแดง บ้านท่าควาย ตำบลสุไหงปาดี อำเภอสุไหงปาดี จังหวัดนราธิวาส

พระราชดำริ

- *ควรพิจารณาปรับปรุงโครงการฝายทดน้ำสุไหงปาดี ซึ่งเป็นงานก่อสร้างตามแผนขนาดเล็ก ให้มีระบบคลองส่งน้ำ ซึ่งสามารถส่งน้ำให้กับพื้นที่นาอย่างทั่วถึง เนื่องจากคลองสุไหงปาดีมีน้ำไหลตลอดปี และมีน้ำเพียงพอในฤดูแล้ง เพื่อให้ราษฎรซึ่งมีพื้นที่นาใกล้กับพรุโต๊ะแดงทำการเพาะปลูกได้อย่างสมบูรณ์ จะได้ไม่บุกเบิกรุกล้ำเข้าไปทำนาตามขอบพรุในปีที่น้ำขอบพรุแห้งอีกต่อไป อนึ่ง คูส่งน้ำฝั่งซ้ายที่ราษฎรได้ช่วยกันขุดเลาะไปตามลาดเนินนั้น ราษฎรได้กราบบังคมทูลว่าน้ำจากฝายที่ทดแล้วไหลไปตามคูนั้น ไม่สามารถส่งน้ำให้กับพื้นที่นาได้ ควรที่กรมชลประทานจะเข้าไปตรวจสอบและพิจารณาแก้ไขร่วมกับฝ่ายราษฎรโดยด่วน*
- *ควรติดตั้งเสาวัดระดับน้ำตามขอบพรุโต๊ะแดง ด้านอำเภอสุไหงปาดี รวมไปถึงด้านอำเภอสุไหงโก-ลก และอำเภอตากใบ ตามตำแหน่งที่เหมาะสม เพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับระดับน้ำขอบพรุในเวลาต่าง ๆ ว่ามีสภาพสูงต่ำอย่างไร นอกจากนั้นจะได้ทราบถึงทิศทางการไหลของน้ำภายในหรือผ่านพรุได้อีกด้วย เพื่อประกอบการพิจารณาวางแผนงานควบคุมน้ำในพรุโต๊ะแดงที่พระราชทานพระราชดำริไว้*
- *เรื่องเกี่ยวกับราษฎรบุกรุกพื้นที่บริเวณขอบพรุเพื่อใช้พื้นที่ทำนาในช่วงปีฝนแล้งดังเช่นปีที่ผ่านมา ควรให้ระงับหรือมีการควบคุมโดยด่วน เนื่องจากเป็นพื้นที่สงวนไว้แล้ว และในระยะต่อไปจะมีงานควบคุม รักษาระดับน้ำในพรุโต๊ะแดง เพื่อรักษาสภาพป่าพรุให้มีสภาพสมบูรณ์อยู่ตลอดไป ขอให้เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ช่วยแนะนำราษฎรหมู่บ้านต่างๆ ให้ทราบโดยทั่วกันด้วย*

การสนองพระราชดำริ

โครงการฝายสุไหงปาดีอันเนื่องมาจากพระราชดำริ บ้านแซะ หมู่ที่ ๒ และ ๔ ตำบลสุไหงปาดี อำเภอสุไหงปาดี จังหวัดนราธิวาส

๑. โครงการฝายคลองน้ำใส ๒ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอรือเสาะ จังหวัดนราธิวาส

๒-๓. ๘ ตุลาคม ๒๕๒๗ เสด็จฯ ฝายสุไหงปาดี บ้านเท่าควาย อำเภอสุไหงปาดี จังหวัดนราธิวาส

๒๕๒๗

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๒๗

บริเวณพื้นที่โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยเดียกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ บ้านนาคำ ตำบลห้วยยาง อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร

พระราชดำริ

- *ให้พิจารณาพัฒนาบริเวณท้ายเขื่อนให้เป็นแปลงทดลองเกษตรกรรม อันเป็นการส่งเสริมให้มีการใช้ที่ดินในเขตชลประทานให้เกิดประโยชน์สูงสุดทางด้านเศรษฐกิจ พื้นที่ของศูนย์ศึกษาการพัฒนาทุกแห่งก็คือการย่อส่วนภูมิประเทศของแต่ละท้องถิ่น ซึ่งมีลักษณะแตกต่างกัน แล้วทำการศึกษาการพัฒนาด้านเกษตรกรรมสาขาต่างๆ เช่น การปลูกป่าใช้สอย ซึ่งได้แก่พันธุ์ไม้โตเร็วสำหรับริดกิ่งมาทำฟืน เผาถ่าน ตลอดจนไม้สำหรับใช้ในการก่อสร้างและงานหัตถกรรม รวมทั้งไม้ผลชนิดต่างๆ โดยทดลองใช้น้ำจากโครงการชลประทานช่วยเร่งอัตราการเจริญเติบโต นอกจากนั้น จะต้องศึกษาอัตราการอุปโภคไม้ใช้สอยของประชากรในท้องถิ่น เพื่อจะได้กำหนดพื้นที่สวนป่าให้เพียงพอ เมื่อดำเนินการทดลองเป็นผลสำเร็จแล้ว จึงจัดแสดงสาธิตผลการทดลองวิจัยภายในศูนย์ศึกษาการพัฒนาในทำนองพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ เพื่อเป็นการยืนยันว่า งานศึกษาการพัฒนาทุกงานที่สาธิตให้ประชาชนชมนั้น สามารถนำไปปฏิบัติได้ผลจริง สำหรับงานศึกษาการปลูกป่าใช้สอยแบบเร่งด่วนดังกล่าว หากนำไปขยายผลในพื้นที่อื่นๆ ก็จะช่วยชะลอการบุกรุกเข้าทำลายป่าต้นน้ำลำธารได้ในที่สุด*

๑. *บริเวณอ่างเก็บน้ำห้วยเดียก มีพื้นที่ซึ่งได้กั้นเขตไว้เป็นของราชการแล้ว กรมชลประทานสมควรจัดทำแปลงเพาะปลูกพืชต่างๆ ตามความเหมาะสม*

๒. *กรมชลประทานได้สร้างอ่างเก็บน้ำห้วยเวียนไพร ควรสร้างฝายเก็บกักน้ำตามลำห้วยคำทั้งแล้วต่อท่อรับน้ำจากท่อส่งน้ำของอ่างเก็บน้ำห้วยเรือนไพรภายในพื้นที่พัฒนาป่าไม้ในเขตปริมณฑลของศูนย์ฯ*

การสนองพระราชดำริ

โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยเดียกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร

๑-๒. ๙ พฤศจิกายน ๒๕๒๗ เสด็จฯ อ่างเก็บน้ำห้วยเดียกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร

๒

๓

๔

๕

พระราชดำริ

- เพื่อจะได้ให้เป็นสถานที่สำหรับการศึกษา ทดสอบ แล้วหารูปแบบและวิธีการพัฒนาด้านต่างๆ ที่เหมาะสม หลังจากนั้นจึงจะสาธิตและเผยแพร่แก่เจ้าหน้าที่ของส่วนราชการ เกษตรกร และประชาชนทั่วไป ซึ่งอาจเข้าไปการศึกษาพัฒนาด้านประมง สมควรดำเนินการโดยคำนึงให้เหมาะสมกับสภาพภูมิประเทศเป็นหลัก ซึ่งควรมีการปรับปรุงแหล่งน้ำธรรมชาติในการศึกษาพัฒนาด้านป่าไม้
- ในเขตพื้นที่พัฒนาป่าไม้ด้วยน้ำชลประทาน ควรเร่งรัดปลูกต้นไม้ประเภทต่างๆ
- ป่าไม้บริเวณที่ถูกบุกรุกแผ้วถางป่าไปแล้ว ควรจัดเป็นพื้นที่สาธิตการปลูกป่า
- การปลูกเสริมป่า สมควรปลูกป่า ๓ อย่าง ได้แก่ ไม้ใช้สอย ไม้ผล และไม้สำหรับใช้เป็นเชื้อเพลิงควบคู่กันไปเสมอด้วย
- ควรทดลองปลูกยางพารา เพื่อทดสอบว่าในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เช่น ที่ศูนย์ศึกษาแห่งนี้ การปลูกยางพาราจะมีความเหมาะสมเพียงไรหรือไม่ควรศึกษาการเจริญเติบโตของกล้าไม้ที่เพาะในถุงพลาสติก ขนาดต่างๆ
- มีการแปรรูปถั่วเขียวเป็นผลิตภัณฑ์วุ้นเส้นจำหน่าย การพัฒนาด้านเกษตรอุตสาหกรรม สมควรทำการศึกษาเกี่ยวกับการจัดตั้งโรงงานวุ้นเส้นขนาดเล็ก พร้อมทั้งศึกษาเปรียบเทียบด้วยว่าการปลูกถั่วเขียวสำหรับจำหน่ายโดยตรง กับการผลิตถั่วเขียวแล้วนำมาแปรสภาพเป็นแป้งถั่วเขียว
- การส่งเสริมการเกษตร สมควรส่งเสริมการเพาะปลูกโดยใช้พันธุ์พืชที่มีความเหมาะสมกับสภาพภูมิประเทศและท้องถิ่นเป็นหลัก

การสนองพระราชดำริ

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร

๓-๖. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร (งานป่าไม้)

๖

๑๐๒ ประมวลพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

วันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๒๗

บริเวณพื้นที่ห้วยม่วงไข่ ในเขตพื้นที่บ้านดงน้อย ตำบลดงมะไฟ อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร

พระราชดำริ

ให้พิจารณาสำรวจทำเลสร้างอ่างเก็บน้ำ เพื่อส่งน้ำสำหรับการเกษตรและการอุปโภคบริโภคของราษฎรบ้านดงน้อยบ้านนากับแก้และหมู่บ้านใกล้เคียง ซึ่งปลูกข้าวไม่เพียงพอกับการบริโภค ตลอดจนให้ส่งเสริมการปลูกไม้ผลชนิดต่างๆ ในเขตหมู่บ้านบริเวณดังกล่าวด้วย

การสนองพระราชดำริ

โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยม่วงไข่อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร

บริเวณพื้นที่ห้วยเรือ บ้านดงน้อย ตำบลดงมะไฟ อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร

พระราชดำริ

ควรพิจารณาวางโครงการและก่อสร้างโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยเรือ ปิดกั้นลำห้วยเรือโดยเร่งด่วน เพื่อจัดหาน้ำช่วยเหลือพื้นที่เพาะปลูกของหมู่บ้านดงน้อย และหมู่บ้านใกล้เคียง ในเขตตำบลดงมะไฟ อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร

การสนองพระราชดำริ

โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยเรืออันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร

๑-๓. ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๒๗ เสด็จฯ บ้านดงน้อย อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร

๑. ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๒๗ เสด็จฯ อ่างเก็บน้ำห้วยนกเค้าอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร

๒-๓. โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยนกเค้าอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร

๔. ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๒๗ เสด็จฯ บ้านกุดนาขาม อำเภอสว่างดินแดน จังหวัดสกลนคร

วันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๒๗

บริเวณพื้นที่อ่างเก็บน้ำห้วยนกเค้า บ้านกุดนาขาม ตำบลเจริญศิลป์ อ่างเก็บน้ำห้วยข้าวหลาม อ่างเก็บน้ำร่องน้ำซับ ๒ และอ่างเก็บน้ำร่องน้ำซับ ๓ ตำบลโคกสี อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร

พระราชดำริ

- *บริเวณพื้นที่ลุ่มขอบอ่างเก็บน้ำทุกแห่ง ที่มีลักษณะค่อนข้างราบ ควรจะพัฒนาให้เป็นพื้นที่เกษตรกรรม เช่น นาข้าว แปลงพืชไร่ พืชผักสวนครัว และแปลงหญ้าเลี้ยงปศุสัตว์ โดยใช้ประโยชน์จากน้ำใต้ดินที่ซึมเข้ามาจากอ่างเก็บน้ำ อันเป็นการขยายพื้นที่ทำกินให้ราษฎรที่ยากจนและเป็นการใช้ประโยชน์จากโครงการอ่างเก็บน้ำให้ได้ผลสูงสุด*
- *ให้ดำเนินการสำรวจภูมิประเทศ เพื่อหาทางพัฒนาแหล่งน้ำสำหรับช่วยเหลือพื้นที่เพาะปลูกข้าวของราษฎรในบริเวณนั้น*

การสนองพระราชดำริ

โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยนกเค้าอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร

บริเวณพื้นที่บ้านนาขาม ตำบลเจริญศิลป์ อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร

พระราชดำริ

๑. *ตามบริเวณพื้นที่ลุ่มขอบอ่างเก็บน้ำห้วยนกเค้า ควรพิจารณาดำเนินการเพาะปลูกข้าว พืชไร่ และพืชผัก ตามความเหมาะสม*

๒. *ตามแนวท่อส่งน้ำจากเครื่องสูบน้ำกังหันน้ำทั้งสองฝั่งของโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยนกเค้า ควรพิจารณาสร้างสระเก็บน้ำขนาดเล็ก เพื่อเก็บน้ำที่อาจส่งออกมาจากท่อส่งน้ำดังกล่าว*

๓. *ควรพิจารณาสร้างอ่างเก็บน้ำขนาดเล็กที่ลำห้วยสาขาต่างๆ ของห้วยสาขาต่างๆ ของห้วยพานเพื่อจัดหาน้ำช่วยเหลือพื้นที่เพาะปลูกในเขตหมู่บ้านโสก จังหวัดสกลนคร*

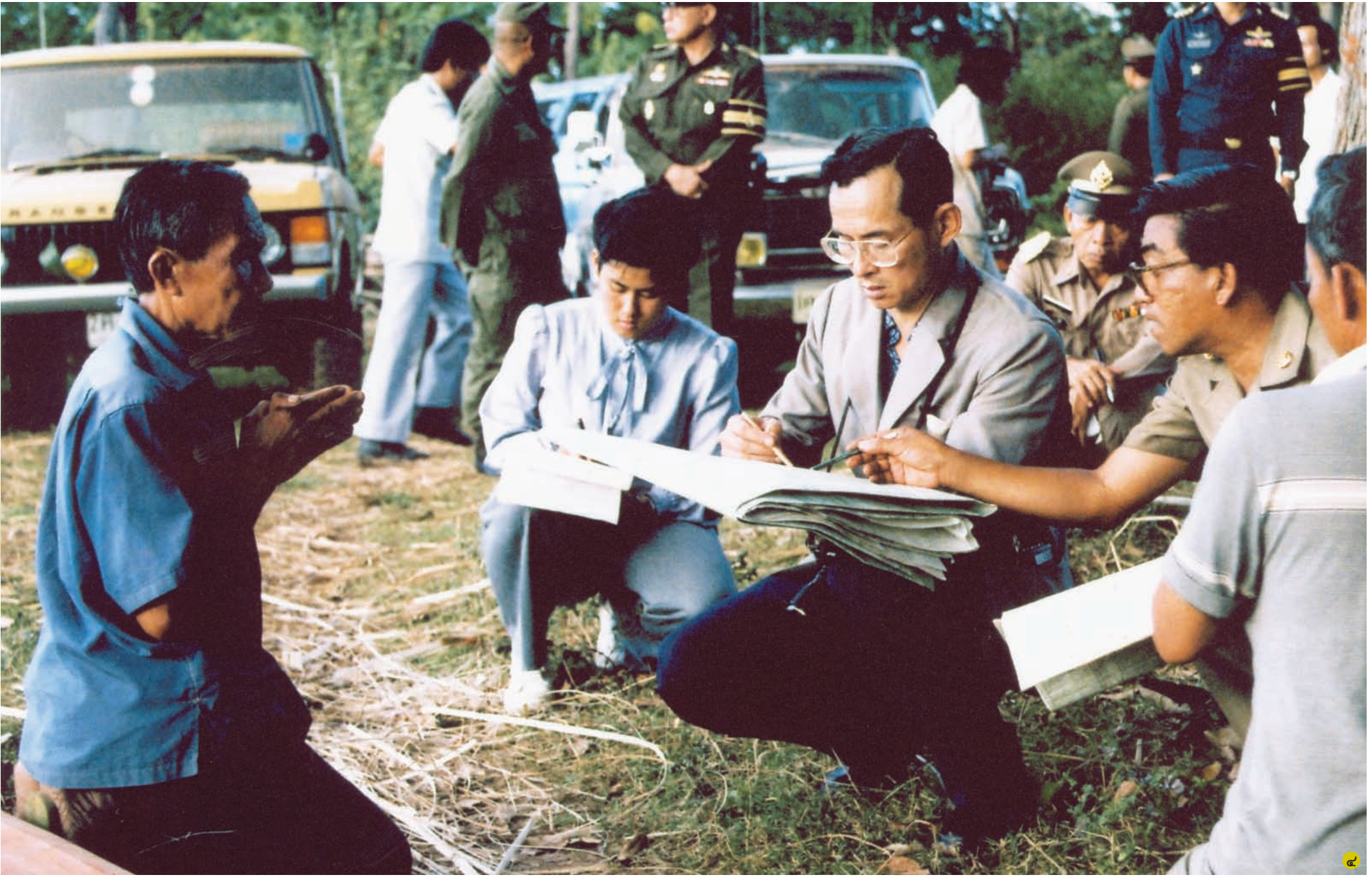

๔

วันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๒๗

บริเวณพื้นที่บ้านม่วง ตำบลห้วยยาง อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร

พระราชดำริ

- *ให้ดำเนินการสำรวจหาพื้นที่ทำเลสร้างอ่างเก็บน้ำ เพื่อรักษาความชุ่มชื้นของบริเวณป่า ตลอดจนสามารถส่งน้ำช่วยเหลือพื้นที่นาของราษฎรในระยะฝนทิ้งช่วง นอกจากนั้นในช่วงฤดูแล้งก็จะสนับสนุนน้ำสำหรับใช้ในการปลูกพืชไร่กับพืชผักสวนครัวอีกด้วย ส่วนอ่างเก็บน้ำจะเป็นสถานที่เพาะพันธุ์ปลาน้ำจืดเพื่อเป็นแหล่งอาหารโปรตีนของส่วนรวม*
- *ควรพิจารณาก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยเคลิ้ม ซึ่งเป็นสาขาของห้วยพริก แทนฝายราษฎร เนื่องจากในฤดูแล้งฝายแห่งนี้ไม่สามารถช่วยเหลือพื้นที่เพาะปลูกได้ เพราะลำห้วยไม่มีน้ำไหล ถ้าหากสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยเคลิ้มดังกล่าวแล้ว จะสามารถเก็บกักน้ำได้จำนวนมาก สำหรับส่งไปช่วยเหลือพื้นที่เพาะปลูกในเขตบ้านม่วง บ้านนาขาม และหมู่บ้านข้างเคียง ได้เป็นบริเวณกว้าง*
- *ควรพิจารณาก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยอ่าง ซึ่งเป็นสาขาของห้วยพริกเพื่อเก็บกักน้ำไว้สำหรับช่วยเหลือพื้นที่เพาะปลูกของหมู่บ้านเหล่า บ้านห้วยยาง บ้านบอน และหมู่บ้านข้างเคียง ในเขตตำบลห้วยยาง อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร นอกจากนั้น อ่างเก็บน้ำห้วยเคลิ้มและอ่างเก็บน้ำห้วยยาง ยังมีน้ำเพื่อช่วยเหลือราษฎรหมู่บ้านต่างๆ สำหรับใช้อุปโภค-บริโภคได้ตลอดปีอีกด้วย*

การสนองพระราชดำริ

๑. โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยเคลิ้มอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร

๒. โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยอ่างอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร

๓. โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยยางอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร

๑. *๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๒๗ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่บ้านม่วง ตำบลห้วยยาง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร*

๒. *โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยเคลิ้มอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร*

วันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๒๗

บริเวณพื้นที่พระตำหนักภูพานราชนิเวศน์ บ้านนานกเค้า ตำบลห้วยยาง อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร

พระราชดำริ

- *ควรพิจารณาวางโครงการและก่อสร้างอาคารบังคับน้ำปิดกั้นห้วยซาง ซึ่งไหลลงสู่แม่น้ำสงคราม ที่บริเวณใกล้กับปลายลำห้วย ในท้องที่อำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร เพื่อเก็บกักน้ำไว้ใช้เพื่อการเพาะปลูกและเป็นแหล่งเพาะเลี้ยงปลา เพราะถึงแม้ว่าพื้นที่บริเวณอ่างเก็บน้ำจะถูกน้ำท่วมเป็นบริเวณกว้างแต่เป็นพื้นที่ลุ่มริมลำห้วย ซึ่งทุกๆ ปี ได้ถูกน้ำท่วมขังอยู่เป็นเวลานานจนใช้ทำการเพาะปลูกไม่ได้ผลอยู่แล้ว ย่อมไม่มีปัญหาในเรื่องที่ดินซึ่งถูกน้ำท่วมแต่อย่างใด สำหรับพื้นที่ได้รับประโยชน์จากโครงการนี้จะได้แก่ พื้นที่ริมขอบอ่างเก็บน้ำโดยรอบซึ่งเป็นพื้นที่ราบลุ่มรอบอ่างเก็บน้ำทั้งหมด ในเขตอำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร จะสามารถได้รับน้ำซับที่ซึมขึ้นมาจากระดับน้ำใต้ผิวดิน และจากน้ำในอ่างเก็บน้ำ ที่ท่วมขังบนพื้นที่ลุ่มซึ่งมีความลึกไม่มากนัก ทำการเพาะปลูกข้าวและพืชไร่ต่างๆ ได้เป็นอย่างดี*
- *ตามลำห้วยสาขาของห้วยซาง ในท้องที่อำเภอบ้านม่วง และอำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร ควรพิจารณาวางโครงการและก่อสร้างโครงการอ่างเก็บน้ำขนาดเล็กในบริเวณที่สภาพภูมิประเทศและแหล่งน้ำจะอำนวยให้ เพื่อจัดหาน้ำช่วยเหลือพื้นที่เพาะปลูกของหมู่บ้านต่างๆ ในเขตอำเภอบ้านม่วง และอำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร*
- *ลุ่มน้ำห้วยอีพัน ในเขตตำบลเล่า อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร มีสภาพภูมิประเทศและลำห้วยที่สามารถสร้างโครงการอ่างเก็บน้ำขนาดเล็กได้ ควรพิจารณาวางโครงการและก่อสร้างโครงการอ่างเก็บน้ำในลุ่มน้ำห้วยอีพันตามความเหมาะสม เพื่อจัดหาน้ำช่วยเหลือพื้นที่เพาะปลูกของหมู่บ้านต่างๆ ในเขตตำบลบ้านเล่า อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร*
- *ควรพิจารณาวางโครงการและก่อสร้างโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยปลาฝาโดยเร่งด่วนตามความเหมาะสม เพื่อจัดหาน้ำช่วยเหลือพื้นที่เพาะปลูกของหมู่บ้านต่างๆ ในเขตตำบลกกปลาซิว อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร ซึ่งอยู่ท้ายอ่างเก็บน้ำน้ำพุง แต่เป็นพื้นที่สูงไม่สามารถรับน้ำจากลำน้ำพุงมาใช้เพื่อการเพาะปลูกได้*
- *กรมชลประทานได้ทำการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยหวด ที่บ้านห้วยหวด ตำบลเต่างอย กิ่งอำเภอเต่างอย จังหวัดสกลนคร โดยสร้างเขื่อนดินสำหรับเก็บกักน้ำ และอาคารประกอบที่ตัวเขื่อนเสร็จเรียบร้อย และจะทำการก่อสร้างระบบคลองส่งน้ำและอาคารในคลองต่อไปนั้น โดยที่งานระบบคลองส่งน้ำสำหรับพื้นที่ในเขตโครงการประมาณ ๑๑,๐๐๐ ไร่ ต้องใช้เวลาในการก่อสร้างนานหลายปี ควรพิจารณาการส่งน้ำไปช่วยพื้นที่เพาะปลูกภายในเขตโครงการส่วนหนึ่งในช่วงเวลาที่กำลังก่อสร้างระบบคลองส่งน้ำปีก่อน โดยอาจพิจารณาสร้างฝายทดน้ำชั่วคราวแบบง่ายๆ ที่ลำห้วยหวดตามความเหมาะสมแล้วส่งน้ำจากท่อส่งน้ำที่เชื่อนลงไปตามลำห้วยให้ฝายต่างๆ ดังกล่าว เพื่อทดอัดแล้วส่งน้ำไปให้พื้นที่เพาะปลูกต่อไป ส่วนพื้นที่บริเวณระดับสูงซึ่งได้รับน้ำจากอ่างเก็บน้ำห้วยยางและห้วยทรายนั้น สามารถได้รับน้ำจากอ่างเก็บน้ำห้วยหวด โดยท่อส่งน้ำฝั่งขวาอ่างเก็บน้ำห้วยทราย เมื่อมีน้ำเหลือปล่อยลงไปตามลำห้วยอ่างเก็บน้ำ เมื่อสร้างฝายทดน้ำชั่วคราวแบบง่ายๆ ที่ลำห้วยอีนูนตามความเหมาะสมจะสามารถทดอัดน้ำจากลำห้วยส่งไปช่วยพื้นที่เพาะปลูกได้เช่นกัน*

การสนองพระราชดำริ

๑. โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยหวดอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร
๒. โครงการอ่างเก็บน้ำคำปลาขาวอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร
๓. โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยหนองกวั่งอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร
๔. โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยกุดเต่าอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร
๕. โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยนาก้านเหลืองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร
๖. โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยวังแคนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร
๗. โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยโศกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร

วันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๒๗

บริเวณพื้นที่บ้านก๊กส้มโฮง ตำบลกุสุมาลย์ อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร

พระราชดำริ

- *ให้เจ้าหน้าที่กรมชลประทานพิจารณาสร้างโครงการอ่างเก็บน้ำเพื่อส่งน้ำสนับสนุนพื้นที่นาของราษฎร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระยะฝนทิ้งช่วง ตลอดจนให้ราษฎรมีน้ำสำหรับการเพาะปลูกตลอดฤดูแล้ง นอกจากนั้น ยังจะสามารถขยายพื้นที่เกษตรกรรมออกไปได้อีก แต่เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองจะต้องจัดการประชุมราษฎร เพื่อตกลงในหลักการเกี่ยวกับการจัดรูปที่ดินให้เกิดความยุติธรรม กล่าวคือ ผู้ได้รับประโยชน์จากโครงการฯ จะต้องยินยอมแบ่งปันที่ทำกินให้กับผู้เสียประโยชน์ที่มีที่ทำกินอยู่ในเขตอ่างเก็บน้ำบ้าง ซึ่งในที่สุดทุกคนจะมีข้าวบริโภคอย่างเพียงพอ เพราะผลผลิตข้าวต่อไร่จะเพิ่มขึ้นอีกหลายเท่า สำหรับอ่างเก็บน้ำก็จะเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ปลาน้ำจืดชนิดต่างๆ เพื่อเป็นอาหารโปรตีนส่วนรวมของราษฎร ส่วนฝายชั่วคราวของราษฎรที่ชำรุดเสียหายนั้น ทางราชการจะซ่อมแซมให้ใช้การได้ถาวรเพื่อทดน้ำให้ โค กระบือ มีน้ำบริโภคอย่างสมบูรณ์*
- *ควรพิจารณาวางโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยร่องโพโดยเร่งด่วน เพื่อจัดหาน้ำช่วยเหลือพื้นที่เพาะปลูกของหมู่บ้านก๊กส้มโฮงและหมู่บ้านข้างเคียงในเขตตำบลกุสุมาลย์ อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร นอกจากนั้นสำหรับลำห้วยข้างเคียงได้แก่ ห้วยสะเพอ ก็ควรพิจารณาสร้างอ่างเก็บน้ำช่วยเหลือพื้นที่เพาะปลูกด้วยตามความเหมาะสม สำหรับในระยะแรกหลังจากสร้างอ่างเก็บน้ำเสร็จแต่ยังไม่มีระบบคลองส่งน้ำนั้น อาจพิจารณาสร้างฝายชั่วคราวแบบง่ายๆ ในลำห้วยท้ายอ่างเก็บน้ำ เพื่อทดน้ำและผันน้ำไปยังพื้นที่เพาะปลูกที่ต้องการก่อน*
- *ให้พิจารณาโครงสร้างอ่างเก็บน้ำ เพื่อส่งน้ำสนับสนุนพื้นที่นาของราษฎร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระยะฝนทิ้งช่วง ตลอดจนให้ราษฎรมีน้ำสำหรับการเพาะปลูกตลอดฤดูแล้ง*

๑

การสนองพระราชดำริ

๑. โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยร่องโพอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร

๒. โครงการอ่างเก็บน้ำบ้านก๊กส้มโฮงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลกุสุมาลย์ อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร

๑-๒. ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๒๗ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่บ้านก๊กส้มโฮง ตำบลกุสุมาลย์ อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร

๒

วันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๒๗

บริเวณพื้นที่สถานีบำรุงพันธุ์สัตว์สกลนคร บ้านดงยอ ตำบลพังขว้าง อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร

พระราชดำริ

ควรพิจารณาวางโครงการ และก่อสร้างโครงการอ่างเก็บน้ำช่วยเหลือพื้นที่ปลูกหญ้าของศูนย์บำรุงพันธุ์และพื้นที่เพาะปลูกของหมู่บ้านต่างๆ ในเขตตำบลพังขว้าง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร โดยเร่งด่วน เนื่องจากพื้นที่เหล่านั้นขาดแคลนน้ำใช้ทำการเพาะปลูกเป็นประจำปี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงฤดูแล้ง ซึ่งอ่างเก็บน้ำต่างๆ จะสามารถส่งน้ำใช้ทำการเพาะปลูกได้ทั้งระยะฤดูฝนและฤดูแล้ง ตลอดจนให้ราษฎรหมู่บ้านต่างๆ มีน้ำสำหรับใช้อุปโภค-บริโภค ได้ตลอดปีอีกด้วย

การสนองพระราชดำริ

โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยทรายตอนบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร

๑-๒. ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๒๗ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่สถานีบำรุงพันธุ์สัตว์สกลนคร บ้านดงยอ ตำบลพังขว้าง อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร

๒

วันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๒๗

บริเวณพื้นที่อ่างเก็บน้ำห้วยตาดไฮใหญ่และฝายเก็บกักน้ำต้นน้ำลำธารศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลห้วยยาง อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร

พระราชดำริ

- *บริเวณปลายเขื่อนดินฝั่งขวาของอ่างเก็บน้ำห้วยตาดไฮใหญ่ มีร่องน้ำไหลลงทางด้านท้ายอ่างเก็บน้ำ ซึ่งสามารถสร้างสระเก็บน้ำสำหรับเก็บกักน้ำให้เกิดความชุ่มชื้นกับป่าไม้บริเวณนั้นได้*
- *ในเขตพื้นที่พัฒนาป่าไม้ด้วยน้ำชลประทาน การส่งน้ำออกจากท่อส่งน้ำของอ่างเก็บน้ำห้วยตาดไฮใหญ่ ควรสร้างฝายเก็บกักน้ำต้นน้ำลำธารเพิ่มเติมให้มากตามความเหมาะสม*
- *สำหรับพื้นที่ศูนย์ศึกษาฯ*
  - *ถ้าพื้นที่ดินซึ่งราษฎรถือครองอยู่กระจัดกระจายกัน ควรประชุมปรึกษากับราษฎรเหล่านั้นขอทำการจัดที่ดินใหม่อย่างยุติธรรม*
  - *ที่ดินซึ่งเป็นป่าสงวนหรือเป็นของทางราชการ ศูนย์ศึกษาฯ จะใช้ในการศึกษาและพัฒนาต่อไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ และในระยะต่อไปควรให้ราษฎรบ้านนานกเค้า ซึ่งเป็นหมู่บ้านบริวารของศูนย์ฯ เข้าไปร่วมทำประโยชน์ในลักษณะสหกรณ์*
  - *สำหรับพื้นที่ทำนาในเขตศูนย์ฯ และอยู่ในเขตส่งน้ำของโครงการชลประทานห้วยเดียกด้วยนั้น ถ้าเป็นพื้นที่นาของราษฎรก็ควรทำนาต่อไป*
- *ควรจัดหมู่บ้านนานกเค้าให้เป็นหมู่บ้านสหกรณ์*
- *ควรทำการทดสอบการใช้น้ำจากอ่างเก็บน้ำห้วยตาดไฮใหญ่เพื่อกิจกรรมต่างๆ ของศูนย์ว่าช่วงเวลาใดควรใช้น้ำมากน้อยเท่าไรให้เหมาะสมกับจำนวนน้ำที่มี*
- *บริเวณที่จะทำการทดสอบปลูกต้นยางพาราควรเลือกในบริเวณพื้นที่ลุ่ม*
- *มีผู้น้อมเกล้าฯ ถวายโรงสีข้าวขนาดเล็ก ซึ่งควรก่อสร้างในพื้นที่ของศูนย์ฯ บริเวณที่ใกล้กับบ้านนานกเค้า*

การสนองพระราชดำริ

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ บ้านนานกเค้า ตำบลห้วยยาง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร

๑

๒

๓

๑-๓. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร

๔

๔. ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๒๗ เสด็จฯ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร

วันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๒๗

บริเวณพื้นที่โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยหวดอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลเต่างอย กิ่งอำเภอเต่างอย จังหวัดสกลนคร

พระราชดำริ

- *การส่งน้ำออกจากคลองส่งน้ำของโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยหวด ในเขตตำบลเต่างอย กิ่งอำเภอเต่างอย จังหวัดสกลนคร*
- *บริเวณร่องน้ำหรือแอ่งพื้นที่ต่ำในเขตพื้นที่โครงการควรพิจารณาสร้างสระเก็บน้ำขนาดเล็ก เพื่อเก็บน้ำไว้ใช้ให้เป็นประโยชน์*
- *ควรพิจารณาสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยถ้ำเต่า เหนือคลองส่งน้ำสายบนที่รับน้ำมาจากอ่างเก็บน้ำห้วยหวด*

การสนองพระราชดำริ

โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยหวดอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอเต่างอย จังหวัดสกลนคร

๑

๒

วันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๒๗

บริเวณพระตำหนักภูพานราชนิเวศน์ อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร

พระราชดำริ

ให้กรมชลประทาน พิจารณาวางโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยเพลียก ในท้องที่อำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา เพื่อจัดหาน้ำให้กับพื้นที่เพาะปลูกของหมู่บ้านจัดสรรซึ่งขาดแคลนน้ำใช้ในการเพาะปลูก โดยส่งน้ำไปตามท่อลงสู่สระเก็บน้ำที่สร้างอยู่ในบริเวณที่สูงของพื้นที่จัดสรร แล้วส่งกระจายไปยังพื้นที่เพาะปลูกต่างๆ ตามที่ต้องการต่อไป

การสนองพระราชดำริ

โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยเพลียกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอเต่างอย จังหวัดนครราชสีมา

๑. โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยหวดอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร

๒. ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๒๗ เสด็จฯ โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยหวดอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร

๒๕๒๖

ภาคกลาง

วันที่ ๕ เมษายน ๒๕๒๖

บริเวณพื้นที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

พระราชดำริ

หากปล่อยทิ้งไว้ จะกลายเป็นทะเลทรายในที่สุดเมื่อรายได้เพิ่มขึ้นแล้วเขาก็ทำการพัฒนาอย่างนี้ไปมากขึ้นทุกที ตอนเริ่มต้นทางราชการต้องช่วย เขาไม่มีเงินพอสำหรับมาทำการพัฒนาแบบนี้ เราทำการพัฒนาแบบนี้ให้ทีหลัง ไม่ต้องส่งเสริม หมายความว่า รายได้ของเขามีมากขึ้นยิ่งมากขึ้นทุกปี แต่ถ้าทิ้งไว้อย่างนี้จะยิ่งจนลงทุกปี

การสนองพระราชดำริ

โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

๑

๒

๑. ๕ เมษายน ๒๕๒๖ เสด็จฯ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี

๒. ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๒๖ เสด็จฯ โครงการจัดหาน้ำสนับสนุนศูนย์ศึกษาเพื่อพัฒนาป่าไม้อเนกประสงค์ตามพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี

๓-๔. โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี

วันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๒๖

บริเวณพื้นที่โครงการจัดหาน้ำสนับสนุนศูนย์ศึกษาเพื่อพัฒนาป่าไม้อเนกประสงค์ตามพระราชดำริ ในเขตตำบลห้วยทรายเหนือ ตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

พระราชดำริ

ให้กรมชลประทานพิจารณาวางโครงการฯ ประมาณ ๑๕,๐๐๐ ไร่ เพื่อการศึกษาพัฒนาป่าไม้ การพัฒนาด้านการเกษตรกรรมต่างๆ ซึ่งจะสามารถส่งน้ำให้กับพื้นที่เพาะปลูกของราษฎรบริเวณใกล้เคียง ทำการเพาะปลูกได้ทั้งในฤดูฝนและฤดูแล้ง รวมทั้ง เพื่อการอุปโภคบริโภคตลอดปี และยังใช้เป็นแหล่งเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำได้อีกด้วย

การสนองพระราชดำริ

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

๓

๔

วันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๒๖

บริเวณพื้นที่คลองเจ๊ก คลองบางจาก คลองบางอ้อน้อย และคลองบางอ้อใหญ่ กรุงเทพฯ

พระราชดำริ

ให้ติดตั้งเครื่องสูบน้ำที่ทำนบทั้งสามแห่งเพิ่มขึ้นให้เต็มที่ ตลอดจนทำการขุดลอกคลองเจ๊ก คลองบางจาก และคลองบางอ้อ ตั้งแต่ถนนสุขุมวิทผ่านทางด่วนพิเศษจนจรดทำนบของคลองทั้งสามสายบริเวณริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา เพื่อให้สามารถชักน้ำจากบริเวณที่มีสภาพน้ำท่วมขังดังกล่าว ระบายลงสู่แม่น้ำเจ้าพระยาอย่างเต็มที่ต่อไป ตลอดจนให้พิจารณาปรับปรุงและขุดลอกขยายคูข้างถนนสรรพาวุธด้านทิศเหนือ เพื่อชักน้ำจากพื้นที่น้ำท่วมขังบริเวณถนนสุขุมวิทที่สี่แยกบางนา ให้ไหลผ่านท่อลอดถนนสรรพาวุธลงสู่คลองบางนา และไหลผ่านท่อลอดถนนทางรถไฟสายปากน้ำเก่า ตั้งแต่ถนนสรรพาวุธจนจรดคลองพระโขนง และเสริมคันกั้นน้ำด้านทิศใต้ของคลองพระโขนง ตั้งแต่ถนนทางรถไฟสายปากน้ำเก่าจนจรดประตูน้ำพระโขนง เพื่อป้องกันไม่ให้น้ำจากแม่น้ำเจ้าพระยาล้นคันกั้นน้ำดังกล่าวด้วย หากได้ดำเนินการดังกล่าวทั้งหมดแล้ว จะทำให้สภาพน้ำท่วมขังบริเวณทุ่งพระโขนงลดลงได้รวดเร็วขึ้นด้วย ตลอดจนจะเป็นผลทำให้สภาพน้ำท่วมขังบริเวณลาดพร้าว รามคำแหง และศูนย์วิจัยลดลงรวดเร็วขึ้นด้วย ทั้งนี้ ให้กรุงเทพมหานคร กองกำลังรักษาพระนคร กรมชลประทานและการทางพิเศษแห่งประเทศไทย ร่วมประสานงานดำเนินการโดยเร่งด่วนเพื่อบรรลุเป้าหมายต่อไป

การสนองพระราชดำริ

โครงการเร่งระบายน้ำออกจากพื้นที่ท่วมขัง บริเวณย่านพระโขนง บางนา กรุงเทพฯ

๑. ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๒๖ เสด็จฯ พื้นที่คลองเจ๊ก คลองบางจาก คลองบางอ้อน้อย และคลองบางอ้อใหญ่ กรุงเทพฯ

๒. ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๒๖ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่ท่วมขังบริเวณภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร

๓-๕. โครงการเร่งระบายน้ำออกจากพื้นที่น้ำท่วมขัง บริเวณภาษีเจริญ เขตหนองแขม และเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร

วันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๒๖

บริเวณพื้นที่แนวทางหลวงสายธนบุรี-ปากท่อและตามแนวคลองพระยาราชมนตรี เขตบางขุนเทียนและเขตภาษีเจริญ กรุงเทพฯ

พระราชดำริ

ให้ดำเนินการปรับปรุง ขุดลอกขยายคลองต่างๆ เช่น คลองพระยาราชมนตรี คลองศิริธร คลองหมื่นแช่ม คลองขี้เหล็ก คลองตาปลั่ง เป็นต้น กับให้พิจารณาใช้เครื่องผลักดันน้ำที่สะพานรถไฟสายวงเวียนใหญ่-มหาชัย ข้ามคลองสายต่างๆ ที่แคบและน้ำไหลช้า เพื่อทำให้น้ำไหลเร็วขึ้น และสามารถระบายน้ำได้มากขึ้น นอกจากนั้นให้พิจารณาขุดช่องลัดที่ประตูระบายน้ำปลายคลองพระยาราชมนตรี เพื่อให้น้ำจากคลองพระยาราชมนตรีระบายลงสู่คลองมหาชัยได้มากขึ้นด้วย หากได้ดำเนินการดังกล่าวทั้งหมดแล้วจะช่วยให้สภาพน้ำท่วมในเขตบางขุนเทียนและเขตภาษีเจริญลดลงได้รวดเร็วขึ้น โดยให้กรุงเทพมหานคร กองกำลังรักษาพระนคร กรมชลประทาน การรถไฟแห่งประเทศไทย และกรมทางหลวง ร่วมกันดำเนินการโดยเร่งด่วน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวต่อไป

การสนองพระราชดำริ

โครงการเร่งระบายน้ำออกจากพื้นที่ท่วมขังบริเวณภาษีเจริญ เขตหนองแขม และเขตบางขุนเทียน กรุงเทพฯ

๒

๓

๔

๕

๒๕๒๖

ภาคใต้

วันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๒๖

บริเวณพื้นที่โครงการอ่างเก็บน้ำใกล้บ้าน และศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลกะลุวอ อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส

การสนองพระราชดำริ

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

๑

พระราชดำริ

เมื่อได้ดำเนินการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำบ้านสะปอม และอ่างเก็บน้ำบ้านจาเราะสโตร์เสร็จเรียบร้อยแล้ว ควรดำเนินการขุดคลองต้นคลองยาบี พร้อมทั้งก่อสร้างอาคารบังคับน้ำกลางคลองยาบีตามความเหมาะสม เมื่อระบายน้ำในพื้นที่พรุสะปอมแห้งลง สามารถจัดสรรให้เป็นพื้นที่ทำกินของราษฎรได้ต่อไป รวมพื้นที่ประมาณ ๓,๒๐๐ ไร่ ส่วนอาคารบังคับน้ำกลางคลองยาบีนั้น จะทำหน้าที่ระบายน้ำในระยะฤดูน้ำ และเก็บกักน้ำในคลองยาบีช่วงต้นคลองไว้เพื่อใช้ในการเพาะปลูกสำหรับในช่วงที่ขาดฝน และในระยะฤดูแล้งด้วย นอกจากนั้น ยังจะช่วยควบคุมระดับน้ำใต้ดินให้อยู่ในระดับน้ำที่เหมาะสมสำหรับการเพาะปลูก และบรรเทามิให้เกิดสภาพกรดบริเวณผิวดินอีกด้วย

๒

๑. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส
๒. ๒๓ สิงหาคม ๒๕๒๖ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่โครงการอ่างเก็บน้ำใกล้บ้าน และศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส
๓. ๒๕ สิงหาคม ๒๕๒๖ เสด็จฯ ฝายทดน้ำปาลอบาต๊ะ จังหวัดนราธิวาส
๔. โครงการอ่างเก็บน้ำอ่างยะลูตง ๒ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

วันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๒๖

บริเวณพื้นที่โครงการฝายทดน้ำบ้านพงบือเราะ และโครงการฝายทดน้ำปาลอบาต๊ะ ตำบลจอเบาะ อำเภอยี่งอ จังหวัดนราธิวาส

พระราชดำริ

ให้กรมชลประทานพิจารณาสร้างโครงการอ่างเก็บน้ำบ้านตันหยงบริเวณเหนือฝายทดน้ำบ้านพงบือเราะ เพื่อใช้เป็นแหล่งน้ำสำรองสำหรับส่งน้ำมาเสริมให้ฝายทดน้ำบ้านพงบือเราะมีน้ำเพื่อการชลประทานอย่างบริบูรณ์ได้ตลอดปี ทั้งนี้ จะต้องเรียกประชุมเพื่อชี้แจงให้ราษฎรที่อาศัยอยู่ในเขตโครงการเข้าใจว่าทุกคนจะได้รับผลประโยชน์จากโครงการดังกล่าว เนื่องจากจะสามารถเพาะปลูกได้ปีละไม่ต่ำกว่า ๒ ครั้ง ซึ่งเดิมไม่สามารถทำได้ เพราะฉะนั้นจะต้องมีความสามัคคีและเสียสละบ้าง โดยเฉพาะผู้ที่มีที่ทำกินอยู่ในเขตอ่างเก็บน้ำซึ่งเป็นเขตน้ำท่วม ทางการก็จะจัดสรรที่ดินในเขตพื้นที่รับน้ำและจะปลูกพืชที่เสียหายชดเชยให้ ส่วนผู้ที่มีที่ทำกินนอกเขตอ่างเก็บน้ำก็ควรจะเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กับผู้ที่ต้องอพยพจากเขตน้ำท่วมเพื่อให้เกิดความยุติธรรมแก่ทุกฝ่าย

การสนองพระราชดำริ

๑. โครงการอ่างเก็บน้ำยะลูตง ๒ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ บ้านยะลูตง หมู่ที่ ๒ ตำบลกาเยาะมาตี อำเภอบาเจาะ จังหวัดนราธิวาส

๒. โครงการฝายกองบังคับการตำรวจภูธร ๑๒ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ บ้านปาโจ หมู่ที่ ๔ ตำบลบาเจาะ อำเภอบาเจาะ จังหวัดนราธิวาส

๓. โครงการฝายทดน้ำบ้านบาลูกาสนอ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ บ้านบาลูกาสนอ หมู่ที่ ๔ ตำบลตะปอเยาะ อำเภอยี่งอ จังหวัดนราธิวาส

๔. โครงการฝายพงบือเราะอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หมู่ ๔ ตำบลบาเจาะ อำเภอยี่งอ จังหวัดนราธิวาส

วันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๒๖

บริเวณพื้นที่อาคารบังคับน้ำปลายคลองระบายน้ำของโครงการชลประทานมูโนะ อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส

พระราชดำริ

ควรพิจารณาดำเนินการก่อสร้างโครงการระบายน้ำและเก็บกักน้ำของลุ่มน้ำบางนรา โดยก่อสร้างอาคารบังคับน้ำบางนราตอนล่าง และอาคารบังคับน้ำบางนราตอนบน โดยเร่งด่วน สำหรับอาคารบังคับน้ำน้ำแบ่งนั้น กรมชลประทานได้ก่อสร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว ในปี ๒๕๒๖ เมื่อได้ก่อสร้างอาคารบังคับน้ำบางนราทั้งสองแห่งเสร็จเรียบร้อยแล้ว จะสามารถป้องกันน้ำเค็ม ระบายน้ำ และเก็บกักน้ำในลุ่มน้ำบางนราได้อย่างสมบูรณ์ อันจะทำให้สามารถปรับปรุงพื้นที่ที่อยู่ในเขตอิทธิพลของน้ำทะเล ของลุ่มน้ำบางนราตอนล่าง พื้นที่ประมาณ ๒๕๐,๐๐๐ ไร่ ให้เป็นพื้นที่เพาะปลูก และเป็นพื้นที่ทำกินของราษฎรได้อย่างสมบูรณ์ ควรพิจารณาก่อสร้างอาคารบังคับน้ำบางนราตอนล่าง โดยเร่งด่วนที่สุดเป็นอันดับแรก ส่วนอาคารบังคับน้ำบางนราตอนบน ควรก่อสร้างโดยเร่งด่วนเป็นอันดับต่อไป

การสนองพระราชดำริ

โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำบางนราอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

๑-๒. ๒๘ สิงหาคม ๒๕๒๖ เสด็จฯ โครงการชลประทานมูโน๊ะ จังหวัดนราธิวาส

๓-๕. โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาลุ่มน้ำบางนราอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

วันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๒๖

บริเวณพื้นที่อาคารบังคับปลายคลองระบายน้ำบาเจาะ ของโครงการระบายน้ำพรุบาเจาะ อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี

พระราชดำริ

- *ปัจจุบันสภาพน้ำในคลองระบายน้ำบาเจาะ มีระดับน้ำต่ำมาก รวมทั้งสภาพน้ำในคลองลัดที่ระบายน้ำจากพรุบาเจาะออกสู่ทะเลด้วย ควรพิจารณาเก็บกักน้ำในคลองระบายน้ำบาเจาะไว้ในระดับที่เหมาะสมตามฤดูกาล เพื่อการควบคุมระดับน้ำใต้ดินและการเก็บกักน้ำไว้สำหรับใช้เพื่อการเพาะปลูกในบริเวณทุ่งพรุบาเจาะ ซึ่งพื้นที่ได้แห้งลง เนื่องจากการระบายน้ำของคลองระบายน้ำบาเจาะ ในการนี้ ถ้าจำเป็นอาจจะต้องสร้างอาคารบังคับน้ำกลางคลองระบายน้ำบาเจาะ และสร้างคันกั้นน้ำเล็กเป็นบางแห่ง เพื่อป้องกันน้ำท่วมที่ทำกินของราษฎรตามความเหมาะสมต่อไปโดยเร่งด่วน เพื่อให้โครงการระบายน้ำพรุบาเจาะตามพระราชดำริ พื้นที่ประมาณ ๑๑๕,๐๐๐ ไร่ ได้ผลตามเป้าหมายที่วางโครงการไว้*
- *ควรพิจารณาก่อสร้างโครงการจัดหาน้ำจืด จากอาคารบังคับน้ำไม้แก่น หรือจากคลองมือโบะ และห้วยบาตู เพื่อส่งน้ำโดยวิธี Gravity ให้กับราษฎรหมู่บ้านต่าง ๆ ในเขตตำบลปะลุกาสาเมาะ อำเภอบาเจาะ จังหวัดนราธิวาส และในเขตตำบลไทรทอง กับตำบลไม้แก่น กิ่งอำเภอไม้แก่น อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี พื้นที่ประมาณ ๑๑,๐๐๐ ไร่ สามารถมีน้ำจืดทำการเพาะปลูกและเพื่ออุปโภค บริโภคได้ตลอดปี*

การสนองพระราชดำริ

โครงการระบายน้ำพรุบาเจาะอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

๑

๒

๓

๔

วันที่ ๒ กันยายน ๒๕๒๖

บริเวณพื้นที่โครงการอ่างเก็บน้ำปีแนมูดอตามพระราชดำริ ตำบลบูกิต อำเภอเจาะไอร้อง จังหวัดนราธิวาส

พระราชดำริ

ให้ดำเนินการโครงการนี้เป็นลักษณะโครงการผสมผสานหรือโครงการเบ็ดเสร็จ เพื่อเป็นโครงการตัวอย่าง หน่วยงานทุกหน่วยจะต้องประสานงานกันในการจัดตั้งศูนย์พัฒนา ซึ่งจะเป็นสาขาของศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ โดยมีคณะกรรมการดำเนินงาน จัดหาและจัดรูปที่ดินทำกินที่อยู่ในเขตพื้นที่รับน้ำของโครงการอ่างเก็บน้ำปีแนมูดอ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่สามารถปลูกข้าวหมุนเวียนกับการปลูกพืชไร่ได้ตลอดทั้งปี จากนั้น ก็จะเปิดรับสมัครราษฎรที่ขยันขันแข็งในหมู่บ้าน แต่ขาดแคลนที่ทำกิน เข้าใช้ประโยชน์ในที่ดิน ซึ่งเป็นกรรมสิทธิ์ของศูนย์พัฒนา โดยผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการ ทั้งนี้ เมื่อเสร็จสิ้นฤดูกาลเพาะปลูกแต่ละครั้ง ก็จะต้องมาสมัครใหม่ทุกคราวไป สำหรับศูนย์พัฒนาจะมีหน้าที่เผยแพร่ความรู้ทางด้านวิชาการเกษตร แจกจ่ายพันธุ์พืชและปุ๋ย ตลอดจนวางแผนขุดคูส่งน้ำไปยังแปลงเพาะปลูก และวางแผนการปราบศัตรูพืชร่วมกับราษฎร

๖

๕

การสนองพระราชดำริ

๑. โครงการอ่างเก็บน้ำปีแนมูดออันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

๒. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

๗

๑. ๓๐ สิงหาคม ๒๕๒๖ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่คลองระบายน้ำบาเจาะ จังหวัดปัตตานี

๒-๔. โครงการระบายน้ำพรุบาเจาะอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดปัตตานี

๕-๖. ๒ กันยายน ๒๕๒๖ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่โครงการอ่างเก็บน้ำปีแนมูดออันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

๗. โครงการอ่างเก็บน้ำปีแนมูดออันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

วันที่ ๕ กันยายน ๒๕๒๖

บริเวณพื้นที่โครงการอ่างเก็บน้ำวิทยาลัยเกษตรกรรมนราธิวาส และเขตพื้นที่บ้านป่าไผ่ ตำบลตันหยงลิมอ อำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส

พระราชดำริ

- *ควรพิจารณาวางโครงการและก่อสร้างฝายทดน้ำในลำน้ำสาขาต่างๆ ของแม่น้ำบางนรา เพื่อจัดหาน้ำส่งให้กับพื้นที่นาของหมู่บ้านต่างๆ ในเขตอำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส สามารถทำนาในฤดูฝนได้อย่างสมบูรณ์ โดยจะส่งน้ำจากฝายไปช่วยในระยะที่ฝนทิ้งช่วงได้ตามต้องการ นอกจากนั้น ในระยะฤดูแล้งยังสามารถส่งน้ำจากฝายให้กับพื้นที่นาดังกล่าว เพื่อการเพาะปลูกพืชฤดูแล้งหรือทำนาปรังในพื้นที่อีกส่วนหนึ่งตามจำนวนน้ำธรรมชาติที่จะมีให้อีกด้วย*
- *ควรพิจารณาก่อสร้างฝายทดน้ำคลองตันหยงโดยเร่งด่วนเป็นอันดับแรก เพื่อส่งน้ำให้กับพื้นที่นาของราษฎรหมู่บ้านเจาะไอร้อง พื้นที่ประมาณ ๗๐๐ ไร่ และพื้นที่นาของราษฎรหมู่บ้านบูเกะ พื้นที่ประมาณ ๘๐๐ ไร่ ในเขตอำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส สามารถทำการเพาะปลูกได้ทั้งในระยะฤดูฝน ฤดูแล้ง และมีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภคของราษฎรหมู่บ้านดังกล่าวตลอดปี*

การสนองพระราชดำริ

โครงการฝายคลองเขาตันหยงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ บ้านเจาะเกราะ หมู่ที่ ๑ ตำบลบูกิต อำเภอเจาะไอร้อง จังหวัดนราธิวาส

๑

วันที่ ๘ กันยายน ๒๕๒๖

บริเวณวัดเขากง ตำบลลำภู อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส

พระราชดำริ

ให้ทำการสำรวจพื้นที่ เพื่อพิจารณาสร้างฝายหรืออ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก เพื่อช่วยเหลือพื้นที่เพาะปลูกเดิมของราษฎรและขยายพื้นที่เพาะปลูกใหม่ในเขตบ้านบาโงไอซา และบ้านปีแนมูดอ กับสร้างฝายหรืออ่างเก็บน้ำจากลำคลองไอบือตง เพื่อช่วยให้พื้นที่นาบางส่วนสามารถทำนาได้สองครั้ง จากบ้านบาโงไอซาจนถึงบ้านไอสเตีย ในเขตอำเภอระแงะ

การสนองพระราชดำริ

โครงการฝายคลองไอบือตงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ บ้านบาโงไอซา หมู่ที่ ๑ ตำบลบูกิต อำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส

๑. ๕ กันยายน ๒๕๒๖ เสด็จฯ โครงการอ่างเก็บน้ำ วิทยาลัยเกษตรกรรมนราธิวาส และเขตพื้นที่บ้านป่าไผ่ จังหวัดนราธิวาส
๒. ๘ กันยายน ๒๕๒๖ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่วัดเขากง อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส
๓. โครงการฝายคลองเขาต้นหยงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

วันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๒๖

บริเวณพื้นที่อ่างเก็บน้ำใกล้บ้านตามพระราชดำริในเขตพื้นที่บ้านเขาสำนัก ตำบลกะลุวอเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส

พระราชดำริ

- *ทรงสำรวจทำเลที่จะทดลองโครงการสวนยางพาราแบบเอนกประสงค์ โดยศึกษาค้นคว้าการปลูกพืชแซมที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจ เช่น ย่านลิเพา กล้วยไม้ป่าพันธุ์ต่างๆ ตลอดจนทดลองเลี้ยงสัตว์ป่าบางชนิด เช่น กระจง ในบริเวณสวนยางดังกล่าว ทั้งนี้ หากไม่ได้ผลเป็นที่น่าพอใจทางศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ ก็จะเปิดโอกาสให้ราษฎรที่มีอาชีพกรีดยาง หรือผู้สนใจทั่วไปเข้าชมกิจการของสวนยางพาราแบบเอนกประสงค์ ซึ่งนักวิชาการของศูนย์ศึกษาการพัฒนาฯ จะทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ให้ อันอาจจะทำให้ราษฎรที่มีอาชีพกรีดยางที่เคยทำงานในสวนยางเพียงปีละประมาณ ๔ เดือน สามารถใช้เวลาว่างที่เหลือให้เป็นประโยชน์และสามารถเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัว*
- *ให้กรมชลประทานพิจารณาก่อสร้างอ่างเก็บน้ำบริเวณเชิงเขาสำนัก เพื่อจัดหาน้ำให้กับพื้นที่โครงการสวนยางพาราแบบเอนกประสงค์ในเนื้อที่ประมาณ ๑๕๐ ไร่ ตลอดจนส่งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคให้กับหมู่บ้านใกล้เคียงได้ตลอดทั้งปี ให้พิจารณาสร้างฝายต้นน้ำลำธารตามแหล่งน้ำบนเขาสำนัก เพื่อเป็นการรักษาสภาพป่าให้มีความชุ่มชื้นตลอดเวลา และยังสามารถสนับสนุนอ่างเก็บน้ำได้อีกด้วย*

การสนองพระราชดำริ

โครงการสวนยางเขาสำนักอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลกะลุวอ อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส สาขาของศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

๑-๒. ๑๘ กันยายน ๒๕๒๖ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่อ่างเก็บน้ำใกล้บ้านตามพระราชดำริ อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส

๑๘ กันยายน ๒๕๒๖ เสด็จฯ อ่างเก็บน้ำใกล้บ้านตามพระราชดำริ อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส

วันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๒๖

บริเวณพื้นที่คลองม่วงชุม และคลองระบายน้ำบาเจาะ บริเวณบ้านกูวิง ตำบลไทรทอง กิ่งอำเภอไม้แก่น อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี

พระราชดำริ

ควรศึกษาและพิจารณาวางโครงการก่อสร้างอาคารบังคับน้ำ ปลายคลองระบายน้ำบาเจาะ เพื่อควบคุมระดับน้ำใต้ดิน และเพื่อเก็บกักน้ำในคลองระบายน้ำบาเจาะ และคลองระบายน้ำบ้านทอน ไว้ในระดับที่เหมาะสมสำหรับใช้เพื่อการเพาะปลูกในบริเวณทุ่งพรุบาเจาะ ซึ่งพื้นที่ได้แห้งลง เนื่องจากการระบายน้ำของคลองระบายน้ำดังกล่าว นอกจากนั้น ยังจะช่วยส่งน้ำให้กับอาคารบังคับน้ำคลองม่วงชุม เพื่อการเพาะปลูกในพื้นที่ประมาณ ๑๐,๐๐๐ ไร่ ในระยะที่ขาดฝน และในระยะฤดูแล้งได้อีกด้วย

การสนองพระราชดำริ

โครงการระบายน้ำพรุบาเจาะ-ไม้แก่นอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

๑

๒

๑. โครงการระบายน้ำพรุบาเจาะ-ไม้แก่นอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

๒. ๒๐ กันยายน ๒๕๒๖ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่คลองม่วงชุมและคลองระบายน้ำบาเจาะ บริเวณบ้านกูวัง อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี

วันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๒๖

นิคมสร้างตนเองปรินยอ ตำบลศรีสาคร อำเภอศรีสาคร จังหวัดนราธิวาส

พระราชดำริ

พิจารณาวางโครงการ และก่อสร้างโครงการจัดหาน้ำเพื่อสนับสนุนให้สมาชิกของนิคมสามารถมีน้ำทำการเพาะปลูกข้าว และพืชไร่ พืชผัก ได้ตลอดปี ในบริเวณพื้นที่ลุ่มน้ำไอร์บือรา ในเขตนิคมสร้างตนเองปรินยอ ตำบลศรีสาคร อำเภอศรีสาคร จังหวัดนราธิวาส ซึ่งเป็นนิคมสาขานิคมหนึ่ง ของนิคมสร้างตนเองพัฒนาภาคใต้จังหวัดยะลา เพื่อให้สมาชิกของนิคมสามารถปลูกข้าว พืชไร่ พืชผัก พอเลี้ยงสมาชิกของนิคมได้ตามสมควรเท่าที่สภาพพื้นที่และภูมิประเทศจะอำนวยให้ดำเนินการได้ ทั้งนี้ ควรพิจารณาดำเนินการอย่างเร่งด่วน โดยประสานงานกับผู้ปกครองนิคมต่อไป และได้พระราชทานแผนที่มาตราส่วน ๑:๕๐,๐๐๐ ที่ทรงวางโครงการไว้ให้กรมชลประทานใช้ประกอบการพิจารณาด้วย

๑

การสนองพระราชดำริ

๑. โครงการฝายทดน้ำบ้านกาหลงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ บ้านกาหลง หมู่ที่ ๑ ตำบลกาหลง อำเภอศรีสาคร จังหวัดนราธิวาส

๒. โครงการฝายทดน้ำปรินยออันเนื่องมาจากพระราชดำริ บ้านปรินยอ หมู่ที่ ๑ ตำบลศรีสาคร อำเภอศรีสาคร จังหวัดนราธิวาส

๒

วันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๒๖

บริเวณพื้นที่ศาลาบุหลิน พระตำหนักทักษิณราชนิเวศน์ เขาตันหยง จังหวัดนราธิวาส

พระราชดำริ

- *ให้กรมชลประทานพิจารณาสร้างฝายทดน้ำในลำน้ำสาขาคลองอัยเยอร์เค็ม จัดหาน้ำให้กับพื้นที่เพาะปลูกของบ้านวังใหม่ในเขตอำเภอเบตง จังหวัดยะลา สามารถมีน้ำใช้ทำการเพาะปลูก และอุปโภค บริโภคในฤดูฝน-ฤดูแล้งตลอดปีด้วย*
- *ควรพิจารณาสร้างฝายทดน้ำบ้านแหร ที่พิกัดประมาณ ๔๗ NQG ๔๒๒-๗๕๑ แผนที่มาตราส่วน ๑:๕๐,๐๐๐ ระวาง ๕๒๒๑ III เพื่อจัดหาน้ำให้ราษฎรหมู่บ้านแหร ซึ่งอยู่ในเขตนิคมสร้างตนเองธารโต อำเภอธารโต จังหวัดยะลา พื้นที่การเกษตรประมาณ ๒๐๐ ไร่ สามารถมีน้ำทำการเพาะปลูกได้ทั้งในฤดูฝนและฤดูแล้ง และมีน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคตลอดปีด้วย*
- *ให้พัฒนาพรุธารโต เนื้อที่ ๑,๐๐๐ ไร่ ในเขตนิคมสร้างตนเองธารโต จังหวัดยะลา ให้แห้งลงสามารถจัดสรรให้เป็นที่ทำกินของสมาชิกนิคมต่อไป ส่วนใจกลางพรุให้คงสภาพเดิม โดยก่อสร้างอาคารบังคับน้ำเพื่อควบคุมระดับน้ำในพรุและระดับน้ำใต้ดินบริเวณขอบพรุไว้ในระดับที่เหมาะสม เพื่อใช้ในการอุปโภค บริโภค*

๓

การสนองพระราชดำริ

๑. โครงการจัดหาน้ำให้บ้านวังใหม่อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลอัยเยอร์เวง อำเภอเบตง จังหวัดยะลา

๒. โครงการฝายบ้านแหรอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอธารโต จังหวัดยะลา

๓. โครงการขุดสระเก็บน้ำพรุธารโตอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอธารโต จังหวัดยะลา

วันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๒๖

บริเวณพื้นที่บ้านสาเมาะ ตำบลบองอ อำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส

พระราชดำริ

- *ให้กรมชลประทานพิจารณาปรับปรุงฝายทดน้ำแห่งนี้ให้เป็นฝายถาวร พร้อมทั้งสร้างอาคารบังคับน้ำบริเวณปากคลองส่งน้ำของราษฎร สำหรับใช้ควบคุมน้ำ เพื่อให้สามารถส่งน้ำให้กับพื้นที่เพาะปลูกของราษฎรหมู่บ้านต่างๆ ในเขตอำเภอระแงะ เป็นเนื้อที่ประมาณ ๖,๐๐๐ ไร่ ทำการเพาะปลูก และอุปโภคบริโภคได้ตลอดทั้งปี*
- *ให้กรมชลประทานพิจารณาดำเนินการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำบองอกับอ่างเก็บน้ำลาแป เพื่อจัดหาน้ำให้กับราษฎรในเขตพื้นที่ตำบลบองอ เป็นเนื้อที่ประมาณ ๑,๐๐๐ ไร่ สามารถเพาะปลูกและอุปโภคบริโภคได้ตลอดทั้งปี*

การสนองพระราชดำริ

โครงการอ่างเก็บน้ำบ้านบองอ อำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส

๑. ๒๒ กันยายน ๒๕๒๖ เสด็จฯ นิคมสร้างตนเองปรินยอ จังหวัดนราธิวาส

๒. โครงการฝายทดน้ำบ้านกาหลงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

๓. โครงการจัดหาน้ำให้บ้านวังใหม่อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดยะลา

๒๕๒๖

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๒๖

บริเวณพื้นที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร

พระราชดำริ

โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำรินั้น เป็นการดำเนินงานในลักษณะย่อส่วนภูมิประเทศให้เล็กลง เพื่อที่จะมีการดำเนินงานในทุก ๆ ด้านมารวมกันอยู่ในศูนย์ฯ นี้ โดยจะมีการศึกษา ทดลอง เผยแพร่การพัฒนา และเป็นตัวอย่างให้แก่ผู้เชี่ยวชาญ ข้าราชการ และประชาชนสามารถมาดูงานศึกษาและพัฒนาไปใช้ปฏิบัติได้

การสนองพระราชดำริ

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร

๑

๒

๓

๑-๒. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร

๓-๔. ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๒๖ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร

๔

๒๕๒๕

ภาคเหนือ

วันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๒๕

บริเวณพื้นที่บ้านแม่สา ตำบลโป่งแยง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่

พระราชดำริ

เจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายควรร่วมมือกันสำรวจและเตรียมขยายพื้นที่เพาะปลูกพืชทดแทนตามความเหมาะสม โดยพิจารณาสร้างโครงการชลประทานขนาดเล็กเพิ่มเติม โดยเฉพาะในระยะฝนทิ้งช่วง ทั้งนี้ ต้องวางแผนใช้ที่ดินให้ได้ประโยชน์สูงสุด โดยการปลูกข้าวไร่สลับกับการปลูกพืชตระกูลถั่วและพืชเศรษฐกิจชนิดอื่นๆ หมุนเวียนการเลี้ยงปศุสัตว์ ซึ่งจะเป็นการรักษาความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ธรรมชาติอีกด้วย

การสนองพระราชดำริ

โครงการปลูกพืชทดแทน และการตลาดที่สูงบ้านแม่สา ตำบลโป่งแยง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่

๑

๒

วันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๒๕

บริเวณพื้นที่อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย

พระราชดำริ

ควรพิจารณาวางโครงการและก่อสร้างอ่างเก็บน้ำตามลำน้ำสาขาต่างๆ ของแม่น้ำอิง เพื่อจัดหาน้ำให้ราษฎรหมู่บ้านต่างๆ มีน้ำทำการเพาะปลูกกับเพื่อบรรเทาอุทกภัยสำหรับพื้นที่เพาะปลูกในเขตลุ่มน้ำอิงที่น้ำแม่ลอยไหลมาบรรจบกับน้ำแม่อิง

การสนองพระราชดำริ

โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยปล้องอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลปล้อง อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย

๑-๒ โครงการปลูกพืชทดแทนและการตลาดที่สูงบ้านแม่สา จังหวัดเชียงใหม่
๓-๔. ๓๑ มกราคม ๒๕๒๕ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย

วันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๕

บริเวณพื้นที่บ้านปรางค์ และบริเวณอ่างเก็บน้ำพงตามพระราชดำริ ตำบลพงษ์ อำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน

พระราชดำริ

ควรพิจารณาวางโครงการและก่อสร้างฝายทดน้ำและอ่างเก็บน้ำตามลำดับสาขาต่าง ๆ ของแม่น้ำน่าน เพื่อจัดหาน้ำให้ราษฎรหมู่บ้านต่าง ๆ ในเขตอำเภอปัว กิ่งอำเภอสันติสุข และอำเภอแม่จริม จังหวัดน่าน ให้สามารถมีน้ำทำการเพาะปลูก และใช้ในการอุปโภคบริโภคได้ตลอดปี

การสนองพระราชดำริ

โครงการอ่างเก็บน้ำน้ำแก่นอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลน้ำแก่น อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน

๑

๒

๑. โครงการอ่างเก็บน้ำน้ำแก่นอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน

๒. ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๕ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่อ่างเก็บน้ำพงตามพระราชดำริ อำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน

วันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๕

บริเวณพื้นที่โครงการหลวงปางอุ๋ง ตำบลแม่ศึก อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

พระราชดำริ

ให้เจ้าหน้าที่โครงการหลวงฯและราษฎรร่วมกันวางแผนจัดที่ดินสำหรับปลูกข้าวไร่สำหรับบริโภคเอง สลับกับการปลูกถั่วสำหรับจำหน่ายร่วมกับพืชเศรษฐกิจอื่นๆ ที่โครงการหลวงฯ ส่งเสริมอยู่แล้ว เนื่องจากโครงการฯ มีระบบชลประทานอยู่แล้ว

การสนองพระราชดำริ

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงปางอุ๋ง ตำบลแม่ศึก อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

๑

๒

๑. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงปางอุ๋ง จังหวัดเชียงใหม่
๒. ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๕ บริเวณพื้นที่โครงการหลวงปางอุ๋ง ตำบลแม่ศึก อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

วันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๕

บริเวณพื้นที่สถานีทดลองเกษตรที่สูงปางดะ บ้านปางดะ ตำบลสะเมิงใต้ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่

๑

๒

๓

๔

พระราชดำริ

ให้กรมชลประทานพิจารณาสร้างอ่างเก็บน้ำจากห้วยปลาก้าง เพื่อส่งน้ำให้พื้นที่ใกล้เคียง

การสนองพระราชดำริ

๑. สถานีทดลองเกษตรที่สูงปางดะ ตำบลสะเมิงใต้ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่

๒. โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยปลาก้างอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเชียงใหม่

บริเวณพื้นที่โครงการหลวงพัฒนาที่ดินทุ่งเริง บ้านแม่ขนิล ตำบลบ้านปง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

พระราชดำริ

ให้กรมชลประทานพิจารณาสร้างอ่างเก็บน้ำแห่งใหม่เพื่อส่งน้ำให้พื้นที่เพาะปลูกเพิ่มขึ้นกับซ่อมแซมบ่อพักน้ำเดิมที่มีอยู่แล้วให้สามารถใช้ประโยชน์ได้เต็มที่

การสนองพระราชดำริ

โครงการหลวงพัฒนาที่ดินทุ่งเริง ตำบลบ้านปง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

๕

๑-๒. โครงการหลวงพัฒนาที่ดินทุ่งเริง จังหวัดเชียงใหม่

๓. โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยปลาก้าง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเชียงใหม่

๔. ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๕ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่โครงการหลวงพัฒนาที่ดินทุ่งเริง จังหวัดเชียงใหม่

๕-๖. ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๕ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่ อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

๖

วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๕

บริเวณพื้นที่ศูนย์ศิลปาชีพห้วยเดื่อ อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

พระราชดำริ

เนื่องจากพื้นที่บริเวณนี้ขาดแคลนน้ำใช้ในการทำการเกษตรและการอุปโภคบริโภค จึงควรพิจารณาวางโครงการและก่อสร้างฝายบ้านท่าโป่งแดงโดยเร่งด่วน เพื่อจัดหาน้ำให้ราษฎรในหมู่บ้านสามารถมีน้ำทำการเพาะปลูกได้ทั้งในฤดูฝน - ฤดูแล้ง และมีน้ำเพื่ออุปโภคบริโภคตลอดปีด้วย

การสนองพระราชดำริ

โครงการฝายท่าโป่งแดงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดแม่ฮ่องสอน

๑. ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๕ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่ศูนย์ศิลปาชีพห้วยเดื่อ อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

๒-๓. ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๕ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่ศูนย์ศึกษาและพัฒนาในสอยบ้านห้วยขาน ตำบลปางหมู อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

๔-๕. ศูนย์ศึกษาและพัฒนาในสอย อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน

๒

วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๕

บริเวณพื้นที่ศูนย์ศึกษาและพัฒนาในสอย บ้านห้วยขาน ตำบลปางหมู อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน

พระราชดำริ

ควรใช้ที่ดินในเขตศูนย์พัฒนาฯ ซึ่งมีระบบชลประทานอย่างสมบูรณ์ให้ได้ประโยชน์สูงสุด โดยจัดพื้นที่เพื่อปลูกข้าวให้สามารถมีผลผลิตสำหรับบริโภคอย่างเพียงพอเสียก่อน แล้วจึงส่งเสริมให้ปลูกพืชเศรษฐกิจอื่นๆ เช่น ไม้ผล เป็นต้น

การสนองพระราชดำริ

ศูนย์ศึกษาและพัฒนาในสอยตามพระราชดำริ ตำบลปางหมู อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

๔

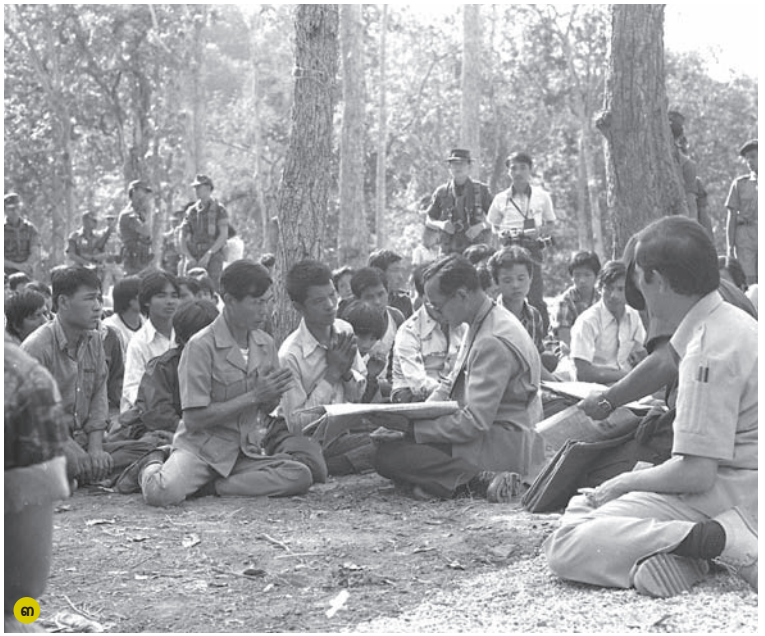
๓

๕

๑

วันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๕

บริเวณพื้นที่โรงไฟฟ้าพลังน้ำปางตอง ๒ อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

พระราชดำริ

- *ให้ใช้พื้นที่บริเวณศูนย์เกษตรที่สูงปางตอง จัดตั้งเป็นสวนสัตว์เปิด*
- *ให้ทำการเพาะเลี้ยงสัตว์ป่าในสวนสัตว์เปิด ในขั้นต้นให้ทำคอกอนุบาลเพื่อเป็นที่พักสัตว์ป่าแล้วจึงพิจารณานำไปเลี้ยงในสวนสัตว์เปิดต่อไป*
- *สมควรให้โครงการเพาะเลี้ยงสัตว์ป่านี้ เป็นอาชีพหลักอย่างหนึ่งของราษฎรต่อไปในอนาคตเพื่อให้ประชาชนเข้าเที่ยวชม*

๒

๓

๔

๕

๖

บริเวณพื้นที่ศูนย์เกษตรที่สูงปางตอง อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

พระราชดำริ

ควรสร้างฝายชุ่มชื้นกั้นตามร่องน้ำรอบๆบริเวณศูนย์พัฒนา เพื่อรักษาสภาพแวดล้อมของป่าต้นน้ำลำธารบริเวณพื้นที่ตอนบน ทั้งนี้จะต้องอนุรักษ์พันธุ์ไม้และพันธุ์สัตว์ป่าด้วย ส่วนพื้นที่ตอนล่างซึ่งเป็นเขตพัฒนานั้น ควรจัดระบบชลประทานอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพ โดยสร้างบ่อพักน้ำตามจุดต่างๆ เพื่อรับน้ำจากฝายมาเก็บสำรองไว้ สำหรับจ่ายไปยังบริเวณที่พักอาศัยหรือแปลงเพาะปลูกรอบๆ บ่อพักน้ำแต่ละแห่ง นอกจากนั้นน่าจะพิจารณาการตั้งโรงสีข้าวขนาดเล็กราคาประหยัดเพื่อบริการสีข้าวให้แก่ธนาคารข้าว และยังสามารถเลี้ยงไก่แบบเลี้ยงปล่อยบริเวณโรงสี

การสนองพระราชดำริ

ศูนย์บริการและพัฒนาที่สูงปางตองตามพระราชดำริ ตำบลหมอกจำแป่ อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

๑-๒. ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๕ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่โรงไฟฟ้าพลังน้ำตอง ๒ อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน
๓-๖. ศูนย์บริการและพัฒนาที่สูงปางตองตามพระราชดำริ ตำบลหมอกจำแป่ อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๕

บริเวณพื้นที่อ่างเก็บน้ำห้วยเป๊าะ อำเภอสอง จังหวัดแพร่

พระราชดำริ

ควรพิจารณาวางโครงการและก่อสร้างอ่างเก็บน้ำตามลำน้ำสาขาต่างๆ ของแม่น้ำยม เพื่อจัดหาน้ำให้ราษฎรหมู่บ้านต่างๆ ในเขตอำเภอสองและอำเภอเมือง จังหวัดแพร่ สามารถมีน้ำทำการเพาะปลูกได้ทั้งในฤดูฝน - ฤดูแล้ง และมีน้ำเพื่ออุปโภคบริโภคตลอดปี รวมทั้งลดอุทกภัยด้วย

การสนองพระราชดำริ

โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยเป๊าะอันเนื่องมาจากพระราชดำริ บ้านลูนิเกตุ ตำบลห้วยหม้าย อำเภอสอง จังหวัดแพร่

๑

๒

๑. *โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยเป๊าะอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอสอง จังหวัดแพร่*

๒. *๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๕ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่อ่างเก็บน้ำห้วยเป๊าะ อำเภอสอง จังหวัดแพร่*

วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๕

บริเวณพื้นที่เขื่อนนเรศวร บ้านหาดใหญ่ ตำบลพรหมพิราม อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก

พระราชดำริ

- *ควรพิจารณาวางโครงการบริเวณตอนเหนือของทุ่งสาน เพื่อจัดหาน้ำให้ราษฎรหมู่บ้านต่างๆ นอกเขตชลประทานทุ่งสาน ซึ่งเป็นพื้นที่บริเวณทุ่งสานตอนบน และตอนกลาง สามารถมีน้ำทำการเพาะปลูกได้ทั้งในฤดูแล้ง และมีน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคสำหรับราษฎรหมู่บ้านต่างๆ ดังกล่าวตลอดปี นอกจากนั้น ยังจะช่วยบรรเทาอุทกภัยสำหรับพื้นที่เพาะปลูกบริเวณทุ่งสาน*
- *ควรพิจารณาโครงการและก่อสร้างเขื่อนเก็บกักน้ำแควน้อย ในเขตอำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก โดยเร่งด่วน เขื่อนเก็บกักน้ำแควน้อยนี้ควรพิจารณาวางโครงการให้เก็บกักน้ำไว้อย่างเต็มที่ เพื่อการบรรเทาอุทกภัยในเขตลุ่มน้ำแควน้อยตอนล่าง และจัดหาน้ำสนับสนุนโครงการชลประทานพิษณุโลก และโครงการชลประทานเจ้าพระยาใหญ่ ให้ได้ผลอย่างสมบูรณ์ต่อไป*
- *ควรพิจารณาวางโครงการและก่อสร้างอ่างเก็บน้ำตามลำน้ำสาขาต่างๆ ของแควน้อยตอนล่าง บริเวณเขื่อนเก็บกักน้ำแควน้อย เพื่อจัดหาน้ำให้ราษฎรหมู่บ้านต่างๆ ในเขตอำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก พื้นที่ประมาณ ๑๙,๐๐๐ ไร่ สามารถทำการเพาะปลูกได้ตลอดปี นอกจากนั้น ยังจะช่วยบรรเทาอุทกภัยแก่พื้นเก็บน้ำต่างๆ ดังกล่าวอีกด้วย*

การสนองพระราชดำริ

โครงการเขื่อนแควน้อยบำรุงแคน อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก

๑

๑. *๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๕ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่เขื่อนเรศวร บ้านหาดใหญ่ ตำบลพรหมพิราม อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก*

๒-๕. *โครงการเขื่อนแควน้อยบำรุงแคน อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก*

วันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๒๕

บริเวณพื้นที่ดอยสามหมื่น ตำบลเวียงแหง กิ่งอำเภอเวียงแหง อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

พระราชดำริ

ให้เจ้าหน้าที่กรมชลประทานพิจารณาก่อสร้างอ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก เพื่อส่งน้ำให้กับพื้นที่เพาะปลูกของราษฎร ตลอดจนสำรวจพื้นที่ซึ่งสามารถขยายเป็นที่ทำกินได้

การสนองพระราชดำริ

ศูนย์ศึกษาพัฒนาโครงการหลวงสามหมื่น ตำบลเวียงแหง อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่

บริเวณพื้นที่โครงการหลวงแกน้อย ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

พระราชดำริ

ให้พิจารณานำน้ำมาใช้ผลิตกระแสไฟฟ้า เพื่อเป็นการประหยัดพลังงานกับให้ปรับปรุงพื้นที่บริเวณอ่างเก็บน้ำให้เป็นพื้นที่เกษตรกรรมตัวอย่างอีกด้วย

การสนองพระราชดำริ

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแกน้อย ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

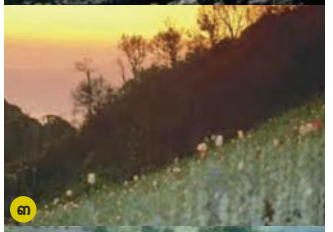

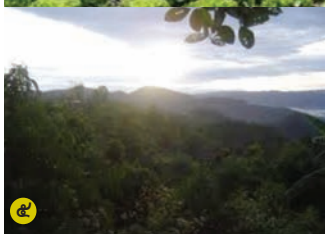

๑. ๓ มีนาคม ๒๕๒๕ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่ดอยสามหมื่นตำลเวียงแหง อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

๒-๕. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแกน้อย อำเภอเชียงดาวจังหวัดเชียงใหม่

๖. ๓ มีนาคม ๒๕๒๕ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่โครงการหลวงบ้านแกน้อย อำเภอเชียงดาวจังหวัดเชียงใหม่

๗. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงตีนตก จังหวัดเชียงใหม่

๖

วันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๒๕

บริเวณพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงตีนตก บ้านตีนตก ตำบลห้วยแก้ว กิ่งอำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่

พระราชดำริ

ให้เจ้าหน้าที่โครงการหลวงส่งเสริมให้ราษฎรปลูกข้าวไร่ตามพื้นที่ที่ยังไม่ได้ใช้ประโยชน์ โดยให้กรมชลประทานดำเนินการก่อสร้างฝายทดน้ำที่ต้นน้ำแม่ลาน้อย เพื่อส่งน้ำให้พื้นที่เพาะปลูกบ้านป๊อก เป็นเนื้อที่ ๔๐๐ ไร่

การสนองพระราชดำริ

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงศูนย์ตีนตก บ้านตีนตก ตำบลห้วยแก้ว กิ่งอำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่

๗

วันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๒๕

บริเวณพื้นที่โรงเรียนหมู่บ้านสหกรณ์ที่ ๕ หมู่ที่ ๕ บ้านสหกรณ์ ตำบลสหกรณ์ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

พระราชดำริ

ให้เจ้าหน้าที่สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบทพิจารณาสร้างฝายเก็บน้ำ เพื่อส่งน้ำให้กับพื้นที่เพาะปลูกได้ประมาณ ๑,๕๐๐ ไร่

การสนองพระราชดำริ

โครงการหมู่บ้านสหกรณ์สันกำแพงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

๑. *โครงการหมู่บ้านสหกรณ์สันกำแพงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเชียงใหม่*

๒. *๘ มีนาคม ๒๕๒๕ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่โครงการหมู่บ้านสหกรณ์สันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่*

วันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๒๕

บริเวณพื้นที่ดอยอินทนนท์ อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่

พระราชดำริ

ให้พัฒนาแหล่งน้ำเดิม ศึกษาและก่อสร้างแหล่งน้ำใหม่ และก่อสร้างระบบชลประทานนำน้ำจากแหล่งน้ำมายังพื้นที่เพาะปลูก

การสนองพระราชดำริ

โครงการหลวงพัฒนาที่ดินห้วยลึก อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

๑-๒. ๙ มีนาคม ๒๕๒๕ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่ดอยอินทนนท์ อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่

๓-๔. โครงการหลวงพัฒนาที่ดินห้วยลึก จังหวัดเชียงใหม่

วันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๒๕

บริเวณพื้นที่โครงการพัฒนาที่ดินห้วยลึก
อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

พระราชดำริ

ให้ดำเนินการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำขนาดเล็กบนเนินเขา และจัดทำแปลงเพาะหญ้า โดยทำเป็นลักษณะ CONTOUR FARMING เพื่อเป็นตัวอย่างแก่ นพค. ต่าง ๆ รวมทั้งส่วนราชการอื่น ๆ ด้วย

๑

๒

๑. โครงการพัฒนาที่ดินห้วยลึก อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่
๒-๓. ๑๑ มีนาคม ๒๕๒๕ เสด็จฯ โครงการพัฒนาที่ดินห้วยลึก อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

๒๕๒๕

ภาคกลาง

วันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๒๕

บริเวณพื้นที่โครงการชลประทานในเขตพื้นที่
อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา

พระราชดำริ

- *ให้ดำเนินการจัดรูปที่ดินพื้นที่ละประมาณ ๒๐,๐๐๐ ไร่ เพื่อพิจารณาจัดสรรให้ราษฎรที่ยากจนเข้าอยู่อาศัยและทำกินเป็นการถาวร โดยจะมอบสิทธิ์ทำกินให้ ซึ่งหมายความว่าจะสามารถทำกินไปตลอดชั่วลูกชั่วหลาน แต่ไม่มีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน อันจะช่วยอนุรักษ์ดินตลอดจนหยุดยั้งการบุกรุกทำลายป่าต้นน้ำลำธารแหล่งอื่นต่อไปอีก*
- *ให้กรมชลประทานพิจารณาวางโครงการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำในลุ่มน้ำคลองระบม ซึ่งเป็นสาขาสายหนึ่งของคลองท่าลาด*

การสนองพระราชดำริ

โครงการอ่างเก็บน้ำคลองระบมอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอท่าตะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา

๑

๒

๓

๔

๑. *๒๒ เมษายน ๒๕๒๕ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่โครงการชลประทานในเขตพื้นที่อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา*
๒-๔. *โครงการอ่างเก็บน้ำคลองระบมอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดฉะเชิงเทรา*

วันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๒๕

บริเวณพื้นที่โครงการวัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี

พระราชดำริ

ให้มีการพัฒนาที่ดินบริเวณติดต่อกับวัดญาณฯ เพื่อเป็นแหล่งน้ำ วนอุทยาน เพื่อการรักษาป่าไม้ สัตว์ป่า และราษฎรในพื้นที่สามารถประกอบอาชีพทางการเกษตรได้ดีขึ้น

การสนองพระราชดำริ

โครงการพัฒนาพื้นที่รอบวัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี

๑. *๓๐ เมษายน ๒๕๒๕ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่โครงการวัดญาณสังวรารามวรมหาวิหารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดชลบุรี*

๒-๖. *โครงการพัฒนาพื้นที่รอบวัดญาณสังวรารามวรมหาวิหารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดชลบุรี*

วันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๒๕

บริเวณพื้นที่โครงการอ่างเก็บน้ำวังขุนพลตามพระราชดำริ บ้านปุ่มมะค่า อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

พระราชดำริ

ให้สำรวจและพัฒนาแหล่งน้ำในลักษณะอ่างเก็บน้ำขนาดเล็กและบ่อน้ำในไร่นา เพื่อให้ราษฎรที่มีอาชีพปลูกพืชไร่ สามารถปลูกข้าวไว้สำหรับบริโภคเอง ตลอดจนจัดตั้งโครงการธนาคารข้าวของหมู่บ้าน

การสนองพระราชดำริ

โครงการอ่างเก็บน้ำวังขุนพลตามพระราชดำริ ตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

๑. ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๒๕ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่โครงการอ่างเก็บน้ำวังขุนพลตามพระราชดำริ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

๒. โครงการอ่างเก็บน้ำวังขุนพลตามพระราชดำริ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

๓. โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาเจ้าเจ็ด-บางยี่หนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๒๕

บริเวณพื้นที่ ตำบลห่อหมก อำเภอบางไทร
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

พระราชดำริ

ให้ร่วมมือกันพิจารณาวางโครงการปรับพื้นที่เพาะปลูกในเขตชลประทานเจ้าเจ็ด-บางยี่หน ด้านทิศตะวันตกของเขตแม่น้ำน้อย โดยเริ่มดำเนินการในเขตพื้นที่ตำบลห่อหมก และตำบลบ้านเกาะ ซึ่งมีเนื้อที่ประมาณ ๖,๐๐๐ ไร่ ให้เป็นตัวอย่างเสียก่อน ในขณะเดียวกันก็ควรพยายามจัดราษฎรที่มีที่ทำกินของตนเอง รวมเข้าเป็นกลุ่มในลักษณะสหกรณ์เพื่อจัดรูปที่ดินและวางแผนการเพาะปลูก ตลอดจนการเลี้ยงปลาให้รัดกุม ในด้านชลประทานก็ต้องเร่งสร้างระบบสูบน้ำเข้าพื้นที่ทำกินสามารถเพาะปลูกได้ตลอดทั้งปี สำหรับคันกั้นน้ำก็สามารถปรับปรุงให้ใช้เป็นถนนสำหรับการคมนาคมและขนส่งผลผลิตได้อีกด้วย

การสนองพระราชดำริ

โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาเจ้าเจ็ด-บางยี่หน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลบ้านม้า อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๒๕

บริเวณพื้นที่โครงการพัฒนาชนบทสหกรณ์การเกษตรหุบกะพงตามพระราชดำริ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

พระราชดำริ

- *ให้จัดสรรที่ดินให้สมาชิกเข้าอยู่อาศัยทำกิน โดยให้คำนึงถึงความเป็นธรรม ระหว่างสมาชิกเก่ากับสมาชิกใหม่ เพื่อให้ได้รับผลประโยชน์เท่าเทียมกัน ซึ่งจะต้องพิจารณาวางแผนระยะยาวไว้ด้วย*
- *ให้ปลูกป่าในบริเวณเหนืออ่างเก็บน้ำ โดยดำเนินการตามแบบหมู่บ้านป่าไม้ เช่นเดียวกับที่ดำเนินการอยู่ในโครงการหลวงภาคเหนือและที่อื่นๆ*

การสนองพระราชดำริ

ศูนย์เรียนรู้โครงการตามพระราชประสงค์หุบกะพง อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

๑-๒. ๑๖ มิถุนายน ๒๕๒๕ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่โครงการพัฒนาชนบทสหกรณ์การเกษตรหุบกะพงตามพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี

๓-๖. ผลิตภัณฑ์และพื้นที่บริเวณโครงการตามพระราชประสงค์หุบกะพง จังหวัดเพชรบุรี

๗. ๓ กรกฎาคม ๒๕๒๕ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่ราบเชิงเขา จังหวัดปราจีนบุรี

๘-๙. โครงการพัฒนาที่ราบเชิงเขาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดปราจีนบุรี

วันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๒๕

บริเวณพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่ราบเชิงเขา จังหวัดปราจีนบุรี

พระราชดำริ

ให้จังหวัดปราจีนบุรี (ปัจจุบัน คือ พื้นที่จังหวัดสระแก้ว) ดำเนินการพัฒนาพื้นที่บริเวณเขาสามสิบ ตำบลเขาฉกรรจ์ อำเภอสระแก้ว โดยจัดสรรที่ดินให้ราษฎรเข้าอยู่อาศัยและเป็นที่ทำกิน ให้สอดคล้องกับการจัดระบบส่งน้ำของโครงการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำคลองสามสิบ และพัฒนาเศรษฐกิจของหมู่บ้านดังกล่าวเพื่อให้ราษฎรสามารถพึ่งตนเองได้ต่อไป

การสนองพระราชดำริ

โครงการพัฒนาที่ราบเชิงเขาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอนาดี อำเภอประจันตคาม อำเภอวัฒนานคร และกิ่งอำเภอคลองหาด จังหวัดปราจีนบุรี

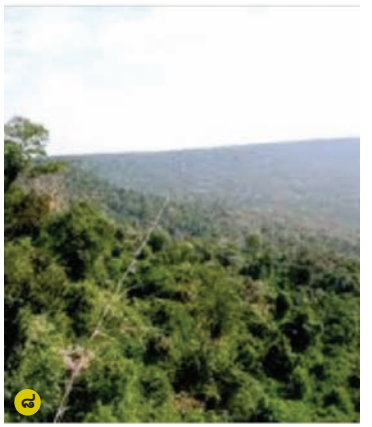

๘

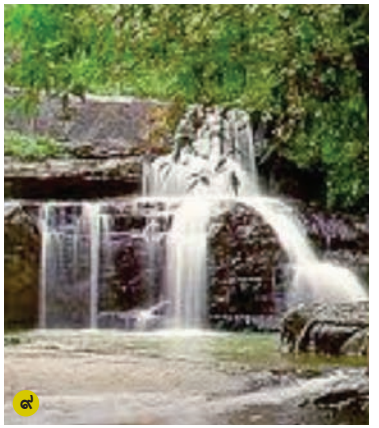

๙

วันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๒๕

บริเวณพื้นที่พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน พระราชวังดุสิต กรุงเทพมหานคร

พระราชดำริ

ถึงแม้ว่าจะยังไม่ทรงฟื้นจากอาการทรงพระประชวรด้วยพระปับผาสะ (ปอด) อักเสบ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ข้าราชการกรมชลประทานเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาททูลรายงานเกี่ยวกับสภาพน้ำของอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ต่าง ๆ ซึ่งยังสามารถรับน้ำได้อีก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เนื่องจากบริเวณดังกล่าวได้รับอิทธิพลจากพายุโซนร้อน "โฮป" และไต้ฝุ่น "เออร์วิง" ที่กำลังเคลื่อนตัวมามีอิทธิพลต่อประเทศไทย ซึ่งอาจทำให้มีฝนตกซ้ำเติมขึ้นอีกอันจะส่งผลให้เกิดอุทกภัยได้

๑. ๑๔ กันยายน ๒๕๒๕ เสด็จฯ บริเวณพื้นที่พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน พระราชวังดุสิต กรุงเทพมหานคร

๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๒๔ เสด็จฯ ไปทรงเยี่ยมราษฎรบ้านนาขาม ตำบลสว่าง อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร

วันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๒๕

บริเวณกรมราชองครักษ์ สวนจิตรลดา

พระราชดำริ

ให้กรมชลประทานพิจารณาวางโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานฯ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ เพื่อการศึกษาและทดลองงานพัฒนาการเกษตรต่างๆ ตามความเหมาะสม สำหรับเป็นตัวอย่างให้ราษฎรนำไปใช้ปฏิบัติต่อไป

การสนองพระราชดำริ

จัดตั้งศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลนานกเค้า อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร

๑

๒

๓

๔

๕

๑. การทำยางพาราภายในศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
๒. พื้นที่ดินเสื่อมโทรม
๓. การตัดไม้ทำลายป่าในพื้นที่จังหวัดสกลนคร
๔. อ่างเก็บน้ำภายในศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
๕. แปลงนาทดลองปลูกข้าวในพื้นที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

วันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๒๕

บริเวณพื้นที่กรมราชองครักษ์ สวนจิตรลดา

พระราชดำริ

- *ควรพิจารณาวางโครงการและก่อสร้างอ่างเก็บน้ำทางบริเวณต้นน้ำห้วยฮ่องไคร้เหนืออ่างเก็บน้ำห้วยฮ่องไคร้ ๑ ที่ รพช. ได้ก่อสร้างไว้แล้ว เพื่อใช้เป็นแหล่งน้ำสำหรับการพัฒนาพื้นที่ต้นน้ำห้วยฮ่องไคร้ต่อไป*
- *ควรพิจารณาต่อท่อผันน้ำจากฝายทดน้ำแม่ลายไปลงอ่างเก็บน้ำห้วยฮ่องไคร้ ๔ เพื่อเสริมปริมาณน้ำของอ่างเก็บน้ำห้วยฮ่องไคร้ ๔ ในช่วงที่ขาดฝนและในระยะปลายฤดูฝนด้วย โดยการต่อท่อจากปลายท่อผันน้ำของฝายทดน้ำแม่ลายของกรมชลประทานที่ผันน้ำไปลงอ่างเก็บน้ำ ห้วยแม่คูหาของ รพช. ในเขตหมู่บ้านสหกรณ์สันกำแพงที่ได้ก่อสร้างไว้เดิมแล้ว*
- *ควรพิจารณาวางโครงการและก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยฮ่องไคร้ตอนล่างบริเวณบ้านกาดขี้เหล็ก อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อจัดหาน้ำให้กับราษฎรหมู่บ้านต่างๆ ในเขตตำบลแม่โป่ง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ พื้นที่ประมาณ ๒,๐๐๐ ไร่ สามารถทำการเพาะปลูกได้ทั้งในฤดูฝน ฤดูแล้ง และมีน้ำ เพื่อการอุปโภคบริโภคสำหรับราษฎรหมู่บ้านต่างๆ ดังกล่าวตลอดทั้งปี*

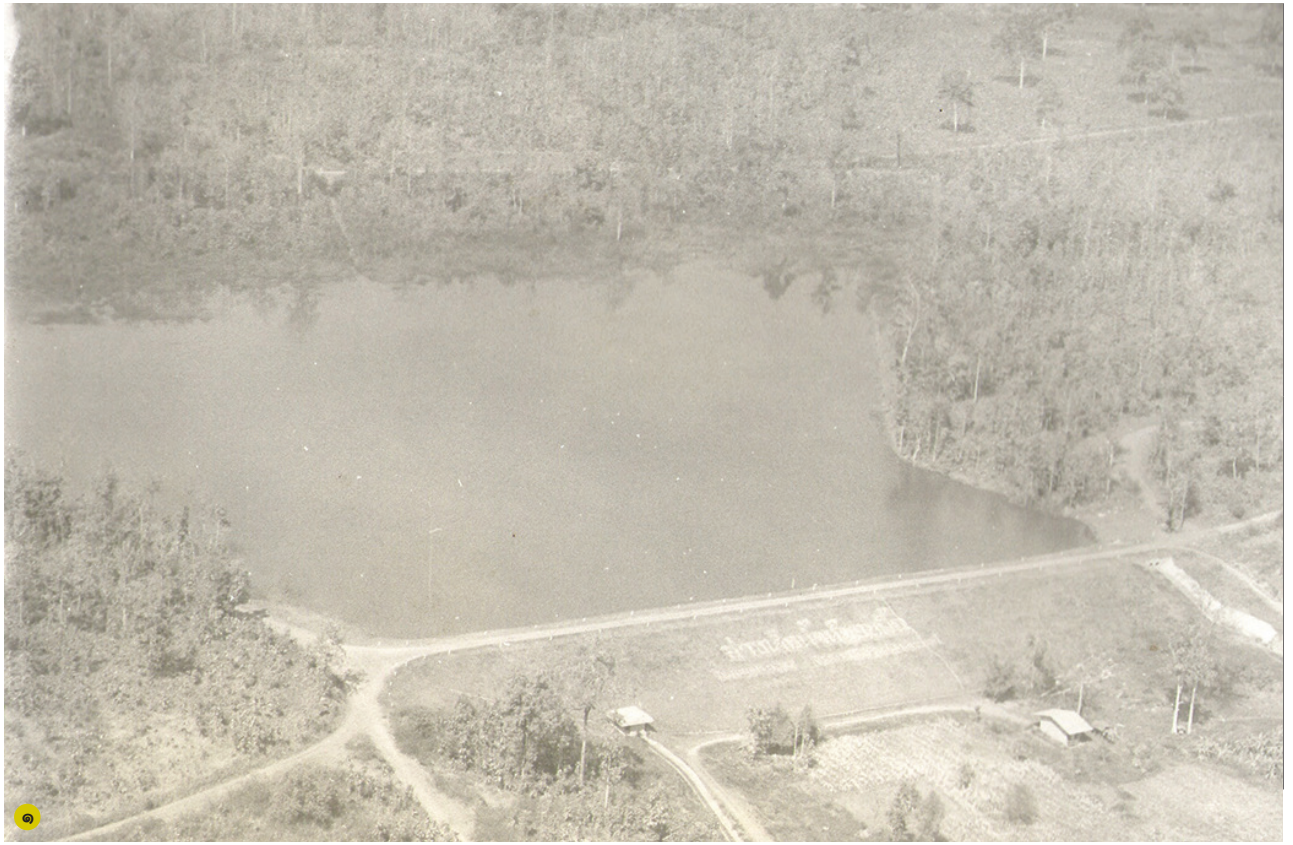
๑

การสนองพระราชดำริ

จัดสร้างอ่างเก็บน้ำภายในศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ฯ ๗ แห่ง และจัดทำแปลงสาธิตเกษตร

๒

๓

๑-๒. อ่างเก็บน้ำห้วยฮ่องไคร้

๓. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

๒๕๒๔

ภาคกลาง

วันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๒๔

บริเวณพื้นที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลเขาหินซ้อน อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา

พระราชดำริ

วัตถุประสงค์ของการตั้งศูนย์ศึกษาการพัฒนาก็คือ การพัฒนาที่ทำกินของราษฎรให้มีความอุดมสมบูรณ์ขึ้น โดยการพัฒนาที่ดิน พัฒนาแหล่งน้ำ ตลอดจนฟื้นฟูสภาพป่า และใช้หลักวิชาการเกษตรในการวางแผนการเพาะปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ โดยใช้เงินจากการบริจาคจากผู้มีจิตศรัทธาเป็นทุนในการพัฒนา ซึ่งศูนย์ศึกษาการพัฒนาจะเป็นฟาร์มตัวอย่างที่เกษตรกรทั่วไปและเจ้าหน้าที่ฝ่ายพัฒนาสามารถมาเยี่ยมชมการสาธิตเกี่ยวกับเกษตรกรรรม เพื่อเป็นการศึกษาหาความรู้ นอกจากนั้นยังทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการพัฒนาพื้นที่รอบๆ บริเวณโครงการให้มีความเจริญขึ้น เมื่อราษฎรเริ่มมีสภาพความเป็นอยู่ดีขึ้น ก็อาจพิจารณาจัดตั้งโรงสีข้าวสำหรับหมู่บ้านแต่ละกลุ่ม ตลอดจนตั้งธนาคารข้าวของแต่ละหมู่บ้าน เพื่อฝึกให้รู้จักพึ่งตัวเองได้ในที่สุด

การสนองพระราชดำริ

ดำเนินการจัดตั้งศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลเขาหินซ้อน อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา

๑. ๓ สิงหาคม ๒๕๒๔ เสด็จฯ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดฉะเชิงเทรา
๒. การฝึกอบรมเกษตรกรภายในศูนย์ฯ
๓. พื้นที่ศึกษาทดลองการเกษตรในศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ

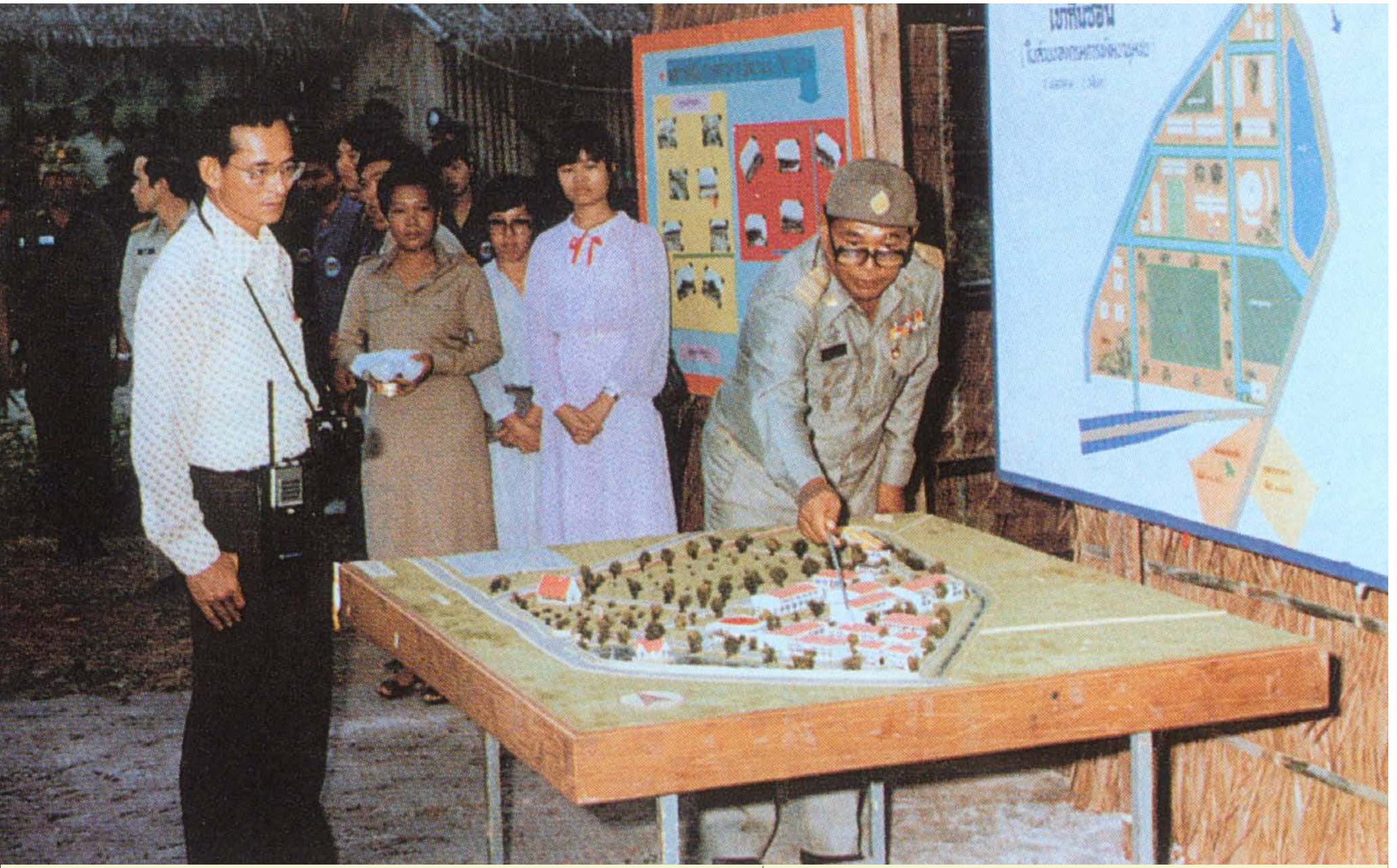

๓ สิงหาคม ๒๕๒๔ เสด็จฯ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดฉะเชิงเทรา

๓ สิงหาคม ๒๕๒๔ เสด็จฯ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดฉะเชิงเทรา

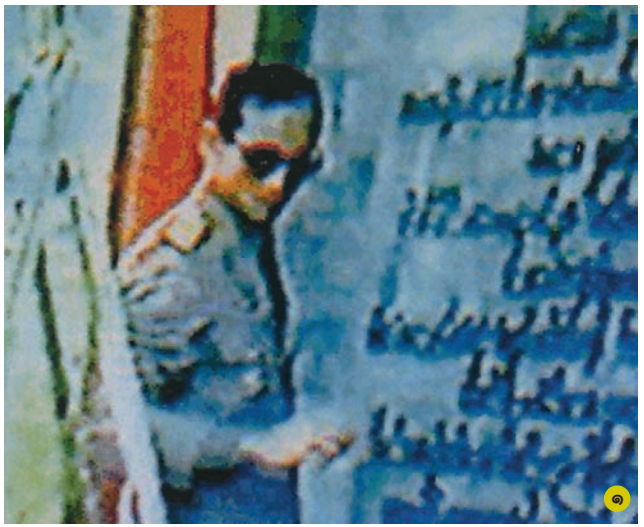

วันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๒๔

บริเวณพื้นที่จังหวัดจันทบุรี

พระราชดำริ

ให้พิจารณาพื้นที่ที่เหมาะสมจัดทำโครงการพัฒนาด้านอาชีพการประมงและการเกษตรในเขตพื้นที่ชายฝั่งตะวันออกของจังหวัดจันทบุรี

การสนองพระราชดำริ

ดำเนินการจัดตั้งศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลคลองขุด อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี

วันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๒๔

บริเวณพระตำหนักจิตรลดารโหฐาน พระราชวังดุสิต กรุงเทพมหานคร

พระราชดำริ

ให้พิจารณาจัดหาพื้นที่ป่าสงวนเสื่อมโทรมหรือพื้นที่สาธารณประโยชน์เพื่อจัดตั้งศูนย์ศึกษาการพัฒนา เช่นเดียวกับศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน ให้เป็นศูนย์ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาในเขตพื้นที่ชายทะเล

การสนองพระราชดำริ

ดำเนินการฟื้นฟูป่าเสื่อมโทรมชายฝั่งบริเวณอำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี

๑-๓. ๒๘ ธันวาคม ๒๕๒๔ เสด็จฯ พื้นที่จังหวัดจันทบุรี
๔-๕. โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดจันทบุรี

๒๕๒๔

ภาคใต้

วันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๒๔

บริเวณพื้นที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลกะลุวอเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส

พระราชดำริ

ด้วยพื้นที่จำนวนมากในจังหวัดนราธิวาสเป็นที่ลุ่มต่ำ มีน้ำขังตลอดปี ดินมีคุณภาพต่ำ มีเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ ๓๐๐,๐๐๐ ไร่ เกษตรกรจำนวนมากไม่มีที่ทำกิน แม้เมื่อระบายน้ำออกจากพื้นที่หมดแล้ว ยังยากที่จะใช้ประโยชน์ทางการเกษตรให้ได้ผล ทั้งนี้ เนื่องจากดินมีสารประกอบไพไรท์ทำให้เกิดกรดกำมะถัน เมื่อดินแห้งทำให้ดินเปรี้ยว ควรปรับปรุงดินให้ดีขึ้น ดังนั้น จึงเห็นสมควรที่จะมีการปรับปรุงพัฒนาโดยให้มีหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเข้ามาดำเนินการศึกษาและพัฒนาพื้นที่พรุร่วมกันแบบผสมผสาน และนำผลสำเร็จของโครงการไปเป็นแบบอย่างในการที่จะพัฒนาพื้นที่พรุอื่นในโอกาสต่อไป

การสนองพระราชดำริ

ดำเนินการจัดตั้งศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลกะลุวอเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส

๑

๓

๒

๔

๑-๒. พื้นที่ป่าพรุเสื่อมโทรม
๓-๔. สภาพพื้นที่ที่ได้รับการปรับปรุงจากศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ
๕. ภาพถ่ายทางอากาศศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ

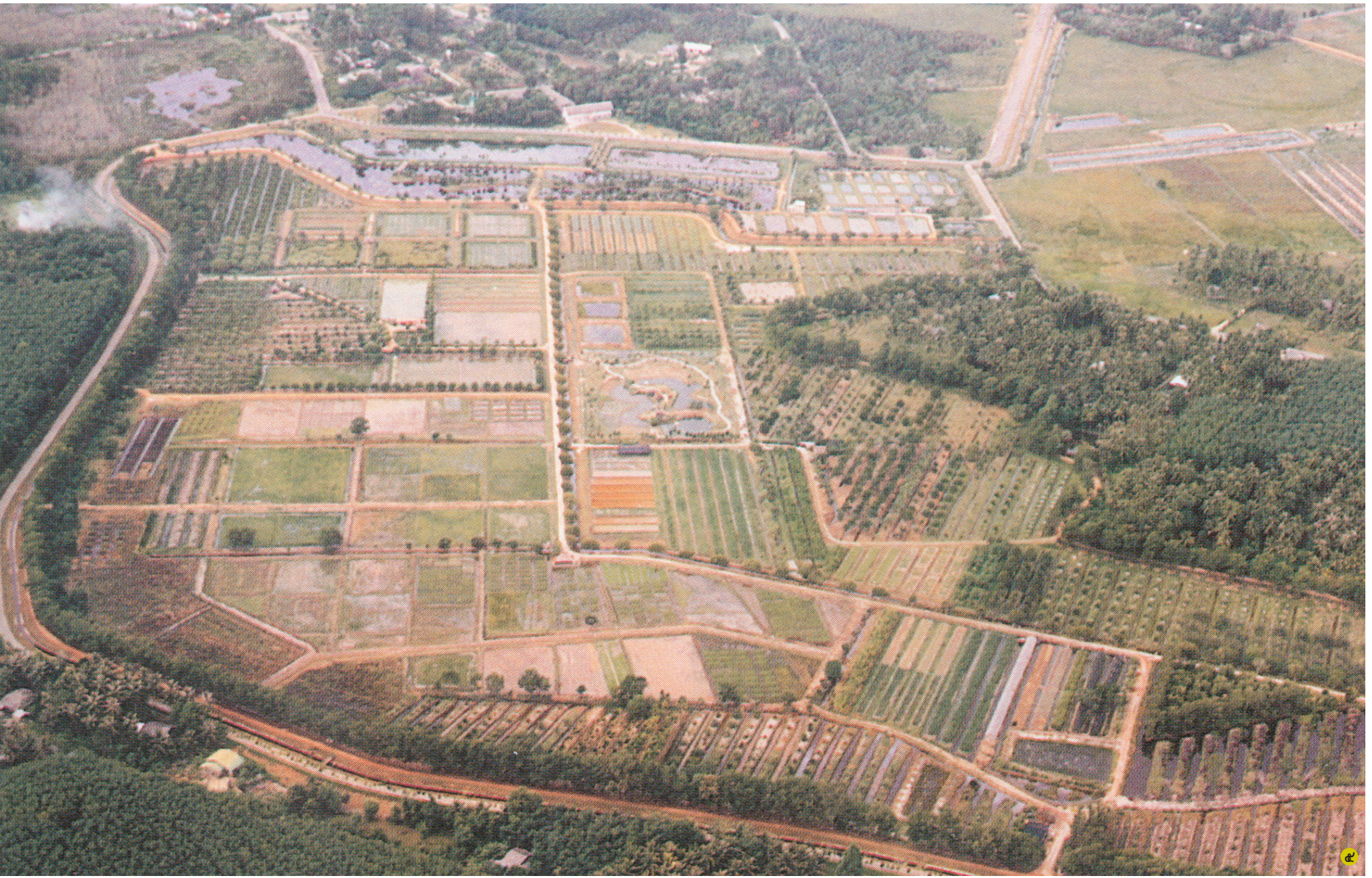

๒๕๒๓

ภาคกลาง

วันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๒๓

บริเวณพื้นที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลเขาหินซ้อน อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา

พระราชดำริ

ในการสำรวจการชะล้างหน้าดินในฤดูฝน มาตรการการรักษาถนนภายในศูนย์ ตลอดจนความเหมาะสมในการปลูกพันธุ์ไม้และพืชไร่ การทำนาดำ นาหว่าน และการเลี้ยงพันธุ์ปลาในนาข้าว

การสนองพระราชดำริ

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลเขาหินซ้อน อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา

๑

๒

๑-๗. ภาพพื้นที่และกิจกรรมของศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ

๓

๔

๕

๖

๗
ศพช.
ศพช.
ประจวบคีรีขันธ์
ศพช.
นครสวรรค์
Nakhon Sawan

๒๕๒๒

ภาคกลาง

วันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๒๒

พระราชทานพระราชดำริกับอธิบดีกรมชลประทาน (นายสุนทร เรืองเล็ก)

พระราชดำริ

ให้กรมชลประทานสำรวจภูมิประเทศ เพื่อพิจารณาวางโครงการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำขนาดเล็กปิดกั้นลำห้วยเจ๊กและให้พิจารณาโครงการชลประทานขนาดเล็กไว้ตามบริเวณลำห้วยที่เป็นลำน้ำสาขาของลำน้ำโจนทั้งหมด

การสนองพระราชดำริ

ก่อสร้างอ่างเก็บน้ำภายในศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ จำนวน ๙ แห่ง

๑

๒

วันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๒๒

บริเวณพื้นที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลเขาหินซ้อน อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา

พระราชดำริ

- *หากจะสร้างเป็นสถานที่ศึกษาเกี่ยวกับการเกษตรจะได้ไหม*
- *เกี่ยวกับความสำคัญของการสำรวจดินโดยละเอียด เพื่อจัดแบ่งส่วนให้เป็นประโยชน์ต่อการที่จะให้ผู้สนใจได้มาทัศนศึกษาในด้านการชลประทาน การเกษตรกรรม การปศุสัตว์ ตลอดจนสาธิตอุตสาหกรรมในครัวเรือน*

การสนองพระราชดำริ

โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลเขาหินซ้อน อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา

๑, ๔. *อ่างเก็บน้ำห้วยเจ็ก*

๒-๓. *๘ สิงหาคม ๒๕๒๒ เสด็จฯ พื้นที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดฉะเชิงเทรา*

๕. *พื้นที่ศึกษาทดลองการปลูกหญ้าแฝก*

๖. *พลับพลาที่ประทับ*